T. B. M. M.
TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 16

94 üncü Birleşim (Olağanüstü)

25 . 8 . 1992 Salı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	9:10
II. — GELEN KÂĞITLAR	11:22
III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	23,113
A) TEZKERELER VE ÖNERGELER	*23,113*
1. — Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli ve 137 milletvekilinin; Kıbrıs ve Bosna-Hersek konuları başta olmak üzere, dış politikadaki gelişmeler konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergenin görüşülmesi için olağanüstü toplantı çağrı önergesi (4/49, 51)	23:27
2. — TBMM Başkanlığının olağanüstü toplantıya çağrı tezkeresi (3/545)	27:28
3. — Siyasî parti grupları adına, başkanvekillerinin ve grubu bulunmayan diğer parti milletvekillerinin, TBMM'nin, Bosna-Hersek Cumhuriyetinin ülke bütünlüğü ve sınırları ile ilgili zor kullanıma dayalı bir değişiklik ile Kıbrıs'taki iki toplumun rızasına dayanmayan hiçbir çözümü kabul etmeyeceğine ve bu hususların TBMM'nin görüşleri olarak Başkanlık Divanınca Türkiye ve dünya kamuoyuna duyurulmasına ilişkin müşterek önergeleri (4/52)	113

Sayfa

4. — Cezayir'e gidecek olan Turizm Bakanı Abdulkadir Ateş'in dönüşüne kadar, Turizm Bakanlığına, Kültür Bakanı Durmuş Fikri Sağlar'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/546) 114

5. — Romanya'ya gidecek olan Millî Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın dönüşüne kadar, Millî Savunma Bakanlığına, İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/547) 114

6. — İngiltere'ye gidecek olan Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin dönüşüne kadar, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Akın Gönen'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/548) 114

7. — Tunus ve İtalya'ya gidecek olan Sanayi ve Ticaret Bakanı Mehmet Tahir Köse'nin dönüşüne kadar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığına, Devlet Bakanı İbrahim Tez'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/549) 115

8. — Finlandiya'ya gidecek olan Başbakan Süleyman Demirel'in dönüşüne kadar, Başbakanlığa, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/550) 115

9. — Finlandiya'ya gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Ekrem Ceyhun'un vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/551) 115

10. — Romanya'ya gidecek olan İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in dönüşüne kadar, İçişleri Bakanlığına, Millî Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/552) 116

11. — Finlandiya'ya gidecek olan Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Ömer Barutçu'nun vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/553) 116

12. — Ukrayna, Gürcistan, Kırgızistan, Kazakistan ve Özbekistan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/554) 116

13. — İngiltere'ye gidecek olan Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin dönüşüne kadar, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Akın Gönen'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkerenin, söz konusu seyahat Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin işlerinin yoğunluğu sebebiyle yapılamayacağından işlemden kaldırıldığına ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/555) 117

14. — Ukrayna, Gürcistan, Kırgızistan, Kazakistan ve Özbekistan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına, vekalet etmesi uygun görülen Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı işlerinin yoğunluğu sebebiyle Ankara dışında bulunacağından, Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/556) 117

Sayfa

15. — Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gidecek olan Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Gökberk Ergenekon'un vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/557) 118

16. — Kırgızistan ve Türkmenistan'a gidecek olan İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in dönüşüne kadar, İçişleri Bakanlığına, Millî Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/558) 118

17. — Avusturya'ya gidecek olan Sanayi ve Ticaret Bakanı Mehmet Tahir Köse'nin dönüşüne kadar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığına, Devlet Bakanı İbrahim Tez'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/559) 118

18. — Amerika Birleşik Devletlerine gidecek olan Devlet Bakanı Tansu Çiller'in dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/560) 119

19. — İsviçre'ye gidecek olan Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Gökberk Ergenekon'un vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/561) 119

20. — Gürcistan'a gidecek olan Başbakan Süleyman Demirel'in dönüşüne kadar, Başbakanlığa, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/562) 119

21. — Gürcistan'a gidecek olan Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Ömer Barutçu'nun vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/563) 120

22. — Gürcistan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/564) 120

23. — Suriye'ye gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/565) 120

24. — Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gidecek olan Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/566) 120

25. — Amerika Birleşik Devletlerine gidecek olan Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin dönüşüne kadar, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Akın Gönen'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/567) 121

Sayfa

26. — Başbakan Süleyman Demirel başkanlığında, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı zirve toplantısına katılmak üzere 7-12 Temmuz 1992 tarihleri arasında Finlandiya'ya gidecek heyete Ankara Milletvekili Uluç Gürkan'ın da dahil edildiğine ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/568) 121

27. — Başbakan Süleyman Demirel'in 30 Temmuz 1992 tarihinde Gürcistan'a yapacağı resmî ziyarete katılacak milletvekillerine ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/569) 122

28. — Adlî Tıp Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında 18.6.1992 tarih ve 3820 sayılı Kanunun bir daha görüşülmek üzere geri gönderildiğine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/543) 122:125

29. — 17.7.1963 Tarihli ve 278 Sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair 2.7.1992 tarih ve 3834 sayılı Kanunun bir defa daha görüşülmek üzere geri gönderildiğine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/544) 125:126

B) GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ *28*

1. — Anavatan Partisi Grubu adına Kütahya Milletvekili ve Grup Başkanvekili Mustafa Kalemli'nin, Kıbrıs ve Bosna-Hersek konuları başta olmak üzere dış politikadaki gelişmeler konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/16) 28

IV. — GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI **29**

A) ÖNGÖRÜŞMELER *29*

1. — Anavatan Partisi Grubu adına Kütahya Milletvekili ve Grup Başkanvekili Mustafa Kalemli'nin, Kıbrıs ve Bosna-Hersek konuları başta olmak üzere dış politikadaki gelişmeler konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/16) 29:35,36

B) GÖRÜŞMELER *36*

1. — Anavatan Partisi Grubu adına Kütahya Milletvekili ve Grup Başkanvekili Mustafa Kalemli'nin, Kıbrıs ve Bosna-Hersek konuları başta olmak üzere dış politikadaki gelişmeler konusunda genel görüşme (8/16) 36:113

V. — ÖNERİLER **35**

A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ *35*

1. — (8/16) esas numaralı genel görüşme önergesinin görüşme günüyle konuşma sürelerine ilişkin Danışma Kurulu önerisi. 35

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR **127**

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI *127*

1. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, 20 Ekim 1991 seçimlerinde kazanamayan milletvekili adaylarından kimlerin hangi kurumlara atandıklarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın yazılı cevabı (7/127) 127

Sayfa

2. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, özel Yükseliş Koleji öğretmen ve personelinin, vergi iadesi, tasarruf teşvik ve sigorta pirimleri ile gelir vergisi stopajlarına ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/153) 128

3. — Şırnak Milletvekili Orhan Doğan'ın, Diyarbakır İl Jandarma Alay Komutanına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/155) 129

4. — Tokat Milletvekili Ahmet Fevzi İnceöz'ün, Adana-Ceyhan İlçesi Sarımazı Köyünde bulunan Melik Müteahhitlik ile Toros Gübre ve Kimya A.Ş.'den kanunsuz olarak işten çıkarıldıkları iddia edilen işçilere ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/159) 130:133

5. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, Müşavir olarak atananlarla 2547 sayılı (YÖK) Yasasına göre ataması yapılan üniversite öğretim üyelerine ilişkin sorusu ve Orman Bakanı Vefa Tanır'ın yazılı cevabı (7/182) 134

6. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, müşavir olarak atananlarla 2547 sayılı (YÖK) Yasasına göre ataması yapılan üniversite öğretim üyelerine ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın yazılı cevabı (7/186) 135:138

7. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, Müşavir olarak atananlarla 2547 Sayılı (YÖK) Yasasına göre ataması yapılan üniversite öğretim üyelerine ilişkin sorusu ve Kültür Bakanı Durmuş Fikri Sağlar'ın yazılı cevabı (7/189) 139:141

8. — Diyarbakır Milletvekili Sedat Yurtdaş'ın, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)'nun Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yapılacak bir araştırmayla ilgili olarak üniversite rektörlerine gönderdiği iddia edilen bir yazıya ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın yazılı cevabı (7/200) 141:143

9. — Mardin Milletvekili Mehmet Sincar'ın Mardin İli Midyat İlçesi Çalpınar Köyünden bir grup vatandaşın öldürülmesi olayına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/202) 143:145

10. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya İli Yoncalı Kaplıcalarında açılmış olan Fizik Tedavi Hastanesine ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/204) 145

11. — Mardin Milletvekili Mehmet Sincar'ın, Mardin İli Midyat İlçesi Turgallı Köyünden bir grup vatandaşın köy korucuları tarafından öldürüldüğü iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/209) 146:148

12. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Milletvekillerinin yurtdışından aldıkları tabancalara ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/213) 148

13. — Şırnak Milletvekili Orhan Doğan'ın, Doğu Anadolu Bölgesinde bazı mülkî amirlerce alınan kararlarla göçerlere mera, otlakiye ve yaylalara çıkma yasağı konulduğu iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/214) 149:151

Sayfa

14. — Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy'un, Afyon Devlet Hastanesine ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın yazılı cevabı (7/215) 151

15. — Niğde Milletvekili Doğan Baran'ın, Bir siyasî partinin açık hava toplantısına katıldığı iddia edilen Kayseri S.S.K. Hastanesi uzman doktoruna ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/216) 152

16. — Muş Milletvekili Muzaffer Demir'in, Muş İli Yazla Köyünde iki vatandaşın silah zoruyla kaçırılıp öldürüldüğü iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/217) 153:155

17. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, kumar makinalarına ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/218) 155

18. — Konya Milletvekili Servet Turgut'un, Konya İlinde son yıllarda görülen hava kirliliğinin önlenmesine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı'nın yazılı cevabı (7/221) 156:157

19. — Konya Milletvekili Servet Turgut'un, Ankara-Konya arasında demiryolu yapımına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun yazılı cevabı (7/222) 158

20. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Gençlik Haftasında bir grup başörtülü öğrencinin bayrak seremonisine alınmadığı iddiasına ilişkin Başbakandan sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/223) 158

21. — Mardin Milletvekili Ali Yiğit'in, Mardin-Savur İlçesi Fıstıklı Köyünde meydana gelen olaylara ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/224) 159:161

22. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Devlet hastanelerinde ücretsiz tedavi imkânlarından yararlanmada suiistimallerin arttığı iddiasına ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın yazılı cevabı (7/226) 161:163

23. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Görevden istifa eden Sakarya eski Valisine ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/227) 163

24. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Yalvaç Devlet Hastanesi Başhekiminin görevden alınış nedenine ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın yazılı cevabı (7/228) 164

25. — Bitlis Milletvekili Zeki Ergezen'in, Bitlis Adilcevaz Çimento Fabrikasının yapımına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Tahir Köse'nin yazılı cevabı (7/231) 165:167

26. — Bitlis Milletvekili Zeki Ergezen'in, 1987 yılında Bitlis Tütün Fabrikasında işe alınmak amacıyla kursa alınan bir grup kursiyere ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/234) 168

27. — İzmir Milletvekili Işın Çelebi'nin, Kuzey Irak'ta yapılan seçimlere ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in yazılı cevabı (7/236) 169

Sayfa

28. — İzmir Milletvekili Işın Çelebi'nin, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Tansu Çiller'in yazılı cevabı (7/238) 170

29. — İstanbul Milletvekili Cavit Kavak'ın, Bakanlıkta keyfî atamalar yapıldığı iddiasına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun yazılı cevabı (7/239) 171

30. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, posta ile ödeme yapan vergi mükelleflerine ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/242) 172:174

31. — Ankara Milletvekili Mehmet Sağdıç'ın, Ankara-Samanpazarı Saraçlar Çarşısında meydana gelen yangına ilişkin sorusu ve Bayandırlık ve İskân bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın yazılı cevabı (7/243) 175:177

32. — Ordu Milletvekili Şükrü Yürür'ün, Birliklerde yapılan teftişlere ve sonuçlarına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı M. Tahir Köse'nin yazılı cevabı (7/244) 177:188

33. — Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli'nin, olağanüstü hal bölgesinde görev yapan memur ve askerî personele ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun yazılı cevabı (7/245) 188

34. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, İstanbul, Ankara ve İzmir Büyükşehir belediye başkanlarının maaşlarına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/248) 189:191

35. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, Başbakanlık lojmanlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Akın Gönen'in yazılı cevabı (7/250) 191:192

36. — Sakarya Milletvekili Mustafa Kılıçarslan'ın, Erzincan ve Konya SSK hastanelerinde görevli iki doktora ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/252) 193

37. — İstanbul Milletvekili Hasan Mezarcı'nın, Hilafetin kaldırılması konusundaki iddialara ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın yazılı cevabı (7/256) 193:195

38. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Beyşehir'de kurulması planlanan Azot Sanayi Fabrikasına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı M. Tahir Köse'nin yazılı cevabı (7/262) 195:197

39. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Antalya - Konya yolunun ne zaman işletmeye açılacağına ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın yazılı cevabı (7/263) 197

40. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Konya - Doğanbey Belediye Başkanının görevden alınış nedenine ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/264) 198

41. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Beyşehir - Eşrefoğlu camiinin tamir ve restorasyonuna ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Ekrem Ceyhun'un yazılı cevabı (7/265) 199:200

Sayfa

42. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Gençlik ve Spor İl ve İlçe müdürlüklerinde görevlendirilen bekçi-bakıcı kadrosuna ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Mehmet Ali Yılmaz'ın yazılı cevabı (7/268) 201

43. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, İlçe Millî Eğitim Müdürlerinin atama şekline ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın yazılı cevabı (7/269) 201:203

44. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Antalya'da hazine arazisinin kanunsuz olarak Belediye'ye devredildiği iddiasına ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/272) 203:204

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 10.00'da açılarak altı oturum yaptı.

Arnavutluk'a gidecek olan Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Gökberk Ergenekon'un,

Avusturya ve Macaristan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün,

Vekillik etmelerinin uygun görülmüş olduğuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkereleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Denizli Milletvekili Adnan Keskin ve 12 arkadaşının, milletvekili lojmanlarında işlenen cinayetin aydınlatılmasını sağlamak, suçlarını ortaya çıkarmak ve soruşturmada ihmali görülenleri tespit etmek amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesinin (10/67) 500 kelimeden fazla olması nedeniyle özeti ve,

İstanbul Milletvekili Tunca Toskay ve 27 arkadaşının, TRT'nin, taraflı ve keyfî tutumunu ve hukuku ihlal ettiği iddialarını araştırmak amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/68);

Genel Kurulun bilgisine sunuldu; önergelerin gündemdeki yerlerini alacağı ve öngörüşmelerinin, sırasında yapılacağı açıklandı.

Sakarya Milletvekili Ahmet Neidim ve Aksaray Milletvekili Mahmut Öztürk'ün, Vatana İhanet Kanunu Teklifini geri aldıklarına ilişkin önergeleri okundu; Adalet Komisyonunda bulunan teklifin geri verildiği bildirildi.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun TBMM Genel Kurulunun tatili sırasında da çalışması hususu,

5 - 7 Temmuz 1992 tarihleri arasında Sudan'da yapılacak Sudan Devriminin Üçüncü Yılı Kutlama törenleri için vaki davete, Dışişleri Komisyonu Başkanvekili Bursa Milletvekili Fethi Akkoç'un icabetine ilişkin Başkanlık tezkeresi ve,

Görüşmeleri yapılacak konuların, gündemde;

Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında (S. Sayısı : 110),

3167 Sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi Hakkında (S. Sayısı : 77),

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında (S. Sayısı : 59'a 1 inci Ek) (48 saat geçmeden 2.7.1992 tarihli gelen kâğıtlardan gündeme alınması),

TÜYÜK (S. Sayısı : 138),

Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında (S. Sayısı : 58'e 1 inci Ek) (48 saat geçmeden 2.7.1992 tarihli gelen kâğıtlardan gündeme alınması),

Erzincan ve Civarında Vuku Bulan Deprem Hakkında (S. Sayısı : 158) (48 saat geçmeden 3.7.1992 tarihli gelen kâğıtlardan gündeme alınması),

İnsan Hakları Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında (S. Sayısı : 139),

TRT Kanununa Bir Madde Eklenmesi Hakkında (S. Sayısı : 147) (48 saat geçmeden 2.7.1992 tarihli gelen kâğıtlardan gündeme alınması),

Mal Bildirimi Hakkında (S. Sayısı : 149) (48 saat geçmeden 3.7.1992 tarihli gelen kâğıtlardan gündeme alınması),

ILO (S. Sayısı : 141) (48 saat geçmeden 2.7.1992 tarihli gelen kâğıtlardan gündeme alınması),

ILO (S. Sayısı : 142) (48 saat geçmeden 2.7.1992 tarihli gelen kâğıtlardan gündeme alınması),

ILO (S. Sayısı : 143) (48 saat geçmeden 2.7.1992 tarihli gelen kâğıtlardan gündeme alınması),

ILO (S. Sayısı : 144) (48 saat geçmeden 2.7.1992 tarihli gelen kâğıtlardan gündeme alınması),

ILO (S. Sayısı : 96),

ILO (S. Sayısı : 100),

ILO (S. Sayısı : 101),

Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında (S. Sayısı : 105),

Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin Onaylanması Hakkında (S. Sayısı : 107),

Ceza Muhakemeleri Usulü Hakkında (S. Sayısı : 113) ve,

5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında (S. Sayısı : 145),

Kanun Tasarı ve Teklifleri şeklinde sıralanmasına ve görüşmelerinin, Genel Kurulun 30.6.1992 tarihli 90 ıncı Birleşiminde alınan karar çerçevesinde yapılmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi,

Kabul edildi.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üye sayısının 23'e çıkarılması karşısında üyeliklerin parti gruplarına dağılımına göre DYP ve SHP Gruplarına düşen 1'er üyeliğe;

DYP Antalya Milletvekili Hayri Doğan,

SHP Amasya Milletvekili Cemalettin Gürbüz,

Gruplarınca aday gösterilerek, seçildiler.

Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının (1/392, 2/71, 2/120, 2/122, 2/145, 2/162, 2/173, 2/187, 2/194, 2/204, 2/209, 2/210, 2/227, 2/233, 2/254, 2/284, 2/314, 2/327, 2/343, 2/358) (S. Sayısı : 110), yapılan görüşmelerden sonra, kabul edildiği ve kanunlaştığı açıklandı.

Alınan Karar ve Anayasa gereğince 1 Eylül 1992 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere, Birleşime 23.33'te son verildi.

Fehmi Işıklar
Başkanvekili

Cengiz Üretmen Manisa Kâtip Üye	*Ali Günaydın* Konya Kâtip Üye
Halil İbrahim Artvinli Kocaeli Kâtip Üye	*Mehmet Cemal Öztaylan* Balıkesir Kâtip Üye

II. — GELEN KÂĞITLAR

6.7.1992 Pazartesi

Tasarılar

1. — Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi ve Eki Protokolların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/421) (Çevre ve Dışişleri komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

2. — Sosyal Sigortalar Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/422) (Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/423) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

4. — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/424) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

5. — Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesine Ek 9 Numaralı Protokolun Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/425) (Dışişleri Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

6. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/426) (Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

7. — Terörle Mücadele Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/427) (İçişleri Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

Teklifler

1. — Adıyaman Milletvekili Celâl Kürkoğlu'nun; Suvarlı Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (2/397) (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 26.6.1992)**

2. — Tunceli Milletvekilleri Kamer Genç ve V. Sinan Yerlikaya'nın; Akpazar Kasabasının İlçe Olması Hakkında Kanun Teklifi (2/398) (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 26.6.1992)**

3. — Çorum Milletvekili Ateş Amiklioğlu'nun, 21.7.1983 Tarihli ve 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 15 inci Maddesinin (a) Bendinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/399) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 26.6.1992)**

4. — Bursa Milletvekili Turhan Tayan'ın, 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun Değişik 55 inci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (2/400) (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 26.6.1992)**

5. — Manisa Milletvekili Tevfik Diker'in, 21.6.1987 Tarihli ve 3402 Sayılı Kadastro Kanununa Geçici bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (2/401) (Adalet Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 26.6.1992)**

6. — Hatay Milletvekili Ali Uyar'ın, Koruyucu Hekimlik Hizmetleri ile İlgili Kanun Teklifi (2/402) (Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 26.6.1992)**

7. — Kırşehir Milletvekili Coşkun Gökalp ve 43 Arkadaşının 5.3.1992 Tarihli ve 3782 Numaralı Küçük Çiftçilerin T.C. Ziraat Bankasına ve Tarım Kredi Kooperatiflerine Olan Bir Kısım Borç Faizlerinin Silinmesine Dair Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (2/403) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 30.6.1992)**

8. — Hatay Milletvekili Nihat Matkap'ın, 1.6.1989 Tarihli ve 3568 Sayılı Serbest Muhasebecilik Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik ve Yeminli Müşavirlik Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/404) (Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 30.6.1992)**

9. — Karaman Milletvekili Seyit Osman Sevimli ve 11 Arkadaşının; 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci Maddesine Yapılan İlave Hakkında; Teklifi (2/405) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 30.6.1992)**

10. — Malatya Milletvekili Mustafa Yılmaz ve 24 Arkadaşının Bir İlçe Kurulması Hakkında Yasa Teklifi (2/406) (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 1.7.1992)**

11. — İstanbul Milletvekili Gurhan Çelebican'ın, 2960 Sayılı Boğaziçi Kanununun Değişik 10 uncu Maddesinin 1 ve 2 nci Fıkraları ile Geçici 4 üncü Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/407) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 1.7.1992)**

12. — Adana Milletvekili A. Yalçın Öğütcan'ın, 2942 Sayılı Kamulaştırma Yasasının 18 inci Maddesine İki Fıkra Eklenmesi ve Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (2/408) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 1.7.1992)**

13. — İstanbul Milletvekili Gurhan Çelebican'ın, 2.8.1960 Tarih ve 42 Sayılı Kanuna 2 Adet Geçici Madde İlave Edilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/409) (Millî Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 2.7.1992)**

14. — Bursa Milletvekili Turhan Tayan'ın, 3194 Sayılı İmar Kanunu Para Cezalarının Tahsilini Kolaylaştırma Hakkında Kanun Teklifi (2/410) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 2.7.1992)**

15. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, 3095 Sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunun 1 inci Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (2/411) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

16. — İzmir Milletvekili Halil Çulhaoğlu'nun, 442 Sayılı Köy Kanununun 69 ve 78 inci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/412) (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

17. — Malatya Milletvekili Mustafa Yılmaz ve 10 Arkadaşının, Bir ilçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (2/413) (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

18. — Tokat Milletvekili Ahmet Feyzi İnceöz ve 40 Arkadaşının, Tütün Mamüllerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun Teklifi (2/414) (Adalet Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

19. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/415) (Millî Savunma Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 30.6.1992)**

Tezkere

1. — Kocaeli Milletvekili İsmail Kalkandelen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/536) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

Raporlar

1. — Türkiye Radyo - Televizyon Gelirleri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 394 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (1/160) (S. Sayısı : 111) **(Dağıtma tarihi : 6.7.1992) (GÜNDEME)**

2. — Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kurulmasına İlişkin 77 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 391 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (1/14, 1/155) (S. Sayısı : 112) **(Dağıtma tarihi : 6.7.1992) (GÜNDEME)**

3. — Turizm Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 355 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 190 ve 355 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 411 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında 187 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 187 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair 216 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim; Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm; Anayasa ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/137, 1/181, 1/52, 1/62) (S. Sayısı : 116) **(Dağıtma tarihi : 6.7.1992) (GÜNDEME)**

4. — 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesi Hakkında 292 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (1/97) (S. Sayısı : 121) **(Dağıtma tarihi : 6.7.1992) (GÜNDEME)**

5. — Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, Türk Kanunu Medenisinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/324) (S. Sayısı : 134) **(Dağıtma tarihi : 6.7.1992) (GÜNDEME)**

Sözlü Soru Önergeleri

1. — Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy'un, Afyon Sağlık Müdürlüğü ile Hekimevi inşaatlarının ne zaman tamamlanacağına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/358) **(Başkanlığa geliş tarihi : 2.7.1992)**

2. — İstanbul Milletvekili Cavit Kavak'ın, Karabağ olayları sırasında Azerbaycan'a gönderilen TRT haber ekiplerinin yaptığı harcamalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/359) **(Başkanlığa geliş tarihi : 2.7.1992)**

3. — Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner'in Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün kaynak sorunlarına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/360) **(Başkanlığa geliş tarihi : 2.7.1992)**

4. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, vergisini ödemediği iddia edilen bir holdingin bir bakan tarafından korunduğu iddialarına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/361) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

5. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Gökova Santraline ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/362) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

Yazılı Soru Önergeleri

1. — İstanbul Milletvekili Hasan Mezarcı'nın, Hilafetin kaldırılması konusundaki iddialara ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/256) **(Başkanlığa geliş tarihi : 26.6.1992)**

2. — Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy'un, Afyon - Kızılören, Çayinni ve Sandıklı Akorun sağlık ocakları lojman inşaatlarına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi (7/257) **(Başkanlığa geliş tarihi : 2.7.1992)**

3. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, çiftçi borçlarının af uygulamasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/258) **(Başkanlığa geliş tarihi : 2.7.1992)**

4. — Edirne Milletvekili Hasan Basri Eler'in, Edirne İli Merkez, Enez ve Lalapaşa ilçelerinde dolu yağışı nedeni ile zarara uğrayan çiftçilerin borçlarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/259) **(Başkanlığa geliş tarihi : 2.7.1992)**

5. — Diyarbakır Milletvekili Sedat Yurtdaş'ın, basında yeralan II. Dünya Savaşı sırasında Nazi Almanya'sı ile Türkiye'nin işbirliği yaptığı yolundaki haber ve iddialara ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/260) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

6. — Adana Milletvekili Muhammet Kaymak'ın, Aliağa Termik Santralının Yumurtalık'a kaydırılacağı iddialarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından yazılı önergesi (7/261) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

7. — Konya Milletvekil Mustafa Ünaldı'nın, Beyşehir'de kurulması planlanan Azot Sanayi Fabrikasına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi (7/262) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

8. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Antalya - Konya yolunun ne zaman işletmeye açılacağına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/263) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

9. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Konya Doğanbey Belediye Başkanının görevden alınış nedenine ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/264) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

10. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Beyşehir - Eşrefoğlu Camiinin tamir ve restorasyonuna ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi (7/265) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

11. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, folklor derneklerine ayrılan ödeneğe ilişkin Kültür Bakanından yazılı soru önergesi (7/266) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

12. — İstanbul Milletvekili Mukadder Başeğmez'in, Alaşehir İlçesinde kurulması düşünülen Alkol Fabrikasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi (7/267) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

13. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, gençlik ve spor il ve ilçe müdürlüklerinde görevlendirilen bekçi - bakıcı kadrosuna ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi (7/268) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

14. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, ilçe millî eğitim müdürlerinin atanma şekline ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/269) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

15. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, kapatılan Konya Sızma Civa İşletmelerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/270) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

16. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Afyon'da hazine arazilerinin yağma edildiği iddialarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/271) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

17. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Antalya'da hazine arazisinin kanunsuz olarak Belediye'ye devredildiği iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi (7/272) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.7.1992)**

---

25 . 8 . 1992 Salı

Cumhurbaşkanınca Geri Gönderilen Kanunlar

1. — Adlî Tıp Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında 18.6.1992 tarih ve 3820 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi (1/428, 3/543) (Adalet Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 7.7.1992)**

2. — 17.7.1963 Tarihli ve 278 Sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair 2.7.1992 Tarih ve 3834 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi (1/429, 3/544) (Millî Eğitim Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 14.7.1992)**

Tasarılar

1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/430) (Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 7.7.1992)**

2. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Türkmenistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/431) (Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 8.7.1992)**

3. — Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/432) (Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 9.7.1992)**

4. — Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/433) (Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 13.7.1992)**

5. — Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasındaki İlişkilerin Esasları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/434) (Dışişleri Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 20.7.1992)**

6. — Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/435) (Millî Savunma ve Millî Eğitim komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 22.7.1992)**

7. — Sıkıyönetim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/436) (Millî Savunma ve Adalet komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 30.7.1992)**

8. — Türkiye Emekli Subaylar, Emekli Astsubaylar, Harp Malulü Gaziler, Şehit Dul ve Yetimleri ile Muharip Gaziler Dernekleri Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı (1/437) (Millî Savunma ve İçişleri komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 4.8.1992)**

9. — Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Dostluk, İyi Komşuluk ve İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/438) (Dışişleri Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 4.8.1992)**

10. — 1991 Malî Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı (1/439) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 7.8.1992)**

11. — 1991 Malî Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanunu Tasarısı (1/440) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 7.8.1992)**

12. — Medenî ve Siyasî Haklar Konusunda Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/441) (Dışişleri Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 10.8.1992)**

13. — Askerî Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/442) (Millî Savunma ve Adalet komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 21.8.1992)**

14. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Meksika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Eğitim ve Kültürel İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/443) (Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 21.8.1992)**

15. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/444) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 21.8.1992)**

Teklifler

1. — Konya Milletvekili Ahmet Remzi Hatip ve 9 Arkadaşının; 30.12.1940 Tarih ve 3958 Sayılı Gözlükcülük Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması ve Bazı Maddelerin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/416) (Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 14.7.1992)**

2. — Kütahya Milletvekili Rauf Ertekin ve 2 Arkadaşının; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Zam ve Tazminatlar Başlıklı Ek Maddesinin (II) Tazminatlar Bölümünün (D) Bendinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/417) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 21.7.1992)**

3. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak ve 12 Arkadaşının; 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasasının Bazı Maddelerini Değiştiren Bazı Maddelerini de Yürürlükten Kaldıran Yasa Teklifi (2/418) (Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 22.7.1992)**

4. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak ve 12 Arkadaşının; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Bazı Maddelerini Yürürlükten Kaldıran Kanun Teklifi (2/419) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 22.7.1992)**

5. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak ve 12 Arkadaşının; 2821 Sayılı Sendikalar Yasasının Bazı Maddelerini Değiştiren Bazı Maddelerini de Yürürlükten Kaldıran Yasa Teklifi (2/420) (Adalet ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonlarına) **(Başkanlığa geliş tarihi : 22.7.1992)**

6. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın, Milletvekilleri, İl Genel Meclis Üyeleri, Köy ve Mahalle Muhtarlarının Nezarethanelerde, Ceza ve Tutukevlerinde İncelemelerde Bulunabilmeleri Hakkında Kanun Teklifi (2/421) (Adalet Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 11.8.1992)**

7. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın, 12.4.1991 Tarihli ve 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununun Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/422) (Adalet Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 29.7.1992)**

8. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak ve 12 Arkadaşının; 1475 Sayılı İş Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/423) (Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 31.7.1992)**

9. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak ve 12 Arkadaşının;; 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selâhiyet Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/424) (İçişleri Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 3.8.1992)**

10. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın, 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/425) (İçişleri Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 4.8.1992)**

11. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın, 442 Sayılı Köy Kanununun 74 üncü Maddesinin İkinci Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi (2/426) (İçişleri Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 5.8.1992)**

12. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/427) (Adalet Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.8.1992)**

13. — Şırnak Milletvekili Orhan Doğan'ın, Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununa Birer Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/428) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

14. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın, 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/429) (Adalet Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 14.8.1992)**

15. — Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın, 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/430) (Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 18.8.1992)**

Tezkereler

1. — Kirşehir Milletvekili Hilmi Yükselen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/537) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona) **(Başkanlığa geliş tarihi : 13.7.1992)**

2. — Adana Milletvekili Selâhattin Kılıç'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/538) (Anayasa ve Adalet komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona) **(Başkanlığa geliş tarihi : 13.7.1992)**

3. — Cumhurbaşkanlığı 1991 Malî Yılı Kesinhesap Cetvelinin Sunulduğuna İlişkin Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Tezkeresi (3/539) (T.B.M.M. Hesaplarını İnceleme Komisyonuna) **(Başkanlığa geliş tarihi : 14.7.1992)**

4. — İstanbul Milletvekili Hasan Mezarcı'nın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/540) (Anayasa ve Adalet komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona) **(Başkanlığa geliş tarihi : 27.7.1992)**

5. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/541) (Anayasa ve Adalet komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona) **(Başkanlığa geliş tarihi : 27.7.1992)**

6. — Giresun Milletvekili Yavuz Köymen'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/542) (Anayasa ve Adalet komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona) **(Başkanlığa geliş tarihi : 27.7.1992)**

Rapor

1. — Harp Okulları Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/407) (S. Sayısı : 133) **(Dağıtma tarihi : 25.8.1992) (GÜNDEME)**

Sözlü Soru Önergeleri

1. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Isparta ve Burdur'un kalkınmada öncelikli iller arasına alınmasının nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/363) **(Başkanlığa geliş tarihi : 7.7.1992)**

2. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon'un, AGİK Zirvesine katılanlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/364) **(Başkanlığa geliş tarihi : 15.7.1992)**

3. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Kültür Bakanının imzasının Bakanlıkta çalışanlar tarafından taklit edildiğine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/365) **(Başkanlığa geliş tarihi : 21.7.1992)**

4. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Alo ve 900'lü telefonların milletimizi büyük bir ahlakî çöküntüye sürüklediği iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/366) **(Başkanlığa geliş tarihi : 21.7.1992)**

5. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, bazı basın organlarında yer alan Berke Barajı ihalesinde usulsüzlük yapıldığı iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/367) **(Başkanlığa geliş tarihi : 21.7.1992)**

6. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, bazı gazetelerde yer alan "Adana'da Türk çocuklarının vaftiz edilerek Hıristiyan eğitimi verildiği" iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/368) **(Başkanlığa geliş tarihi : 21.7.1992)**

7. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, basında yer alan Emlak Bankası Genel Müdürü hakkındaki haber ve iddialara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/369) **(Başkanlığa geliş tarihi : 21.7.1992)**

8. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, PTT Genel Müdürlüğü Ankara Ahlatlıbel Sosyal Tesisleri ile ilgili iddialara ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/370) **(Başkanlığa geliş tarihi : 23.7.1992)**

9. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, büyük şehirlerimizde önemli boyutlara ulaşan gürültü ile mücadele konusunda ne gibi önlemler alınacağına ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/371) **(Başkanlığa geliş tarihi : 27.7.1992)**

10. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, denizlerde ve boğazlarımızda giderek artan çevre kirliliğinin önlenmesi için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/372) **(Başkanlığa geliş tarihi : 27.7.1992)**

11. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, sağlık için zorunlu ve çevre kirliliğine yol açan ve zararlı egzoz gazlarına ve bu konuda alınması gereken tedbirlere ilişkin Çevre Bakanından sözlü soru önergesi (6/373) **(Başkanlığa geliş tarihi : 27.7.1992)**

12. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, boğazlarda meydana gelen deniz kazalarının ve çevre kirliliğinin önlenebilmesi için alınması gerekli tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/374) **(Başkanlığa geliş tarihi : 30.7.1992)**

13. — Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şendiller'in, hükümetin izlediği personel politikasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/375) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.8.1992)**

14. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, son zamanlarda yaşanan açılış törenleri, dış geziler ve karşılama törenlerindeki organizasyon bozukluklarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/376) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.8.1992)**

15. — İstanbul Milletvekili Engin Güner'in, Aktüel Dergisinde yayınlanan "Yüzsüzler Hükümetin Akrabası" başlıklı habere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/377) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.8.1992)**

16. — Kahramanmaraş Milletvekili Ökkeş Şendiller'in, Kahramanmaraş'ta görevli imamlar hakkında soruşturma açıldığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/378) **(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

17. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, ertelenen grevlere ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/379) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

Yazılı Soru Önergeleri

1. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, Ankara Çevre Yolu inşaatında bir Devlet Bakanının oğlunun çalıştığı iddialarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/273) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

2. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, anket yaptırmak amacıyla bazı şirketlere ödeme yapıldığı iddiasına ilişkin Kültür Bakanından yazılı soru önergesi (7/274) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

3. — İstanbul Milletvekili Yusuf Pamuk'un, Vakıflar Bankasının özelleştirileceği iddialarına ve kredi verilen kişilere ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/275) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

4. — Yozgat Milletvekili Mahmut Orhon'un, bazı bakanların yakınlarının yönetim kurulu üyeliklerine tayin edildiği iddiasına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/276) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.7.1992)**

5. — Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, vergi gelirleri ve mükelleflerine ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi (7/277) **(Başkanlığa geliş tarihi : 7.7.1992)**

6. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, 1992 yaz döneminde Afyon Köy Hizmetleri İl Müdürlüğüne alınan geçici işçilere ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/278) **(Başkanlığa geliş tarihi : 23.7.1992)**

7. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, Afyon'da Çevre İl Müdürlüğünün ne zaman kurulacağına ilişkin Çevre Bakanından yazılı soru önergesi (7/279) **(Başkanlığa geliş tarihi : 23.7.1992)**

8. — Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan'ın, Avusturya'da çalışmakta iken vefat eden Türk işçisinin cenazesi hakkındaki iddialara ilişkin Dışişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/280) **(Başkanlığa geliş tarihi : 23.7.1992)**

9. — Afyon Milletvekili Gaffar Yakın'ın, 900'lü telefon hatlarına ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi (7/281) **(Başkanlığa geliş tarihi : 24.7.1992)**

10. — Van Milletvekili Şerif Bedirhanoğlu'nun, İktidar Partisi milletvekilleri tarafından dağıtılacağı iddia edilen geçici kadrolara ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/282) **(Başkanlığa geliş tarihi : 5.8.1992)**

11. — Van Milletvekili Şerif Bedirhanoğlu'nun, Hakkari Yüksekova'da Devlet Terörü estiriliyor başlıklı habere ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/283) **(Başkanlığa geliş tarihi : 5.8.1992)**

12. — Şırnak Milletvekili Selim Sadak'ın, Şırnak Toptepe TKİ Kömür Ocağında meydana geldiği iddia edilen olaya ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/284) **(Başkanlığa geliş tarihi : 6.8.1992)**

13. — Giresun Milletvekili Rasim Zaimoğlu'nun, Giresun'da meydana gelen sel felaketine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/285) **(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

14. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Emlak Bankası Genel Müdürüne alındığı iddia edilen makam otosuna ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi (7/286)**(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

15. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Kartal Belediyesi Tansa Şirketine alınan işçilerin beş ay sonra sigorta yaptırıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/287) **(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

16. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Kartal Belediyesi çöp hizmetlerinin özelleştirilmesinden sonra bazı usulsüzlük ve yolsuzlukların yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/288) **(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

17. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, İstanbul Anadolu Yakası Elektrik İşletmesinin özelleştirilmesinin sonuçlarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/289) **(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

18. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Irak sınırından yapılan mazot kaçakçılığına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/290) **(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

19. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Tasarruf Teşvik Hesaplarında biriken paralara ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/291) **(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

20. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, belediyelere yapılan yardımlara ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/292) **(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

21. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Kütahya - Domaniç Dereçarşamba mevkiindeki Abide Ormanının tahrip edildiği iddiasına ilişkin Orman Bakanından yazılı soru önergesi (7/293) **(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

22. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Kartal Belediyesinin temizlik hizmetlerini özelleştirmesinde bazı usulsüzlük ve yolsuzluklar olduğu iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/294) **(Başkanlığa geliş tarihi : 12.8.1992)**

23. — Diyarbakır Milletvekili Sedat Yurtdaş'ın, İçişleri Bakanlığının H.E.P. ile ilgili tutumuna ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/295) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

24. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya'da Akşam Ticaret Lisesi ve yeni bir Endüstri Meslek Lisesi açılıp açılmayacağına ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/296) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

25. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, 20 Ekim 1991 - 19 Temmuz 1992 tarihleri arasında bazı temel maddelerdeki artış veya düşüş oranlarına ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/297) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

26. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya'da elektrik fiyatlarına sık sık zam yapıldığı iddiasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/298) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

27. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya İlinin 2 nci derecede öncelikli yöreler içerisinden çıkarılmasının nedenine ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/299) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

28. — Kütahya Milletvekili, Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya'ya doğalgaz getirilmesine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/300) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

29. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya - Yoncalı'da açılan Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesinin personel sorununa ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından yazılı soru önergesi (7/301) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

30. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya - Emet Etibank Boraks Tesislerine personel alınması için yapılacak olan mülakat sınavlarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi (7/302) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

31. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü işçi alımlarına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/303) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

32. — Kütahya Milletvekili Mehmet Rauf Ertekin'in, Kütahya - Merkez ve çevre karayollarına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından yazılı soru önergesi (7/304) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

33. — Edirne Milletvekili Hasan Basri Eler'in, yabancı ülkelere giden bazı bakan ve milletvekillerinin getirdikleri silahlara ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/305) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

34. — Edirne Milletvekili Hasan Basri Eler'in, belediyelere alınan işçilere ve sorunlarına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi (7/306) **(Başkanlığa geliş tarihi : 19.8.1992)**

Genel Görüşme Önergesi

1. — Anavatan Partisi Grubu adına Kütahya Milletvekili ve Grupbaşkanvekili Mustafa Kalemli'nin Kıbrıs ve Bosna - Hersek konuları başta olmak üzere dış politikadaki gelişmeler konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/16) **(Başkanlığa geliş tarihi : 13.8.1992)**

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.00

BAŞKAN : Hüsamettin Cindoruk

KÂTİP ÜYELER : Kadir Ramazan Coşkun (İstanbul), Halil Çulhaoğlu (İzmir)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Anayasanın 93 üncü ve İçtüzüğün 7 nci maddelerine göre, Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli ile Konya Milletvekili Necmettin Erbakan ve 136 arkadaşı tarafından Başkanlığımıza verilen önerge üzerine, tatil süremiz içerisinde toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisinin 94 üncü Birleşimini açıyorum.

Çoğunluğumuz vardır.

Gündeme geçiyoruz.

III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. — Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli ve 137 milletvekilinin; Kıbrıs ve Bosna-Hersek konuları başta olmak üzere, dış politikadaki gelişmeler konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergenin görüşülmesi için olağanüstü toplantı çağrı önergesi (4/49, 51)

BAŞKAN — Gündemimizin, "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" kısmında yer alan olağanüstü toplantı çağrı önergesini ve Başkanlığın çağrı yazısını okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Anayasanın 93 üncü maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 7 nci maddesi gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 25 Ağustos 1992 Salı günü saat 14.00'te olağanüstü olarak toplanmasını ve bu toplantıda, yine Anayasanın 98 inci maddesinin dördüncü fıkrası gereğince, Kıbrıs ve Bosna-Hersek konuları başta olmak üzere dış politikadaki gelişmelerin görüşülmesi için bir genel görüşme yapılmasını arz ve talep ederiz.

Mustafa Kalemli
ANAP Grup Başkanvekili

GEREKÇE :

Kıbrıs meselesi, bilindiği üzere, kritik bir safhaya gelmiş bulunmaktadır. Değişik güçlerin devreye girmesiyle işin bir olup bittiye getirilmek istendiği görülmektedir. Türkiye'ye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sayın Cumhurbaşkanına, diplomatik sınırları aşan ve kabul edilmesi mümkün olmayan baskılar bahis konusudur.

Kıbrıs, millî bir davamızdır. Hiçbir hükümet bu konuda tek başına karar alamaz. Ne yapılacaksa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kamuoyu kadar, Türk Milletinin de bilgisi altında olmalıdır. Oysa, Hükümetin, Parlamento ve Türk kamuoyunu devre dışı tutmak istediği görülmektedir. Bu tutumu, antidemokratik ve millî menfaatlara aykırı buluyoruz.

Diğer taraftan, Bosna-Hersek'te, bütün dünyanın gözü önünde Müslüman topluluğa karşı gerçek bir soykırım uygulanmaktadır.

Hükümeti bu konuda anamuhalefet olarak defalarca uyarmamıza rağmen, üzülerek belirtmek isteriz ki, pasif bir tutum sürdürülmekte ve yüce Türk Milletine hiç de yakışmayacak şekilde bazı devletlerin dümen suyuna girilmektedir.

Bu tutum ve davranışlar kamuoyunu derinden yaraladığı gibi, ülkemizin saygınlığına da gölge düşürmektedir.

Gelinen noktada, bu hayatî meselelerin Türkiye Büyük Millet Meclisinde ve kamuoyumuz önünde görüşülmesi bir zaruret olmuştur. Bu düşünceden hareketle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin olağanüstü bir toplantısında dış politika ile ilgili genel görüşme açılmasını Anayasanın 98 inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca arz ve teklif ederiz.

Mustafa Kalemli
Kütahya

Halil İbrahim Özsoy
Afyon

Gaffar Yakın
Afyon

Yaşar Eryılmaz
Ağrı

Mehmet Nedim Budak
Ankara

Mehmet Çevik
Ankara

M. Vehbi Dinçerler
Ankara

Hamdi Eriş
Ankara

Mehmet Sağdıç
Ankara

Yücel Seçkiner
Ankara

Halil Şıvgın
Ankara

Hasan Çakır
Antalya

Süleyman Hatinoğlu
Artvin

Yüksel Yalova
Aydın

Ülkü Güney
Bayburt

Edip Safder Gaydalı
Bitlis

Kâmran İnan
Bitlis

Avni Akyol
Bolu

Abbas İnceayan
Bolu

Mehmet Gedik
Bursa

Mümin Gençoğlu
Bursa

Hüsamettin Örüç
Bursa

Ferudun Pehlivan
Bursa

Muzaffer Arıcı
Denizli

Hasan Korkmazcan
Denizli

Yıldırım Akbulut
Erzincan

Hüseyin Aksoy
Eskişehir

Mustafa Balcılar
Eskişehir

Burhan Kara
Giresun

Yavuz Köymen
Giresun

Ergun Özdemir
Giresun

Rasim Zaimoğlu
Giresun

Mahmut Oltan Sungurlu
Gümüşhane
Ali Er
İçel
Osman Ceylan
İstanbul
H. Hüsnü Doğan
İstanbul
Elaattin Elmas
İstanbul
Salih Ergün
İstanbul
Temel Gündoğdu
İstanbul
Melike Tugay Hasefe
İstanbul
Adnan Kahveci
İstanbul
Recep Ercüment Konukman
İstanbul
Leyla Yeniay Köseoğlu
İstanbul
Selçuk Maruflu
İstanbul
İbrahim Özdemir
İstanbul
Yusuf Pamuk
İstanbul
Gürol Soylu
İstanbul
Tunca Toskay
İstanbul
Cengiz Bulut
İzmir
Timur Demir
İzmir
İlhan Kaya
İzmir
Refik Arslan
Kastamonu
Cemal Özbilen
Kırklareli
Mehmet Keçeciler
Konya

Esat Canan
Hakkâri
Rüştü Kazım Yücelen
İçel
Gurhan Çelebican
İstanbul
Halit Dumankaya
İstanbul
Halil Orhan Ergüder
İstanbul
İsmail Safa Giray
İstanbul
Engin Güner
İstanbul
Fevzi İşbaşaran
İstanbul
Mehmet Cavit Kavak
İstanbul
Cem Kozlu
İstanbul
Emin Kul
İstanbul
Yusuf Namoğlu
İstanbul
Sabri Öztürk
İstanbul
İsmail Sancak
İstanbul
Güneş Taner
İstanbul
Şadan Tuzcu
İstanbul
Işın Çelebi
İzmir
İsmet Kaya Erdem
İzmir
Suha Tanık
İzmir
Murat Başesgioğlu
Kastamonu
Bülent Atasayan
Kocaeli
M. Rauf Ertekin
Kütahya

M. Gazi Barut	Metin Emiroğlu
Malatya	Malatya
Yusuf Bozkurt Özal	Ekrem Pakdemirli
Malatya	Manisa
Faruk Saydam	Nevşat Özer
Manisa	Muğla
Bahri Kibar	Şadi Pehlivanoğlu
Ordu	Ordu
Nabi Poyraz	Şükrü Yürür
Ordu	Ordu
Mustafa Parlak	A. Mesut Yılmaz
Rize	Rize
Mustafa Kılıçarslan	Ersin Taranoğlu
Sakarya	Sakarya
Adem Yıldız	Eyüp Aşık
Samsun	Trabzon
Ali Kemal Başaran	Seyit Eyyüpoğlu
Trabzon	Şanlıurfa
Eyyüp Cenap Gülpınar	Şerif Bedirhanoğlu
Şanlıurfa	Van
Lutfullah Kayalar	Mahmut Orhon
Yozgat	Yozgat

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Yüksek malumları olduğu üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi 7 Temmuz 1992 tarihinden itibaren tatile girmiş bulunmaktadır. Bu tatil devresinin Anayasa hükümlerine göre olağan şekilde Eylül ayına kadar devam etmesi gerekmektedir.

Bununla beraber, gerek Anayasanın 93 üncü maddesi, gerekse Meclis İçtüzüğünün 7 nci maddesi, bazı acil konularda Meclisin olağanüstü toplantıya çağrılabileceğini öngörmektedir.

Olağanüstü toplantının belli ve fevkalade önemli bir konuya taalluk etmesi, elbette dikkat edilmesi gereken önemli bir husustur.

10 Temmuz 1992 tarihinde, Genel Başkanımız Prof. Dr. Necmettin Erbakan imzasıyla Yüksek Başkanlığınıza arz olunan yazılı başvuruda, bugün için fevkalade ehemmiyeti haiz olan Kıbrıs konusuyla ilgili bir olağanüstü toplantının resen ve tarafınızdan yapılması temennisinde maruzatta bulunulmuştur.

Buna ilaveten, Refah Partisi milletvekillerinin aynı konuda Türkiye Büyük Millet Meclisinin olağanüstü toplantısıyla ilgili imza sayısı ancak 40 kişiye ulaşabilmiş, çağrımıza diğer partili milletvekillerinin ilgisiz kalması üzerine bu toplantı yapılamamıştır.

Bugün, Anavatan Partisince Başkanlığınıza sunulan ve Kıbrıs ile Bosna - Hersek olayları başta olmak üzere, dış politika konularını görüşmek üzere vaki olağanüstü toplantı önergesine aşağıda imzaları bulunan milletvekilleri olarak bizler de katılıyor ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin Anayasanın 93 üncü, İçtüzüğün 7 nci maddeleri gereğince olağanüstü toplantıya çağrılmasını saygılarımızla arz ve talep ediyoruz.

Necmettin Erbakan	Şevket Kazan
Konya	Kocaeli
Oğuzhan Asiltürk	Zeki Ünal
Malatya	Karaman
Mustafa Ünaldı	Ali Oğuz
Konya	İstanbul
Musa Demirci	Melih Gökçek
Sivas	Ankara
Hüseyin Erdal	Mehmet Elkatmış
Yozgat	Nevşehir
Ahmet Dökülmez	Hasan Dikci
Kahramanmaraş	Kahramanmaraş
Ahmet Cemil Tunç	Fethullah Erbaş
Elazığ	Van
Zeki Ergezen	Lütfü Esengün
Bitlis	Erzurum
Mustafa Baş	Ahmet Feyzi İnceöz
İstanbul	Tokat
Şaban Bayrak	Şinasi Yavuz
Kayseri	Erzurum
Lütfi Doğan	Abdüllatif Şener
Gümüşhane	Sivas
Yasin Hatipoğlu	Mukadder Beşeğmez
Çorum	İstanbul
İbrahim Halil Çelik	Ömer Faruk Ekinci
Şanlıurfa	Ankara
Hüsamettin Korkutata	Ahmet Arıkan
Bingöl	Sivas
Kâzım Ataoğlu	Abdullah Gül
Bingöl	Kayseri
Bahattin Elçi	Salih Kapusuz
Bayburt	Kayseri
Ahmet Derin	İsmail Coşar
Kütahya	Çankırı
Ahmet Remzi Hatip	Abdullah Fırat
Konya	Erzurum
Kemalettin Göktaş	Cevat Ayhan
Trabzon	Sakarya
Abit Kıvrak	Hasan Mezarcı
Konya	İstanbul

2. — TBMM Başkanlığının olağanüstü toplantıya çağrı tezkeresi (3/545)

BAŞKAN — Başkanlığın çağrı tezkeresini okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığından bildirilmiştir.

Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli ve arkadaşları, Kıbrıs ve Bosna-Hersek konuları başta olmak üzere, dış politikadaki gelişmeler konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin öner-

gelerini görüşmek için, Türkiye Büyük Millet Meclisinin olağanüstü toplanmasını istemişlerdir.

Ayrıca, Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu ve arkadaşları, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile Devlet Güvnelik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına, Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun ve Terörle Mücadele Kanununun Bazı Hükümlerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair 21.5.1992 Tarih ve 3801 sayılı Kanun ve Anayasanın 89 uncu Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Adalet Komisyonu Raporunu görüşmek üzere Meclisin olağanüstü toplantıya çağırılmasını istemişlerdir.

Her iki talep yeterli imzayı içermektedir. Bu nedenle; Türkiye Büyük Millet Meclisini, önce Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli ve arkadaşlarının gündem konusunu görüşmek üzere 25 Ağustos 1992 Salı günü saat 14.00'te;

Sonra, Zonguldak Milletvekili Güneş Müftüoğlu ve arkadaşlarının önerdikleri gündem maddesini görüşmek üzere 26 Ağustos 1992 Çarşamba günü saat 10.30'da Anayasanın 93 üncü maddesi ve İçtüzüğün 7 nci maddeleri gereğince toplantıya çağırıyorum.

Sayın milletvekillerinin belirtilen toplantı günlerinde hazır bulunmalarını ve bu çağrının valiler tarafından illeri çevresindeki sayın milletvekillerine duyurulmasını rica ederim.

Hüsamettin Cindoruk
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

B) GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

1. — Anavatan Partisi Grubu adına Kütahya Milletvekili ve Grup Başkanvekili Mustafa Kalemli'nin, Kıbrıs ve Bosna - Hersek konuları başta olmak üzere dış politikadaki gelişmeler konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/16)

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, şimdi Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli'nin, Anayasanın 93 üncü ve İçtüzüğün 7 nci maddelerine uygun olarak verilen, Kıbrıs ve Bosna-Hersek konuları başta olmak üzere, dış politikadaki gelişmeler konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesini okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Kıbrıs meselesi, bilindiği üzere, kritik bir safhaya gelmiş bulunmaktadır. Değişik güçlerin devreye girmesi ile işin bir olup bittiye getirilmek istendiği görülmektedir. Türkiye'ye ve KKTC Sayın Cumhurbaşkanına diplomatik sınırları aşan ve kabul edilmesi mümkün olmayan baskılar bahis konusudur.

Kıbrıs, millî bir davamızdır. Hiçbir Hükümet bu konuda tek başına karar alamaz. Ne yapılacaksa KKTC kamuoyu kadar, Türk Milletinin de bilgisi altında alınmalıdır. Oysa Hükümetin, Parlamento ve Türk Kamuoyunu devre dışı tutmak istediği görülmektedir. Bu tutumu antidemokratik ve millî menfaatlara aykırı buluyoruz.

Diğer taraftan, Bosna-Hersek'te bütün dünyanın gözü önünde Müslüman topluluğa karşı gerçek bir soykırım uygulanmaktadır.

Hükümeti bu konuda, Anamuhalefet olarak defalarca uyarmamıza rağmen, üzülerek belirtmek isteriz ki; pasif bir tutum sürdürülmekte ve Yüce Türk Milletine yakışmayacak bir görünüm verilmektedir.

Bu tutum ve davranışlar kamuoyunu derinden yaraladığı gibi, devletimizin itibar ve güvenirliğine gölge düşürmektedir.

Bazı güçler, bilerek veya bilmeyerek bir Balkan savaşı hazırlamaktadır. Bosna-Hersek'teki insanlık dramının Kosova'da da tekrarlanması işaretleri artmaktadır. Doğabilecek bir Balkan savaşının Türkiye'nin güvenliği bakımından doğurabileceği neticelerin şimdiden dikkate alınması ve tedbirlerinin düşünülmesi gerekmektedir : Kafkasya'daki ateş sönmemiştir. Azerbaycan ve Nahcivan'a karşı tecavüzler devam etmektedir. Yeni bir dünya düzeninin henüz kurulmadığı ve intikal döneminin yaşandığı bir ortamda, bazı çevreler, otorite boşluğundan faydalanmak düşüncesi ve dışarıdan aldıkları teşvik ve destekle barış ve dengeleri tehdit eden yollara başvurmaktadır. Bu gelişmelerin tümü ile değerlendirilmesi, devlet ve milletimiz bakımından taşıdığı önem ile zarurî kıldığı tedbirlerin, millet önünde, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesi zaruret arz etmektedir. Hükümetin Kıbrıs millî davasıyla Bosna-Hersek faciası karşısında içine düştüğü acz ve takip ettiği hat, ciddî bir politikanın oluşturulmadığını göstermektedir. Bu durumu endişe verici buluyoruz. Hükümetin, yeni dünya gerçekleri karşısındaki, varsa, politikasını bilmek, parlamento, siyasî partiler kadar milletimizin de hakkıdır. Bir taraftan demokratikleşme iddiaları yükselirken, gerçekte demokrasiye aykırı davranışlar sergilenmekte, Parlamentonun murakabe, gereğinde desteğinden kaçılmaktadır. Bir hükümetin dış konulardaki güç kaynağı parlamento ve kamuoyunun desteğidir. Bundan vazgeçerek bir hükümet boşlukta kalır, ağırlığı olmaz; aksiyonu netice vermez. Bizim Anamuhalefet Partisi olarak yapmak istediğimiz, millî menfaatlarımıza sahip çıkmak, devlete yardımcı olmaktır.

Gelinen noktada, bu hayatî meselelerin Türkiye Büyük Millet Meclisinde ve kamuoyumuz önünde görüşülmesi bir zaruret olmuştur. Bu düşünceden hareketle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin olağanüstü bir toplantısında dış politikayla ilgili genel görüşme açılmasını Anayasanın 98 inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca arz ve teklif ederiz.

ANAP Grubu Adına
Grub Başkanvekili
Mustafa Kalemli
Kütahya

IV. — GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI

A) ÖNGÖRÜŞMELER

1. — Anavatan Partisi Grubu adına Kütahya Milletvekili ve Grup Başkanvekili Mustafa Kalemli'nin, Kıbrıs ve Bosna-Hersek konuları başta olmak üzere dış politikadaki gelişmeler konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/16)

BAŞKAN — Değerli milletvekilleri, (8/16) esas numaralı genel görüşme önergesinin öngörüşmelerine başlıyoruz.

Hükümet?.. Burada.

İçtüzüğümüze göre, genel görüşme açılıp açılmaması hususunda, sırasıyla, hükümete, siyasî parti gruplarına ve önergedeki birinci imza sahibine ya da onun göstereceği bir imza sahibine söz verilecektir.

Konuşma süreleri, hükümet ve gruplar için 20'şer dakika, imza sahibi için 10 dakikadır. Buyurunuz Sayın Dışişleri Bakanı. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN (Gaziantep) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; genel görüşmenin öngörüşmesi konusunda Hükümet adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Değerli arkadaşlarım, dünyada; ama özellikle de yakın çevremizde, etrafımızda, Balkanlarda, Kafkasya'da, Ortadoğu'da, özellikle de Irak'ta hızla değişen ciddî ve önemli gelişmeler olmaktadır. Koşullar sürekli değişmekte, olaylara ve sorunlara her gün bir yenisi eklenmektedir.

Avrupa'nın ortasında, Bosna-Hersek'te, etnik arındırmaya, etnik temizlemeye yönelik bir dram, bir kıyım yaşanmaktadır. Bosna-Hersek olayları, tarihe, insanlığın bir kara lekesi olarak geçecektir.

Kafkasya'da Karabağ sorunu henüz çözümlenmeden, Gürcistan'da, Abhazya'da yeni olaylar gündeme geldi. Kafkasya'nın istikrarsızlığı ve sıcaklığı artarak devam ediyor. Kafkasya'nın siyasal, etnik ve kültürel yapısı dikkate alındığında, bölge ülkeleri arasında, bağımsızlığa, egemenliğe, toprak bütünlüğüne ve içişlerine karışmama ilkelerine saygılı, eşitlik esasına dayalı, dostça ilişkilerin kurulmasını sağlayacak ve bunu çok yönlü işbirliğine dönüştürecek bir politikanın izlenmesinin zorunlu olduğuna inanıyoruz. Bu, sadece Kafkasya için değil, Türkiye'nin bir parçası olduğu Balkanlar için de, Ortadoğu için de geçerlidir. Hükümet olarak bunun öncülüğünü yapıyor, bunu sağlamaya çalışıyoruz.

Yıllardır gündemden çıkmayan Kıbrıs, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin gözetiminde, birinci aşaması 18 Haziranda, ikinci aşaması 15 temmuz - 14 Ağustos tarihleri arasında haftalarca süren görüşmelerle yeni bir aşamaya gelmiştir. Bu ulusal davamıza, Hükümet olarak, siyasî partiler olarak sahip çıkmaya, destek vermeye devam ediyoruz.

Sayın milletvekilleri, Irak'ın Kuveyt'i işgaliyle başlayan Körfez bunalımı, geride, bölge için, Türkiye için birçok sorun bırakarak, var olan sorunlara yenilerini ekleyerek devam ediyor; sorun henüz bitmiş değil.

Değerli milletvekilleri, soğuk savaşın sona ermesi, eski Sovyetler Birliğinin kapsadığı alanda 15 yeni bağımsız devletten oluşan bir siyasî coğrafyanın şekillenmesi, Doğu Avrupa'daki demokratikleşme ve ekonomik dönüşüm süreçlerinin sıkıntı ve sancıları, Batı Avrupa'daki daha ileri bir bütünleşme yolunda atılan adımlar, Balkanlar ve orta Avrupada'ki federasyonların dağılması, aşırı milliyetçilik ve etnik gerilimlerin Baltıklardan Balkanlara, Batı Karadeniz'den Kafkasya'ya kadar uzanan bölgelerde çatışma odakları yaratması ve bu çatışmaların giderek yayılma tehlikesi taşıması, içinden geçtiğimiz dönemin önemli konuları olarak önümüzde durmakta ve politikalarımızı yakından etkilemektedir.

Türkiye Cumhuriyeti, İkinci Dünya Savaşı dışında, hiçbir zaman, çevresinde, yakınında, böylesine önemli, ağır ve karmaşık olayların süregeldiği bir dönemi yaşamamıştır. Hükümetimiz, bu olaylar ve gelişmeler karşısında, ülkemizin çıkarlarını ve yararlarını ön planda tutan kişilikli, tutarlı, bilinçli, kararlı, uluslararası toplumla ve kuruluşlarla dayanışma içinde, etkin ve barışçı bir dış politika izlemektedir. Hükümetimiz, eski dünya düzeninin yıkıldığı, ve yeni dünya düzenini yaşama geçirecek kurum ve kuralların oluşum aşamasında göreve gelmiştir. Üzerinde anlaşmaya varılacak kurallar henüz belli değil, yöntemler saptanmamıştır. İki bloklu dünyanın sağladığı bir denge vardı; ama, onun bıraktığı boşluk henüz doldurulamadı.

1991 yılından 1992 yılına geçilirken, yeni bir uluslararası sistemi olumlu ve başarılı kılabilecek fırsat ve gelişmeler ile insanlığı ve toplumları düş kırıklığına uğratabilecek olumsuzluklar iç içe ve yan yana bulunmaktadır. Diğer bir deyişle, yeni dünya düzeni bir sınav vermektedir. Dünya bu sınavı başarıyla henüz aşamamıştır, bu sınavı geçememiştir. Bosna-Hersek'te geçememiştir, Karabağ'da geçememiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hükümetimiz, yeni bir dünyanın, ancak, geçmişin ve günümüzün olumsuzluklarıyla cesaretle hesaplaşmak ve yeni bir kolektif bilinç yaratmakla kurulabileceği inancındadır. Bu inançla, karşı karşıya bulunduğumuz sorunların çözümünde, demokratik uzlaşmayı, diyaloğu, hoşgörü ilkelerini ve hepsinin önünde barışı savunuyoruz. Çevremizde de içeride de dünyada da aradığımız, barıştır, istikrardır, huzurdur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; arkadaşlarımız, önergelerinde Bosna-Hersek konusunun da görüşülmesini istemektedirler. Eğer, amaç, karşılıklı bilgi alışverişi ve değerlendirme yapmaksa, atılabilecek yeni adımlar için öneri yapmaksa, bunu her aşamada yapmaya hazırız; geçmişte yaptık, bugün de, bundan sonra da yapmaktan, Yüce Parlamentoya bilgi vermekten, görüşünü almaktan büyük mutluluk duyarız; ama, eğer "eksik yaptınız" veya "yanlış yaptınız" demek istiyorsanız, büyük haksızlık yapıyorsunuz. "Siz ne yaparsanız yapın, biz gene de eleştiririz" diyorsanız, bunu böylesine önemli ve hassas konularda bari yapmayın, sert muhalefeti başka yerde arayın. (ANAP sıralarından "Nereden çıktı bunlar?" sesleri)

Değerli milletvekilleri, Bosna-Hersek konusunda, başından bugüne kadar, yapılması gereken her şey yapılmıştır ve zamanında yapılmıştır, yerinde yapılmıştır. Türkiye, uluslararası kuruluşların almakta olduğu ve aldığı kararlara, girişimlere öncülük etmiştir; politika üretmiştir, politika önermiştir; eylem planı hazırlamıştır. Bunu, dünyada bu boyutta ve bu ayrıntıda hazırlayıp, öneren tek devlet Türkiye olmuştur; dökülen kanlar durmadıkça hiçbir önlemin sonuç vermeyeceğini söyleyen ve bunu dile getiren, Türkiye olmuştur; güç kullanılması gerektiğini, müdahalenin kaçınılmaz hale geldiğini, yüksek sesle, yazılı, bir program çerçevesinde söyleyen ülke Türkiye olmuştur; dünyanın, bataklık dururken sivrisinekle uğraştığını, yüksek sesle, açıkça söyleyen ve söylemeye devam eden Türkiye olmuştur; Bosna-Hersek'e uygulanan silah ambargosunun kaldırılmasını isteyen ve bunu istemeye devam eden Türkiye olmuştur. Kendilerini savunma hakkının önlenemeyeceğini söyledik; dünyanın, "konuş, tartış ve öldür" politikasına son vermesini istedik. Saldırganlık Bosna-Hersek'te durdurulmazsa, saldırgana dur denilmezse, olayların Sancak'a, Kosova'ya ve Makedonya'ya da sıçrayabileceğine, böylesine genişleyebilecek çatışmaların birçok Balkan ülkesini içerecek şekilde silahlı bir bunalıma dönüşebileceğine, başından beri herkesin dikkatini çeken Türkiye'dir, uyaran Türkiye'dir.

Bütün bunları yaparken, bizim karşı çıktığımız Sırp halkı değildir; eli silahlı çetelerdir; kadın, çocuk, insanları katleden, onları destekleyen, arka çıkan, silah veren yöneticilerdir; büyük Sırbistan'ı kanla gerçekleştirmek isteyen zorbalardır ve tarihe kara bir leke olarak geçecek bu olayları bugüne kadar durduramayanlardır.

Bosna-Hersek'i, Saraybosna'yı dünyada ilk ziyaret eden Dışişleri Bakanı ben oldum.

Bu olayda, insanlığın değer yargıları, uluslararası kuruluşların saygınlığı sınav vermektedir. Bu sınavda, kaba kuvvetin yenik düşmesini mutlaka sağlamak zorundayız. Bugüne kadar bu sınav, maalesef, başarıyla geçilememiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kıbrıs sorunu gibi, hepimiz için büyük önem taşıyan ulusal bir konumuzu Yüce Mecliste bugün bir kere daha ele almaktan, elbette ki mutluluk duyarız; ama, değerli arkadaşlarım, bütün bunları yaparken, Kıbrıs'ın bağımsız bir devlet olduğunu ve Kıbrıs konusunun en öncelikle Kıbrıs'ta konuşulması gerektiğini, Kıbrıs adına, Kıbrıs Parlamentosu adına kararın burada verilemeyeceğini, her şeyden önce bu önergeyi veren arkadaşlarımızın dikkate alması gerekirdi. Kıbrıs'ın bağımsızlığına, her şeyden önce Türkiye'nin saygı duyması gerektiğini, bir kere daha belirtmek istiyorum.

Kıbrıs, tüm cumhuriyet hükümetlerinin ulusal bir dava olarak benimseyip, kararlılıkla savundukları bir konudur. Yirmidokuz yıldır gündemde bulunan Kıbrıs konusunun çözümünü herkesten önce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti istemekte, biz istemekteyiz; ancak, çözümün temel hedefleri, hiçbirimizin, hiçbir cumhuriyet hükümetinin vazgeçemeyeceği temel ilkeleri bellidir. Hükümetimizin tüm bunlara sahip çıktığı ve çıkacağı konusunda kimsenin kuşkusu olmasın, hiç kimse endişeye kapılmasın. Kıbrıs'ın geleceği barışçı yollarla düzenlenmeye çalışılıyor. Bu yapılırken, geçmişe dönülemez. Yapılmak istenen, geçmişte çalışmayan iç içe iki toplumlu yaşamı, iki kesimli bir yapı üzerinde, yeniden düzenlemektir. Bu düzenleme o şekilde olmalıdır ki, yeni trajedilere, yeni sürtüşmelere, yeni kavgalara, yeni korkulara yol açmamalıdır.

Değerli arkadaşlarım, biz hükümete geldiğimizde Kıbrıs'taki süreç devam ediyordu. Nitekim, Güvenlik Konseyi, 1990'dan başlayarak Kıbrıs konusunu 10 kez görüşmüş; bu görüşmelerde, 649, 716 ve 750 sayılı üç kararı kabul etmiş ve bu konuda 9 Başkanlık açıklaması yapmıştır. 15 Temmuzda başlayıp 14 Ağustosta sona eren ikinci tur görüşmelere kadar, Hükümet olarak, çeşitli vesilelerle, Yüce Meclise ve siyasî partilere düzenli bilgi vermeye çalıştık.

Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş, elbette ki konunun gerçek sahibi olarak, halkından aldığı destekle, seçilmiş bir lider olarak, yöntem bakımından çıkarılan bazı güçlüklere rağmen, sabır ve yetenekle, Türk tarafı için olumlu bir noktaya ulaşmayı başarmıştır.

Bir defa, görüşmeler kesilmemiş; Kıbrıs Türk tarafı, masayı -karşı tarafın istediği ve beklediği gibi- terk etmemiştir. Bu konuda atılan adımların önemli olduğunu görmek lazım.

Hükümetimiz, bundan önceki dönemlere göre, Kıbrıs konusunun hiçbir noktasında, daha geride değildir. Hiçbir taviz, baskı söz konusu olmamıştır; ama, görüşme masası da terk edilmemiştir. Hükümetimiz, barış için destek vermeye kararlıdır, barışçı ve hakça ve de kalıcı bir çözümü içtenlikle istemektedir; ancak, bunun, Kıbrıs Türk halkının vazgeçilmez hak ve çıkarlarına uygun olması, çağımızın koşullarında, sağlıklı, gerçekçi ve kalıcı bir çözüm olması, bizim için esas hedef olmaya devam etmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye, yeni dünyanın inşasında özel ve önemli bir rol oynamaktadır. Bunu, büyük bir duyarlılık, bilinç ve sorumlulukla yerine getirmeye çalışmaktadır. Olayların böylesine yoğun olduğu bu dokuz aylık dönemde, bütün olayların önüne geçerek zamanında teşhis koymuştur. Bunları birkaç satırbaşıyla belirtmek istiyorum.

Sovyetler Birliği dağılırken, geleceği en erken biz teşhis ettik. Cumhuriyetlerin hepsini ilk kez Türkiye tanıdı. Bunların dünyadaki örgütleşmelerine biz katkıda bulunduk. Bölgede ortaya çıkan kardeş cumhuriyetlerle yakın ve sıcak ilişkiyi hızla kurduk.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Konferansına içerik ve işlerlik kazandırdık. 11 lideri Türkiye'de bir araya getirme olanağını bulduk.

Eski Yugoslavya topraklarında ortaya çıkan cumhuriyetleri de ilk kez, ayırım yapmadan, biz tanıdık.

Barışın öncülüğünü yaptık. Saldırganlığın sonuçlarının tasfiyesine yönelik yaptırım gücünün devamlı öncülüğünü yaptık.

Dağlık Karabağ'ın Azerbaycan toprağı olduğu gerçeğinin, AGİK süreci kapsamında tesciline öncülük ettik. Zor yoluyla toprak kazanımlarının kabul edilemeyeceğini defalarca teyit ettirdik.

Kuşatma altındaki Saraybosna'ya ilgimizi hep sürdürdük. İlk yabancı dışişleri bakanı olarak Türk Dışişleri Bakanı Saraybosna'ya gitme olanağını buldu.

Bu geçen dokuz aylık dönemde, Devlet Başkanı, Başbakan, Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı düzeyinde Türkiye'ye ve Türkiye'den yabancı ülkelere yapılan ziyaretlerin sayısı 72'yi bulmaktadır. Bu rakam, cumhuriyetin hiçbir dönemiyle karşılaştırılamayacak bir siyasî düzeyi göstermektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bütün bunlar, Türkiye'nin önemini, büyüklüğünü ve Hükümetin bunun bilincinde olarak uluslararası ilişkilere koyduğu ağırlığı göstermektedir. Biraz sonra da, Bosna-Hersek konusunda yapılacak olan Londra Konferansına katılmak üzere, maalesef, huzurunuzdan ayrılmak zorunda kalacağım. Bu da, Türkiye'nin geldiği noktanın bir özel göstergesidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şimdi, önergedeki bazı ifadeler üzerinde kısaca durmak istiyorum.

Elbette ki, Hükümetimiz, konuların Türkiye Büyük Millet Meclisinde konuşulmasını içtenlikle istemektedir. Demokrasilerde, parlamentodan gelecek olan desteğin, her türlü müzakerelerde hükümetlere güç katacağının bilinci içerisindeyiz. Bunun içindir ki, başından beri, Hükümet olarak, her konunun Mecliste görüşülmesine büyük önem verdik. Elbette ki, bunları böyle bir ifadeyle dile getiren bu önergeyi memnuniyetle kabul etmek ve bunları tartışmak gerekir; ama, önergedeki ifadelerin bazılarına değinmek istiyorum.

Kıbrıs'la ilgili söylenenler, başından sonuna kadar hayal üzerine kurulmuştur. Önerge, baskılardan söz ediyor. Evet, mektuplar gelmiştir; bize de gelmiştir, Yunanistan'a da gitmiştir; ama baskı, eğer baskıya boyun eğecek bir hükümet, bir kişi varsa, baskıdır. Ne Hükümet ve ne de Dışişleri Bakanı olarak ben hiçbir baskıya boyun eğmedik, hiçbir baskıya da boyun eğmeyeceğiz. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar) Ulusal çıkarımızdan vazgeçmeyiz. Kaldı ki, bu mektuplara gereken yanıt da verilmiştir; yeni mektuplar da gönderilmiştir, yazılmıştır.

Değerli arkadaşlarım, biraz önce de söyledim; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bağımsız bir devlettir, Türkiye'nin tanıdığı bir devlettir; bağımsızlığını içinize sindiriyorsanız, her ayrıntıyı burada görüşmenin yanlış olduğunu bir daha belirtmek istiyorum. Kuzey Kıbrıs'ın bağımsızlığına herkesten önce bizim saygı göstermemiz gerekir.

Kıbrıs'la ilgili görüşme süreci bizim zamanımızda başlamamıştır; yürüyen bir süreçti, bu süreç devam etti, bundan sonra da devam edecektir. Bu konularda Hükümetin, Parlamentoyu, Türk kamuoyunu devre dışı tutmak istediği söyleniyor. Bir söz vardır : Dinime küfreden bari Müslüman olsa... Biraz insaf edilsin; her konuda ve her aşamada Parlamentoya bilgi verilmiştir, siyasî partilere bilgi sunulmuştur. Muhalefet yapmak için muhalefet yapılmaz; hele dış politikada bu hiç yapılmamalıdır. Şimdi, "Parlamento devre dışı bırakılıyor" deniyor... ANAP'ın iktidarda olduğu geçmiş dört yılda, dış politika konusunda 11 genel görüşme önergesi verilmiştir; bir tanesini kabul etmediniz, bir tanesi Parlamentoda görüşülmemiştir. Bu Hükümet dokuz aydır işbaşında; 4 tane görüşüldü değerli arkadaşlarım. (SHP ve DYP sıralarından

alkışlar) 4 tane genel görüşme istenmiştir, Hükümetin kabulüyle, Sosyaldemokrat Halkçı Parti ve Doğru Yol Partisi Gruplarının oylarıyla 4'ü de kabul edilmiştir. Bir tanesini isteyen de Hükümet olmuştur. O nedenle, "bunlar Parlamentodan saklanıyor, Parlamento devre dışıdır..." ifadeleri yanlıştır. Parlamentonun devre dışında olduğu dönem, bundan önceki dönemdi; bu dönem değildir. Şimdi 5 inci genel görüşme önergesi veriliyor; haksızlıklarla doludur, yanlışlıklarla doludur; söylenenler gerçek dışıdır, gerekçeler yanlıştır; ama, Hükümet olarak, demokrasiye olan inancımızın, Parlamentoya verdiğimiz önemin ve saygının gereği olarak genel görüşme açılmasını destekliyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Değerli arkadaşlar, şimdi gruplar adına söz vereceğim.

Gruplar adına konuşma taleplerini bekliyorum...

Doğru Yol Partisi?..

SHP?..

ANAP?..

Refah Partisi?..

Yok.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Sayın Başkan, müsaade edilirse, önerge sahibi olarak konuşmak isterim; yoksa, genel mutabakata uyarız...

BAŞKAN — Başka söz isteyen olmadı. Buyurunuz Sayın Kâmran İnan. (ANAP sıralarından alkışlar)

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz, böyle bir olağanüstü toplantıyı, böyle bir gündemle, Yüce Mecliste temsil edilen bütün siyasî partilerin ittifakıyla yapmak istedik ve bunun için çalıştık. 15 Temmuzdan itibaren Kıbrıs konusunda New York'ta başlaşan müzakereleri bir ara çeşitli çevrelerin bir olup bittiye getirme yolundaki baskıları ve yaratılan hava, Sayın Denktaş'ın, bir nevi önceden hazırlanmış bir komployla karşı karşıya getirildiği havası, kamuoyumuzu rahatsız etmiş ve kamuoyumuz, Türkiye Büyük Millet Meclisinin duruma el koyarak, kamuoyuna bilgi vermesini, dünyaya mesaj vermesini ve Kuzey Kıbrıs Cumhuriyeti Sayın Başkanı Denktaş'ın yalnız olmadığı mesajını vermesini istemiştir. Biz, buna rağmen, böyle bir millî meselede siyasî partiler arasında bölünmüşlük tablosunu vermenin bu meseleye zararlı olacağı düşüncesiyle, önce Hükümete bilgi verdik; böyle bir toplantı ihtiyacı duyulmaktadır, Sayın Hükümet ve onu oluşturan siyasî partiler de katılırsa, müştereken böyle bir toplantıyı yapmakta fayda var dedik. Bu, temmuz ayının 22'sinde olmuştur. Sayın Hükümetin cevabı; "böyle bir toplantıya lüzum yok, bunun yapılması, Türkiye'nin Kıbrıs meselesinde taraf olduğu anlamına gelir." şeklinde olmuştur. Sanki taraf değilmişiz!.. Bu beyan üzerine ve buna rağmen biz, kendi başımıza toplantı talebinde bulunmadık, önergemiz hazır olmasına rağmen rica etmedik. Yine aynı mülahazayla, bu millî meselede Türkiye siyasî partilerinin bölünmüşlük tablosunu vermesinin daha ziyade karşı tarafa hizmet olacağı düşüncesiyle kamuoyundan, teşkilatımızdan ve Grubumuzdan gelen baskılara mukavemet ettik. Ne zamana kadar?.. İktidarı oluşturan iki sayın siyasî partinin liderleri ve yöneticileri, bugün için bir olağanüstü toplantı önergesi hazırlıklarına giriştikleri ana kadar. Şayet bu önerge, bugün görüşülmekte bulunan konular üzerinde hazırlanmış olsaydı, biz buna otomatik olarak katılır ve ittifak halinde bu toplantının bu gündemle yapılmasını isterdik. İktidarı oluşturan sayın partiler ne yaptı?.. Sanki, Türkiye'nin bugünkü iç ve dış gündeminin hiçbir konusu kalmamış da

bir usul kanunu kalmışçasına, olağanüstü toplantıyı böyle bir kanun için yapmak teşebbüsün-de bulundular. Bunun üzerine, kendimize rağmen, bu toplantıyı Grup olarak istemek mecburiyetinde kaldık. Bunu burada ifade ve arz etmek isterim.

Sayın Bakanın, böyle bir öngörüşmede çok aşırı savunma hattına girmesini doğrusu yadırgadım. Âdeta, bir nevi bizim zihnimizi okurcasına bir savunma yaptı ve aşırı muhalefet gibi, bizim şimdiye kadar hiç yapmadığımız bir hareketi ve sıfatı da bize yakıştırdı. Herhalde, kendilerinin geçmişten kalma alışkanlıklarının bir ifadesi olsa gerek!.. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Birazdan genel görüşme açıldığı zaman -ki, kendilerinin buna Hükümet adına katılmalarını memnuniyet ve saygıyla karşılıyoruz- ne ve nasıl bir görüş vazedeceğimizi ve Yüce Meclise neler sunacağımızı zannederim kendileri de görür ve belki biraz da mahcup olurlar.

Sayın Bakan, beyanlarında, katılmamız mümkün olmayan bazı ifadeler kullandılar; ama, Yüce Meclisi arka arkaya iki defa aynı konularla işgal etmemek için bunları şimdi ele almıyorum. Bu önergenin kabulü halinde açılacak genel görüşmede bu görüşlerimizi Yüce Meclise ve Yüce Meclis aracılığıyla bu gibi millî meseleleri hassasiyetle bekleyen Türk kamuoyuna, Anavatan Partisi olarak nasıl düşündüğümüzü ve bir parti felsefesiyle beraber; parti politikası değil, devlet politikası görüşlerini burada arz ve ifade etmek imkânını bulacağız.

Saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İnan.

Öngörüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, genel görüşme açılmasını oylarınıza sunuyorum : Genel görüşme açılmasını kabul edenler... Etmeyenler... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

V. — ÖNERİLER

A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1. — (8/16) esas numaralı genel görüşme önergesinin görüşme günüyle konuşma sürelerine ilişkin Danışma Kurulu önerisi.

BAŞKAN — Değerli arkadaşlar, Danışma Kurulumuzun bir önerisi var; okutuyorum :

Danışma Kurulu Önerisi

No. : 43 Tarihi : 25.8.1992

Danışma Kurulunca aşağıdaki önerinin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Hüsamettin Cindoruk
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Güneş Müftüoğlu	*Mustafa Kalemli*
DYP Grubu Başkanvekili	ANAP Grubu Başkanvekili
Mehmet Kerimoğlu	*Şevket Kazan*
SHP Grubu Temsilcisi	RP Grubu Başkanvekili

Öneri : Okunmuş bulunan (8/16) esas numaralı, Kıbrıs ve Bosna-Hersek konuları başta olmak üzere dış politikadaki gelişmeler hakkındaki genel görüşme önergesinin yapılacak olan

öngörüşmeleri sonunda genel görüşme açılması kabul edildiği takdirde; genel görüşmenin, olağanüstü toplantı konusu olması nedeniyle, İçtüzüğün 101 inci maddesindeki sürelere bağlı olmaksızın, Genel Kurulun bugünkü birleşimde yapılması; genel görüşmede Hükümet ve gruplar adına yapılacak konuşmaların birer saat, şahıslar adına yapılacak konuşmaların 20'şer dakika olması, görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir.

BAŞKAN — Danışma Kurulu önerisini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV. — GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI (DEVAM)

B) GÖRÜŞMELER

I. — Anavatan Partisi Grubu adına Kütahya Milletvekili ve Grup Başkanvekili Mustafa Kalemli'nin, Kıbrıs ve Bosna - Hersek konuları başta olmak üzere dış politikadaki gelişmeler konusunda genel görüşme (8/16)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, İçtüzüğümüze göre, genel görüşmede ilk söz hakkı, genel görüşme önergesinin sahibi siyasî parti grubuna aittir; daha sonra, İçtüzüğümüzün 73 üncü maddesine göre, siyasî parti gruplarımıza -sözcü olarak birer üye- konuşma hakkı verilecektir; Hükümete ve şahsı adına iki üyeye söz verilerek genel görüşme tamamlanacaktır.

Konuşma süreleri, alınan karar gereğince, hükümet ve gruplar için 1'er saat önerge sahibi ve şahıslar için 20'şer dakikadır.

Şimdi müzakerelere geçiyoruz.

Önerge sahibi olarak hangi arkadaşımız söz istiyor?

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) — Anavatan Partisi Grubu ve önerge sahibi olarak süremizi müşterek kullanmak istiyoruz; Sayın Kâmran İnan konuşacaklar efendim.

BAŞKAN — Tabiî, olabilir.

Sayın Kâmran İnan, hem önerge sahibi hem de ANAP Grubu adına söz istiyorlar.

Buyurunuz. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz önce izah etmeye çalıştığım şartlar içerisinde sunulan önergemizi, Anayasanın amir hükmü gereğince işleme koyup Meclisi bu olağanüstü toplantıya çağıran Sayın Başkana teşekkürlerimizi arz etmek isterim.

Değerli milletvekilleri, bu toplantıyı rica etmemizin çok ciddî sebepleri bulunmaktadır. Bu sebeplerin spesifik, belirli iki tanesi, Kıbrıs Millî davası ve Bosna-Hersek'te cereyan eden vahim olaylar olmakla beraber, dış politika genelinde de Türk kamuoyunun bilgilenmesi gereken çok önemli konular vardır. Aslında, bu konuların burada görüşülmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisine Hükümetçe bilgi verilmesinden başka, Yüce Meclisin, dolayısıyla Türk Kamuoyunun bu konular hakkındaki genel eğilimi öğrenmesi bakımından lazımdır ve bir bakıma şarttır da.

Sayın Bakan, aşırı tenkitten korkan bir ifade ve tutum içerisine girdiler. Açıklıkla arz edeyim ki, bugünkü iç ve dış ortamda, sorumlu bir muhalefet, Anamuhalefet Partisi olarak amacımız, Hükümeti yıpratmak, Hükümeti zayıf düşürmek değil, eğer mümkünse Hükümete güç katmaktır. (ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, demokrasilerde hükümetler parlamentodan kaçmaz; önemli millî meseleleri, dış politikayı parlamento dışına taşırmak ve sadece hükümet çerçevesi içinde yürütmekten ziyade, parlamentoya getirerek, kendisinin desteğini ve dolayısıyla kamuoyunun desteğini almak suretiyle milletlerarası alanda güç kazanmaya çalışır. Hedef, bu olmak lazımdır.

Hafızalarınızı tazelemek bakımından arz edeyim. 5 Şubat 1975'te -Kıbrıs olaylarını takiben- Amerikan Kongresinin Türkiyemize karşı koyduğu ve 1978 yılının Eylül ayına kadar devam eden ambargo konusunda, on defayı aşkın Amerika'ya gitmişimdir ve Amerikan idaresinin bize her zaman beyanı, "bu bir kongre meselesidir, Amerikan Parlamentosunun tasarruf ve kararıdır; bizim bir dahlimiz ve bir kusurumuz yoktur, kötü niyetimiz de yoktur" olmuştur.

Bu anneyi, bir türlü -bilhassa son dokuz ayda- buraya getiremedik. Yani, demokratik bir memlekette hükümetin en büyük güç kaynağı olan, kuvvet alacağı yer olan parlamentoyu kullanması, dışarıya karşı kullanması, hatta gerektiği bazı hallerde kendi muhalefetini kullanması yolunda, Hükümetin en ufak bir eğilimi olmamıştır.

Sayın Bakan biraz insafsızlık ettiler ve dediler ki, "Temmuzdan bu yana -yani, Kıbrıs müzakerelerinden bu yana- Parlamentoya üç defa izahat verdik." Mümkün değil efendim, Parlamento tatildeydi. Yine, "Siyasî partileri çok dolaştık" dediler.

Değerli milletvekilleri, geride kalan dokuz ay içerisinde, Hükümetin, siyasî parti liderlerine izahat vermesi yalnız 22 Temmuz tarihinde, bir tek defaya mahsus olmak üzere ve o da, bizim telkin ve talebimiz üzerine olmuştur. Bu gerçek ortada iken, "her şeyi yapıyoruz, bütün demokratik usullerin icabına uyuyoruz" demeyi -yani, nihayet bu işin şahidi olan ve bu işin içinde yaşayan insanlarız- pek doğru bulmadığımı da arz etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, dünyanın tablosunun, kamuoyu tarafından yeterince bilinmediği kanaatindeyiz; hatta bağışlasınlar, Hükümetimiz tarafından da yeterince bilinmediği kanaati bizde hâkimdir. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

Dünyanın geçirdiği büyük değişiklikler neticesi, cumhuriyet hükümetinin ortaya çıkan yeni tabloya intibakı, adaptasyonu gerekirken, yirmi otuz yıl önceki klasik dış politikayla ve metotlarla işi yürütmeye çalışmaktadırlar.

Değerli milletvekilleri, her şey değişti; blok sistemleri son buldu ve dolayısıyla bölgesel güçler doğdu. Hangileridir bunlar?.. Batı yarımküresini alırsanız; tabiatıyla, bu güçlerin başında, hiç münakaşa götürmez şekilde, global karakteri itibariyle Amerika Birleşik Devletleri gelmektedir. Avrupa bölgesine geldiğiniz zaman Almanya vardır; ama, Ortadoğu'ya geldiğiniz zaman Türkiye'dir. Karadeniz Bölgesinde, Ortadoğu'da, Kafkasya'da, Orta Asya'da, Doğu Akdeniz'de bu vazifeyi götürecek, yüklenecek başka bir güç yoktur, bu güç biziz. Bunu artık Hükümetin, görüp kabul etmesi, benimsemesi ve ona göre hareketini düzenlemesi gerekir. Bu mesuliyetten kaçılamaz efendim, mümkün de değildir. Binaenaleyh, bunu göremiyoruz.

Bunun bir devamı olmak üzere, değerli milletvekilleri, Sayın Hükümet, klasik bir tutumu geriye getirmeye çalışıyor. Nedir o tutum?.. Mart 1947'de başlayan ve gerçekten de büyük hizmetler veren Truman Doktrini ile Türkiye'nin üstüne açılan Amerikan şemsiyesi ve 18 Şubat 1952'de katıldığımız NATO ve bunun getirdiği ikinci şemsiye dolayısıyla, Türkiye, 1960'lı ve 1970'li yıllarda, her gelen faturayı, NATO'nun ve şemsiye sahibi Amerika'nın önüne koymak ve dolayısıyla milletlerarası alanda rahat bir hayat sürdürmek alışkanlığına gelmişti. Bunlar bitti, şemsiyeler inceldi; hatta ortadan kalkmak üzere ve üstelik, Türkiye, Balkanlardan

ta Çin Seddi'ne kadar uzayan yeni ufkuyla, şemsiyenin altına sığmayacak bir büyüklüğe geldi. Yalnız, Hükümet bunun farkında mı; ondan da emin değilim; böyle bir büyüklüğe geldi.

Binaenaleyh, Hükümetin, sorumluluk kabul etmesi, karar alması, fatura ödemesi ve fatura ödetmesi, risk alması gerekiyor. Eski klasik usullerle, diplomatik çantayı ele alıp kapı kapı ve milletlerarası kuruluşların önünde dolaşmayı aksiyon saymak mümkün değildir. Sayın Bakanın saydıklarının hepsi bundandır. (ANAP sıralarından alkışlar)

İktidarı oluşturan siyasî partilerden birinin sayın sözcüsü birkaç defa burada tekrar etti, Sayın Bakanın da o manada bir ifadesi oldu, "yani, güç mü kullanalım?" dediler. Bakınız, kendisine saygısı olan hiçbir dünya devleti, güç kullanıp kullanmayacağı yolunda ifade kullanmaz. Güç kullanmayacağını önceden beyan etmek, bir devletin güçsüzlüğüdür. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar) Dolayısıyla, dış politikasının hiç ciddiye alınmaması olur.

Değerli milletvekilleri, dış politikanın iki ana dayanağı vardır, sütunu vardır : Birisi, dayandığı demokratik toplumun çoğunluğunun desteği, kamuoyu ve onun iradesinin bir ifadesi olan parlamentonun, yine çoğunluğunun desteği; ikincisi, bir kuvvet. Kuvvete dayanmayan bir dış politika, retorik, bizim eski Türkçe deyimiyle laf-ü-güzaftan ibarettir. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Şimdi, nitekim, Sayın Dışişleri Bakanının takdire şayan çırpınması var; doğrusu, çok yere gidiyor; şimdi de kendisine iyi yolculuklar diliyoruz; ama, bütün hareketler, aksiyonlar neticesiz kaldı. Neden; çünkü, önceden aczini beyan ediyor; bunu, birazdan geleceğimiz diğer konular meyanında söyleyeceğim. Yukarı Karabağ, Kafkasya olaylarının had safhaya geldiği bir dönemde, bizim, Doğu Anadolu'da, yıllık manevralarımız vardı; sanki lazımmış gibi ve sorulmuşçasına, "bu manevraların, bu olaylarla hiçbir ilgisi yok" beyanında bulundu Hükümet. Bunu yapmamak lazım efendim, bu mümkün değil. Bunu yaptığınız zaman, biz, bu işin ne içindeyiz ne dışındayız noktasına geliniyor; ki, bu, en yüksek seviyede kullanılmış bir ifadedir ve "biz tarafsızız" şeklinde, Azerbaycan'a karşı kullanılmış bir ifadedir. Bunu yaptığınız zaman, AGİK'e gidin, Birleşmiş Milletlere gidin, bütün kuruluşlara gidin, maalesef, aksiyonunuz neticesiz kalır.

Değerli milletvekilleri, kaldı ki, geldiğimiz noktada, artık, diplomatik aksiyon geride kalmış, siyasî aksiyon ve karar safhasına gelinmiştir. Siyasî aksiyon kararını Hükümet alır. Ne olmuştur; blokların ve otoritenin ortadan kalkması, bir otorite boşluğu meydana getirmiştir. Otorite boşluklarının meydana geldiği dönemler, gerek millî seviyede gerek milletlerarası alanda, en tehlikeli dönemlerdir. Bu tehlikeli dönemi değerlendirmek isteyen bazı çevreler var, hatta buna teşvik edilen çevreler var. Kafkasya'da baş gösteren yangın bunun neticesidir, Balkanlardaki mevcut yangın bunun neticesidir ve daha ötesinde, Karadeniz'de, Moldavya'da cereyan eden ve zaman zaman sönüp zaman zaman devam eden yangın bunun neticesidir ve korkarım, eğer bu yangınlar daha fazla uzarsa, bu dönem, birçok mahallî yangınla karşı karşıya kalacağımızdan başka, bunların birleşip bütünleşmesiyle bir genel yangına gitme tehlikesinin de bulunduğunu hatırda tutmak gerekir.

Değerli milletvekilleri, geride bıraktığımız bu dönemde, üzerinde durulması gereken bazı önemli noktalar, köşebaşları vardır. Birincisi, daha önce bu kürsülerden konuşuldu, Batı Avrupa Birliği; 1954 yılında, Ortak Pazar kurucuları ile İngiltere'nin müşterek kurdukları ve bir Avrupa savunma kuruluşu olması beklenilen, otuz yıl uykuda kalan ve sonra canlandırılıp, bu kere, Avrupa Topluluğu savunma kuruluşu haline getirilmek istenen bir birlik. Türkiye'

nin, buraya, tam üyelik için, 13 Nisan 1987 tarihinde müracaatı vardır. Neden 13 Nisan 1987; bu, 14 Nisanda biten Avrupa Topluluğuna tam üyelik müracaat süresinden bir gün önce müracaat etmek suretiyle, Türkiye'nin Avrupa savunmasına da katılma iradesini beyandan ibarettir ve bu maksatla yapılmıştır. Ne oldu sonunda; Yunanistan, bizden sonra ve sadece bizim bir işimizi bloke etmek için yaptığı tam üyelik müracaatını, Maastricht Antlaşmalarının onaylanması ve imzalanması için bir şantaj vesilesi yaparak, bunu, Batı Avrupa Birliğine tam üyelik şartına bağladı. Türkiye'ye bir teklif yapıldı; bir nevi, ikinci sınıf üyelik teklifi, bir straponten yahut taburede oturma teklifi.

Değerli milletvekilleri, kırk yıl, NATO içinde, Amerika'dan sonra ikinci büyük kuvveti vereceksiniz, bütün Batı Avrupa'yı, kendi maddî imkânlarımızın üzerinde koruyacaksınız, Varşova Paktıyla ortak sınırların yüzde 37'sini koruyacaksınız; sonra, aynı memleketlerin kurduğu bu birliğe, Yunanistan, son sekiz sene içerisinde, kendi kuvvetlerinin tümünü NATO'dan çekmiş, Türkiye'ye karşı mevzilendirmiş bulunmasına rağmen girecek ve ben ikinci sınıf statüyle gireceğim. Biz, bunu hükümetten rica ettik ve bunu kabul etmeyin, Türkiye, artık, kendi müttefiklerine hayır diyebilmelidir, Türkiye bu güce gelmiştir dedik. Sayın Hükümet, buradan, bizzat Sayın Bakanın ifadesiyle, "böyle bir statüyü kabul etmeyeceğiz" dedi. Sonra ne oldu; Yüce Meclise hiç bilgi vermeden, Sayın Hükümet, bu teklifi kabul ettiğine dair cevabî mektubunu sundu. Bu, Türkiye'ye yakışmaz, gayet acı bir durumdur; bunu burada ortaya koymak lazım.

İkinci bir konu : 26-27 Haziran tarihlerinde, Lizbon'da, Avrupa Topluluğu zirvesi yapıldı, zirvenin bir gündem maddesi de genişlemeyle ilgiliydi. Genişlemeyle ilgili gündem maddesinde, EFTA memleketleri, yani serbest mübadele bölgesi memleketleri vardı; ama, Türkiye yoktu. O zaman, Sayın Hükümeti uyarmamıza rağmen, Türkiye'nin de o gündemde görüşülmesi yolunda kendilerinin hiçbir teşebbüsü olmadı ve Türkiye orada görüşülmedi; ön sırayı, Avusturya, İsveç ve İsviçre'ye verdiler. Kaldı ki, İsveç için, 1 Temmuz 1991'de müracaat etmesine rağmen, tam üyelik müzakerelerinin başlaması yolunda, komisyondan mütalaa çıkmıştır. Toplantı sonrasında da, Hükümetin, en ufak bir tepkisi olmadı. Gene hatırlatmak lazım; tam üyelik için müracaat sırası itibariyle, tarih bakımından Türkiye bir numaradadır ve önceliği vardır. Türkiye'nin tam üyelik için müracaat tarihi 14 Nisan 1987'dir ve Avusturya, bizden birbuçuk sene sonra müracaat etmiş olup, diğer ülkelerden İsviçre ile İsveç'in müracaatı son senelerdedir, Finlandiya ise bu sene müracaatta bulunmuştur. Sayın Hükümet, buna tepki göstermedikten başka, sözde bizi teskin ve teselli etmek üzere, Türklerin her şeyi kabul edebileceği düşüncesinde olan, Topluluk Komisyonu Üyesi Sayın Matutes, 6-7 Temmuz tarihlerinde Türkiye'ye geldi ve 1980 yılına ait Dördüncü Malî Protokolü, Türkiye'nin o zamanki beden ölçülerine göre yapılmış ve bugünkü dev Türkiye'nin beden ölçülerinin çok gerisinde kalan bir malî protokolü, kendi ismini verdiği bir işbirliği paketini, Matutes paketini getirdi.

Gene üzülerek arz ediyorum; Sayın Hükümet ve Sayın Bakanım, bunlardan memnuniyet duymuyoruz ve bunları, sert bir muhalefet ifadesi olarak almanız yanlış olur, üzüntümüzü ifade etmek için söylüyoruz. Matutes, beklemediği bir karşılama ve bir iltifat gördü. Sayın Matutes'e, evet, lütfettiniz, geldiniz; bundan dolayı çok teşekkür ediyoruz; ama, bu paket bize göre değildir, lütfen bunu alıp götürün demek lazımdı. Biz, böyle söyleyecek bir hükümetin yüzde yüz arkasında olurduk, alkışlardık; bu da söylenmedi, bu da yapılmadı.

Başka bir konuyu arz edeceğim : Mart ayı başında, komşumuz Suriye'nin Dışişleri Bakanı Sayın Faruk al Şara, Güney Kıbrıs Rum kesimini ziyaret etti ve orada bir işbirliği anlaşması yaptıktan başka, Kıbrıs'ın yabancı işgali altında bulunduğuna dair bir beyanda bulundu.

Bu beyan karşısında 19 Martta burada yapılan Dışişleri Bakanlığı bütçe müzakerelerinde, o zaman Suriye'ye resmen davet edilen Sayın İçişleri Bakanımızın bu ülkeyi ziyaretinin gözden geçirilmesini tasviye ve rica ettik. Sayın İçişleri Bakanımız, oraya gittiler, tatlı sözler dinleyip geldiler ve kendilerinin tatlı ifadelerini de ileve ederek, ziyaret sonuçlarını bize intikal ettirdiler; güzel.

25 Temmuz tarihinde, Atatürk Barajında enerji üretim töreni yapıldı. Hemen bunun arkasından, komşumuz Suriye, daha önce 13 Ocak 1990'da başlattığımız su tutma operasyonunun hemen arkasından yaptığı gibi, bütün Ortadoğu'da ve dünyada, Türkiye aleyhine, yersiz bir şekilde, su propagandasına girişti. Kaldı ki, bu defaki propaganda, üstelik de akılsızcaydı; neden; çünkü, enerji üretimi, daha çok su akıtılması demektir; enerji, sudan çıkar. Hayır; yine de geniş bir propaganda yapıldı.

Bunun arkasından, Sayın Dışişleri Bakanımız, bu ayın başında Suriye'yi ziyaret ettiler ve kendilerinin bütün müzakerelerine çok ziyadesiyle su katılmadı mı; fazla su katıldı. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın Milletvekilleri, 20 Ağustos tarihi itibariyle elde ettiğim verilere göre, Fırat Nehrinin Keban Barajına giren su miktarı, halen saniyede 136 metreküptür; yani, Keban, Karakaya ve Atatürk Barajları olmasa, bugün, güney komşularımız, Keban'ın girişinden sonra katılan bazı sularla beraber, belki saniyede 150-160 metreküp su alabilecekti. Şimdi ne kadar su veriyoruz; saniyede 500 metreküp. O zaman ne oluyor : Biz, bu barajları, komşularımız için inşa etmiş olduk. O zaman, gelsinler, masraflarına da iştirak etsinler. Kaldı ki, bu sular, milletlerarası sular olmayıp, sınıraşan sular olmaları itibariyle, bizim sadece nasafet ve iyi komşuluk kayıtları altında mutlak hakkımız bulunmasına rağmen, bunun aksi bir iddiayla dünyayı dolaşmaktadırlar. Eğer, biz, benzeri bir iddiayı, onlardan kaynaklanan petrol için ileri sürsek, acaba tepkileri ne olur diye de merak ediyorum. Binaenaleyh, bunu da bir parantez olarak burada hatırlatmak istedim; çünkü, eminim ki, son konuşma hakları itibariyle Sayın Hükümet adına buraya çıktıkları zaman, bize, bir ziyaretler fihristi okunacak; gittik geldik, gittik geldik diyecekler; ama devlet hayatında mühim olan netice istihsalidir. Her iki Sayın Bakanımızın Şam'a yaptıkları ziyaretlerin neticesi nedir; elle tutulur ne çıkmıştır ortaya? Üstelik de, Sayın İçişleri Bakanımızın iade edilmesi gereken ziyareti -tarihi geçmiş bulunmasına rağmen- galiba henüz iade edilmiş de değildir; umarım ki, ciddî bir sebepleri vardır.

Değerli milletvekilleri, bütün bu meseleler arka arkaya konulduğu zaman, dünyanın, bir nevi kaygan bir satıh üzerinde ve bir tehlikeler denizi şeklinde önümüzde bulunduğu ve belirsizliğin, belirli olmaktan çok daha hâkim olduğu bir dönem yaşadığımız ortaya çıkıyor. Bu dönemde, aslında, Hükümetin, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve kendi kamuoyuyla çok yakın işbirliği içinde çalışması lazım. Kafkasya'daki yangın, söneceğine, genişliyor. Daha önce yapılan ve halen devam eden, Azerbaycan'a, Yukarı Karabağ'a yönelik tecavüzler, zaman zaman Nahcivan'a yöneltilen tecavüzler, bu kere, Gürcistan tarafından, Abazalara da yöneltilmiş bulunuyor, başkentleri işgal edilmiş bulunuyor ve verilen haberler doğruysa, ilk çatışmada 50 insan öldürülmüş bulunuyor; bir bakıma, belki bunlar için de, bir başka Bosna-Hersek hadisesi doğuyor. Bunların lideri de Türkiye'yi ziyaret etti; neden etti; çünkü, Türkiye'de bunların

akrabaları var, büyük bir toplum var ve bizi kendisine yakın görmek hakkına sahiptir; tıpkı, Bosna-Hersek'teki ve bütün Balkanlardaki insanlar gibi. Hiçbir sayın devlet büyüğümüz kendisini kabul etmedi; sadece Anamuhalefet Partisi sayın lideri kendisiyle görüştü. (ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, herkesi tanıyoruz, her şeyi yaptık; ama, bu, bir olaydır; bunlar da insandır, bunların da yaşama hakkı vardır ve bunlar da kendi müstakil hüviyetleriyle bir self-determinasyon istiyorlarsa, ona kavuşmaya hakları vardır; buradaki insanların da bekleyişi vardır; olaya bu açılardan bakmak gerekir diye düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, buradan, müsaadenizle, Kıbrıs meselesine geçeceğim. Bu millî meseleyi arz ederken, hepinizin bildiği, fakat sadece hafızaları tazelemek bakımından, bazı kilometre taşlarına temas etmek istiyorum.

Bu güzel adaya, atalarımız, ilk defa 1571 yılında çıkmak istemişler, Venediklilerden fethetmek istemişler; fetih, ancak 1573 yılında tamamlanmış ve tarih kitaplarında verilen rakamlara göre, o zaman için ve hatta bugün için çok büyük sayılacak, 75 bin şehit vermişiz. Sonra ne yapmışız : İlk iş olarak, o zamana kadar adada mevcut olan köleliği kaldırmışız. Batı Avrupa'da, Batı dünyasında köleliğin resmen kaldırılması 1848 yılında olmuştur. Biz bunu 300 yıl önce yapmışız.

Her zamanki alicenaplığımızla başka bir şey daha yapmışız -ama, bunun cezasını da çekerek- Venediklilerin çok akıllı bir şekilde oradan kovdukları ortodoks Kilisesi görevlilerini geri çağırmışız, izin vermişiz ve Kıbrıs'a gelmişler. Bildiğiniz gibi, sonra, 1878 yılında, ada, o zamanki Rusya'nın Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki tehditlerine karşı İngilterenin himayesini kazanmak üzere, hükümranlık hakkı bizde kalmak kaydıyla, İngiltere'ye verildi. Çok gariptir, 1912 yılında, İngilizler, bugünkü Sırbistan'ı işgal eden Bulgaristan'a karşı savaşa girmesi kaydıyla, Kıbrıs'ı Yunanistan'a teklif etti; Yunanlılar kabul etmedi, korktu. Ondan sonra, Osmanlı İmparatorluğunun 1914 yılında Almanların yanında savaşa girmesiyle, İngilizlerin fiili ilhakı oldu ve bu 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Antlaşmasıyla da hukukileşti.

Geliyoruz 1950'li yıllara : EOKA, General Grivas hareketi, Yunanistan'dan desteklenen bir hareket; önce İngilizleri, sonra Türkleri Ada'dan atma hareketi ve nihayet, 1959-1960 Zürih ve Londra antlaşmaları...

Burada yüksek müsaadenize sığınarak arz edeyim : 1959 Şubat ayında Zürih'te yapılan müzakerelerde genç bir diplomat olarak bulunuyordum; zamanın Sayın Dışişleri Bakanı merhum Fatin Rüştü Zorlu, bir ara, kapıyı açarak, koridora, bir çocuk neşesiyle fırladı ve "Yüz yıllık aradan sonra Mehmetçiğin ayağını Kıbrıs'a sokmaya muvaffak olduk" dedi. Bununla, 650 kişilik askerî kontenjanımızı kastediyordu ve bu antlaşmayla Kıbrıs meydana geldi.

Şimdi burada, Sayın Bakanın "Kıbrıs'ta taraf değiliz, taraf durumuna düşmeyelim, bundan dolayı Meclisi toplamayalım" şeklindeki beyanlarına değinerek bir noktayı açıklığa kavuşturmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Kıbrıs, 1960'ta, selfdeterminasyonla, yani oradaki toplumların hür iradeleriyle ortaya çıkmış bir devlet değildir, bir devlet antlaşması mahsulüdür -ki, İkinci Dünya Savaşından sonra Avusturya'nın yeniden doğması da aynı antlaşmanın neticesidir- ve üç devletin iradelerinin mahsulüdür. Bunlar hangi devletler; İngiltere, Türkiye ve Yunanistan. Kıbrıs, muayyen şartlar, mesuliyetler ve garantilerle kurulmuştur ve garanti antlaşmasının da sebebi budur ve nihayet, 20 Temmuz 1974'te müdahale imkânını sağlayan garanti antlaşması da budur.

Binaenaleyh, "ben, Kıbrıs'ta taraf değilim" demek... İnsaf buyurun efendim. Halen 29 bin askerin var mı Kıbrıs'ta? Nasıl, taraf olmam diyebiliyorsunuz? Bu nasıl düşünülebilir? Kuzey Kıbrıs'taki Türklerin akıbeti ve kaderi hakkında, ben, sorumluluk ve hak sahibi değil miyim; nasıl taraf değilim?.. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

Bunu söylemek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin bağımsızlığına nasıl gölge düşürür; bu nasıl düşünülebilir? Sayın Denktaş'ın her zaman tekrar ettiği, "Türkiye'nin garantisini vazgeçilmez şart olarak görüyoruz" sözleridir.

Bu ortada iken, biliyorsunuz, 1963 senesinin 21 Aralığında oradaki 256 insanın -sivilin, çocuğun- katledilmesiyle başlayan ve 1959-1960 antlaşmalarını kenara atan olaylar; 8 Ağustos Erenköy baskını, bombardıman ve gelen hadiseler; nihayet, 15 Temmuz 1974'te Nikos Sampson ismindeki bir şahsın Enosis ilan etmek suretiyle orada başlattığı ve Makarios'u da öldürmek hedefini güden bir hareket ve Türkiye'nin 20 Temmuzda müdahalesi... Bu vesileyle, 20 Temmuz 1974'te Türkiye'nin garanti hakkını kullanarak adaya çıkarma yapması kararını alan zamanın Hükümetinin Sayın Başbakanını ve Sayın Başbakan Yardımcısını -her ikisi de aramızda bulunuyorlar- saygıyla selamlamak isterim. (RP ve DSP sıralarından alkışlar)

Sonra, Türk tarafı olarak -ki, zamanın Sayın Başbakanının bizzat ifadesi olmuştur- ve müşterek görüşteki partiler olarak bütün dünyayı dolaştık, görüşümüzü anlattık; "bu işe hemen çözüm bulalım; siyasî çözüm bulmak lazım; bu iş geciktikçe menfaatlar artar, aradaki boşluk artar, genişler ve siyasî çözüm zorlaşır" dedik; anlatamadık. Rum tarafının devamlı olarak aklı gene Enosis'te, Atina'nın aklı Enosis'te. Bizim itip kakmamızla demokrasinin geri gelmesi ve oradaki albayların düşmesiyle geri gelen Sayın Karamanlis, arkasına aldığı Batı dünyasıyla bir taraftan Avrupa Topluluğuna girerken, bütün bu Batı dünyasıyla beraber bize mücadele cephesini açmış bulunmakta ve buna güvenmekte idi.

Nihayet, 1975'te, biliyorsunuz, Kuzey Kıbrıs, federe devlet ilan etti, sırf müstakbel bir zemini hazırlamak için. 1976'da Anayasasının, yapılması ve Sayın Denktaş'ın Cumhurbaşkanı seçilmesi ve nihayet, 15 Kasım 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin ilanı safhasına kadar geldik ve sonra, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin gözetiminde zaman zaman yapılan müzakereler...

Burada, Sayın Bakanın bir haksızlığı var. 3 tane karardan bahsetti. 649 sayılı karar, bizim zamanımızdadır. Diğerleri, 716 ve 750 sayılı kararlar. 649 sayılı karar, en ileri ve en kuvvetli olandır ve sizin zamanınızda çıkan 716 ve 750 Sayılı kararlar gerilemiş kararlardır Sayın Bakanım.

DIŞİŞLERİ BAKANI HİKMET ÇETİN (Gaziantep) — 716 sayılı karar bizim zamanımızda çıkmadı.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Binaenaleyh, bu tarihlere ve metinlere biraz dikkat ederek bu vaziyeti almak lazım.

Değerli milletvekilleri, şimdi, New York'ta ne oldu; yapılan senaryo şuydu : Güney Kıbrıs'ta bir seçim bahis konusu; yanılmıyorsam, önümüzdeki şubat ayında olacak. Onların başkanı olan Vasiliu, "ben çözüm bulurum" vaadiyle geldi ve çözüm bulmadığı takdirde seçimi tehlikede. Binaenaleyh, o, bir hediye bekliyor; kimin sırtından; Türklerin sırtından. Amerika'da da bir seçim var, malum ve o derece önemli ki, bir bakıma, Demokrat Parti adayı Sayın Clinton, New York'taki Valdorf Astorya Otelinin odasında Vasiliu'yu ziyaret etmek ihtiyacını hissetmiştir, 3 milyonluk bir Rum - Amerikan toplumu ve onun lobisinin büyük gücü ve oylarının etkinliği itibariyle. Onlar da bir hediye istiyor; kimlerden; yine Türklerden.

Birleşmiş milletlere bir yeni Genel Sekreter geldi, Sayın Butros Gali; 1909'da Mısır hıdivi olan Gali Paşanın torunu; onun zamanı malum ve o hatta sadık kalarak... Dikkat buyurursanız, Genel Sekreterin bu işteki yetkisi, mandası nedir; kendi gözetiminde tarafları bir araya getirmek. Bu defa, New York'ta yapılan görüşmelerde, 31 gün içinde, iki toplumun liderleri, üç defa bir araya gelmiştir; geri kalan bütün zaman içerisinde, Sayın Genel Sekreter Gali, Vasiliu'nun yerine geçerek, Sayın Denktaş'ı karşısına alıp müzakere yapmıştır, onların sözcülüğünü yapmıştır, kendi mandasının, yetkisinin dışına çıkmıştır ve bir olupbitti havası içerisinde bu meseleyi aceleye getirip alıp götürmek istemiştir. Bu noktada, Sayın Denktaş'ın, her zaman olduğu gibi, gösterdiği yüksek devlet adamı ve müzakereci vasıflarını burada anmak ve saygıyla önünde eğilmek gerekir; ayrıca tebriklerimizi de sunmak gerekiyor. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Genel Sekreter ortaya "düşünceler listesi" diye bir doküman çıkardı. Bunu incelediğiniz zaman, yüzde 90'ı itibariyle, Rumların işletmediği ve bugünkü gerçekler karşısında artık geçerliliğini tümüyle kaybetmiş bulunan 1959-1960 antlaşmalarının ana hatları bulunmaktadır; yani, nedir o; yüzde 30 - yüzde 70 oranı; mecliste de aynı oran, hükümette de. Hükümette veto hakkı yok ve bir de ilave var; yerinden edilmiş, ayrılmış olan Rumların geriye dönmesi; yani, 1974 müdahalesi öncesine dönmek.

Toprak konusuna gelince; ki, şimdiye kadar bütün Genel Sekreterlerin haklı olarak takip ettiği, Sayın Denktaş'ın da haklı olarak üstünde durduğu ve "toprak ve anayasal konular bir bütündür, birlikte müzakere edilir" dediğinin aksine, toprak konusunu ısrarla öne aldılar. Nedir toprak konusundaki oran; toprak konusunda, biliyorsunuz, halen Türk kesiminin elinde bulunan yüzde 36,5'tur. Sayın Denktaş, "yüzde 29, artı" dedi. Butros Gali'nin teklifinde yüzde 28,4 var; ama, yalnız o değil; buna, yüzde 2-2,5 oranında olan tampon bölge dahil; yalnız o da değil, seçmek istiyor, "Güzelyurt başta olmak üzere, biz seçeceğiz" diyor ve bundan, 18 yıldan beri buralara yerleşmiş bulunan 38 900 Türk'ün yerinden edilmesi ve yeni bir göçe tabi tutulması neticesi çıkıyor. Bunları kabul etmek mümkün müdür?

Değerli milletvekilleri, dünyada, artık, federasyonların dağıldığı, çöktüğü bir dönemde ve tek harcının da komünizm şiddeti olduğu Sovyetler Birliğinin dağılması, Yugoslavya'nın dağılması, Çekoslovakya'nın dağılmasından sonra, yeni bir federasyon denemesine girişmek, bile bile hata işlemektir ve abes olur. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

Binaenaleyh, Kıbrıs politikasının, Türkiye bakımından ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bakımından yeniden gözden geçirilmesi lazımdır. Görüşmeler 26 Ekim tarihine kalmış bulunuyor; bu, Sayın Denktaş'ın büyük bir başarısıdır. Bu sırada, Sayın Bakan, çok insafsızca, böyle, daha bizi dinlemeden, tenkitlerde bulundu; hatta, kelime sert olmasa, hücumlarda bulundu diyeceğim. "efendim, baskı olmadı, yalnız bırakılmadı" dediler ve bir de cümle kullandılar, "baskı, baskıya açık hükümetlere yapılır." Peki, baskıya açık değilse Hükümet, niye mektuplar geldi? (ANAP ve RP sıralarından alkışlar) yani, karşıdaki insanlar, "bu mektupları, okunmayacak, çöp tenekesine atılacak diye mi gönderdi? Baskıya açık değilse Hükümet, niye cevap yazıldı; niye izahat verme ve karşı tarafa bir nevi izah etme ihtiyacı doğdu?

Bir şey daha söyleyeyim; bunda bizim hiçbir günahımız yok, dünya basınına baksınlar; bütün dünya basının o zamanki yazıları, Sayın Denktaş'ın tek başına bu meseleyi götürdüğü ve tek kaldığı yolundadır. Telefonlar edilmiştir; doğrudur, ama, bunun ötesinde, kendisini

takviye edecek ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin kabul etmeyeceği bir çözümün Türk Hükümetince de benimsenmeyeceği şeklinde açık beyanlar yapılmamış; aksine, en yüksek seviyede bir beyan yapılmıştır ve denilmiştir ki, "eğer, bu iş bu defa da hallolmazsa, üstümüze gelirler ha!" Bu olur mu?..

Yine denilmiştir ki, "biz, bu işin, ne içindeyiz ne dışındayız." İçinde değilsek, neredeyiz? (ANAP sıralarından, "Bravo" sesleri, alkışlar)

Eminim ki, Sayın Dışişleri Bakanımız, haklı olarak, çok sık yaptıkları dış seyahatleri dolayısıyla, bu beyan ve ifadelerin çoğunu takip edememiş olabilir. Kendisine bunu hatırlatmamdaki maksat, ileride bu kürsüye yeniden dönmek imkânı olursa, biraz daha ihtiyatlı ve dikkatli davranmaları içindir; bunda fayda var diye mülahaza ediyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Kıbrıs millî davası, bir Hükümet meselesi değildir, hiçbir Hükümetin meselesi değildir, ne öncekilerin ne sonrakilerin; Türk Milletinin ve Kuzey Kıbrıs Türk Devletinin ve toplumunun meselesidir. Bu, ancak millî mutabakatla, Parlamento büyük çoğunluğunun mutabakatıyla olur. Yoksa, bırakın 1571-1573 arasındaki fetih sırasında verilen 75 bin şehiti; ama, 1974 harekâtını kendi toplumumuza nasıl izah ederiz, kendi milletimize bunu nasıl anlatabiliriz? Bugün, dünyada, en küçük etnik grupların bile, atomizasyon teorisi altında, bağımsızlık ve otonomi bayrağı çektiği bir dönemde, Kuzey Kıbrıs'taki insanlara, siz tersine bir hareketin içine girin demek mümkün müdür? Bu beklenir mi? Böyle bir şeyi düşünmeye kimsenin hakkı var mıdır? Binaenaleyh, bu meselenin tümüyle ele alınıp gözden geçirilmesi lazımdır.

Değerli milletvekilleri, şimdi izninizle, Balkanlar ve Bosna - Hersek konusuna geleceğim. Burada, altının çok açık, hatta kırmızı kalemle çizilmesi gereken tehlikeli bir gelişme var. Bu, iki sene önceden belli idi ve birkaç vesileyle de burada arz ve ifade ettik. Kırkbeş yılı aşkın bir süre ve ideolojik bakımdan yetmişdört yıl, Doğu-Batı arasındaki askerî, ideolojik, politik, ekonomik konfontasyonun (confrontation) malum gelişmeleri, nihayet, 9 Kasım 1989'da Berlin duvarının çökmesiyle başlayıp 19 Ağustos 1991'de muhafazakârlar darbesinin akamete uğraması ve 21 Aralık 1991 Alma-Ata konferansıyla dağılan Sovyetler Birliği gerçeği karşısında, bazı çevreler ve -açıkça arz edeyim- Batı'da bazı çevreler, bunun yerine bir dinî çatışma ve konfrontasyonu (confrontation) ikame etme çabası içine girdiler; bir İslâm ve Hıristiyan çatışmasını, bir Haçlı ruhunun yeniden canlanmasını, 1099'u, Kudüs'ü, Haçlı seferlerini düşündüler; ama, herhalde, 1187'deki Kudüs'ün yeniden fethini, kurtarılmasını, Selahattini Eyyubi'nin zaferini unuttular. Şimdi Balkanlar'da olan hadise budur. Aslında, Sırpların iddia ettiği ırk arındırılması -ki, bu, ilk defa, Hitler'in terimidir- meselesindeki maksat, ırktan ziyade, evvela dinin arındırılmasıdır, bölgeyi dinden arındırmaktır ve bunu kademe kademe bütün Balkanlar'dan geçirmektir.

Sayın Hükümetin, bazı gelişmeleri, yakından ve dikkatle takip etmesi lazım. Bizim endişemiz odur ki ve dünya basınında da, daha dün akşam Fransız televizyonunun bir yorumunda da (commentary) takip ettim, bu Bosna-Hersek'in tümüyle düşmesi halinde -ki, zaten yüzde 5'e kadar indi, takatları da kalmadı, orada asrımızın en büyük cinayeti işlenmektedir- ondan sonra Kosova ve Sancak'ın sıraya girmesi için şimdiden bunun hazırlıkları yapılıyor. Böyle olması halinde, Arnavutluk derhal savaş açar ve yine Arnavutların çok sayıda bulunduğu Makedonya hareketsiz kalmaz; Makedonya'nın güneyinde bulunan Yunanistan, daha şimdiden, Makedonya sınırına, büyük sayıda asker yığmıştır ve bu iş, bir Balkan savaşına döner. Dün ak-

şamki Fransız yorumu (Commentator) böyle bir savaşta, Müslüman memleketlerin en güçlüsü ve bir Balkan memleketi olan Türkiye'nin de tarafsız kalmayacağını ifade ediyor ve bunun devamı da var; bunun da üzerinde çok ciddiyetle durmak lazım.

Avrupa'nın diğer ırklardan, yani Müslümanlardan ve Boşnaklardan, Balkanların da Türklerden arındırılması nereye gelir biliyor musunuz?.. Daha, 539 yıldan beri, İstanbul'un fethini hazmetmeyen çevreler vardır. Bunların üzerinde çok ciddiyetle durmak lazım. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

Biz, bu müzakereleri bunun için istedik, bu düşünceyle istedik. Yoksa, aşırı tenkitte bulunmak, muhalefet yapmak, sayın Hükümeti yıpratmak, bizim aklımızın köşesinden geçmez bugünkü Türkiye ve dünya şartları içerisinde; ama, Hükümeti bunu düşünmeye davet etmek bizim vazifemizdir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu meseleye eğilmesi, hakkı ve vazifesidir ve dolayısıyla Türk toplumuna bunu götürmek ve Türk toplumuna bunu aşılamak, bu tehlikenin işaretini vermek de yine Yüce Parlamentonun vazifesidir. Aslında, birinci vazife, Sayın Hükümetin vazifesi olmak gerekir.

Şimdi, ne oluyor Bosna-Hersek'te ve Yugoslavya'da : Olaylar, biliyorsunuz, onbir ay önce başladı. Yugoslavya, aslında karcı erimesi; ama, kendiliğinden de erimedi, dışarıdan kimyevî maddeler enjekte edildi. Evvela iki Katolik cumhuriyete ayrıldılar; Hırvatistan ve Slavonya. Sırplar onlara da yüklenmek istedi; Batı'yı karşısında buldu ve bugün Bosna-Hersek'e, Saraybosna'ya bin kişi, iki bin kişi gönderilmesini reddeden, karşı çıkan Birleşmiş Milletlerin, halen Hırvatistan'da 14 bin askerî bulunuyor; neden; çünkü, onun korunmasını isteyen çevreler vardır da ondan. Sonra ne oldu; ondan sonra, Bosna-Hersek'in, işte, İslam elemanlardan tümüyle temizlenmesi, arındırılması. Orada yaşanan ne; 1945'te Musevilere karşı Almanya'nın yaptığının benzeri, 20 nci yüzyılın sonunda, Bütün Avrupa'nın gözü önünde, göbeğinde ve dünya alemin gözü önünde yapılmaktadır. Burada şimdi üç dört kategori, kuruluş ve memleketin sorumlulukları var, en sonra da bize geleceğim.

Evvela, milletlerarası kuruluşlara değineceğim değerli milletvekilleri. Birleşmiş Milletler, üç ay önceden, bu toplama kampları hakkında bilgi sahibi olmasına rağmen, bunu gizlemiştir; kendi gayesini inkâr etmiştir, dışına çıkmıştır; yani, buradaki insanların yok edilmesini, mahvedilmesini, Sırpların deyimiyle temizlenmesini âdeta kabullenmiştir. Nitekim, her ne zaman Güvenlik Konseyi bu konuda bir karar almak eğilimine girmişse, Genel Sekreter karşı çıkmıştır ve o derece karşı çıkmıştır ki, halen bir avuç şeklinde bulunan, Saraybosna'daki Birleşmiş Milletler gücünün de çekilmesi kararı alınmak üzere bir eğilim baş göstermiştir.

Değerli milletvekilleri, Gelelim Avrupa Konseyine : 6 Kasım 1983 seçimlerinden sonra, 30 Ocak 1984'te, buraya giden ilk dönem parlamenter heyetinin bir üyesiydim. Aramızda başka arkadaşlarımız da var; neler çektiğimizi biz biliyoruz. "Demokrasiniz eksiktir, nakısdır; insan hakları" dendi, ne mümkünse söylendi; beş altı yıl orada neler yaşadığımızı biliyoruz. Bu da yetmedi; gerek Avrupa Konseyi ve gerek bütün Batılı müttefiklerimiz, Amerika Kongresi başta olmak üzere, 80 yıl önceki mezarlıkları açmak suretiyle Türkiye'ye karşı soykırımı ithamını getirdiler ve Türkiye'nin bunu kabul etmesinde ısrar ettiler; ettiler mi, etmediler mi? Amerikan Senatosundan bir karar tasarısı çıkmak üzere miydi, değil miydi?

Şimdi bakınız, aynı milletlerarası kuruluşlara Avrupa Parlamentosu da dahildir, Avrupa Parlamentosu, aşağı yukarı her aylık toplantısında, gündemin bir boş maddesi oldu mu,

Türkiye'yi oturtmak ister. Avrupa Konseyi, en son 25 Haziran 1992 Budapeşte toplantısında bile, Türkiye'nin kabul ve müzakere etmesi mümkün olmayan bir raporu sunmuş ve ondan 15 gün evvel de Türkiye'ye yeniden bir heyet gelmiştir. Nerede bunlar, bu beyler; nerede insan hakları; nerede Avrupa Konseyinin 1950 yılındaki İnsan Hakları Konvansiyonu? Hepsi susuyor; niye susuyor; çünkü, bir din faktörü var. Çifte, üçlü standartları bu suretle ortaya çıkıyor; senelerden beri bize söyledikleri, kulaklarımızı doldurdukları bütün o hürriyetler, haklar, Batı Avrupa değerleri, bir çırpıda kayboluyor.

Değerli milletvekilleri, burada insan, ister istemez, büyük Şair Mehmet Akif'in İstiklâl Marşında ifade ettiği "Medeniyet dediğin, tek dişi kalmış canavar" sözlerini hatırlıyor. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

Şimdi bu canavarla karşı karşıyayız, dişi göründü ve bu dişi, oradaki bütün insanların, Türklerin, Müslümanların kanını akıtıyor. Sahneleri çoğunuz gördünüz; yabancı televizyonlarda gösterildi; 20 nci yüzyılın sonunda, bu insanî vahşet sahneleri, öldürülen çocuklar, kesilmiş bedenler, kemikleri dışarıya fırlamış insanlar ve bunun önünde susan Batı dünyası...

Memleket sathında da böyle olmuştur. Bütün üye memleketler, kabuğuna çekilmek suretiyle, bu katliama seyirci kalmıştır. Yaptıkları nedir biliyor musunuz; 770 ve 771 sayılı Birleşmiş Milletler kararlarını almak. Bu insanlar öldürülünceye kadar, insanî yardım adı altında bunlara bir lokma verelim, öyle ölsünler; bu, insanları koruyalım değil, hiçbir şekilde değil. Bir ufak istisnayı belirtmek lazım : 76 yaşına rağmen, Fransa'nın Sayın Cumhurbaşkanı oraya gitmiştir. Sayın Bakan da gittiler; saygıyla anıyoruz; ama, unutmamak lazım, Fransa'nın Sağlık ve İnsan haklarıyla ilgili bakanı Bernard Kouchner beş defa gitti; sonuncu gidişinde de, kendisi, toplama kamplarını dolaştı ve dün akşam da oraya, Musevi asıllı, Avrupa Parlamentosu üyesi, Fransız parlamenter Simone Veil gitti ve bir başka parlamenterle beraber şimdi orada bulunuyor. Peki, bize sormazlar mı o zaman; bu Meclisin bir insan Hakları Komisyonu var, bir de Sayın Hükümet içerisinde İnsan haklarıyla görevli bakan var; bundan daha öncelikli bir konu olur mu; bir mesele olur mu; neyi bekliyorlar müdahale etmek için? (ANAP ve RP sıralarından alkışlar) Neyi bekliyorlar?

Şimdi, bakınız değerli milletvekilleri, insan hafızasının mazeret yaratmada eşi yoktur; en sonunda da kendi mazeretine inanır ve kullanır. Burada, öldürülen, yok edilen insanları kurtarmamak için son çıkardıkları mazeret : Efendim, Sırplarla gerilla savaşına girilmez; Hitler, 1941-1942'de 110 bin kişilik ordu gönderdi, arkasından Viet-Nam örnegi çıktı; bu yapılmaz ki. Buna, maalesef, Türkiye'yi de inandırdılar; bu söz, Türkiye'de, en yüksek seviyede tekrar edildi.

Değerli milletvekilleri, dünyamız, 1941 dünyası değil; dünyamız, 1960'lar, 1970'ler Viet-Nam dünyası da değil. Teknoloji o hale gelmiştir ki, bugün, 70 bin metre yüksekten uçan bir uçak, yerdeki bir topun yerini tespit ediyor. Geçen sene Körfez savaşında hepiniz takip ettiniz; laser bombaları, bir binanın bacasından geçirilebiliyor; bunu, bizzat, İngiltere eski Başbakanı Bayan Thatcher söyledi.

Yapılacak iş, bu Sırplara, Yugoslavya'ya bir ültimatom vermektir; 24 saatte ateşi kesmezlerse, havadan, bütün askerî güçlerini imha etmektir; ondan sonra da bu insanları kurtarmaktır. Hatta, İngiliz gazetelerinden Observer başta olmak üzere, Londron Times, "Bütün Batı'nın ortaklaşa yapacağı bir teşebbüs ve ültimatoma mukavemet edemezler" diyor.

Birleşmiş Milletler bir ambargo ilan etti, hiç kimse dinlemiyor. Sırplar, Bizans Kilisesine mensup Ortodoks oldukları için, komşumuz Yunanistan, onlara her türlü askerî malzeme yardımı yaptıktan başka, akaryakıt bakımından da bol yardımda bulunuyor. Bunu, bir Fransız televizyonu ortaya çıkardı. Türkiye'nin bunu ortaya çıkarması gerekmez miydi? Meseleyi yakından takip etmek, sahip olmak gerekir. Her zaman onlar mı bizim üstümüze gelecek; ben mi hesap vereceğim savunma durumunda kalacağım? Hükümet olarak, Parlamento olarak, son on senedir devamlı beni itham eden Batı kuruluşlarına, Batı başkentlerine gidip, onların radyolarına, televizyonuna, basınına; ey beyler, nerede sizin insan hakları değerleriniz, nerede Batı medeniyeti, bu vahşet önünde niye seyirci kalıyorsunuz, senelerce bana şu sualleri sordunuz; gelin bakalım, şimdi sual sorma sırası bende denmez mi? Ama, bir türlü, müdafaa pozisyonundan çıkılmıyor. (ANAP sıralarından alkışlar)

Şimdi, İslam dünyası vazifesini yaptı mı; hayır. Üzülerek arz edeyim, 1 milyar Müslüman var, bu konuda bir tesanüt doğdu mu; hayır.

Dün başlayan Birleşmiş Milletler Genel Kurul toplantısı var, İslam ülkeleri Konferansının daveti ve Dönem Başkanı olarak Türkiye'nin, Sayın Dışişleri Bakanının daveti üzerine toplanıyor. Bir defa, bu konferansa önem verdiğimizi göstermek bakımından, bakan seviyesinde katılmak lazımdı; çünkü siyasî bir konferans. Üzülerek söyleyeyim, dün akşam, BBC, bu konferansı naklederken, "salonun yarısı boş" dedi.

Şimdi bakınız, en ufak bir meselede, haklı veya haksız, tesanüt içine giren İslam dünyasının buradaki dağınıklığı, anlaşılır ve affedilir bir hadise değildir; gayet açık söyleyeyim. Petrol vanalarını iki gün kapatsınlar, bütün Batı teslim olur. Petrol vanalarının iki gün kapanmasıyla ne kayıpları olur? (ANAP sıralarından alkışlar)

Geçen seneki Körfez savaşını desteklemek için, her biri, on onbeş milyar doları cebinden vermedi mi? Sadece iki gün Batı'nın petrolünü kesseler, hepsi dize gelir ve orada kanı akan insanlardan geride kalanlar belki kurtulur.

Şimdi, gelelim bizim tutumumuza. Değerli milletvekilleri, biz burada üçüncü memleket durumunda değiliz. Benim, burada, bir moral ve tarihî yükümlülüğüm var; neden var; çünkü, bu insanlar, Osmanlı İmparatorluğunun buraları fethinin başladığı 1459 yılından, fethin tamamlandığı 1463 yılına kadar, bir kısmı kuzeyde Katolik, bir kısmı güneyde Bizans kilisesine mensup Ortodoks Sırplar ile ortada kalmış, Bogomil denilen ve Hıristiyan mezhebine mensup insanlardı. Bunlara Kur'an'ı götürün, İslam Dinini ve kültürünü götüren, Osmanlı İmparatorluğu, bizim atalarımız olmuştur. Şimdi, siz bizden değilsiniz diyerek reddi mirasta mı bulunacağız? Bizde bunların yüzbinlerce akrabası yok mudur, yakını yok mudur? Binaenaleyh, bu insanlara dönüp de, işte, kusura bakma, sana 3 milyon dolarlık yardım gönderdim -ki, bu söylendi- işte bu kadar yapabiliyorum, dünya da beni dinlemiyor, harekete geçiremiyorum demek olur mu efendim; yani, bu mümkün mü ve düşünülür mü? Demin söylediğim gibi dünya çapında bir kampanya başlatmak gerekmez mi? Amerikan Kongresinden başlayıp, bütün Avrupa başkentlerine gidip televizyon ekranlarını patlatırcasına bangır bangır, bu asrın işlenen son cinayetini söylemek gerekmez miydi? Bizim vazifemiz bu, Bu vazifeyi layıkıyla yaptık mı?

Bir ön müdafaa hattı çektiniz; keşke benzeri bir müdafaa hattı da Bosna-Hersek için çekilseydi; yani, Sayın Bakanın burada Hükümet için çektiği müdafaa hattını aşmamakta da çok itina gösteriyorum; gayet açık söyleyeyim; ama, insaf buyurun efendim.

Şimdi, bununla da kalmadık, yapılmaması gereken -ve hiçbir kastın da bulunmadığını biliyorum- bir başka konu daha var.

MÜMİN GENÇOĞLU (Bursa) — Sayın Bakanım, Türkiye'de daha bu konu için kamuoyu oluşmadı.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Ona öncülük olmak üzere... İngiltere'nin çok meşhur, dünyaca tanınmış bir dergisi var; Economist. Geçen sene aralık ayında geniş bir rapor yazdı, başlığı, "Türkiye İslamın Yıldızı". Şimdi bu yıldız parlamıyor. Bu yıldızı parlatmak lazım efendim; yani, 1 milyar Müslümana istikamet göstermek vazifesi, Orta Asya'daki insanlara, Balkanlar'daki insanlara sahip çıkma vazifesi bize düşüyor. Bu makalenin incelenmesi lazım; okunmadı demeye gönlüm varmıyor; incelenmesi lazım.

12 Ağustosta yapılan ve asıl yapılmaması gereken, kötü niyet aramak istemediğimiz -bahis konusu da değil- bir olay var. Yugoslavya'nın garip bir Başbakanı var; Amerikan vatandaşı, işadamı. Böyle, havadan indi, Miloseviç'in davetiyle ve "Başbakanım" dedi. Her yeri dolaşıyor, her gittiği yerde de ayrı bir dil kullanıyor; 12 Ağustosta da Ankara'ya geldi. Bize gelme denmez, bizim ananemize aykırıdır; gelmesi doğrudur; ama, her iki elinin parmaklarından masum çocukların, insanların, Müslümanların kanı akan bir insanla oturup da heyet halinde müzakere yapılmaz. (ANAP ve RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Yapılmaz; beni bağışlayın.

Bununla kalınsa, işte, bir derece yine de evet denir; yine burada da kötü niyet aramıyoruz; ama, vahim bir yanlışlık var; ortak bir basın açıklaması var.

Sayın milletvekilleri, vaktinizi almamak için metnin tümünü okumuyorum. Sizlerden istirhamım, bunu temin buyurarak okumanız. Tümüyle Sırp tezlerinin teyidi mahiyetinde ve bizim de âdeta katıldığımızı beyan eden bir vesika.

Metnin birinci maddesinde -mealen söylüyorum- aynen şöyle deniliyor : "Türkiye ve Yugoslavya, Bosna-Herkes'te savaşan bütün tarafları, silahları bırakmaya, savaşa son vermeye davet eder." İnsaf buyurun!.. Katleden ile katledilen aynı kefeye konulur mu efendim; yani, Bosna-Hersek savaşıyor mu efendim? (ANAP ve RP sıralarından alkışlar) Yani, böyle bir ifadenin burada yer almasına nasıl müsaade edilir? Böyle bir açıklamada, Yugoslavya'nın ve Sırpların mütecaviz olarak, cani olarak gösterilmesi gerekmez mi?

Burada, biliyorum, sayın siyasîler, Başbakan, Bakan, bu gibi açıklamaları, çok defa, okumak imkânını bulmazlar, onu da anlıyorum; ama, insaf buyurun; bu, böyle nasıl atlanır?

Metnin 2 nci maddesinde deniliyor ki, "Yugoslavya, Bosna-Hersek'in mevcut sınırlarını tanır." Ne kaldı sınırlardan; yüzde 5 kaldı değerli milletvekilleri. Yüzde 5 kalmış sınırları tanımak bu nasıl düşünülür efendim? Oraya şu ibare konulsa ve "Sırp tecavüzünden önce Bosna-Hersek'in bağımsızlığını ilan ettiği tarihteki sınırları tanınır" dense, amenna; o da yok...

Başka ne yok : 2 milyon insan yerinden edilmiş, evleri yakılmış, mülklerini devrettiklerine dair kendilerinden senet alınmış, bir kısmı cami avlularına sokularak kitle halinde öldürülmüş... Bakınız, burada sadece hatırlatmak için söylüyorum : İstanbul'da şehir planı bakımından bir Rum ortodoks kilise duvarının iki metre içeriye alınması gerekti. Ondan sonraki kısmın hepsinin de belediyece yapılması taahhüdü verilmesine ve hatta kilise papazının da mutabakatının alınmasına rağmen, Yunanlılar, bu işi, dünya çapında mesele yapıp, bizi Avrupa Konseyinde aylarca uğraştırdılar. Şimdi, kilise avlularında, seri halinde, masum insanlar öldürülüyor. Bunların 2 milyonu topraklarından çıkarılmış, geri kalanı Belgrad'a götürülüp yok edil-

mek, yollarda öldürülmek veyahut da kapı dışarı edilmek, açlığa mahkûm edilmek üzere bu son vahşetin bazı haberleri var; bu yüksek kürsüden bunu ifade etmekten bile hicap duyorum. Şimdi bunlardan hiçbir bahis yok.

Rumlar, Kıbrıs'la ilgili her toplantıda, "yerinden ayrılmış kimselerin geri dönmesi" derler. Peki, yerinden edilmiş Bosna-Herseklilerin geri dönme hakları yok mudur? Türkiye tarafından bu nasıl ifade edilmez ve böyle bir açıklamaya konulmaz?

Değerli milletvekilleri, bu, çok acı bir tablodur. Tabiî, Sayın Hükümet, ne istiyorsunuz, ne yapalım; işte, yapacağımızı yaptık diyebilir. Bakınız, yapmak, netice almaktır, kararlılıktır; ama, Parlamentonuza bilgi vermez, kamuoyunuzu oluşturmazsanız, basınınızı harekete geçirmezsiniz, güç mefhumunu aklınızdan geçirdiğinizi hiçbir şekilde söylemezseniz, aksiyonunuz netice vermez.

Bir başka örnek arz edeyim : Sayın Hükümet en yüksek seviyede defaatle -Sayın Başbakan, Sayın Yardımcıları- "bu, tek devletin yapacağı iş değil, Birleşmiş Milletler çerçevesinde ilk adımı atacak biziz" dediler. Çerçeve, dağa çıktı; dağ, fare doğurdu; 770 ve 771 sayılı malum kararlar alında. Kararda sadece, demin arz ettiğim gibi, "Oradaki insanlara bir insanî yardım götürme koridorunun açılması ve emniyetinin sağlanması ve bu yolda da üye memleketlerin gerekli imkânları, desteği sağlaması" dendi. İlk adımı Fransa attı; 1 100 asker tahsis ettiğini beyan etti. İkinci adımı, kimsenin de beklemediği şekilde, İngiltere attı; 1 800 asker tahsis ettiğini beyan etti. Üçüncü adımı İtalya attı; 1 500 asker tahsis ettiğini beyan etti.

Değerli milletvekilleri, bugüne kadar Hükümetimizin bu yolda bir açıklaması var mı; yoktur. Bir gazete sütununda, NATO çerçevesinde 480 kişilik bir birlik ayrılacağı ifadesi var.

Şimdi, bakınız, bir taraftan diyeceksiniz ki, tek hareket olmaz, toplu hareket edeceğiz. Onun, dar da olsa, yetersiz de olsa, çerçevesi çıkıyor ve bir hareket başlıyor; hiç olmazsa, o insanlar ölünceye kadar, gıda maddesini götürecek koridorun emniyete alınması hareketi -ki, havaalanı yeniden kapandı, maalesef, pazar gününe kadar da açılma şansı az görülüyor- orada da gene seyirci kalıyorsunuz; yani, dayanın beyler; sağ kalanınız olursa, gene akrabayız; ölenleriniz için de Fatiha okuruz politikası, politika mı; politika mıdır bu? (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

İçimizde bulunan ve 100 binleri aşan insanların, Boşnakların ve o bölgeden gelmiş Müslümanların, Türkiye'de yerleşmiş, vatandaşımız olmuş kimselerin yüzüne nasıl bakacığız, ne diyeceğiz bunlara, bana söyler misiniz?

Değerli milletvekilleri, bizim bu görüşmeyi rica etmemizin amacı buydu. Bu, fena mı oldu; bu, kötü mü oldu?

AHMET DERİN (Kütahya) — Biraz geç oldu.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Geç oluşunun sebebini arz ettim. Biz, Kıbrıs gibi bir millî davada, Türkiye siyasî partilerinin bölünmüşlük tablosunu, zaafını göstermekten imtina ettik; istedik ki, hep beraber hareket edelim. Sayın Hükümeti oluşturan partileri ikna edemedik; "efendim, biz, Kıbrıs'ta taraf değiliz" dendi. Neymiş önemli mesele; usul kanunları önemliymiş. Türkiye'nin bugünkü ortamında, bugünkü dünya ortamında bunu düşünmemek lazım. Bu şekilde öncelik tespiti, zannediyorum, Hükümeti bile, sonunda rahatsız eder.

Değerli milletvekilleri, bizim ricamız şu : Henüz oluşmakta bulunan, büyük tehlikelerle dolu bulunan bu yeni dünyada, Türkiye'nin, büyük bir bölge gücü olmak sorumluluğunu

kabul etmesi, risklerini kabul etmesi ve artık hiçbir adrese mektup havele edemeyeceğini, mektubun kendi adresine geleceğini, bunun gereğinin -icap ediyorsa- kendisince ifa edileceğini kabul etmesi lazım. Türkiye'nin, Balkanlarda genişleme istidadı gösteren yangına karşı, devleti koruyacak tedbirleri zamanında alması lazım. Kafkasya'da başlayan ve azalacağına, genişleme istidadı giderek artan yangına karşı, kenarda kalmak politikasından uzaklaşıp, sorumluluk alması ve sözünü geçirebilecek duruma gelmesi lazımdı, bu şarttır. Karadeniz Ekonomik İşbirliğine mahiyet kazandırmak, organik teşkilat kazandırmak lazım ve -bizden gelmesi temenni edilirdi- Sayın Şevardnadze'nin ileri sürdüğü güvenlik ve siyasî işbirliği kanatlarını eklemek suretiyle İstanbul'un, Türkiye'nin merkez edileceği, 400 milyon nüfuslu bu büyük kuruluşun, belki de Orta Asya memleketlerini de kapsayacak şekilde genişletilmesi ve harekete geçirilmesi lazım.

Anamuhalefet Partisi olarak şunu açıklıkla ifade edelim ki, bu gibi millî davalarda, meselelerde, devletin geleceğiyle ilgili konularda, her zaman Hükümeti desteklemeye hazırız; ama, kendileri de eğer lütfedip de zaman zaman Parlamentoyu ve paralelinde siyasî partileri bilgilendirmeyi demokratik bir ihtiyaç olarak görülürse... Bu ihtiyacın dokuz ayda bir defa yerine getirilmiş olması, demokrasi için kâfi görülüyorsa, bağışlasınlar, bu dokuz ayın bir başka anlamı da var... Dün bir vesileyle icap etti, son diplomatik trafiğin yoğun gidiş-gelişlerin dokuz ay içerisinde başarıyla geliştirildiği ifade edildi; güzel, hepsi dokuz ayda olmuş. Bir garip tabloyu biraz insafla düzeltmemiz lazım; ne iyi varsa, dokuz ayın mahsulü; ne kötü varsa, ondan önceki mahsul!.. Böyle bir adalet anlayışı dünyada var mıdır, yoktur efendim. (ANAP sıralarından alkışlar; DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) — Aynı sözler sizin için de söylenebilir.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Hükümetlerin, iktidarların, evvela adil olması lazım. Bizim de hatalarımız var; ama, iyi yaptıklarımız da var. Sizin de iyi yaptıklarınız var ama, hatalarınız da var.

Yalnız, şunu size açıklıkla arz ediyoruz. Dış politikanın millî karakteri icabı, hele böyle Kıbrıs gibi bir hayatî meselede, Balkanların genişleyen yangını gibi bir hayatî meselede, kardeşliklerimiz Azerîlerin maruz kaldığı Ermeni tecavüzü, Nahcivan'a karşı emeller ve tecavüzler karşısında, biz, size ayak bağı olmayız, size güç katarız, gayet açıklıkla söylüyorum; ama, siz, güçten hoşlanmazsanız, kamuoyunu ve Parlamentoyu devre dışı bırakmak ve icabında muhalefetten de vazgeçerek; biz icrayız, ancemaatin idare etmeyiz; Parlamentonun sadece kanun yapıcı rolü vardır, murakabe rolünü de bir kenara bıraksın diye giderseniz; bir gün, yolda kendinizi yalnız bulursunuz; bundan, evvela biz üzülürüz.

Saygılar sunuyorum. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İnan.

Değerli milletvekilleri; söz sırası, Doğru Yol Partisi adına, Sayın İrfan Demiralp'te.

Buyurunuz. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA İRFAN DEMİRALP (Samsun) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Anavatan Partisi Grubunun, dış politika konularında genel görüşme yapmak üzere vermiş olduğu önergenin kabulüyle yapılan genel görüşmeyle ilgili olarak Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Heyetinizi ve Yüce Milleti saygılarımla selamlıyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, her şeyden önce şunu belirtmek istiyorum : Dış politika konuları, Türkiye'nin genel menfaatlarını ilgilendiren her konu, bu Mecliste, bu zamana kadar olmadığı şekilde sık görüşülmüştür. Bundan önceki sekiz yıllık dönemde, Sayın Dışişleri Bakanın da az önce belirtmiş olduğu gibi, bizim tarafımızdan verilen genel görüşme önergelerinin hepsi reddedilmiştir. O gün o önergeleri verirken, bizim amacımız da, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir parçası olarak, Yüce Türk Milletinin temsilcileri olarak, Türkiye'nin önde gelen menfaatlarını, burada, millet kürsüsünde dile getirmekti; o önergeleri niçin kabul etmediniz o zaman? Ama, bu dönemde dokuz aylık süre içerisinde, Sayın Demirel başkanlığındaki Koalisyon Hükümeti, gerek muhalefetten gelen gerekse bizzat Hükümet tarafından verilen ve Türkiye'nin önemli meseleleriyle ilgili konularda genel görüşme yapılmasını isteyen önergeleri kabul etmiş ve bu kürsüde, bu Mecliste, o konular görüşülmüştür. İşte şimdi, bunların sonuncusunun görüşmelerini yapıyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kıbrıs konusuyla sözlerime devam etmek istiyorum. Kıbrıs konusu yeni değildir ve bugünkü müzakereler noktasına da 1992 yılı içerisinde gelmemiştir. Ancak, şunu ifade etmek gerekir ki, bu sorunun gündeme geldiği her dönemde, içinde bulunulan o günkü şartlar da, gerek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yöneticileri ve gerekse görevde olan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve hükümetler, ulusal menfaatları en iyi şekilde savunma yollarını aramışlar ve bugüne kadar bulmuşlardır.

Kıbrıs'taki Türk varlığının bugünlere gelmesi uğrunda şehit düşmüş olanlara Allah'tan rahmet dilerken, yıllar boyu bu davaya omuz vermiş herkese, burada, şükranlarımızı sunmayı da bir görev telakki ediyoruz.

1990'dan itibaren, Kıbrıs sorununa Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin iyi niyet görevi çerçevesinde çözüm arama gayretleri yoğunluk kazanmıştır. Son iki yıldır Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri ve yardımcıları her iki toplumla da görüşmeler yapmışlardır. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin Kıbrıs danışmanları ve özel temsilcileri Ada'ya defalarca gidip iki toplum temsilcileriyle bu sorunun çözümü yönünde istişarelerde bulunmuşlardır.

Bu noktada bir gerçeği de ifade etmek istiyorum; bunu Yüce Meclisin ve yüce Milletin bilmesi gerekir. Toprak tavizi verildiğinden bahsediliyor; konuşmamın daha sonra devam eden bölümlerinde bu konuya değineceğim; ancak burada bir saplama yapmak istiyorum. 1981 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bir haritaya angaje edilmiştir, bunu Türk Milleti bilmelidir. 1987 yılında ANAP Hükümeti döneminde yüzde 29 artı rakamı ifade edilmiş ve Türkiye'nin yani Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin bu rakama gerileyeceği belirtilmiştir. Bütün bunları, geçen dönemlerde verilmiş olan bu taahhütleri bugün yok sayıp, Kıbrıs'ta toprak tavizi verildiği gibi, aslı olmayan sözlerin burada söylenmesi, aslı olmayan şeylerin burada ifade edilmesi yanlıştır.

Sonuçta, 1 Şubat 1992 tarihinde, muhtemel bir federal çözümün fikirler dizisini içeren ve resmî bağlayıcı bir yönü olmayan bir belge hazırlanmış ve bu belge Kıbrıs'taki taraflara sunulmuştur. Kıbrıs sorununa çözüm getirmeyi amaçlayan bu belge, yani, fikirler dizisi dediğimiz belge, hem görüşmelerin metodolojisini ve hem de görüşmelerde nelerin konuşulacağını içermektedir. Şimdi, bu belgeyle ilgili bazı noktaları Yüce Meclisin ve yüce milletin dikkatine sunmak istiyorum; çünkü, Kıbrıs konusunda yapılacak olan görüşmeler, Kıbrıs konusunda söylenecek olan sözler, herşeyden önce bu belgenin çok iyi bilinmesini gerektirir. Eğer bu belge iyi bilinmezse, burada çıkıp ucundan, kıyısından, köşesinden Kıbrıs konusunda söz söylenirse, hem gruplar kendisini aldatmış, hem de aynı zamanda yersiz bir tutumla Yüce Türk Milleti yanıltılmış olur.

Bu belgedeki hususlar şunlardır : Burada genel hedefler vardır; bu genel hedeflerin birinci maddesi, Kıbrıs Federal Cumhuriyetinin bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü, iki topluluk ve iki bölgelilik vasıflarını, güvenliğini ve bağlantısızlığını korumak.

ikinci maddesi, her iki toplumun kimliğini ve güvenliğini sağlamak,

Üçüncü maddesi ise her iki toplum için siyasî, ekonomik, sosyal ve kültürel hakları teminat altına almaktır.

bu belgenin ikinci maddesi "yönlendirici ilkeler" başlığı altında toplanmış; yani Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin 1 Şubat 1992 tarihinde taraflara sunduğu fikirler dizisinin ikinci maddesi, "Yönlendirici İlkeler." bunlar da şunlar sayın milletvekilleri : Federalizm, yani Kıbrıs Feredal Cumhuriyeti eşit iki siyasî devletten oluşacaktır. İki federe devlet -ki, burada hemen bir hususu belirtmek istiyorum; az önce Sayın İnan'ın söylediğinin aksine, bu fikirler dizisi 1959-1960 Kıbrıs Anayasasının benzeri değildir; çünkü, o Anayasada federal devlet kavramına yer verilmemiştir, o Anayasada toplumların siyasî eşitliğine, iki bölgeliliğine yer verilmemiştir. İki federe devlet, aynı işlev ve yetkilere sahip olacaktır. Her federe devletin güvenlik ve adalet mekanizmasının sorumluluğu kendi toprakları üzerinde o federe devlete ait olacaktır.

Bütünlük ilkesi : Kıbrıs Federal Cumhuriyeti, iki devletten oluşan tek bir ülkedir; tek bir uluslararası kimliğe ve egemenliğe sahiptir. Kıbrıs Federal Cumhuriyetinin tek bir vatandaşlığı olacaktır. Kıbrıs Federal Cumhuriyetinin tamamının veya bir kısmının başka bir devletle birleşmesi veya bütünden ayrılması yasaklanmıştır. Yani Onosise geçit yoktur.

İki toplumluluk : Kıbrıs Federal Cumhuriyeti, Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk toplumları tarafından kurulacaktır. Federal Anayasa ayrı ayrı referandumlarla iki toplumun onayına sunulacaktır. Hazırlanacak olan Federal Anayasa ayrı ayrı iki toplumun onayına sunulduktan ve kabul edildikten sonra yürürlüğe girecektir Federal Devlet iki bölgeden oluşacaktır. Her federe devlet bir toplum tarafından yönetilecektir. Bir federe devleti yönetecek olan toplum, o devlette nüfus ve arazi bakımından açık bir çoğunluğa sahip olacaktır, yani zaman içerisinde Kıbrıs Rum kesiminin yeniden Ada'nın tümünde toprak ve nüfus bakımından çoğunluğu sağlaması gibi bir keyfiyet olmayacaktır. Gene federal hükümet, federe devletlerin yetki ve sorumluluklarına karışmayacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şimdi bu ilkelerin ortaya konmasından sonra, Kıbrıs meselesinin, 15 Temmuz - 14 Ağustos döneminde görüşülen kısmına yeniden dönmek istiyorum.

Üçüncü konu, federasyonun anayasal yönleri olan güvenlik ve garanti, toprak ayarlamaları, yer değiştirmiş kişiler, ekonomik gelişme ve tedbirler ve geçici düzenlemelerden oluşmaktadır. Sekiz ana başlıktan oluşan bu belge, bir bütün, bir paket oluşturmaktadır, yani bu anlaşmanın herhangi bir maddesinin görüşülüp, o maddede fikir birliğine varılmış olması yürürlüğe girdiği anlamına gelmeyecektir. Bu paketteki bütün maddeler üzerinde anlaşma sağlanıncaya kadar, hiçbir madde kabul edilmiş sayılmayacaktır.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 10 Nisan 1992 tarihinde kabul ettiği 750 sayılı Kararda kesin hatlarla ifade edildiği gibi, fikirler dizisi, Kıbrıs'ta iki kesimli, iki toplumlu, siyasî eşitlik esasına dayalı bir federe devlet kurulmasını öngörmektedir. Yani, Sayın Anamuhalefet Sözcüsünün burada ifade ettiği "750 sayılı Karar, 716 sayılı Karar ve 649 sayılı Karardan daha geridedir" görüşü yanlıştır. Bu Meclise ve Yüce Türk Milletine yanlış bilgi vermektir. Hem 649 sayılı Karar, hem de 716 ve 750 sayılı Kararlar bir bütünün devamı şeklinde olayı geliştiren, olayı olgunlaştıran kararlardır ve bu kararların birinin diğerine göre gerilemesi de söz konusu değildir.

1960 garanti ve ittifak antlaşmalarının yürürlükte kalması ve Ada'da egemenliğin, yeni hükümranlık haklarının iki topluma ait olması da bu fikirler dizisinde öngörülmüştür. Bu belgede, "yer değiştirmiş kişiler" başlığı altında da, bir miktar Rum'un kuzeye, bir miktar Türk'ün de güneye göç etmesi düşünülmektedir; fakat, Kuzey Kıbrıs Türk kesimi, Sayın Denktaş, görüşmeler esnasında bu hususta bazı tedbirler öne sürmüştür; bu sayılara tavan getirilecektir. Ne kadar Rum'un kuzeye, ne kadar Türk'ün güneye yerleşeceği konusunda bir tavan getirilecektir ve ayrıca, bütün bu anlaşmalar bitip toplumlar tarafından kabul edilip uygulamaya geçildikten sonra bir moratoryum devresi olacaktır. Yani, iki federe devlet arasında nüfus gidiş gelişi, anlaşmanın yürürlüğe girdiğinin hemen ertesinde olmayacaktır. Yani, toplumlar, federe devletler iyice oturduktan, benliklerini bulduktan sonra, belirtilen limitler dahilinde bir miktar Rum'un kuzeye, bir miktar Türk'ün de güneye gitmesine izin verilecektir. Şayet kuzeye veya güneye dönmek istemeyenler olursa, bunların her iki bölgedeki haklarının tasfiyesi için tazminat verilmesi de öngörülmektedir.

Üç özgürlük olarak ifade edilen dolaşma, yerleşme ve mülk edinme hakları, ilke olarak kabul edilmiştir. Ancak, federe devletlere, bu hakların kullanılmasını belirli koşullara bağlama yetkisi verilmiştir. İlke olarak, serbest dolaşma, yerleşme ve mülk edinme olacaktır; ancak, federe devletler, bunun ölçüsünü, bunun hangi koşullarda olacağını tespit etme yetkisine sahip olacaklardır. Burada da, şayet tüm bu paket anlaşmaların zaman içerisinde kabul edilip tarafların ayrı ayrı referandumlarla onaylarına sunulup uygulanması halinde, zaman içerisinde, Rum toplumunun Türk toplumunu tahakküm altına alması, yeniden eski günlere dönülmesi söz konusu olmayacaktır.

HÜSEYİN ERDAL (Yozgat) — Tabiî, bu, laftan ibaret olan bir şey.

BAŞKAN — Lütfen, hatibi dinleyelim arkadaşlar.

İRFAN DEMİRALP (Devamla) — Burada özellikle üzerinde durulması gereken nokta, üç özgürlük çerçevesinde, Güney Kıbrıs'taki Türk malları ile Kuzey Kıbrıs'taki Rum mallarına ilişkin, 1974 öncesinden kaynaklanan iddiaların takas ve tazminat yoluyla tasfiye edilerek sınırlanması olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, işte, bu konunun özünü bilmeden -konuşmamın başında da söylediğim gibi-, kıyısından köşesinden bilgilerle, Yüce Milleti ve Yüce Meclisi yanıltmaya çalışmak, bu davaya verilecek en büyük zarardır. Bu nedenle, ben, arkadaşlarımın özellikle bu konuları çok iyi incelemesini tavsiye ediyorum.

750 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararında, toprak ayarlamaları ve yer değiştirmiş kişiler konuları, fikirler dizisi çerçevesindeki konular arasında özellikle belirtilmekle birlikte, belgede yer alan konuların bir bütün teşkil ettiği ve bu nedenle herhangi bir maddenin bütünden ayrı tutulmasının söz konusu olamayacağı ifade edilmiştir. Bu noktadan hareketle 15 Temmuz - 14 Ağustos tarihleri arasında yapılan görüşmelerde, hiçbir şey alınmaksızın tavizler verildiğini iddia etmek yanlıştır. Kıbrıs Türk tarafının müzakerelerde izlemiş olduğu tutumla, Yunan ulusal menfaatlarına zarar verecek herhangi bir ödün verilmemesi sağlanmış ve diğer taraftan da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin barış ve uzlaşmadan yana olduğu tüm dünya kamuoyu önünde kanıtlanmıştır.

Görüşmeler süresince Hükümetin Sayın Denktaş'a vermiş olduğu cesaret ve destek takdir edilmelidir. Ancak, bundan sonraki görüşmeler öncesinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile müştereken daha ayrıntılı ve alternatifler içeren çözüm planları aranmalı ve bu amaçla çalışma grupları oluşturulmalıdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, 26 Ekim 1992 tarihinde başlayacak görüşmelerde federasyonun, anayasal konuların ele alınması ve ilerlemeler kaydedilmesi ile Kıbrıs Rum yönetiminin 30 yılı aşkın bir süredir kendisini Kıbrıs'ın tek sahibi olarak görmesi hali de son bulacaktır. Kıbrıs Federal Cumhuriyetinin kurulması ve yönetimin egemenliğin Türk tarafı ile paylaşılacağı düşüncesi Rumların uykusunu kaçırmaktadır.

Sayın milletvekilleri, Rumlar otuz yılı aşkın süredir Kıbrıs'ın tek hâkimi, tek hükümeti olarak kendilerini görmektedirler. Kıbrıs Türk Toplumunun ne siyasî ne de toplumsal haklarına hiçbir zaman için saygı göstermemişlerdir. Hâlâ, bütün dünya, Kıbrıs Rum kesimini Kıbrıs'ın tek meşru devleti saymaktadır. Bu gerçeği göz ardı etmemiz mümkün değildir. İşte bu paketin anlaşma ile sonuçlanması halinde Kıbrıs Rumlarının Kıbrıs'ın tek meşru hükümeti olma halleri de son bulacaktır ve az önce söylediğim gibi Kıbrıs Rumları buna hiç sıcak bakmamışlardır.

HÜSEYİN ERDAL (Yozgat) — Ne büyük başarı(!)

İRFAN DEMİRALP (Devamla) — Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin ve Türkiye'nin sorunun ihmal edilemez unsurları haline gelmeleri kolay olmamıştır. Kıbrıs Türklerinin 1950-1960 yılları arasındaki pasif mukavemeti, 1964 - 1974 devresindeki fiilî mücadelesi ve Türkiye'nin 1950'lerden bu yana sarf ettiği çabalarla, 1974 yılındaki yasal müdahalelerle bu noktaya gelinmiştir. Bugün ise Kıbrıs'ta, Kıbrıs Türklerinin ve Türkiye'nin rızaları olmaksızın hiçbir çözüm şeklinin uygulanamayacağı fiilî bir durum mevcuttur. Bu olgu çok önemlidir. Bu noktaya gelinmiş olması Türkiye Cumhuriyetinin, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin orada bu mücadeleyi veren fedakâr insanların başarısıdır.

Kıbrıs sorununun kırk yıllık tarihine baktığımızda bir gerçekle daha karşılaşıyoruz. Bu gerçek, Kıbrıs Türklerinin ve Türkiye'nin tutumlarının yıllar boyunca kuvvetlendiğidir. Buna mukabil, özellikle 1974 yılından bu yana Kıbrıs'lı Rumların ve Yunanistan'ın pozisyonları her gün gerilemektedir ve ümit ediyoruz en yakın zamanda Kıbrıs'ta kurulacak olan bir federe devletle eşit iki toplumlu, iki kesimli ve siyasî eşitlik esasına dayalı bir federe devletle, artık, Kıbrıs'ın hâkimi Rumlar olmayacaktır. Kıbrıs hükümetinin ortağı ve tüm uluslararası camiadaki temsilcileri Türkler ve Rumlar olacaktır ve eşit bir şekilde Kıbrıs Cumhuriyetini temsil edeceklerdir.

AHMET DERİN (Kütahya) — Zihniyete bak.

İRFAN DEMİRALP (Devamla) — İşin başında Ada'nın hemen tümüne fiilen egemen olan Kıbrıs'lı Rumlar, Kıbrıs'ın meşru ve tek hükümeti olarak tanınmasına rağmen, bugün, Ada'nın 1/3'üne hâkim değillerdir. Bu bölünme ile bugün Ada'nın Kuzey kesiminde bütün kuruluşlarıyla işleyen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti mevcuttur. Bunun yanında, daha önce hayal bile edilemeyen bazı davranışlar, bugün müzakere edilebilir olmanın ötesinde, canlılık ve anlam kazanmıştır; artık Kıbrıs, hem Türklerin hem de Rumların müşterek evidir. Kıbrıs Türkü, artık, adada bir azınlık olarak mütalaa edilmemektedir; bu kavramı bütün dünya kabul etmektedir. Türkler ile Rumlar arasındaki ilişkiler, çoğunluk - azınlık şeklinde değil, iki eşit toplum arasındaki ilişkilerdir ve bu görüş Kıbrıs Rum yöneticileri tarafından bugüne kadar kabul edilmemesine rağmen, artık açıkça kabul etmek zorunda kalmışlardır ve toplantılar esnasında bu yönde beyanlar yapmışlardır.

Federal hükümetin yetkili olduğu alanlarda ve federal idarede, siyasî eşitlik ilkesi uygulanacaktır. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından ifade edilen bu görüşler, Vasiliu tarafından da kabul edilmiştir. Artık, iki toplumdan birisinin görüşlerini diğerine zorla kabul ettirmesi söz konusu değildir. Self Determination hükmü, yani toplumların kendi geleceklerini belirleme hükmü işletilecek ve ancak bundan sonra yapılacak olan görüşmelerin neticesi uygulama safhasına konulacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugünkü durumun, yani statükonun devamını Kıbrıs sorunu için çözüm saymak doğru değildir; dünya kamuoyunun çok büyük çoğunluğu buna karşıdır. Bu durumda, Kıbrıs sorununun bu şekilde sürüp gitmesinin mümkün olabileceği de sanılmamalıdır.

HÜSEYİN ERDAL (Yozgat) — Kıbrıs sorunu bitmiştir; ne sorun var ki?

İRFAN DEMİRALP (Devamla) — Kıbrıs'ta ciddî ve bizim açımızdan olumlu bir aşamaya ulaşılmıştır. Bu aşamada, ne istendiğinin ve nerede durulacağının tespiti önem taşımaktadır. Kıbrıs'ta federasyona dayalı kalıcı bir çözümün, Türkiye'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yararına olacağı ilke olarak kabul edildiğine göre, görüşmeler sırasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve gerektiğinde Türkiye'nin hangi noktalarda ısrarlı davranarak pozisyondan gerilenmemesinin, buna mukabil hangi noktalarda kapıyı müzakereye açık tutmanın tespitinin uygun olacağı görülmektedir.

Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti açısından birinci derecede öncelik taşıması gereken husus, Kıbrıs Türk Toplumunun güvenliğinin ve geleceğinin sağlam bir şekilde teminat altına alınması ve Türkiye'nin etkin garantisinin sürdürülmesidir. Vermeden almanın mümkün olmadığı gerçeğinden hareketle, müzakere sırasında ana sorunu, neyin ne kadar alınacağının ve bunun mukabilinde neyin ne kadar verileceğinin bilinçli ve ayrıntılı bir şekilde önceden tespiti teşkil etmektedir. Diğer bir deyimle, Kıbrıs müzakerelerinde, müzakere ve pazarlıktan korkmak yerine, iyi müzakere yapmanın şartlarını, avantajı ele geçirmenin şartlarını arayıp bulmak çok daha yararlı olacaktır.

Sayın Denktaş, bugüne kadar sergilediği üstün performansıyla iyi müzakere şartlarını gerçekleştirmiştir. Kendisine, bugüne kadar göstermiş olduğu çabalarından dolayı şükranlarımızı sunmayı ve bundan sonraki görüşmelerde başarılar dilemeyi de burada görev telakki ediyoruz.

Kıbrıs'ta bugüne kadar alınmadan verilmiş hiçbir şey olmadığı gibi, her konuda nihaî kararı Kıbrıs Türk Toplumunun bizzat kendisi, hür iradesiyle verecektir. Dışarıdan, önceden alınmış, önceden hazırlanmış birtakım kararların Kıbrıs Türk Toplumuna kabul ettirilmesi mümkün değildir, baskı yapılması da mümkün değildir; çünkü, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin bugünkü pozisyonu her türlü baskıyı reddetmeye ve avantajı elinde tutmaya müsaittir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; huzurunuzda sizlere, Yüce Heyetinize ve Yüce Türk Milletine şunu tekrar ifade ediyorum : Kıbrıs konusunda nihaî anlaşmaya varılıncaya kadar, görüşülmüş ve görüşülecek olan hiçbir konu, hiçbir madde kabul edilmiş sayılmayacaktır. En sonunda, bütün maddelerin görüşülmesinden sonra yapılacak olan anlaşma, ortaya çıkacak olan metin, Kıbrıs Türk Toplumunun ve Kıbrıs Rum Toplumunun ayrı ayrı onaylarına sunulacaktır. Eğer, toplumlar, ortaya çıkacak olan neticeyi kabul ederlerse, o doğrultuda federe devlet uygulamasına geçilecektir. Onun dışında, yalan-yanlış, doğru-yanlış bazı beyanlarla yüce milletimizin yanlış düşünmemesini temenni ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu genel görüşme talebinde belirtilen diğer önemli konuya; yani, Bosna-Hersek konusuna değinmek istiyorum : Nüfusunun yarıya yakınını Müslümanların ve geri kalanını Ortadoks Sırplarla Katolik Hırvatlar ve diğer etnik grupların oluşturduğu Bosna-Hersek'teki çatışmalar ve özellikle Müslümanlara yönelik katliamlar, maalesef, bütün dünyanın gözü önünde cereyan etmektedir.

Bugün meydana gelen ve bir süre daha devam edeceği izlenimi veren bu olayların detaylarına girmeden önce, Balkanların ve Yugoslavya'nın özelliklerine bakmak istiyorum :

Balkan yarımadası, dil, din, ırk ve mezhepler bakımından dünyanın en karmaşık bölgelerinden bir tanesidir. Bu mozaik yapı, bölge tarihi, bölge devletleri ve özellikle büyük devletlerin çıkarları bu bölgede zaman zaman çeşitli ihtilaflara, savaşlara ve hatta dünya savaşına yol açmıştır. Geçmişte bu duruma yol açan mozaik yapı ve anlaşmazlıklar, maalesef, halen devam etmektedir ve bu nedenledir ki, Balkan yarımadası en az yüz yıllık tarihi süresince, hep, patlamaya hazır saatli bir bomba görünümünde olmuştur.

Balkanlardaki duruma satırbaşlarıyla baktığımızda şu gerçekler ortaya çıkmaktadır : Yunanistan'ın; Bulgaristan, Yugoslav cumhuriyetleri ve Arnavutlukla anlaşmazlıklara yol açan azınlıklarla ilgili tutumu ve Yunanistan'ın, Makedonya sınırları içerisinde yaşayan Makedonları ve Batı Trakya'da yaşayan Türkleri Helen ırkının bir uzantısı olarak görmesi; Türkiye ile Yunanistan arasındaki Batı Trakya kıta sahanlığı, karasuları, Kıbrıs ve adalar konusundaki bilinen problemler; Yunanistan'ın "Makedonya" isimli bir devleti kabul etmeyişi ve az önce söylediğim gibi, Makedon ırkını Helen ırkının bir devamı sayması ve Makedonya toprakları üzerinde emeller taşıması; Bulgaristan'ın Makedonların etnik varlığını reddetmesi; Makedonların Bulgar asıllı olduklarını ve bugünkü Makedonya topraklarını teşkil eden Vardar Makedonyasının aslında kendi toprakları içerisinde olması gerektiğini, yani Büyük Bulgaristan hayalini kurmaları; Arnavutluk ve Yugoslavya arasında Kosova otonom bölgesi ve Arnavutların çoğunlukta yaşadığı yerler hususunda ihtilafların canlılığını sürekli olaraka koruması.

Bu ve diğer anlaşmazlıklar, Balkanları, yüzyıllardır barut fıçısı haline getirmiştir. Yugoslavya; Sırbistan, Slavonya, Hırvatistan, Bosna-Hersek, Karadağ ve Makedonya'dan ibaret altı federe devlet ile Kosova ve Voyvodina özerk bölgeleri şeklinde bölünmüştür. Aslında, bu bölünme ve Sovyetler Birliğinin bölünmesi, baskılarla, bürokrasilerle, gizli polis teşkilatlarıyla birbirinden ayrı olan insanları zorla bir arada yaşatmanın sonucunda komünizmin ortadan kalkmasıyla meydana gelen tabiî gelişmelerdir.

Bölünen, parçalanan Yugoslavya'nın en büyük cumhuriyeti olan Sırbistan, 1383-1878 yılları arasında, 500 yıllık bir süre içinde Osmanlı İmparatorluğu idaresinde kalmıştır ve Yugoslavya'nın, Yugoslav cumhuriyetlerinin diğerleri de yüzyıllar boyunca Osmanlı-Türk idaresinde kalmıştır. 1980 yılında Tito'nun ölümünden sonra federe devletler arasında eşitlik ve uyumun sağlanması amacıyla, Yugoslavya dönüşümlü devlet başkanlığı sistemiyle idare edilmeye başlanılmıştır. Sırbistan, Hırvatistan, Bosna-Hersek, Slavonya, Makedonya ve Karadağ cumhuriyetleriyle Sırbistan'a bağlı Kosova ve Voyvodina otonom bölgelerinin temsilcileri, sırasıyla birer yıl federal cumhurbaşkanlığı görevini yürütmüşlerdir. Görünüşte, ilk anda mükemmel gibi görünen dönüşümlü devlet başkanlığı sistemi, görüş ayrılıkları nedeniyle 1991 yılında tıkanmıştır. Bu durum, zaten mevcut olna siyasî ve ekonomik bunalımın süratle tırmanmasına ve Slavonya ve Hırvatistan'ın Yugoslavya'dan ayrılarak bağımsızlıklarını ilan etmesine yol açmıştır. Slavonya ve Hırvatistan'ın bağımsızlıklarını ilanıyla Yugoslav Ordusu ve Sırp birlikleri her iki cumhuriyete de saldırmışlardır ve bu saldırılar özellikle Slavonya'nın İtalya ve Avusturya sınırlarındaki karakollarına ve askerî mevzilerine yoğunlaşmıştır. Bu bölgede meydana gelen kanlı çatışmalarda çok sayıda insan hayatını kaybetmiştir; ancak, az önce de ifade edilmiş olduğu gibi, Slavonya ve Hırvatistan'ın Katolik olması, Almanya, İtalya ve Avusturya'nın desteğini sağlaması ile buradaki çatışmalar fazla genişlemeden son bulmuş ve önce Almanya, daha sonra Avrupa Topluluğu ülkeleri olmak üzere, Slavonya ve Hırvatistan'ın bağımsızlıklarını tanımışlardır, toprak bütünlüğünü garanti altına almışlardır; sıra Bosna-Hersek'e geldiğinde aynı çabukluğu, aynı etkinliği maalesef göstermemişlerdir.

Yugoslavya bunalımında iç savaşın dışında kalmaya çalışan Makedonya üzerinde Yunanistan, Bulgaristan ve Sırbistan baskılar yaparak burayı kendi ülkelerine katmaya çalışmışlardır. Bu durum karşısında Makedonya, Türkiye, Arnavutluk ve bazı Avrupa ülkelerinden destek istemek zorunda kalmıştır. Burada da Avrupa Topluluğunun uygulamış olduğu çifte standartla karşı karşıyayız. Avrupa Topluluğu, Yunanistan'ın baskısı ile, Yunanistan'ın Makedonya adı altında bir devleti tanımama konusundaki direnci, baskısı nedeniyle Makedonya

tanınmamış ve bugün Makedonya Cumhuriyetinin varlığı ve toprakları tartışılır bir duruma gelmiştir. Pirin Makedonyasını elinde bulunduran Bulgaristan, Vardar Makedonyasının kendi toprakları içerisinde olması gerektiğini; Ege Makedonyasını elinde bulunduran Yunanistan, yine Vardar Makedonyasının, yani bugünkü Makedonya'nın kendi toprakları içerisinde bulunması gerektiğini, maalesef iddia eder olmuşlardır.

Avrupa Topluluğu ve Batılı ülkeler, halen Makedonya'nın ayrı devlet oluşunu ve toprak bütünlüğünü tanımamışlardır; ancak, bütün iddialarına rağmen, Bulgaristan Makedonya'yı tanımıştır ve Bulgaristan'ın Makedonya'yı tanıması ile Sofya ve Atina arasındaki ilişkiler de gerginlik kazanmıştır. Türkiye, yerinde bir kararla, 4 cumhuriyeti; Bosna-Hersek, Slovenya, Hırvatistan ve Makedonya'yı, 6 Şubat 1992 tarihinde ve aynı anda tanımıştır.

Yugoslavya Federal Cumhuriyetinin dağılma, parçalanma sürecine girmesiyle, çözümü çok zor çıkar çatışmaları ortaya çıkmıştır. Bu çıkar çatışmaları, olayın tabiatından kaynaklanıyordu; çünkü, Yugoslavya Federal Cumhuriyeti, bugün, içinden çıkmış olan 6 bağımsız cumhuriyet ve 2 özerk bölge için, taksimi çok zor, hatta taksimi kabil olmayan bir miras görünümündedir. Bu nedenle, burada geçerli olan politikada, güçlü olan tarafın veya tarafların, güçsüz olanın elindekini almaya çalışmaları doğal olacaktır.

Çıkar çatışmalarının bugünkü görüntüsü budur ve medenî dünya, güçsüz olanın hakkını koruma yönünde karar alacaksa, bugün bunu sağlamanın güç kullanmaktan başka yolu da kalmamıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Bosna-Hersek, Adriyatik Denizine de kısa ve küçük bir çıkışı olan ve Yugoslavya'nın askerî ağır sanayi tesislerinin büyük bir çoğunluğunu elinde bulunduran, 4,5 milyon insanın yaşadığı bir bağımsız cumhuriyettir. Bosna-Hersek, nüfus yapısı itibariyle minyatür bir Yugoslavya görünümündedir. Burada, nüfusun, yaklaşık yarısını Müslümanlar, yüzde 30'unu Sırplar, yüzde 17'sini Hırvatlar ve geri kalanını da diğer küçük etnik gruplar oluşturmaktadır; ancak, Bosna-Hersek'te bu karışık mozaik, bu karışık nüfus, iç içe yaşamaktadır; bunları birbirinden kesin sınırlarla ayırmak mümkün değildir. Burada yaşayan Müslümanlar, Yugoslavya Federal Cumhuriyeti kurulurken, Federal cumhuriyeti teşkil eden diğer milletlerle eşit siyasî hakları almışlardır.

Yugoslavya'nın dağılma sürecine girmesi ve milliyetçilik hareketleriyle birlikte, Sırbistan ve Hırvatistan, Büyük Sırbistan, Büyük Hırvatistan senaryoları çerçevesinde, Bosna-Hersek'i bölme çabalarına girişmişlerdir. Hatta, Hırvatistan'la Sırbistan savaş halindeyken dahi, iki ülkenin devlet başkanları bir araya gelip, Bosna-Hersek'i, az önce belirttiğim idealleri için, bölme hesapları yapmışlardır.

The Economist Dergisi, ülkenin tek Müslüman cumhuriyeti olan Bosna-Hersek'in, federasyonun dağılma sürecinde, Hırvatistan ile Sırbistan arasında paylaşılması yönünde bir gizli anlaşmanın varlığını duyurmuştur. Buna göre, Sırp ve Hırvat liderler, Bosna-Hersek'i aralarında paylaşıp, Müslümanlara Sırbistan ile Hırvatistan arasında çok küçük bir tampon bölge bırakmak için anlaşmışlardır. Bugünkü şartlar ve gelişmeler, halen yaşanan gelişmeler böyle bir anlaşmanın gerçekte var olduğunu, bunun bir iddiadan ibaret olmadığını göstermektedir.

Bosna-Hersek sınırları içerisinde yaşayan Sırp nüfus 1991 Kasımında düzenlediği referandumla Yugoslavya Federal Cumhuriyeti içinde kalma lehinde karar almışlardır. Bu noktada Bosna-Hersek Cumhurbaşkanlığı Konseyi, Aralık 1991 yılında bağımsızlığının tanınması için Avrupa Topluluğuna başvurmuş ve tanınmıştır. Bosna-Hersek 30 Nisan 1992'de AGİK'e,

22 Mayıs 1992'de Türkiye'nin de çabalarıyla Birleşmiş Milletler üyeliğine kabul edilmiştir. Bosna-Hersek, halen bağımsızlığını uluslararası camia tarafından tanınmış egemen bir cumhuriyet olduğu halde, bağımsızlığı Sırbistan tarafından ihlal edilen bir devlet durumuna düşmüştür. Bosna-Hersek'teki çatışmalar cereyan eden olaylar etnik bir savaş olmaktan öte, etnik bir temizleme kampanyası haline gelmiştir. Sırplar burada Haçlı ordusu misyonunu üstlendiklerini ve bunu sadece kendileri için değil, aynı zamanda Avrupanın da iyiliği için yaptıklarını en yüksek düzeyde, bakanları düzeyinde ifade etme cüretine gelmişlerdir.

AHMET DERİN (Kütahya) — Olay etnik değil, dinî.

İRFAN DEMİRALP (Devamla) — Batı'nın ve Avrupa'nın ortasında bir Müslüman ülke istenmediği ve bu nedenle olaylara seyirci kalındığı yönünde bazı iç ve dış çevrelerde ortaya atılan görüşler, bu olaylarla, olup,bitenlerle birleştirildiğinde, maalesef, haklılık kazanmaktadır. İnsanlığın utancı sayılacak bu saldırıların ve katliamın devamına seyirci kalınması da söz konusu değildir. Ancak, burada bir noktayı ifade etmek istiyorum. Sayın ANAP sözcüsünün buradan ifade ettiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti bugüne kadar göstermiş olduğu davranışlarda, yapmış olduğu çabalarda hiçbir zaman için ciddî devlet görüntüsünü ihlal etmemiştir. Olmayacak, yapılması bir anda mümkün olmayan, gerçekleşmesi belirli şartların oluşmasına bağlı olan konularda esip gürlememiştir; çünkü, bu şekildeki davranış ciddî devlet davranışı olamaz. Biz, bu kabil sorumsuz, gayri ciddî davranışların örneklerini geçmiş dönemde burada, Türkiye Cumhuriyetinde çok gördük ve yaşadık. Burada, bunlarla ilgili bazı örnekler de vermek istiyorum.

Bakınız, 24.6.1989'da "Sayın Özal Şarköy'de sert çıktı, Bulgara öyle bir hesap soracağız ki, dünya şaşıracak" dedi. Ne hesap soruldu? "Jivkov'un blöfünü gördüm, kapıyı açtım, haydi göndersinler bakalım, görelim." Tehdit savurdu ve çok yanlış bir dış politika uygulamasıyla, yüzbinlerce insan, 300 bin soydaşımız sıkıntılara düştü ve telafisi mümkün olmayan durumlara geldi. Bakan Mesut Yılmaz, Başbakan Özal'ın "Bulgarlar hizaya gelsin, yoksa karışmayız" şeklindeki tehditkâr sözlerinin aksine, Bulgaristan'a karşı elimizde çok etkili kozlar olmadığını itiraf etmek zorunda kaldı, 12.6.1989. "Bulgaristan'dan gönderilen Türklerin sayısı 12 bini aştı. Dışişleri Bakanı, ilk kez Bulgar sınırını kapatabileceğinden söz etti. İşte geçmişte bu ve bu kabil tutarsız davranışlar, Sayın Demirel başkanlığındaki 9 aylık Koalisyon Hükümetinde yapılmamıştır. Türkiye'nin menfaatları ve çıkarları en iyi şekilde ve en gerçekçi şekilde korunmuştur ve Türkiye'de her şey gibi, dış politika da ciddiyet kazanmıştır.

AHMET DERİN (Kütahya) — Bırak onları, biz biliyoruz; Bosna-Hersek'e gel.

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — Neyi konuşuyoruz?

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) Hangi konuyu görüşüyoruz? Tarih kaç? Siz tarihi şaşırmışsınız.

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) — Konuşulacak bir şey yok da bunları söylüyorsun.

İRFAN DEMİRALP (Devamla) — Türkiye, Bosna-Hersek Cumhuriyetinin bağımsızlığının, egemenliğinin ve mevcut sınırları içerisinde birliğinin sağlanması için, tüm zeminlerde bütün diplomatik çabaları göstermiştir ve bugüne kadar, asker gönderme dışında -Sayın Dışişleri Bakanının da söylediği gibi- yapılacak olan, yapılması gereken her şey yapılmıştır.

Türkiye, Bosna-Hersek konusunda öncelikle sivil halkın Sırplar tarafından katledilmesinin bir an önce durdurulması yönünde göstermiş olduğu çabaları, bundan sonra daha da hızlandırmalıdır.

Sayın Demirel başkanlığındaki Koalisyon Hükümetinin, olayların başından beri, vermiş olduğu yoğun diplomasi mücadelesi sonucu Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin almış olduğu 770 ve 771 sayılı kararlar, duruma süratle çözüm getirecek özellikler taşımamaktadır. Ancak, bu kararların çıkarılmış olması dahi önemli siyasî neticedir. İki yıl önce Körfez krizi esnasında alınmış olan kararlarla karşılaştırıldığında, bu karar, gerçekten tam bir çifte standart görüntüsü vermektedir. Körfez krizinde Irak'a karşı yapılacak olan müdahalede Birleşmiş Milletler tek muhatap olduğu halde, Bosna-Hersek için alınan kararda Birleşmiş Milletlerin rolü net olmadığı gibi, kararda ülkelerin kendi başlarına müdahale edebilecekleri gibi bir hüküm yer almıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hükümet, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, İslam Konferansı Örgütü, Birleşmiş Milletler ve diğer tüm uluslararası zeminlerde bugüne kadar yapmış olduğu diplomatik çabaları ve neticelerini tekrar gözden geçirmelidir. 770 sayılı Güvenlik Konseyi kararı çerçevesinde hangi ülkelerin ne kadar askerî güçle duruma müdahale edebilecekleri bir an önce ortaya çıkarılmalı ve gerekirse, Türkiye, en fazla özveriyi göstererek taraf olarak koordinasyon görevi de üstlenmelidir. Şayet, en kısa zamanda Birleşmiş Milletlere ait bir barış gücü oluşturulup askerî müdahale imkânı yaratılamaz ise, saldırılar ve katliamlar karşısında çaresizlik içinde beklemekte olan Bosna-Herseklilere, kendilerini savunma imkânı yaratılmalıdır. Çünkü, burada durum, her geçen gün kötüye gitmektedir; bütün bunların göz önüne alınıp bir an önce karar verilmesi gerekmektedir.

Defalarca alınan ve ihlal edilen ateşkes kararlarına bundan sonra da uyulmasını beklemek, hele hele bu yolla Bosna-Hersek'te barışa ulaşılabileceğini ummak yanlış olacaktır.

Sırbistan'ı yönetenlerin, başta Devlet Başkanı Slobodan Miloseviç olmak üzere, büyük Sırbistan hayalini gerçekleştirmek için bu günkü şartları, yakalanabilecek en uygun şartlar olarak gördükleri yolundaki yaygın düşüncenin de giderek doğruluk kazandığını görmekteyiz. Başkaları tarafından yaratılacak oldubittiler karşısında davranış tespit etme yerine, inisiyatif almak, kanımızca, daha doğru bir davranış olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sırp saldırılarının ve büyük Sırbistan hayalperestlerinin yeni hedeflerinin Sancak ve Kosova otonom bölgeleri olduğu açıkça ortadadır. Nüfusunun yüzde 90'ına yakınını Arnavutların oluşturduğu Kosova'da yapılacak Sırp müdahalesine, Arnavutluk Cumhuriyetinin seyirci kalması söz konusu değildir. Makedonya Dışişleri Bakanı da, böyle bir durumda kendilerinin Arnavutluk'un yanında yer alacaklarını açıklamıştır. Herhangi bir toprak talebi söz konusu olmadığına göre, Türkiye, Balkanlarda dengenin korunması, bölgedeki yeni ve güçsüz cumhuriyetlerin ve özerk bölgelerin güçlendirilmesi ve selfdeterminasyon (kendi geleceklerini belirleme) haklarına kavuşmaları yönündeki politikalarını yeniden gözden geçirmeli ve bu politikalar yönünde yeni tavırlar oluşturulmalıdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmalarıma son vermeden önce, Kafkasya ve Irak'ta meydana gelen gelişmelere de kısaca değinmek istiyorum. Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra en çok sancı çeken bölgelerin başında Kafkasya gelmektedir. Burada birbirinden farklı etnik gruplar, komünist yönetim süresince silahla ve zorla, baskıyla bir arada tutulmuşlar; ancak, bugün yeni bir kimlik arayışına girişmişlerdir. Özellikle son günlerde, Gürcistan'ın Abhazya bölgesine yönelik saldırıları ve burada akan kanlar, mutlaka son bulmalıdır. Kafkasya'daki mevcut hassas dengelerin ve barışın korunması yönünde, Türkiye üzerine düşen görevi -bugüne kadar yapmış olduğu gibi- bundan sonra da daha etkin bir şekilde yapmaya çabalamalıdır.

Son günlerde, Irak Devletinin 32 nci paralelin güneyindeki toprakları üzerinde de hükümranlık haklarına engel olunması yönünde bazı girişimlerin olduğuna şahit olduk; ancak, son anda alınan bir kararla -doğru bir kararla- 32 nci paralelin güneyinin Irak uçaklarına kapatılmasından vazgeçilmiştir.

36 ncı paralelin kuzeyinin zaten Irak yönetimi ve Irak Devletinin sorumluluk alanının dışında kalmış olması, bu bölgede otorite boşluğu doğmasına ve bu otorite boşluğundan da Türkiye'nin zarar görmesine yol açmıştır. Şimdi yakın bir gelecekte, 32 nci paralelin güneyinin yeniden Irak hükümranlığı dışına çıkarılması yönünde, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Fransa'nın yeni bir tavır almaları, Irak'ın fiilen üçe bölünmesine yol açacaktır. Bu da Ortadoğu'da, zaten çok hassas olan dengelerin daha da bozulmasına ve belki de çok vahim gelişmelerin, bir bölgesel savaşın ortaya çıkmasına sebep olacaktır. Türkiye bu konuda hassasiyetini Körfez krizinin başından beri ortaya koymuştur. Türkiye'nin bu hassasiyetine Türkiye'nin müttefikleri de katılmışlardır. Yakın bir zamana kadar Kuzey Irak'ın toprak bütünlüğü konusunda Türkiye ile aynı fikirde olmuşlardır. Türkiye'nin, Irak'ın toprak bütünlüğü konusundaki hassas politikasını bundan sonra da sürdürmesinin yararlı olacağı kanısındayız; ancak, müttefiklerimizin de bu konuda, daha önce yapmış oldukları taahhütlerine bağlı kalmalarını diliyoruz.

Şayet başka bir ülkede meydana gelecek ve getirilecek olaylar, diğer bir ülkenin yönetiminin değiştirilmesi, bir ülkenin (Amerika Birleşik Devletlerinin) iç politikasına malzeme yapılıyorsa; Amerika Birleşik Devletleri seçimlerinin neticesini etkilemek amacıyla yapılıyorsa, bir gün, bu tür davranışlar, bu ülkeyle sınırlı kalmayıp, başka ülkelerde başka zamanlarda da ortaya çıkabilir. Bu nedenle, bugün bloklaşmanın sona erdiği, kutuplaşmanın sona erdiği, hatta tek kutuplu bir dünyanın meydana geldiği şartlarda, müttefiklerimizin bu konularda daha dikkatli olmasının gerekli olduğuna inanıyor, Yüce Meclisi ve Yüce Milleti saygılarımla selamlıyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Demiralp.

Söz sırası Sosyaldemokrat Halkçı Partidedir. Sayın sözcüleri Mümtaz Soysal ve Ercan Karakaş'tır. Bir saatlik süreyi paylaşacaklardır.

Buyurun Sayın Karakaş. (SHP sıralarından alkışlar)

SHP GRUBU ADINA ERCAN KARAKAŞ (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dış politikadaki gelişmeler konusunda açılan genel görüşmede, Grubum adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, sözlerime başlarken, hepini saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Kıbrıs sorununa ilişkin Sosyaldemokrat Halkçı Partinin görüşlerini, benden sonra söz alacak olan Ankara Milletvekili Sayın Mümtaz Soysal ayrıntılı olarak sizlere sunacaktır. Bu nedenle, ben diğer dış politika konuları üzerinde durmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, iki kutuplu dünyanın ve soğuk savaşın son bulması, insanlarda büyük umutlar yaratmıştı. Artık, insanlık bir dünya savaşı tehlikesiyle birlikte bölgesel savaşların da azalacağını umuyordu. Dünya barışının giderek kalıcı hale geleceğini umuyordu. Bu beklentiler gerçekleşmedi. Tam aksine, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra birçok yerde, birçok bölgede yeni çatışmalar, yeni savaşlar yaşanmaya başlandı. Ortadoğu'daki, Afganistan'daki, Somali'deki, Latin Amerika'daki çatışmalara yenileri eklendi. Avrupa, etnik bölünme ve çatışmalarla çalkalanmaya başladı. Eski Yugoslavya'da aylardır süren savaş, bu çatışmaların kuşkusuz en kanlı, en ürkütücü ve en trajik olanı.

Nisan ayında başlayan çatışmalarla Bosna-Hersek'te binlerce kişi yaşamını yitirdi, binlerce kişi Sırp milisleri ve ordusu tarafından katledildi. Onbinlerce insan yurdunu, evini terk etmek zorunda kaldı. Dışişlerimizin ve Hükümetimizin tüm gayretlerine rağmen, Bosna-Hersek dramı henüz maalesef son bulmadı.

Değerli milletvekilleri, Bosna-Hersek'teki çatışmaların komşu cumhuriyetlere de sıçraması halinde bunalımın derinleşeceğinden ve yeni bir Balkan savaşının bile patlak vereceğinden endişe edilmektedir.

Makedonya sorunu yüzünden, Yunanistan, Bulgaristan ve Sırbistan'ı da içine çekecek bir bunalımın ihtimal dahilinde olduğu görülmektedir.

Nüfusunun yüzde 85'i Arnavutlardan oluşan Kosova'nın, Sırbistan tarafından yoğun bir baskı altında tutulması, Arnavutluk'un da çatışmalara sürüklenmesine yol açabilecektir.

Moldevya'daki Rus azınlık, nüfusunun çoğunluğu Romen olan bu cumhuriyet ile Rusya arasında gerginlik yaratmaya devam ediyor.

Kırım'ın Ukrayna'nın ayrılıp Rusya'ya bağlanmasını isteyenlerin sayısı da giderek çoğalıyor. Rusya Parlamentosu, haziran ayında bu konuda Ukrayna'ya bir çağrı yaptı. Bu durum, iki ülke ilişkilerinin gerginleşmesine neden olmaktadır. Kısacası, bugünkü Rusya ve çevresi de huzursuzluk içerisinde bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Gürcistan'da da benzer huzursuzluklar yaşandığını biliyoruz. Türkiye'nin iyi ilişkiler içinde olduğu bu komşu ülkede, gene Türkiye'den beklentilerini dile getiren Abhazaların bağımsızlık arayışları yeni bir gerilime yol açıyor.

Karabağ ise, Azerbaycan ile Ermenistan arasında kanayan bir yara haline dönüştü. Orada da büyük bir trajedi yaşanıyor. Ülkemizi de çok yakından ilgilendiren bu çatışmanın, Müslüman-Hıristiyan sürtüşmesine dönüştürülmek istenmesi, tehlikeyi daha da arttırıyor.

Değerli milletvekilleri, görüldüğü gibi, Avrupa, İkinci Dünya Savaşından bu yana, en karmaşık dönemini yaşıyor. Ülkemizi de yakından ilgilendiren bu çatışmaların, bu kötü dönemin daha fazla acıya neden olmadan bitmesini istiyoruz. Ancak, değerli milletvekilleri, günümüzde savaşlar kendiliğinden son bulmuyor; barış için mücadele etmek, çaba sarf etmek gerekiyor. Biz SHP olarak, dünya barışını ve barışın kalıcı kılınmasını savunuyoruz. Bunun için her platformda mücadele ediyoruz ve diyoruz ki, barış için dünyada yani kurumlara, yeni mekanizmalara, yeni yaptırımlara ihtiyaç bulunmaktadır. Körfez Savaşı ve bu savaştan sonra başta Yugoslavya ve Karabağ'da olmak üzere, yaşanan yeni çatışmalar, insanlığın, barış mücadelesinin henüz başında olduğunu gösteriyor. Bu nedenle, savaş vahşetini çözüm olarak görmeyen herkesin, her ülkenin, sorunların siyasal yolla çözümü için, işbirliğini, dayanışmasını artırması ve savaşı önleyecek daha etkili yeni mekanizmaların oluşumuna katkıda bulunması gerekir.

Değerli milletvekilleri, İkinci Dünya Savaşından sonra, iki süper gücün yarattığı, adına "Dehşet dengesi" denilen dengeden dolayı, insanlık bir üçüncü dünya savaşı yaşamadı; ancak, İkinci Dünya Savaşından bu yana, ortaya onlarca bölgesel savaş çıktı ve bu savaşlarda ölen insanların sayısı, İkinci Dünya Savaşında ölen insanlardan daha fazla. O halde, insanlığın bir dünya savaşı yaşamaması da barışı sağlamıyor; bölgesel savaşların da, hangi nedenle çıkarılmış olursa olsun, son bulması, barış için zorunlu oluyor. Körfez Savaşı, bölgesel bir savaşın da bir anda tüm dünyayı kapsar hale dönüşebileceğini hepimize gösterdi, kanıtladı. Savaşın her türlüsü acımasızdır, savaşın her türlüsü kötüdür. Savaşlar tüm insanlara zarar verdiği gibi, özellikle, gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarını da geciktirmekte ve engellemektedir.

Değerli milletvekilleri, barışın kalıcı kılınması için, tüm ülkelere, hepimize sorumluluk düşüyor. En büyük sorumluluk da kalkınmasını tamamlamış ülkelere düşmekte. Hepimiz biliyoruz, üçüncü dünya ülkelerinde her yıl, kötü beslenmekten, açlıktan milyonlarca insan ölüyor; ancak, buna rağmen, bu ülkeler de silah satın almaya devam ediyor, komşularıyla silahlanma yarışına giriyor ve bu durum bu ülkelerin ekonomik gelişmesini, kalkınmasını büyük ölçüde engelliyor. Sağlık, eğitim, konut gibi, yaşamsal sorunlarının çözümünü geciktiriyor.

Değerli milletvekilleri, biz, sosyal demokratlar olarak, SHP olarak dünyada barışın kalıcı kılınmasını, bunun için her şeyin yapılmasını istiyoruz ve bu nedenle, uluslararası sömürünün ve dünya kaynaklarının eşitsiz dağılımının ortadan kaldırılmasını istiyoruz. Gelişmiş ülkelerin savaş sanayiine yatırım yapmaktan vazgeçmelerini istiyoruz. Bölgesel savaşları körükleyen silah ticaretini teşvik etmemelerini istiyoruz. Uluslararası alandaki her türlü eşitsizliğe son verilmesini ve dünyada yeni ve adil bir ekonomik düzen kurulmasını talep ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, Körfez Savaşı, bugün yaşanan Bosna-Hersek ve Karabağ dramı, bizlere silahlarda bir miktar indirime gidilmesinin veya silahların bir süre susmasının barış anlamına gelmediğini göstermiş bulunuyor. 1991 ilkbaharından bu yana ileri sürülen yeni dünya düzeninden, biz, artık, süper güçlerin dönemini değil, uluslararası sömürünün, eşitsizliğin, büyük devletlerin küçükler üzerindeki baskısının son bulduğu yeni bir barış düzenini anlıyoruz. Barış düzeninin kurulması ve geliştirilmesi için başta Birleşmiş Milletler örgütü olmak üzere, uluslararası kuruluşların yeniden yapılandırılmasını ve barış için daha etkin görevler yapmasını zorunlu görüyoruz.

Burada, dünya barışı açısından Birleşmiş Milletler örgütü önem kazanıyor. Soğuk savaş boyunca Birleşmiş Milletlere fazla güvenilmiyordu; ancak, iki kutupluluğun son bulmasından sonra, bu kurumdan çok şeyler beklenir oldu. Birleşmiş Milletler, bugün henüz bu beklentileri karşılayacak bir yapıya kavuşturulmuş değil. Genel Sekreter Gali, örgütün zorlukları olduğunu, bundan dolayı, ortaya çıkan yeni durumlara uygun müdahaleleri hızlı yapamadığını söylüyor. Eskiden birkaç çatışma bölgesinde görev yapan örgütün, şimdi dünyanın 14 bölgesinde barış için çaba sarf ettiğini, ayrıca, bunun yanı sıra, göçe zorlananların sorunlarıyla ilgilendiğini, tahrip edilen ülkelerin onarılması, idarenin yeniden kurulması gibi işler için de yardımcı olmaya çalıştıklarını belirtiyor. O nedenle de, Birleşmiş Milletler örgütünün her bakımdan güçlendirilmesini istiyor. Genel Sekreter, örgütün bu işlerin üstesinden gelecek maddî gücü olmadığını da söylüyor ve Birleşmiş Milletler örgütünün 820 milyon doları Amerika'dan olmak üzere, toplam 2 milyar dolar, üye ülkelerden alacaklı olduğunu açıklıyor.

Değerli milletvekilleri, biz SHP olarak, Birleşmiş Milletlerin, güçlendirilmesini, barışın korunması için hızla harekete geçip kitlesel kırımları ve kan dökülmesini önleyecek bir yapıya kavuşmasını savunuyoruz. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin kriz bölgelerinde 24 saat içinde göreve başlayabilecek hızlı artış gücü oluşturmak istemesini doğru buluyor ve destekliyoruz. Ayrıca, Batı Avrupa Birliği ve AGİK gibi kuruluşların da barışın sağlanması konusunda daha aktif olmaları gerektiği kanısındayız.

Değerli milletvekilleri, gerek Birleşmiş Milletler, gerek Avrupa Topluluğu ve BAB gibi Avrupa kuruluşları, hem sekiz ay devam eden Hırvat-Sırp savaşında hem de Bosna-Hersek çatışmasında yeterli duyarlılığı gösteremedi, olaylara zamanında müdahale etmedi. Bu adalet, Balkan ülkesi Bosna-Hersek'in Kuveyt gibi Batı için acil hayatî çıkarlar içermemesinden ileri geliyor. Yani, bir gazetecinin yazdığı gibi, Ariha Ovası petrol kokmuyor. Bu ülkelerin davranışlarını ahlakî açıdan kabul etmek mümkün değildir; kabul etmiyoruz ve kınıyoruz.

Sayın milletvekilleri, Batılı ülkeler, Bosna-Hersek'teki kıyıma "etnik arındırma" denilen, insanları yerlerinden etme hareketine müdahale etmekte çok geç kaldı. Dışişleri Bakanlığımızın aktif girişimleriyle Saraybosna Havaalanının açılması; insancıl yardıma destek olmak amacıyla Birleşmiş Milletlerin, gerekirse, askerî önlemler alınabileceğini kararlaştırması doğru kararlardır; ama geç kalmış kararlardır. Ancak, sorun, alınan bu kararlarla henüz çözülmüyor, çözülmüş değil. Sırpların saldırganlıkları devam ediyor; toplama kampları henüz dağıtılmış değil. Müslüman Boşnakların oturduğu köylerin boşaltılması için kıyımlar yapılıyor. Birleşmiş Milletlerin Yugoslavya'ya silah ambargosu uygulama kararı Sırbistan dışındaki cumhuriyetleri çok zor durumda bırakıyor. Çünkü, Sırp milisleri Yugoslav Ordusunun silahlarına sahip, onları kullanıyor, onlarla sivil insanları öldürüyor. Bosna-Hersek, Hırvatistan gibi ülkeler ise, Sırp milislerine ve Sırp Ordusuna karşı savunmasız bırakılıyor. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin, Sırp katliamını durdurmasını sağlamak üzere bazı müdahaleler yapması gerekmektedir. Birleşmiş Milletler, Sırpların silah depolarına elkoyma ve silah mevzilerini yok etme kararı alabilir. Dışişleri Bakanlığımızın bu yöndeki girişimlerini doğru buluyor ve destekliyoruz. Böyle bir karar alınamıyorsa, o zaman Boşnaklara kendilerini savunma hakkı tanınmalı ve Sırbistan hariç, eski Yugoslavya'nın öbür ülkelerine yürütülen silah ambargosu kaldırılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, son günlerde ilginç bir gelişme de Irak konusunda yaşanıyor. Bosna-Hersek'teki trajedi karşısında aylardır bir karar alamayan Batılı ülkeler ve Amerika Birleşik Devletleri Irak'a ültimatom veriyor. Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Fransa, Irak'ta, Güney Irak'ta uçak ve helikopterler uçurmasını yasaklıyor; ancak, bu kararın kaldırıldığını bu sabah öğrenmiş bulunuyoruz. Bosna-Hersek'te toplama kamplarının ortaya çıktığı, katliamların sürdüğü bir dönemde dikkatlerin Irak ve Saddam'a çevrilmesinin bir raslantı olmasını diliyoruz. Konunun, ültimatomun, Amerika Birleşik Devletlerindeki başkanlık seçimleriyle ilgili yanını da sorumsuzluk olarak değerlendiriyoruz.

Biz SHP olarak, tüm ülkelerin, rejimleri ne olursa olsun, toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesinden yanayız; bu konudaki uluslararası sözleşmelere uyulmasından yanayız. Sınırların şiddet yoluyla güç kullanılarak değiştirilmeye çalışılmasını reddediyoruz. Bu gibi hareketler sonu gelmeyecek çatışmalara neden olmakta, yeni düşmanlıklar ortaya çıkarmaktadır.

Diğer yandan, Kuzey Irak'taki Kürtlerin, Türkmenlerin, güneydeki Şiîlerin Saddam rejimi tarafından yok sayılmalarını, baskı altına alınmalarını hiçbir şeklide kabul etmiyoruz. Geçmişte, SHP olarak bu tavrımızı, Halepçe katliamında ve Saddam rejiminin savaş sonrasındaki saldırılarında açıkça ortaya koyduk. Geçmişte olduğu gibi bugün de bu tür saldırıları görmemezlikten gelmemiz mümkün değildir.

Sayın milletvekilleri, biz SHP olarak, Ortadoğu'daki diktatörlük rejimleri yerine demokratik rejimlerin yerleşmesini, insan haklarının oralarda da hâkim olmasını istiyoruz; ancak, Körfez Savaşından sonra da böyle bir gelişme görülmedi, yaşanmadı. Bunun nedenleri üzerinde durmak ve gerekenleri yapmak gerekir düşüncesindeyiz.

Filistin sorununun barışçıl yollardan, başlatılan müzakerelerle Filistin halkının meşru haklarına saygı ve işgale son verme temelinde çözülmesini istiyoruz.

Amerika Birleşik Devletlerini ve Batılı ülkeleri, petrol çıkarları için Ortadoğu'daki diktatörlükleri ve çağdışı rejimleri güçlendirecek politikalar gütmekten vazgeçmeye çağırıyoruz.

Değerli milletvekilleri, SHP olarak, Hükümetin ve Dışişleri Bakanlığımızın, gerek Bosna-Hersek ve gerekse Karabağ sorunundaki tutumunu, girişimlerini doğru buluyoruz.

Dışişleri Bakanlığımızın Bosna-Hersek'te ve Karabağ'da ateşkesin sağlanması, kıyımlara son verilmesi için Birleşmiş Milletlerde, AGİK'te üye ülkeler nezdinde yaptığı girişimlerini destekliyoruz. Diğer yandan, Türkiye'nin Orta Asya'daki eski Sovyet Cumhuriyetleriyle kurduğu yakın ilişkiler ve bu cumhuriyetlerin uluslararası topluluklarla bütünleşmesini kolaylaştırma yönündeki çabaları da dikkatle izliyor, destekliyoruz.

Hükümetimizin, bölgede barış ve istikrarın sağlanması yönündeki soğukkanlı ve sorumlu davranışlarını da görüyoruz ve bu yolda gayretlerini sürdürmesini istiyoruz.

Değerli milletvekilleri, muhalefet partilerinin, Birleşmiş Milletler ve AGİK gibi uluslararası diğer kuruluşları bir tarafa bırakarak, Türkiye'nin, Bosna-Hersek ve Karabağ'a doğrudan askerî müdahalede bulunması ya da sınıra asker yığması gibi önerilerini sorumsuzluk olarak görüyor ve değerlendiriyoruz. Hükümetin bu gibi önerilere itibar etmemiş olmasını, sorumlulukla ve serinkanlılıkla hareket etmesini doğru buluyoruz.

Hükümetin uluslararası alandaki aktif girişimlerini destekliyoruz. Çünkü, çağımızda, Birleşmiş Milletler örgütünü, AGİK'i ve benzer amaçlı diğer uluslararası örgütleri harekete geçirmeden, onların desteğini almadan, herhangi bir ülkenin tek başına bu müdahaleleri, bu çatışmaları çözmesi mümkün değildir. Hatta, böyle tek başına yapılacak bir müdahalenin sorunun büyümesine yol açması, haklı amaç ve istemlere gölge düşürmesi de sözkonusudur.

Değerli milletvekilleri, biz SHP olarak, dünyanın yaşadığı bu bunalımın, bu bölgesel çatışmaların kökeninde milliyetçi yayılmacılığın, etnik ayırımcılığın ve silah endüstrisinin çıkarlarının yattığı görüşündeyiz. Ancak, bu durumu geçici görüyoruz. İnsanlığın, eninde sonunda, din, dil, ırk ve renk ayırımı yapmadan, barış içinde bir arada yaşanacak ortamı yaratacağına inanıyoruz. Türkiye, bu amaç için uğraş veren, insan haklarına dayalı demokrasilerle yönetilen ülkelerde dayanışmasını artırmalıdır. AGİK, Avrupa Konseyi ve NATO üyesi olan ve Avrupa Topluluğuna tam üyelik için başvurusunu yapmış olan ülkemizin, dış politikada izleyeceği yol bu olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, dünyadaki son gelişmeler Türkiye'nin önemini daha da artırmıştır. Bunun bilincinde olmalıyız, bunun sorumluluğunu duymalıyız. Bugün, Türkiye'nin, bir Balkan, bir Ortadoğu, bir Akdeniz ve bir Karadeniz ülkesi olarak bölgedeki köprü rolü daha iyi görülmekte, daha iyi anlaşılmaktadır.

Ülkemizin dünyadaki saygınlığı, insan haklarına ve özgürlüklere dayalı eksiksiz bir demokrasi kurulmasıyla daha da artacaktır. Bu durumda, Türkiye, dünya barışına da, uluslararası sorunların çözümüne de bugünkünden daha büyük katkılar sağlayacaktır.

Bu inançla sözlerime son verirken, hepinizi saygıyla selamlıyorum ve yeni yasama yılında şimdiden başarılar diliyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkürler Sayın Karakaş.

Buyurun Sayın Mümtaz Soysal.

SHP GRUBU ADINA MÜMTAZ SOYSAL (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; her şeyden önce, Kıbrıs konusunun Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsüne getirilmesine vesile hazırladıkları için, önerge sahiplerine teşekkür etmek isterim.

Aslında, Kıbrıs konusu, önergenin içerisinde bulunmasaydı bile, mutlaka bu konuşmalarda gündeme gelecekti. Çünkü, çok ilginç bir olay. Türkiye'nin aşağı yukarı son otuzbeş yıllık dış politikasında, bu politikaya damgasını vurmuş konulardan biri, Kıbrıs konusudur. Kıbrıs

konusu olmaksızın Türk dış politikasını tartışmak mümkün değildir. Bu kadar küçük bir adanın, nihayet 9 250 kilometrekarelik bir adanın, bir ülkenin dış politikasına böylesine egemen olması, gerçekten üzerinde durmaya değer ilginç bir olay. Bu üzerinde duruş, acaba sadece Ada üzerinde yaşayan, bugün yaşamakta olan 160 bin kişilik bir küçük Türk topluluğunun insan haklarına duyduğumuz ilgiden mi kaynaklanmaktadır ya da bu dış politikaya egemen oluş, sadece Türkiye'nin o Ada'yla ilgili ve bugün belki biraz eskimiş gözükebilecek olan stratejik ilgisinden mi kaynaklanmaktadır? Sanıyorum, bunlar doğru olmakla birlikte, bunların ötesinde çok daha önemli bir etken var. O etken, Kıbrıs denen adanın, aşağı yukarı, 500 yıllık bir siyasal miras kavgasının, aşağı yukarı 500 yıllık bir kültür çekişmesinin ve aşağı yukarı 500 yıllık bir uygarlık karşılaşmasının, karşılaşma meydanlarından biri oluşu ve Türkiye'nin de bu çizginin üzerinde, bu ada vesilesiyle rolünü bir kez daha yerine getirmek zorunda kalışı, sanıyorum, bu egemen oluşun temel nedenlerinden biridir. Çünkü, Ada'da karşılaşan, yalnız bugünkü Türk toplumuyla bugünkü Rum toplumu değildir; Ada'da karşılaşan, Bizans ve Osmanlıdır. Ada'da karşılaşan, Bizanstan ve Osmanlıdan beri dünyanın bu yöresinde -hatta onlardan binlerce yıl önce- iki anlayış, iki uygarlıktır. Kıbrıs, bu bakımdan, Batı dünyasının, tıpkı Ege gibi, sınırlarından biri sayılmakta ve Batı dünyasının bu adaya, başka herhangi bir konuya duyduğundan çok daha farklı bir ilgi duyması da biraz haçlı seferleriyle, biraz şovalye hikâyeleriyle karışık bir ilgiden kaynaklanmaktadır.

Bu bakımdan, Kıbrıs konusu, Türklerin ve Türklerle birlikte İslam dünyasının, Avrupa'dan kovulmasına, Doğu Akdeniz'den kovulmasına ve yavaş yavaş Asya içlerine doğru sürülmesine ilişkin bir büyük rüyanın günümüze kadar aktarılmış olan bir kırıntısıdır. Bu bakımdan da ilginçtir. Bu açıdan bakınca, bizim dış politikamızda bu Ada'nın egemen oluşu, Türkiye'ye de -hatta bugünkü boyutlarını da aşan- bir ağırlık, bir önem vermektedir.

Kıbrıs konusu, Türklerin geri çekilişinin, büzülüşünün, Asya'ya sürülüşlerinin bir başlangıç noktası mıdır, yoksa sonu mudur? Sorulması gereken soru budur.

Konunun ikinci önemi -biraz önce değindim; ama konuyu yeni boyutlarıyla ortaya koymak gerekir- Kıbrıs konusu, çok çağdaş bir anlayışın, insan hakları anlayışının, yine çağdaş uygulanışıyla ilgilidir. İnsan hakları, evrensel olması gereken haklardır. Belirli toplumların insan hakları kutsal, öbürlerindeki kutsal değil demek, bugünkü dünyada artık mümkü değildir; ama Kıbrıs konusunda, şimdiye kadar insan haklarından sözü edilen toplum Kıbrıs Rum toplumu olmuş, insan haklarında sözü edilmeyen toplum Kıbrıs Türk toplumu olmuştur. Oysa, asıl parmak basılması gereken insan hakları konusu oradadır ve o bakımdan da Kıbrıs konusu, Türkiye'nin, bu çağdaş insan hakları dünyasında oynaması gereken aktif rolün de, her zaman savunmada kalmaması gereken Türkiye'nin oynaması gereken aktif rolün de bir uygulama alanıdır. Çünkü, bugün Kıbrıs'ta yaşayan Türk toplumu, dünyanın farkına varmadığı çok acı, çok derin bir insan hakları ihlalinin konusu olmaktadır. Düşünün ki, insan haklarının en temeli olan kimlik hakkı, yani ben benim diyebilmek, ben şu ulusum, şu devletim diyebilmek hakkı bu toplumun elinden alınmıştır, sanki yoktur bu toplum; bugünkü dünya onu yok saymaktadır. Devletinin kendisine verdiği kimlik geçersizdir. Belki bir iki ülke, örneğin İngiltere, eski imparatorluğun bir parçası olduğu için, kendi pasaportu ile lütfen onun vatandaşlarına giriş vermektedir; ama bazen de, İngiltere'nin gümrüklerinde bile -elimde belgeler var- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşı girmeye kalkıştığı zaman, milliyet hanesine, doubt full (Şüpheli) diye şerh düşen memurlar çıkmaktadır. Düşünün ki, bir insanın yeryüzündeki kimliği şüpheli ise, ondan sonraki insan hakları ihlali ne derece derindir ve bu ihlallerin başında, bu toplumu dünyadan soyutlamak gelmektedir. İletişimin, insanlar arasındaki ilişkilerin bunca

geliştiği bir dünyada, Kuzey Kıbrıs Türk Toplumu, dünya ile iletişimden, doğrudan doğruya iletişim kurmaktan yoksundur. Kuzey Kıbrıslı bir Türk, yabancı bir ülkeden kendi ülkesine, kendi akrabasına, anasına, babasına bir mektup yollayacağı zaman, üzerine kendi kentinin adresini dahi yazamamaktadır; çünkü, uluslararası posta idaresi, o mektubu teslim etmemektedir. Mersin'deki bir posta kutusunu kullanmak zorundadır. "Mersin-10 Türkiye" yazacak ve mektup Mersin'den Kuzey Kıbrıs'a yollanacak, yoksa uluslararası posta idaresi bu mektubu teslim etmemektedir.

Dünyanın -Türkiye Cumhuriyeti uçakları hariç- hiçbir uçağı doğrudan doğruya başka bir yabancı ülkeden kalkıp Kuzey Kıbrıs'ın Ercan Havaalanına iniş yapamamaktadır; mutlaka Türkiye'ye uğraması, seferini bitirmesi ve ondan sonra Türkiye'den başlamış bir sefer gibi devam etmesi gerekmektedir; çünkü, dünyanın bütün havayolları ve Birleşmiş Milletlerin Uluslararası Havacılık Örgütü bu iletişimi reddetmektedir.

Yine, düşünün ki, bu toplum -ki küçük bir toplum, geçinmek için malını satmak zorundadır- malını satabilmek için de binbir engelle karşılaşmakta, çoğu zaman Türkiye kanalını kullanmak zorunda kalmaktadır.

Bu toplum, kültür bakımından da, sportif temaslar bakımından da dünyadan soyutlanmış durumdadır; hiçbir uluslararası kuruluşa kabul edilmemektedir. Bırakın başka yabancı spor kuruluşlarıyla temas kurmasını, Türkiye ile yani kendi devletini tanımış olan bir cumhuriyetin spor takımları ile dahi temas kuramamaktadır, çünkü Türkiye'den herhangi bir takım Kuzey Kıbrıs'tan herhangi bir takımla oyun oynarsa, Türkiye Cumhuriyetinin o takımı uluslararası federasyonlardan aforoz edilmektedir. Böylesine bir soyutlanmaya, dünyadan koparılmaya, mahkûm edilmiş olan bir toplumun, insan hakları konusunu korumak söz konusudur ve bu konuda Türkiye'nin mutlaka aktif bir görev üstlenmesi kaçınılmazdır.

Üçüncü ve belki de hepimiz bakımından daha önemli olan neden; Kıbrıs konusunun, özellikle son yirmibeş yıllık dış politikamızda bir kişilik konusu, Bağımsız düşünebilmek, kendi çıkarına bağımsızca sahip olabilmek, başkalarının, büyük dostlarının çıkarlarından bağımsız olarak savunabilmek, gerektiğinde bunun için kuvvet kullanabilmek bakımından Kıbrıs konusu, belki de Türk dış politikasının, bir mihenk taşı, bir ölçüsü; bağımsızlık, kişilik, başını dik tutma ölçüsü olmuştur. O bakımdan da önemlidir; ama ne yazık ki, bu açılardan bakınca, son yıllarda -eskiden de mevcut olan- ağırlık kazanan bir görüş ortaya çıkmıştır. Aslında, Türkiye'nin onuru, Türkiye'nin gururu olması gereken bir dava, Türkiye'nin kamburu sayılmaya başlamıştır, dışarıdan yapılan telkinlerle Kıbrıs konusu Türkiye'nin kamburu olarak gösterilmeye ve Türkiye bu davadan kurtulursa kamburundan kurtulmuş bir toplum gibi rahatlayacaktır düşüncesi işlenmeye başlamıştır. Meclis olarak, partiler olarak asıl üzerinde durmamız gereken nokta budur.

Tabiî, bu yanılgı, birtakım izlenimlerden kaynaklanıyor ve belki -o nokta ilginç- o izlenimlerin yaratılmasında da kendi katkımız var. Örneğin; birçoğumuz dışarıdan yapılan telkinlerin etkisiyle sanıyoruz ki, Türkiye Kıbrıs sorununu hallederse Avrupa'nın, Avrupa Topluluğunun kapıları kendisine kolayca açılacaktır. Bu -eğer Avrupa Topluluğuna girmek şartsa- Avrupa Topluluğuna girişin zorlaştırıcı öbür nedenlerini gözardı etmek demektir. Ki, bunlar -saymaya gerek yok- ekonomiden, ekonominin enflasyonist durumundan, Türkiye'nin nüfus patlamasından, büyük ölçüdeki işsizlikten ve insan haklarına ilişkin birtakım konulardan kaynaklanmaktadır. Hepsinin ağırlık derecesi farklı farklıdır; ama hepsi bir araya geldiği zaman, Kıbrıs konusu bu konuda bir bahane bile olamamaktadır; ama, başlıca bahane haline getirilmektedir ve bu da bizi etkilemektedir.

Yine, aynı şekilde, Kıbrıs konusu çözümlenirse ya da başkalarının istediği biçimde çözümlenirse, Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkilerin düzeleceği ve Yunanistan'ın bizim dış politikamız üzerine koyduğu çeşitli ipoteklerin ortadan kalkacağı gibi bir yanılgı içine düşülmektedir ki, Yunanistan'la aramızdaki Batı Trakya'dan Ege'ye, karasularına, kıta sahanlığına vesaireye ilişkin çeşitli sorunları bilenler, Kıbrıs konusunun bu konuda bir engel değil, bilakis, öbür sorunları çözebilmek bakımından, Türkiye'nin elinde değerli bir koz olduğunu kolaylıkla kabul edeceklerdir.

Aynı şekilde, yine bu yanılgıya yol açan nedenlerden biri, Kıbrıs konusunun düzelmesiyle, müttefiklerimiz arasındaki, müttefiklerimizle bizler arasındaki ilişkilerin de düzeleceğine ilişkin olan yanılgıdır ki, o da zannediyorum dış politikayı fazla basitleştirmek ve bu konuda Kıbrıs konusunun ağırlığını abartmaktan kaynaklanmaktadır. Biraz sonra dokunacağım, Kıbrıs konusunda böylesine teslimiyetçi ve kolay çözümcü bir politika izlemek yerine, daha aktif, daha gerçekçi, daha ağırlık koyucu bir dış politika izlendiği zaman, tam tersine, müttefiklerimiz nezdindeki -yine onu söylüyorum; eğer müttefiklerimiz nezdinde ağırlık kazanmak önemliyse- ağırlığımız da artacaktır.

Bu açıdan bakınca, zannediyorum asıl tartışma konumuz olan New York görüşmelerine sözü getirmek istiyorum. New York görüşmelerine gitmeden de sezinlenen bir senaryo vardı. Sonradan doğrulanan bu senaryo, aşağı yukarı şu bölümlere dayalı bir senaryoydu :

1. Şimdiye kadar Kıbrıs konusunda yıllardır süren görüşmeler yapılmıştır. Hatta, son aşamasında, Vasiliu'nun seçilmesinden sonra başlayan dönemde, önce yüz yüze, sonra dolaylı olarak inceden inceye görüşmeler yapılmıştır. Ortaya düşünceler dizisi denen bir metin çıkmıştır; ama bu metin, tarafların yüzde yüz mutabakatını taşıyan bir metin değildir. Ne Rumlar ne de Kıbrıs Türk tarafı bunu tam anlamıyla benimsemiş değillerdir. Hele tarafların toprak konusunda uzlaşmalarına imkân yoktur. O zaman ne yapalım; o zaman bu düşünceler dizisini; Birleşmiş Milletler yetkililerinin karışılıklı temaslar sonucunda kendilerine göre oluşturdukları, belki, zaman zaman nabız yoklayarak; ama sonuçta "doğrusu bu olsa gerek; iki tarafı bu tatmin eder" diye oluşturdukları metni esas alalım. Bir de buna, kimin çizdiği, nasıl çizdiği, nerede çizildiği belli olmayan bir harita ekleyelim ve bu haritayı tarafların istekleri, istemleri bakımından, bulunabilecek en adil çözüm; ortalama iki tarafa da hak veren, iki tarafın da haklarını temsil eden en adil toprak çözümü olarak ortaya koyalım. Bunu taraflara sunalım ve diyelim ki, "Bunlar üzerinde ufak tefek değişikler yapabilirsiniz; ama bu iş size bırakılırsa, yıllarca uzar, çıkmaz ayın son çarşambasına kalır. Onun için, biz sizin bunları esas olarak almanızı ve ondan sonra, bunun üzerinde uzlaştıktan sonra, bu konuyu dörtlü konferans dediğimiz; ama Birleşmiş Milletlerin hâlâ uluslararası toplantı dediği yere götürelim, orada Kıbrıs Türk toplumu ve Kıbrıs Rum toplumu liderleri tarafından temsil edilsin, iki anavatan da bulunsun ve orada sorun kesin çözüme bağlansın. Tabiî, hemen belirteyim ki, bu senaryonun bu bölümü biraz tartışmalı bir bölümdür. Şimdiye kadar ki Birleşmiş Milletler belgelerinde eğer iki taraf uzlaşırsa ya da iki tarafa uzlaştırıcı bir çözüm zorla kabul ettirilirse, ondan sonra gidilecek olan aşama bakımından kullanılan terim "uluslararası toplantı" terimidir. Bu toplantıyı, Türkiye başlangıçta dörtlü olarak önerdiği için bu deyimi böyle yorumlamak bizim işimize gelmektedir; ama Rum tarafı ve ona yakın çevreler, bunu çok daha genişletilmiş bir toplantı olarak anlamaktadır, yani, iki anavatan, iki toplum, artı Birleşmiş Milletlerin daimî üyeleri; Amerika, İngiltere, Rusya Federasyonu, Çin, Fransa ve belki de, Rum tarafının iddiası odur, kendisi toplum olarak katılmaktan öteye, bir de dünyanın meşru olarak tanıdığı Kıbrıs Cumhuriyeti olarak katılmalıdır.

Dolayısıyla yoruma göre, dörtlü, dokuzlu ya da onlu bir konferans bu konuda son sözü söyleyecektir. Onun içindir ki, taraflara New York'ta, "ya önünüze konmuş olan bu senaryoyu kabul edersiniz ya da size ettiririz" tehdidinde bulunulmuştur. Nasıl ettiririz; Güvenlik Konseyi, Genel Sekreterin raporu üzerine konuyu ele alır ve bu çözümü, bulunabilecek tek çözüm olarak destekler, benimser ve ondan sonra da, konuyu da bu çok taraflı konferansa götürür... Dolayısıyla, seçeneğiniz azdır denmiştir.

Burada kuşku veren bir nokta daha var ki, onun üzerinde, belki, şöyle, geçerken düşünmek gerekir. Bu senaryoyu ortaya koyanlar, aynı zamanda şöyle bir izlenimi de yaratmakta başarılı olmuşlardır. Denmiştir ki, bu senaryonun içinde anavatanlılar da var; çünkü, anavatanlılar bunu kendiliklerinden yapamazlar; ne Yunanistan Vasiliu'ya ne de Türkiye Denktaş'a "sorunu böyle çöz" diyemez. Kendileri de çözmek bakımından doğrudan adım atamazlar; çünkü, kamuoyları tepki gösterir. İyisi mi bunu Güvenlik Konseyine havale edelim demişlerdir, denmiştir ve Güvenlik Konseyi bunu uluslararası topluluğun bir iradesi olarak ortaya koyduğunda da, anavatanlılar, gerek kendi toplumlarına, gerek yavru vatanlarına karşı, gönülleri rahat olarak "Ne yapalım, böyle oldu" diyebilsinler. Bu, başarılı bir şekilde yayılmıştır.

İtiraf etmek gerekir ki, başlangıçta Ankara'nın bu senaryoyu tam olarak teşhis edememesinden kaynaklanan bir durum da ortaya çıkmıştır. Toprak konusunda biraz yumuşak davranalım, anayasa konularına geldiği zaman görüşlerimiz kabul edilecektir ya da görüşlerimizi kabul ettirmek için ısrar etmek hakkımız olacaktır denmiştir. Tabiî bu deyişin içinde, senaryonun böylesine sonradan doğrulanır bir senaryo olduğunu teşhis edememek de vardır; ama, ne yazık ki, senaryo, sonradan böyle bir senaryo olarak ortaya çıkmıştır. O bakımdan, kabul etmek gerekir ki, senaryoya teşhis konduktan sonra -zannediyorum bu konuda Hükümetin ve Bakanlığın hakkını yememek gerekir- Türkiye'nin desteği böylesine şüpheli senaryolara olanak vermeyecek bir biçimde, net olarak Kıbrıs Türk toplumundan yana olmuştur. Tabiî, bu noktada yalnız Hükümetin ve Bakanlığın tutumundan öteye, Türkiye'nin -Türkiye halkı olarak, yalnız Kuzey Kıbrıs'ın Türk halkı olarak değil, Türkiye halkı olarak- basınıyla, partileriyle, Meclisleriyle New York'taki görüşmelere verdiği desteğin son derece değerli, son derece ağırlık taşıyan bir destek olduğunu ve bu senaryoyu, hiç olmazsa şimdilik, boşa çıkarmada büyük ölçüde rol oynamış olduğunu belirtmek gerekir. Bu senaryo, kabul edilebilecek bir senaryo değildi bizim için. Birincisi, düşünceler dizisi denen belge, arada Türkiye'nin de, Kıbrıs Türk kesiminin de katkısı olmakla birlikte, tam anlamıyla bizi tatmin eden bir dizi değildir. İçinde öyle eksikler var ki, hâlâ var, onlar bu çeşit bir maceraya Kuzey Kıbrıs Türk Toplumunu teslim etmekten bizi alıkoymaktadır. Çünkü o toplumun, şimdi kurmuş olduğu devletin başlangıçtaki egemenliği tam olarak kabul edilmiş değildir. Oysa, federasyon kuracak olanların egemenliğinin başlangıçta tam olması; bu egemenliğin federal anayasa çerçevesinde kısmen muhafaza edilmesi gerekir ki, o federasyon yürümezse, artık, Türk Toplumu, devletine karşı isyan etmiş asi bir toplum olmak biçiminde dünyaya takdim edilemesin, tam bağımsızlığını yine kazanabilsin... Bu yoktur.

Siyasal eşitliğe ilişkin birtakım temel istekler karşılanmamıştır; dönüşümlü başkanlık gibi, bakanlar kurulunda eşitlik gibi, bakanlar kurulu kararlarının oybirliğiyle alınması gibi... Yine aynı şekilde, bu düşünceler dizisinde geçici hükümet kavramı yer almamaktadır. Oysa, eğer taraflar anlaşırsa, bu anlaşmayı uygulayacak olan hükümetin, şimdi, hâlâ meşru Kıbrıs Hükümeti sayılan hükümet değil, artık, iki tarafın katılmasıyla oluşacak olan bir geçici Hükümet olması gerekir ki, bu da düşünceler dizisinde yoktur.

Haritayla getirilen toprak konusu ise, hiçbir şekilde, Türk tarafının kabul edebileceği bir çözüm değildir. Toprak konusunun başlangıç noktası şöylesine yanlış bir düşünceden kaynaklanmaktadır : Türk Toplumu, nüfus olarak Ada'daki nüfusun en fazla dörtte biri ya da onların kötümser ölçülerine göre beşte biridir. Oysa, elinde bulunan toprak, Ada toprağının, bir hesaba göre, eğer İngilizlerin üslerini katarsanız, yüzde 36'sı, katmazsanız yüzde 35,03'üdür. Nüfusundan fazla toprak ele geçirmiştir. Öylesine saçma bir düşünce ki, bunu uyguladığınız zaman, Kanada'nın onda dokuzunun bir yerlere verilmesi gerekir. Bunu uyguladığınız zaman, çok geniş topraklara sahip başka toplumların da topraklarından vazgeçmeleri gerekir. Önemli olan, bu topraklar üzerinde yaşayan nüfusun niteliğine bakmaktı; bu yapılmamıştır. Oysa, bizim Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan Türk Toplumu, nüfusunun yüzde 26'sı tarımla geçinen bir toplumdur. Oysa, güneydeki Rum Toplumunun bu oranı yüzde 14'tür. Yüzde 26'sı tarımla geçinen bir nüfusa elbette ki fazla toprak lazım olacaktır.

İkincisi, toprağın niteliği önemlidir. Ada'da sulanan toprakların büyük çoğunluğu güneydedir. Kuzey Kıbrıs'ın elinde olan toprağın yüzde 23'ü sulanmaktadır, Rum tarafındaki toprağın ise yüzde 76'sı sulanmaktadır. Böyle dengesizlikler düşünülmeden yapılmış bir haritada, çok daha önemli bir sonuç da, hiç düşünülmeden çizilmiştir. Ada'da yıllardır yer değiştirmiş ya da yerinden edilmiş insanların sorunlarından söz edenler, bu çizdikleri haritayla kaç kişinin yeniden yerinden edileceğini düşünmemişlerdir. Oysa, bu haritayı şimdiki nüfusa uyguladığımız zaman, şimdiki nüfusun, aşağı yukarı dörtte biri yeniden yer değiştirecektir. Düşünün, bir toplumun bütün nüfusunun dörtte birinin yer değiştirmesini... Yani 60 milyonluk bir Türkiye'de 15 milyon insanın yer değiştirmesi neyse, 160 bin kişilik bir Kıbrıs toplumunda 40 bin kişinin yer değiştirmesi de odur. Hatta, daha fecidir, çünkü bu yeniden yer değiştirecek olanlar, ömürleri boyunca daha önce iki kere, üç kere katliamdan kaçmak için yer değiştirmiş olanlardır. Onlara yapılan haksızlık, bir haritayla, bir kalemle, bir çizgiyle yapılan haksızlık böylesine büyüktür. Onun için, bu, kabul edilemeyecek bir çözümdür.

New York görüşmelerine kadar gelen gelişmeler boyunca ortaya çıkan ikinci önemli nokta; bu süreçte, şimdiye kadar sürdürülen görüşmeler sürecinde birtakım çarpıtmaların belirmesidir. Örneğin -daha önceki arkadaşlar ve özellikle Doğru Yol Sözcüsü izah etti- Kıbrıs görüşmelerinde ortaya çıkan bu düşünceler dizisi bir bağlantılı bütün oluşturur. Yani, başlıklar bakımından sekiz dokuz parçadan oluşuyorsa, bunlardan hiçbirisi tek başına çözüme bağlanacak olan bir bölüm değildir, hepsi birden çözüme bağlanacaktır. Birine "Evet" dediğiniz zaman, kesin "Evet" demiş olmuyorsunuz, öbürlerini de göreceksiniz ki, "Evet" demeniz kesin bir evet olsun. Dolayısıyla, hiçbir şey kesin değildir, her şey geçicidir, ta ki her şey birden kesinleşinceye kadar; ama çarpıtma şurada ortaya çıkıyor : Bu görüşmelerde, özellikle 750 sayılı Güvenlik Konseyi Kararından sonra, 10 Nisan 1992'den sonra, iki konu öne alınmıştır?.. Toprak ve yer değiştirmişler konusu. Niçin öne alınmıştır? Gerekçesi ilk önce masum olarak ortaya konulur, burada da denilmiştir ki "Çünkü, bu konular henüz öbürleri kadar derinliğine görüşülmüş değildir. Öbürlerinde taraflar aşağı yukarı bir uzlaşma menziline girmişlerse, aralarında çözüm aramak için gerekli yakınlık oluşmuşsa bile, bu konularda çok uzaklık vardır, biraz daha görüşülsün, o konularda da bir uzlaşma zemini olsun" denmiştir; ama bu masumane yaklaşım, zamanla bu iki koşulu, bu iki konuyu uzlaşmanın temel koşulları haline getirmiştir. Özellikle son New York görüşmelerinde "ya önce bunlarda uzlaşacaksınız ya da bunlarda uzlaşmıyorsanız hiçbir konuda uzlaşmış sayılmayacaksınız, Anayasayı falan sonra düşünün" cinsinden bir tehdit ortaya koymuştur.

İkincisi : Yine bu görüşmeler süresince, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin rolünde de hafifçe bir çarpıtma olmuştur; hafifçeden vahimceye dönüşen bir çarpıtma olmuştur. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin şimdiye kadarki rolü, taraflar arasında iyi niyetli bir aracı olmaktı; arabulucu değil. Aracı tarafların görüşmelerini kolaylaştıran kişidir; ama "arabulucu" kendiliğinden çözüm üreten, "şöyle uzlaşsanız daha iyi olur" diyen ve tarafları da uzlaştıran kişidir. Oysa, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu ikinci rolü de aşan, doğrudan doğruya kendi bulduğu ya da taraflar tarafından değil de, kendi sekreteryası tarafından bulunan çözümleri, taraflara zorla kabul ettirmeye kalkışan bir kişi durumuna gelmiştir. Dolayısıyla, bu, üçüncü bir çarpıtmayı ortaya çıkarıyor, o da, artık, Kıbrıs görüşmelerinde müzakere süreci değil, karşılıklı görüşme süreci değil, evet ya da hayır biçiminde, "kabul ettik, o zaman uzlaşacağız, kabul etmiyoruz uzlaşmazlık etiketini kabulleniyoruz" biçiminde bir seçime tarafların ve özellikle Kıbrıs Türk tarafının zorlanmasıdır.

Yine, bu görüşmelerde ortaya çıkan bir başka özellik, uluslararası baskı yönteminin bu görüşmeler sırasında büyük ölçüde kullanılmaya yeltenilmiş olmasıdır. Nasıl olur uluslararası baskı?.. Elbette, insanları işkenceye sokarak, elektrik vererek falan filan olmaz. Uluslararası baskının şık yolları vardır, pek şık olmayan yolları da vardır. New York görüşmelerinde şık olmayan yolları da denenmiştir. Örneğin, toprak konusu konuşulurken, oranın teknik koşulları içinde çizebildiğiniz haritalar, "söylediğiniz yüzdeye tam uymuyor, binde şu kadar az, yüzde bu kadar az" diyerek, bir tarafı sahtekârlıkla suçlayacak bir biçimde reddedilmiştir; bu baskının en çirkinidir. Şık olanları, falanca büyükelçinin, filanca devlet görevlisinin ziyaretleriyle sürdürülen baskılardır. Biraz daha az şık olanları, Güvenlik Konseyinin daimî üyeleri önünde hesap vermeye zorlanmak biçiminde olmuştur; "bugünkü dersinizi iyi yapmamışsınız, bugün yeteri kadar uzlaşıcı olmamışsınız" biçiminde, neredeyse tarafları azarlamaya kadar varacak baskılar uygulanmıştır; ama bir baskı var ki, o, Kuzey Kıbrıs Türk tarafının en zayıf yönünü teşkil etmektedir ve o yöne dayanabilmesi için Türkiye'nin desteğine ihtiyacı vardır. Bu baskı, "eğer bunu böyle yapmazsanız, bu çözüm şöyle olmazsa Türkiye zarar görür" biçiminde yapılan baskıdır ve tekrar ediyorum, gerek Kıbrıs Türk toplumunun -bütün bireyler olarak- gerek onun liderinin en zayıf yönü budur. Kıbrıs Türk'ü, Anadolu Türk'ünün, Türkiye'nin zarar görmesini istemez ve bu tehdit, bu baskı ortaya konduğu zaman en zayıf noktasına dokunulmuş olur. Onun için, Türk ulusunun vereceği destek, Meclisi, basını ve partileri yoluyla vereceği destek, bu baskıya karşı en kuvvetli zırhtır.

Sayın Başkan, sözlerimi bitirmek için, bu görüşmelerin önümüzdeki dönemi bakımından ne yapmak gerekir, ona gelmeye çalışacağım.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) — Mektuplar baskı mı Sayın Hoca?

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) — Mektuplar tabiî ki baskıdır... (ANAP ve RP sıralarından alkışları) Ama, nasıl okuduğunuza bağlı tabiî. Bir de, o baskıyı, sizin kendi elinizle celp edip etmeyişinize bağlı.

Yalnız, bu söyleyeceklerim şu veya bu partiyle ya da şu bakanla bu bakanla ilgili değil, bütün toplumumuzla ilgili. Biz toplum olarak, kendi zayıf noktalarımızı, nelere çok teşne olduğumuzu, nelerin özlemiyle yanıp tutuştuğumuzu fazla belli ediyoruz. Örneğin, Avrupa'ya girmek için yanıp tutuşan bir toplum görüntüsü veriyorsanız, o zaman, sizi Avrupa'ya almak ya da almamak gücünü kendilerinde hissedenler, sizin o zayıf noktanızı kurcalamaya başlarlar, "Kıbrıs'ı şöyle çözmezseniz giremezsiniz" derler ve siz de onun sizin için çok önemli bir

sorun olduğunu, bir rüya, bir ideal olduğunu çok belli etmişseniz, o zaman, o konuda baskıyı davet ediyorsunuz demektir. Dikkat ederseniz, son günlerde, Kıbrıs konusunda en ağır baskıyı yapan, İngiltere olmaktadır. Niçin?.. İngiltere şimdi Avrupa Topluluğu Dönem Başkanıdır ve Avrupa Topluluğu Dönem Başkanı sıfatıyla, Türkiye'nin bu konudaki zaafını kullanmak cüretini göstermektedir ve bu çeşit uluslararaşı kuruluşlarda bulunanlar, Türkiye ne tarafını zayıf gösteriyorsa o tarafından baskıyı tercih etmektedir. Onun için, neyin baskı olup neyin olmadığı, her şeyden önce, bize bağlı olan bir şeydir. Eğer o baskıdan yılacağınızı, o baskıya çok önem verdiğinizi belli etmişseniz, baskıya "gel gel" diyorsunuz demektir.

Onun için, önümüzdeki dönemde ne yapmak gerekir; önümüzdeki dönemde, sanıyorum, stratejimizi ve o stratejinin bağlı olduğu, dayandığı tezi kendi aklınızla, şu ya da bu müttefikimizin, büyük dostumuzun telkiniyle değil, kendi aklınızla bulmanız gerekir. Onun için, demin Kıbrıs konusuyla ilgili olarak söylediğim noktaya dönüyorum. Kıbrıs konusu, bizim dış politikamızın kimlik ölçüsüdür, kendi çıkarlarımıza, kendi ilkelerimiz açısından; ama evrensel olabilecek ilkeler açısından sahip çıkış gücümüzün ölçüsüdür; bu bir.

İkincisi, bu süreç, içinde bulunduğumuz ve bizi itmekte oldukları süreç, sonu pek hayırlı gözükmeyen bir süreçtir. Bu süreci şöyle ya da böyle değiştirebilmek için, yine diplomatik yollardan, yine Birleşmiş Milletler çerçevesinde çalışarak, onları ikna ederek, başkalarını ikna ederek değiştirmeye çalışmamız gerekir. Çünkü, bu gün herhalde haberlerde dinlemişsinizdir; Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Güvenlik Konseyine sunduğu raporda, bu süreç bakımından bizi endişeye düşüren her şeyi yapmıştır. Bir kere, bu düşünceler dizisini çözümün anahtarı olarak sunmuştur; yani, çözüm bunlara göre olmalıdır demişlerdir.

İkincisi, bizim kabul etmediğimiz ve halkımızı sulak topraklarından yoksun bırakacak olan haritayı, bu düşünceler dizisinin bir parçası olarak -o kadar eleştirdiğimiz, yapmayın, etmeyin dediğimiz halde- Güvenlik Konseyine sunmuştur ve Güvenlik Konseyine demektedir ki : Taraflara söyleyin -Güvenlik Konseyi olarak- çözümü bu çizgiler doğrultusunda yürütsünler, yoksa yine Güvenlik Konseyi olarak onlara söyleyin ki, Birleşmiş Milletler temel yasasının 7 nci bölümü de dahil olmak üzere (yani, yaptırımlar kullanmak bölümü de dahil olmak üzere) kendilerine ileride uluslararası camia birtakım şeyleri zorla kabul ettirecektir.

Onun için, bu sürecin, özellikle sonu pek belli olmayan, uluslararası toplantı, yani sayı bakımından pek belli olmayan, Türkiye'nin öyle bir konferansta direnme gücünün ne olacağı konusunda kafanızda şüpheler uyandıran yönü açısından, bu sürecin değiştirilmesi, düzeltilmesi gerekir.

Üçüncü olarak -sanıyorum bu nokta daha da önemli- Kıbrıs'taki çözüm açısından, tezimizin ya da ortalıkta dolaşan tezin düzeltilmesi gerekir. Kıbrıs'ta ne yapmaya çalışılıyor; bir federasyon kurulmaya çalışılıyor. Kimler arasında; daha çok kısa bir geçmişte birbirleriyle vuruşmuş ve kendi anavatanları yönünden demin söylediğim o beşyüz yıllık düşüncelerle yoğrulmuş ve şimdi de birbirleriyle doğru dürüst ilişkiler kurmamış olan iki topluma, uluslararası camia bir federasyon elbisesi giydirmeye çalışıyor ve bu topluluklar başlangıçta iyi niyetle, bu sanki olabilirmiş gibi bu işe girmişlerdir; ama şimdi açıkça ortaya çıkıyor ki, ikisinde de henüz böyle bir federasyonu kuracak başlangıç duyguları yoktur. Öyle bir evlilik kurmaya çalışıyoruz ki, -eğer benzetme caizse- taraftar daha henüz kısa bir süre önce saç saça, baş başa vuruşmuşlardır, şimdi de konuşmamaktadırlar bile, bırakın bir arada evlilik hayatı yaşamayı, bir araya gelip bir kahve bile içmemektedirler. Onlar arasında şimdi zorla bir federasyon kurmaya

çalışıyoruz ve sanki sorun, içinde oturacakları evin odalarının büyüklüğüymüş gibi, haritalarla uğraşıyoruz... Bu, yanlış bir yaklaşımdır. Bunu söylerken, Ada'da toplumlar yan yana yaşamasınlar, insanca yaşamasınlar demek istemiyorum; tam tersine, Türklerin Kıbrıs'taki aşağı yukarı 400 yıla yaklaşan hükmü de açıkca gösteriyor ki, Türk Toplumu böyle içiçe yaşayışları, insanların dinlerine, âdetlerine saygıyla içiçe yaşamayı bir gelenek haline getirmiştir. Bugün yaratılan durum bizim yarattığımız durum değil. Tam tersine, bugün Yugoslavya'da ve sair yerlerde ayıpladığımız olaylar var ya, yani etnik arındırma, yani bir toprağı, başka yabancı unsurlardan, başka dinlerden, başka etnik kökenli insanlardan arındırma; o, 1963'de bizim Türk toplumuna karşı yapılmak istendiği içindir ki, bugünkü durum ortaya çıkmıştır. Rum tarafı Ada'dan Türkleri silip süpürmek istemiştir. Bugün ortaya çıkan durum -onları ayrıntılarıyla belirtmeye gerek yok- bütün bunların sonucunda ortaya çıkmıştır. Biz, şimdi yerleşme hakkını vesaireyi ilke olarak kabul ederken, bu tekrarlanmasın diye birtakım önlemler almaya çalışıyoruz. Örneğin, vaktiyle bir köyde katliam olmuşsa, toplu mezarlar falan varsa, artık oraya Rum nüfus tekrar geri gelmesin, orada yeniden boğuşma olur diyoruz. Örneğin, evler, kendileri de vaktiyle göçmen olmuş insanlara verilmişse, artık oralardan onlar çıkarılsın, yerlerine Rumlar getirilsin istemiyoruz. Örneğin, askerî bölgelerde bu çeşit yerleşmeler olsun istemiyoruz. Örneğin, evler değiştirilmiş, insanlar oraya emek vermişlerse ya da evler, savaş yetimlerine, dullarına vesaireye verilmiş ise, zaten acıları büyük olan bu insanların oralardan çıkarılmasını istemiyoruz.

Kısaca, aslında, temel çözümün iki taraf arasında, eskiden Türk-Yunan mübadelesinde olduğu gibi, mallar bakımından da toptan bir uzlaşma olduğunu söylemekle birlikte, dönüşü kabul edebiliriz; ama, şunlar şunlar olsun diyerek kendi toplumumuzu korumaya çalışıyoruz; yoksa, "Rum görmek istemiyoruz" biçiminde ırkçı bir yaklaşım değil; ama, ileride Türklerin Rumları, Rumların da Türkleri insan gibi görebilmeleri, insan gibi yan yana yaşayabilmeleri için, federasyon kurma işleminin daha akıllıca yapılması gerekir. Nedir akıllıca federasyon yaklaşımı : Dünyada yaşayan federasyonlara baktığınız zaman, oradaki yaklaşımdır ya da akılsızca yaklaşım, dünyada çözülmekte olan federasyonlara baktığınız zaman, onların yaklaşımıdır. Yani, önce bağımsız devletler olur, onlar kendi işlerini kendileri görürler, sonra üzerinde yaşadıkları coğrafya parçasının zorlamasıyla ya da kendi ilişkilerinin zorlamasıyla birtakım ortak işlevler görmeye başlarlar, bu işlevler dolayısıyla birtakım eşgüdüm mekanizmaları doğar, bu eşgüdüm mekanizmalarından birtakım ortak yönetimler doğar ve sonuçta da eğer gerekirse bir konfederasyon, arkasından da bir federasyon doğar. Dolayısıyla, egemenliği bütünleştirme, bir yerde toplama işlemi, usul usul yapılması gereken, karşılıklı güven arttıkça yapılması gereken bir işlemdir. Onun için, Kıbrıs'ta yapılacak olan şey de, eğer Kıbrıs'ta yan yana yaşama iki tarafın da ortak niyetiyse, bu niyeti akıllıca, kademeli bir biçimde gerçekleştirmektir. Sanıyorum, bu, özellikle bugünkü dünyada anlatılmayacak bir tez değildir. Bu tezi anlatmakta, Türkiye Cumhuriyeti olarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yardımcı olabiliriz; belki de diplomasimizin en önemli ödevlerinden biri bu olacaktır; doğru bir şeyi, evrensel bir şeyi anlatabilmek ve bunu anlatırken de aynı zamanda barışa, insanlar arasındaki kardeşliğe hizmet edebilmek... Nihayet, yapılması gereken şey, herhalde, özellikle de bu çözüm benimsenirse, hatta şimdiki çözüm çabaları da benimsenecek olsa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini, güçlü, kendi ayakları üzerinde durabilir ve ekonomisi bakımından sağlıklı, siyasal yönetimi bakımından tam bir demokrasi... O bakımdan da -özellikle, "Türkiye orayı işgal ediyor" diyenlere karşı- övünerek söylemek gerekir ki, Kuzey Kıbrıs'ın insan hakları sicili, bugün dünyada eğer 170 küsur devlet varsa, onların 160'ından daha temiz bir sicildir. İnsan hakları ihlalleri olmayan bir toplumdur.

Nasıl bir işgal ki, orada, eleştirilmekle birlikte, özellikle seçim sistemi bakımından son yıllarda birtakım sonuçlara yol açmış olmakla birlikte, yaşayan bir demokrasi vardır, uygulanan bir hukuk devleti vardır, insan haklarıyla yaşayan bir toplum vardır ve Türkiye hâlâ işgal töhmetiyle karşı karşıyadır?! Bu yönünü daha da kuvvetlendirerek, Kuzey Kırbıs'ı, hem Türkiye için hem de dünya için iftiharla bakılabilecek bir toplum haline getirmeye Türkiye yardımcı olabilir ve Türkiye bunu becerebilirse ancak, yani Kıbrıs'taki davasını evrensel ölçülerle savunmayı becerebilirse yani Kuzey Kıbrıs'ı -ki, küçük bir toplum, küçük bir coğrafya parçası- yaşayabilir bir ekonomi haline getirebilirse, kim ne derse desin, bütün ambargolara, şuna buna aldırış etmeksizin, Güney Afrika'ya yapılanları, hiç hak etmediği halde, kendisine yapanlara karşı, gurura, göğsünü gerebilecek bir toplum haline getirmek, ancak Türkiye'nin bugün gütmeye çalıştığı büyüklük politikasının da birinci koşuludur. Kıbrıs gibi bir davayı koruyamamış bir Türkiye, Kıbrıs gibi küçük bir toplumu kendi ayakları üzerinde durabilir hale getirememiş bir Türkiye, Kıbrıs gibi bir toplumu dünyanın bugünkü evrenselliği içine yerleştirememiş olan bir Türkiye, bugünkü dünyada büyüklük iddiasında bulunamaz.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkan. ("Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Hakka konuşmanız için teşekkür ederim.

Söz, Refah Partisi Grubu adına, Sayın Profesör Doktor Necmettin Erbakan'ın.

Buyurun. (RP sıralarından ayakta, alkışlar)

RP GRUBU ADINA NECMETTİN ERBAKAN (Konya) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri, Hükümetin sayın üyeleri; 1,5 aydır bu anı bekleyip durduk. Çünkü, biz, Refah Partisi olarak, bu kadar önemli olaylar karşısında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir an evvel toplanması için önergemizi 10 Ağustos tarihinde vermiştik. Nihayet, bu kadar gecikmeden sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi olağanüstü olarak toplanabildi. Ancak, görüyorum ki, yine, hâlâ, iktidar partilerinin, DYP'nin birçok milletvekilleri, bu kadar önemli memleket meseleleri olduğu halde, ortada gözükmemektedirler ve diğer yandan da, yine, Sayın Başbakan yerinde yoklar. (SHP sıralarından "vekili var, vekili" sesleri)

Muhterem milletvekilleri ve aziz milletimiz; bugün, her şeye rağmen, Yüce Meclisimizin önünde Meclis çalışmalarının da yayınlanması suretiyle, ülkemizin en önemli konularını görüşmeye fırsat bulmuş oluyoruz. Önce, hemen şunu belirteyim ki, bizim talebimize, bundan önce, hiç değilse ANAP Grubunun iltihak etmesini beklerdik. Kendilerinin, bir muhalefet partisi olarak, bu önemli meselelerde Refah Partisine iltihak etmeleri icap ederdi. Hem geciktiler hem de 12 Ağustos tarihinde verdikleri önergede, Meclisin ta 25 Ağustosta toplanmasını talep ettiler. Çünkü, 25 Ağustosta iktidar partileri başka konular için Meclisi toplamak istemişlerdi. Bu, âdeta, önemli meseleleri görüşmek için değil, onların yerine başka bir toplantı yapmak için, onlarla yarışa girmek gibi bir görüntü vermektedir. Aslında, bu toplantıları her şeyden önce Hükümetin istemesi lazım gelirdi ve kanaatime göre tam 1,5 aydan beri bu Meclis en az üç defa fevkalade olarak toplanmalıydı. Bunlardan bir tanesi Bosna meselesidir; bu, ayrıca başlıbaşına bir iştir. Diğeri Kıbrıs meselesidir ve başlıbaşına bir iştir. Öbürü de güneydoğudaki huzursuzluk ve Şırnak olayları meselesidir, başlıbaşına bir iştir. Ne yazık ki, bütün bu büyük olaylar olurken Meclis tatildedir ve de Hükümet tatildedir!.. (RP sıralarından alkışlar) Sayın Başbakan, bunlar olurken Meclise gelmiyor ve bir bakanının ilgisi bulunduğu bir fabrikanın havlusunun pazarlanmasıyla meşgul oluyor!.. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) İşte, Türkiye'nin acıklı hali budur. Onun için, bugün, bu Meclisin toplanması, hani "Badı harab-ül Basra" sözü vardır ya, bu da badı harab-ül Bosna toplantısıdır. Yani, Bosna yıkılmış, Meclis toplanıyor!..

Konu, her şeyden evvel bir rejim meselesidir. Türkiye nasıl yönetiliyor? Milletin temsilcisi Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Bütün bu olaylar olmadan önce Meclisin toplanıp, millet adına ne istediğini ortaya koyması lazım gelir. Hükümetin de, Meclisin gösterdiği istikametlerde, bu işlerde gereken hizmetleri yerine getirmesi gerekir. Halbuki, görüyoruz ki, Hükümet, Meclise haber vermeden, kendi partisine haber vermeden birtakım tatbikatları kendi kendine yürütmektedir. Bunun için de yangınlar etrafı sarmıştır. Türkiye, bugün, gerek iç yangınlarla, gerekse etrafını saran dış yangınlarla hakikaten çok önemli bir dönemin içerisine gelip, girmiştir.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; vaktimiz çok kıymetli olduğu için, asıl rejimle ilgili bu meseleye sadece dokunarak geçmek mecburiyetindeyim.

Diğer yandan, hani memleketin temel meseleleri liderlerin televizyondaki açık oturumlarıyla milletin önünde konuşulacaktı? Sayın Demirel'e milletin huzurunda soruyorum : Dört aydan beri bu toplantılar niçin yapılmıyor? (RP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) — Korkuyor Hocam, korkuyor!..

NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Hani katılımcı demokrasi olacaktı, hani çoğulcu demokrasi olacaktı, hani şeffaflık sağlanacaktı? Ne söylüyorsunuz, ne yapıyorsunuz. Ondan dolayıdır ki, hakikaten çok büyük bir ikaza ihtiyacınız var; ama, her şeye rağmen deniz bitti ve işte şimdi milletin önündesiniz.

Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri ve aziz milletimiz; ana konumuz Bosna-Hersek ve Kıbrıs'tır. Bosna'da ne oluyor? Tabiî bunu uzun uzun konuşmaya lüzum yok. Aylardan beri gerek milletimiz, gerek bütün dünya... Bakınız, işte Batılı mecmualar, Bosna'da ne olduğununu açık açık gösteriyor; 260 bin Müslüman alınmış, esir kamplarının içerisine konmuş. Gördüğünüz gibi, Müslümanlar alınmış -bu Bosna'da değil, Kosova'da- kesilmiş, karınlarının içine kediler doldurulmuş; çünkü, organları alınıp başka yere götürülüyor. Bunun gibi, elbette aylardan beri sayısız fotoğraflar dünya televizyonlarında, dünya mecmualarında... İşte yine Batı'da çıkan bir mecmua ve işte Bosna'da olan budur. Hitler zamanında Yahudilere yapılan temerküz kamplarından, esir kamplarından daha korkuncu bugün Bosna'da maalesef yaşanmaktadır. Bunları bir bir göstermeye vakit de müsait değildir.

Bilindiği gibi, Sovyetler Birliğinin dağılmasını müteakiben Yugoslavya da dağıldı; bunun üzerine beş tane bağımsız devlet kuruldu. Bunlar, Bosna-Hersek, Makedonya, Slavonya, Hırvatistan ve Sırbistan devletleridir. İki tanesi, Hırvatistan ve Slavonya devletleri Katolik mezhebine mensup oldukları için Batı Avrupalılar tarafından korundular, bağımsız iki devlet olarak ortaya çıktılar; ancak, ne var ki, Ortodoks olan Sırplar, Bosna-Hersek gibi Müslümanların yönetimindeki bir ülkenin Avrupa'nın ortasında yaşamasına tahammül göstermeyerek, 5 milyon nüfuslu bir Bosna-Hersek'te, 3 milyona yakın Müslüman bulunan bir ülkede yöneticiler Müslüman olduğu için bu ülkenin bütün Müslümanlarını yok etmek üzere, tarihte görülmemiş büyük bir soykırımın içine girdiler ve aylardan beri görülmemiş vahşeti sergilemektedirler. Yedi tane çocuğu yola yatırıyorlar, üzerinden tankla geçiyorlar; 3 yaşındaki çocuğu, babasının önünde çiviyle ağaca çakıyor -sırf bir Müslümanın evladı olduğu için, Müslüman olmaktan başka hiçbir suçu yok- sonra bunu kasaturayla doğruyor, sonra ızgarada kızartıyor, sonra tabanca tehdidiyle babasına yediriyor. Başka yerlerde de aynı şekilde, evladının gözleri önünde annesine bunları yapmaktadırlar. 260 bin kişinin toplanmış olduğu bu kamplarda bugüne kadar 17 bin kişi hayatını kaybetmiştir; sadece bu kamplarda hayatını kaybeden 17 bin kişidir, bütün Bosna'da bu olaylarda hayatını kaybedenlerin sayısı 100 bini bulmuştur. Tarihte görülmemiş ırz

düşmanlığı yapılmaktadır. Huzurlarınızda üzülerek bu kelimeleri kullanıp bunları ifade etmek mecburiyetinde kalıyorum. "Ya gidin, ya ölün" diye koskocaman, milyonluk bir varlığı yok etme, imha hareketi yapılmaktadır. Bu hareket yapılırken topladıkları insanların içerisinde imam, müezzin varsa, önce onlar öldürülüyor; hedef olarak Osmanlı'dan kalmış tarihî eserler seçiliyor. Bugün ortada, ne yedi asırdan beri aralıksız hizmet eden Rüstem Paşa, Hüsrev Paşa medreseleri kalmıştır; ne de, yedi asırdan beri gelen, tarihin en kıymetli camileri, hazineleri kalmıştır, evler yıkılmıştır, çocuklar Hıristiyanlaştırılmak için Avrupa'ya nakledilmektedir. 2,5 milyon kişinin göçüne sebep olunmuştur; yüzbinlerce ölü, temerküz kamplarında işkence çeken 260 bin insan var, keyif için insan öldürüyorlar, keyif için seçip öldürdükleri bu insanların kanları ise, oralarda birer göl meydana getiriyor.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; bütün bu olaylar niçin oluyor? Müsaade ederseniz, bunun asıl temeline inmekte zaruret görüyorum.

Şu gerçeği bilmek mecburiyetindeyiz : Batı toplumlarının içerisinde, birtakım siyonist ve ehlisalip aşırı uçlar var. Bu aşırı uçlar, Batı toplumlarının yönetimlerini etkiliyorlar. Bu insanların kalbindeki inanış aynen şudur : Onlara Müslüman dendiği zaman "ifna edilmesi, yok edilmesi lazım gelen bir varlık" inanışındadırlar. Halbuki, hepimizin bildiği gibi, bir Müslümana, Hıristiyan veya Yahudi dinine mensup bir insandan bahsedildiği, yahut gösterildiği zaman, Müslüman, onu, kendisine yardım edilmesi icap eden bir varlık olarak görür, "ona yardım edilmeli, doğru yol gösterilmeli, şefkatle muamele edilmeli" diye düşünür. Müslümanın, Hıristiyanlara ve Yahudilere bakışı budur. Nitekim, bin yıldan beri, Haçlı Seferlerinde Kudüs kaç defa Hıristiyanların eline geçtiyse, Kudüs'te bütün Müslümanlar katledilmiştir. Sonra Müslümanlar burayı her geri alışlarında Hıristiyanlara dokunmamışlardır. Bundan dolayıdır ki, bu aşırı uçların inanışlarının temeli, maalesef, kin ve intikama dayanıyor. Halbuki, Müslümanların inanışının temeli iyilik ve şefkate dayanır; Müslüman demek, zaten, bütün insanların saadetini istemek demektir; Müslüman demek, zaten, hakkı üstün tutmak demektir.

Bundan dolayıdır ki, yeryüzünde huzurun temini için en mühim mesele, Batı'daki aydınların, kendi toplumları içindeki bu hastalığı tedavi etmeleridir. Bu hastalığı şuurlu bir şekilde tedavi etmeleri lazım gelirken, ne yazık ki, kendileri bunların etkisi altında kalıyorlar ve bu unsurların yapmak istediklerine alet oluyorlar.

İşte bunun için, ellerine, maddî, zahirî, gücü geçirdikleri dönemde, yeryüzünde huzur kalmıyor. Bütün çektiğimiz ıstırapların temelinde bu yatmaktadır.

Bu söylediğim yapıdan dolayıdır ki, bugünkü Birleşmiş Milletler, bu yapısıyla yeryüzünde huzur ve barışı temin edemez ve de edemiyor, işte görüyorsunuz; çünkü, bu Birleşmiş Milletler'in baştan kuruluşu sakat. Bu Birleşmiş Milletlerden ne bekliyorsunuz; bu Birleşmiş Milletler, 180 tane üyesinin içerisinde, 5 tanesine veto hakkı vermiş. Neden; öyle işte... Çünkü, bu Birleşmiş Milletleri kuran asıl siyonist mihraklar, kendi politikaları itibariyle bu haksızlığı menfatlarına daha uygun görmüşlerdir de onun için. Bu Birleşmiş Milletlerin, bugün, 60 tane Müslüman üyesi var. Yeryüzünde 1,5 milyar Müslüman var; ama, veto hakkı olan ülkelerden hiçbir tanesi Müslüman değildir.

Bundan dolayıdır ki, Sultan Hamit, bu Birleşmiş Milletlerin kurulmasına müsaade etmemiştir, "bunun temeli bir siyonist oyundur, siz benim karşıma İngiliz temsilcisi diye İngiltere'de bir siyonisti çıkartacaksınız; Fransız temsilcisi diye, Fransa'daki siyonisti çıkaracaksınız; dünya böyle istiyor diye siyonizm politikasını yürüteceksiniz. "Ben, hayatta olduğum müddetçe buna müsaade etmem" demiştir. Bu doğru bir teşhistir. O günden bugüne kadar geçen olaylar, ne yazık ki, bu gerçeği gösermektedir.

İşte, bu Birleşmiş Milletlerin bir genel sekreteri var, Sayın Butros Gali. Kim bu? Ooo! Oooo!.. Bunun meşhur dedesi -onun da adı Butros Gali- 1906'da İngiliz işgali altındaki Mısır'da Adalet Bakanlığı yapmıştır. İngilizler gelmişler Mısır'ı işgal etmişler, avlanmak istiyor beyefendiler, bunlar müstemlekenin efendileri, subaylar; gidiyorlar -isimleri var, ayrıca vaktinizi almayacağım- güvercin avlıyorlar. Halbuki, bu avladıkları köyün bütün geçimi oradaki güvercinlerden. Tabiî, halk itiraz ediyor ve İngiliz askerleriyle köylüler arasında çatışma çıkıyor. Derhal İngiliz kuvvetleri geliyor, bir özel mahkeme kuruluyor, tabiî, o özel mahkemeye en güzel hâkim Butros Gali'nin dedesi olan Butros Gali seçilip konuluyor. Süratle muhakeme yapılıyor, 4 idam, 2 tane ömür boyu hapis, pek çok hapis cezası verilip, hemen infaz ediliyor. Dede Butros Gali İngiliz arzularına uygun bu güzel hizmeti karşısında, 1908'de, tabiî, İngilizler tarafından Başbakan yapılıyor. İşte, aynı dede Butros Gali'nin aynı yapıdaki torunu, yine İngiliz ve ABD -söylediğim aşırı unsurların etkisi altındaki yönetimler- sıra Afrika ve Müslüman ülkelerden bir Genel Sekreter seçmeye geldiği anda, maksatlarına en uygun adam olarak seçip oraya koyuyarlar. Böylece bir taşla kaç kuş vuruyorlar; önce, bu Mısır'da yetişmişmiş de, Mısır'ı temsil edermiş; öbür taraftan, Afrikalı sayılırmışl.. Bütün buradaki ülkelerin haklarını böyle bir insanla kullanmaya kalkıyorlar. Bunun hanımı Musevidir. Bu Butros Gali'nin kendisi Ortodokstur; yani Yunanlılarla aynı inanca bağlı. Kardeşi, zaten, Yunanistan'da bunun; bir büyük holdingin yöneticisidir; o da Ortodokstur, kardeşinin hanımı da Yunanlı bir Rumdur. Bir ifadeye göre de, bu, Güney Kıbrıs'ta Vasiliu ile ortaklık yapmıştır. Kim; Butros Gali'nin kardeşi. Şimdi, işte bizim bu Hükümetimiz gidiyor bu Butros Gali'ye "sen Kıbrıs meselesinde bizim hakemimiz ol" diyor. Bu Butros Gali'de hakem oluyor ve Birleşmiş Milletlere Vasiliu geldiği zaman evinde ağırlıyor. Birleşmiş Milletlerin koridorlarında el ele beraber dolaşıyorlar. Vasiliu'nun yapmadığı ne varsa hepsini yapmak istiyor. Bu ne gaflet?

Bakınız, biraz sonra sözümün sonunda da söyleyeceğim, sözlerim yanlış anlaşılmasın ve çarpıtılmasın. Nasıl, Batılılar kendi planlarını bizim aleyhimizde şuurlu bir şekilde yürütüyorlarsa, bizim Hükümetimiz de Batılıları aynı şekilde idare etsin; ama, bunlara bel bağlanmasın. Asıl hata buradadır. Bunlara bel bağlarsan ne olur; işte, milyonlarca Müslüman katlolur, işte elinden her şeyini alırlar, kolunu bacağını keserler; bu gafletin sonu da buraya varır. Allah daha beterinden muhafaza buyursun...

Bakınız, bu Butros Gali, Bosna meselesi için ne diyor "Dünyada, Bosna-Hersek'teki katliamlardan çok daha mühim olaylar vardır. Bunlarla uğraşılmamalı" Ne imiş bu daha mühim olaylar; açlık varmış, kuraklık varmış, fakirlik varmış. Şu hale bakın; fakirlik, toplu halde katliamdan daha mühim oluyor, şu mantığa bak sen! Bu adamlar dünyada huzuru temin edecekler öyle mi?.. İşte bütün insanlığın acıklı hali. Söylediğim Batı toplumunun içindeki aşırı uçlar dünyayı nereye sürüklüyorlar görünüz...

Öbür taraftan "yeni dünya düzeni" dedikleri nedir? Bundan önce, malum, Rusya ve Amerika vardı, Rusya ortadan kalkınca, şimdi tek kutup kuruldu; ancak, bu aşırı uçlar, dünyada huzur bırakmamak için, tekrar, komünizm yerine, yeni bir düşman olarak, hepimizin bildiği gibi, İslamı ortaya koymaya kalkışmışlardır. Hiç şüphesiz ki, yeryüzünde huzur için, bütün insanlar bir arada barış içinde yaşamalıdır, yeryüzü savaş sahası değil, barış sahası olmalıdır ve yine yeryüzünde temel, esas, siyonist, ehlisalip Batılı bazı güçlerin Müslümanları sömürmesi onları köle yapması olmamalıdır. Ya; bütün insanların adil bir düzen içerisinde bir arada, hakkı üstün tutarak, herkese insan hakkı tanıyarak barış içerisinde yaşamasını temin etmek olmalıdır. Ama, bütün yeryüzü, maalesef, bugün bu hedeften uzaktır. Niçin; çünkü, Batı

yönetimleri, kendi içindeki aşırı uç hastalıklarının etkisi altındadır. Bakıyorsunuz, Batıda Hıristiyan demokrat partinin bilmem ne bakanı, bilmem ne. Sonra aynı adam, bilmem filanca kiliseler grubunun bilmem ne heyeti başkanı. Bunlar zaten hayatlarında da iki ayrı elbise giyiyorlar; yapıları budur. İşte bu gerçeği görmeden dünya olaylarını anlamak mümkün değildir.

Ben, hikâye konuşmuyorum, Bosna'yı konuşuyorum. Bakın, Bosna'daki militanların hepsi aynen şöyle söylüyorlar, "Biz, Avruya'yı İslam istilasından kurtarmak için savaşıyoruz" Şu mantığa bakın, şu hale bakın... Bunun için milyonlarca insanın katledilmesi lazımmış... Mantığa bakın!..

Yine, Sırp Cumhuriyetinin -Bosna-Hersek'in içindeki Sırplar kendi kendilerine ayrıca bir cumhuriyet kurmak istiyorlar- Enformasyon Bakanı Velibor Estoviç, "Biz, haçlı ordusu misyonunu üstlendik" diyor; söylediği söz budur. Bundan başka 28 binden fazla Müslümanın göçe zorlandığı Prijedor kasabasının Polis Şefi Simon Dirijaka, "Biz Avrupa'da bir Müslüman devleti kurulmasına izin veren Batının hatasını düzeltmeye çalışıyoruz" diyor. Bütün bu sözler bir şey ifade etmiyor mu muhterem milletvekilleri?..

Şu hale bakın, Hükümetimizin mensupları şu mantığı yürütüyor : "Efendim, biz, bu işe Hıristiyan-Müslüman açısından bakalım da, hıristiyanlarla Müslümanlar arasında bir çatışma mı çıkartalım?" Şu hale bakın, şu korkaklığa bakın, şu çekingenliğe bakın!.. Yahu, karşındaki adam bunu açıkça ilan etmiş, bunun harbini yapıyor. Sen, kimden, niye korkuyorsun da gerçeği telaffuz bile edemiyorsun? Bu ne mantık, bu ne mantık!.. (RP ve ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bütün bu gördüğümüz Kıbrıs meselesini de, Ermenistan meselesini de, Bosna meselesini de, hiç kimsenin şüphesi olmasın ki, aslında Amerika'daki mihraklar planlamaktadırlar. İşte görüntüsü apaçıktır :

Bu Paniç kimdir; Kaliforniyalı bir Amerikalı; oradan gönderilmiş, Amerika'da hazırlanmış bir planı burada yürütüyor. Peki Ermenistan Dışişleri Bakanı Raffi Hovenisian kim; o da Kaliforniyalı bir Amerikalı. Ermenistan'ın Enerji Bakanı Sebouch Taşçiyan kim; o da Kaliforniyalı bir Amerikalı. Bunlar Amerika'da yıllarca kimi holding işletmiş, kimi Dışişleri Bakanlığında, kimi özel servislerde çalışmış, yetiştirilmiş ve şimdi iki sene evvel bu planları yürütmek için getirilip buralara konulmuşlardır. Bizim insanlarımız da bu gerçekleri konuşmaktan bile tiril tiril titriyorlar.

İşte, yeni dünya düzeni denilen budur. Batı toplumu içerisindeki bu aşırı uçlar, yeni dünya düzeni adı altında yeryüzünde bir tane şuurlu Müslüman bırakmamayı hedef almışlardır. Cezayir olaylarının altında bu yatıyor, Bosna'da bu yatıyor, Kıbrıs'ta bu yatıyor, Azerbaycan'da bu yatıyor ve Abhazya'da bu yatıyor. Hangi olayı araştırırsanız altında yatanın bu olduğunu görürsünüz.

Peki, şu anda bütün bu yangınları bunlar çıkartıyor da, bugüne kadar olaylar zaten aynı şekilde cereyan etmiyor muydu konusuna kısaca baktığımızda, bugüne kadar zaten bütün bu olaylar, dünyadaki bu gerçeği maalesef orta yere açık açık koymaktadır.

Bu gerçeği tespit ettikten sonra, Batı kendi planlarını uygularken -onların ne yapmak istedikleri belli- Türkiye'yi nasıl kullanıyor konusuna çok kısaca bakalım. Bizim için hiç şüphesiz asıl önemli olan budur. Bakınız, bu planın uygulanmasında Batının en fazla önem verdiği husus, "Sakın ha, Türkiye millî görüşe dönmesin, Türkiye mutlaka onlara bağımlı olsun, Türkiye'de sakın sömürü düzeni yerine adil düzen kurulmasın" şeklindedir. Bundan dolayıdır ki,

Batı'nın en fazla önem verdiği konu, Türkiye'de ille taklitçi zihniyetli parti veya şahıslar işbaşına gelsinler, böylece, bu planlarını rahat bir şekilde yürütsünler. İşte, Batı'nın gösterdiği bu özen yüzündedir ki, şu izah edilmez olayların hepsi yaşanmıştır. Nedir bu izah edilmez dediğim olaylar; kim çıkıp da benim karşımda "neden, Türkiye, İsrail'i ilk tanıyan ülke olmuştur?" sorusunun savunmasını yapabilecektir? Demirel iki de bir "var mı bunu düzeltecek babayiğit?" diyor; var tabiî. (RP sıralarından alkışlar) Ama, şimdi, ben onun sorduğu gibi sormuyorum "var mıydı babayiğit, niye İsrail'i ilk önce tanıdınız? diyorum. Bunun hesabını verebilecek birisi var mı? Ama, bu işe rufailer karışıyor, bakıyorsunuz ki, Türkiye, neticede, İsrail'i ilk önce tanıyan ülke oluyor; Türkiye, Cezayir'i en son tanıyan ülke oluyor; Cezayir'in istiklal savaşında, Türkiye, Fransa'yı tutuyor... Şu hale bakınız!..

Amerika Birleşik Devletlerinin Cumhuriyetçi Parti milletvekili, bakınız Kongrede geçen yıl ne diyor : "Türkiye, kendi çıkarlarına aykırı olsa da, yardımımıza gelen dosttur. Bunun en iyi örneğini Körfez'de kilit önemde destek sağladıkları zaman gördük". Bu sözü onlar söylüyor. "Kore'de, Amerika Birleşik Devletleri yanında savaştı Türkiye" diyor. Şu Türkiye'nin haline bakın : O gün Kore'ye gitmiş savaşmış, şimdi, Bosna'ya yardım edelim mi etmeyelim mi, şöyle olurmuş böyle olurmuş...

Kore'ye nasıl gittiniz? Kore neresi; dünyanın öbür ucu. Niçin Kore'ye gittiniz; çünkü, Amerikalı ağabeyiniz sizin Kore'ye gitmenizi istiyordu da onun için. Niye Bosna'ya gidemiyorsunuz; çünkü Amerikalı ağabeyiniz Bosna'ya gitmenizi istemiyor. (RP sıralarından alkışlar) İşte bu kadar açık bu!

Demirel dostumuzun tabiriyle söyleyeyim : "Va mı bunun başka izahı?" (RP sıralarından gülüşmeler, alkışlar) İşte böyle bu...

Bakınız, Amerikalı Cumhuriyetçi milletvekili ne diyor : "1958 Lübnan olayında üslerin kullanılmasına Türkiye izin verdi, 1967 yılında, Müslüman Araplarla İsrail savaşında iletişim tesislerinin kullanılmasını sağladı, 1973 savaşında Doğu Akdeniz'de Altıncı Amerikan Filosunda Lojistik desteğe Yunanistan bile "evet" demekten çekindiği halde, cevap veren tek ülke Türkiye oldu" Kim bunları açıklayabilir? İşte bunlar, dış güdüm; işte bunlar, dış plan; işte bunlar, Türkiye'nin kendi kendini idare etmediğinin en açık delilleri; işte bizim savaşımızın sebebi. Biz bunun için savaşıyoruz. (RP sıralarından alkışlar) Yalnız, şeklen bir İstiklal Savaşı yapmak yetmiyor, sömürüldükten sonra, köle olduktan sonra o zahiri istiklalin ne kıymeti var? Bunun için, mutlaka, Türkiye'nin bu dış güdümden kendisini kurtarması mecburiyeti vardır.

Muhterem milletvekilleri, bakınız, Batı bunları bugüne kadar bizden aldığı gibi, şu anda da şunları istiyor : Yeni dünya düzeninde siz Türkiye olarak, Müslüman ülkelerin sömürüye ve köleliğe karşı İslam cumhuriyetleri haline dönüşmesine mani olacaksınız. Bu ülkelere karşı Batı menfaatlarını kollayacaksınız ve Müslümanlık şuurunun yerleşmesini önleyeceksiniz. Şöyle ki : Müslümanlığa uymayan yaşam tarzlarını Müslümanlık gibi göstereceksiniz. Faiz, içki, kumar, fuhuş, ahlaksızlık; bunları Müslümanlığın tabiî birer şubesiymiş gibi göstereceksiniz. Bu görevi siz ifa edeceksiniz." İşte bütün gerçeklerin bu yangınların sonucu olarak bugün öyle bir noktada bulunuyoruz ki, artık bu gerçekleri ciddî olarak düşünmenin zamanı gelmiştir ve geçmiştir. Aksi takdirde, bütün bunların faturası -Allah vermesin- çok ağır, çok pahalı olacaktır.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Türkiye, neden Bosna'ya çok yakın alaka göstermeye mecbur; çünkü, Bosna, bizim bir parçamızdır, bizim vücudumuzdur. Kıbrıs, nasıl bizim vücudumuzun bir parçası ise Bosna da bizim vücudumuzun bir parçasıdır.

Bosna dediğimiz nedir?.. Yedi asır evvel Konya'dan ve Bursa'dan gitmiş inançlı insanlar, oraya hakkı, adaleti götürmüş. Bakın bizim ecdadımız Bosna'ya giderken ne yapmış; asker, bir daldan üzüm kopardıysa, üzümün parasını yerine bağlamıştır. Bizim ecdadımız, orada bir şehri almış, size hizmet edeceğiz diye yıllık vergi toplamış, altı ay sonra, askerî bir harekâttan dolayı şehri boşaltmak lazım geldiği zaman, altı aylık vergi fazlasını, kapı kapı çalıp geri iade etmiştir ve o şehirler Müslümanlar geldiği zaman Müslüman olmadı, Müslümanlar ayrılırken Müslüman oldu. Çünkü, bu insanların hakka adalete bağlılıklarını gördükleri zaman, hayran kalmamaları mümkün değildi.

Böyle giden insanlara, şimdi Türkiye'nin zafiyetinden sonra -yedi asır sonra- ne yapıyorlar görüyorsunuz. Bakınız, birinci sebep, tarihî bağımızdır.

İkinci sebep, insanlık görevimizdir. Biz insanız. Gözümüzün önünde bütün bu katliamlar olacak, bütün bu zulümler olacak; biz buna seyirci kalacağız... Bu mümkün değil; bizim insanlık görevimiz...

Ayrıca, Bosna-Hersek, Türkiye'nin güvenliği bakımından çok mühimdir. Çünkü, Allah vermesin, eğer Bosna'da, şu anda, Sırplar, yapmak istedikleri şeylerde muvaffak olurlarsa, aynı planı arkasından Sancak'a, Makedonya'ya, Kosova'ya, Arnavutluk'a da uygulayacaklardır. Bunu uygulamakla da kalmayacaklar, aynı plan, bütün Balkanlarda da toplanıp, Bu sefer Türkiye'ye karşı da uygulanacaktır. Ayrıca, Balkanlardaki böyle bir deneme, Batı'daki aşırı uçlar için Orta Asya Cumhuriyetlerine de tatbik edilmeye kalkışılacaktır, Türkiye'ye de tatbik edilmeye kalkışılacaktır. Onun için, olay, münferit bir olay değildir, dünya meselesidir, insanlık meselesidir, yeni bir dünya meselesidir. Bu sebepten dolayıdır ki, olayın mutlaka, şimdi, bu haksızlıkların önlenmesi mecburiyeti vardır; her bakımdan konu bizim için hayatî ehemmiyeti haizdir. Bunu idrak ettiğimiz için, huzurlarınızda, birkaç kelime ile ifade etmek istiyorum.

Millî görüşçüler, Refah Partisi olarak biz ne yapıyoruz?.. Bu Hükümet uyuyor, sadece lafla vakit geçiriyor; sadece bir havale memuru gibi çalışıyor. Zaten fayda gelmeyecek; bu planı yapanlara, bu işleri yürüten mihraklara, "gelin yaptığınız plandan vazgeçin de bunu düzeltin" diyor.

AGİK'e havale etmişmiş... Meşhur AGİK... Bu Hükümet işbaşına geldiğinden beri AGİK, Paris Şartı, AT, Birleşmiş Milletler... Ne bunler be!.. Ne bunlar be!.. Ne bunlar be!.. Hepsi boş, laf, hepsi palavra... (RP sıralarından alkışlar)

KADRİ GÜÇLÜ (Bursa) — Suudi Arabistan'a, İran'a...

NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — İşte, sizin AGİK dediğiniz bu, Birleşmiş Milletler dediğiniz şu... İstiyor musunuz; işte bu. AGİK, magik diye kime fiyaka yapıyorsunuz? Bunların iç yüzü boş, bunların iç yüzü aşırı uç; bunların zihniyetinden hayır gelmez; bunlar, ıslah edilmesi lazım gelen kuruluşlardır.

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) — Bravo hoca!

NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Bakınız, biz, bütün gücümüzle Bosna-Hersekli kardeşlerimizle beraber olduk. Bundan başka, bütün uluslararası platformlarda Bosna-Hersek'in fikirlerini biz yerine getirdik.

İşte, bütün milletvekilleri buradasınız, ilgili arkadaşlarımız da burada; Bosna-Hersek'e ait katliamı ilk defa Avrupa Parlamentosunda 4 Mayıs 1992 tarihli oturumunda Refah Partisi Milletvekili Abdullah Gül dile getirmiştir. (RP sıralarından alkışlar)

Yine, Yugoslavya'nın Avrupa Parlamentosundan kovulmasını Refah Partili milletvekillerinin öncülük ettiği bir önerge ile Refah Partili milletvekilleri temin etmişlerdir.

Refah Partili milletvekilleri bunu yaparken -bakın, dikkatlerini çekiyorum, başta Sayın İnönü'nün olmak üzere- Halk Partisinin İstanbul ve Ankara Belediyeleri, 500 tane İkarus marka otobüs siparişi veriyor. Bu otobüslerin yarısı Sırbistan'da imal ediliyor. (RP sıralarından alkışlar) İşte, bir taraf, böyle canileri destekliyor, öbür taraf da bu zulmü durdurmak için çalışıyor.

Bakınız, bu Parlamentonun 10 Temmuz tarihinde toplanması için biz çırpındık durduk, Türkiye dahilinde mitingler yaptık. Şimdi, Kayseri mitingimizin videolarını seyretmenizi tavsiye ediyorum. 29 Ağustosta, bu cumartesi günü İstanbul'da yine muhteşem bir mitingimiz olacak ve 13 Eylülde de Bursa'da yine muhteşem bir mitingimiz olacak. (DYP ve SHP sıralarından "Reklam yapma" sesleri)

Bosna-Hersek'e ve mültecilere ilk yardım... (DYP ve SHP sıralarından "Reklam yapma" sesleri)

VAHDET SİNAN YERLİKAYA (Tunceli) — Bu bir reklamdır.

NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Siz de hizmet edin, siz de gelin sayın.

İlk fiilî yardım, Refah Partisi camiası tarafından yapılmıştır. Bosna-Hersek'te şu anda 15 tane ambülans çalışıyor. Bu ambülansları Avrupa'daki millî görüşçü işçilerimiz götürüp vermişlerdir. Evet,millî görüşçüler götürüp vermişlerdir. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bu Hükümet, üç tane sargı bezi göndermiş, Bosna-Hersek'e değil, mültecilere; bunu da Kızılhaç vasıtasıyla dağıttırmıştır.

Bakınız, biz Refah Partisi olarak, Müslüman ülkelerin konuya yakın ilgilerini, dostluk ve özel münasebetlerimizle temin etmek için aylardan beri büyük gayret sarf ettik. Şu anda İran ve Pakistan, Bosna-Hersek'e yardım ediyor; milyonlarca dolar... Burada bazı teferruatı açıklamayı uygun görmüyorum; ama, gidiniz, Bosna-Herseklilere sorunuz; aynı Bosna-Hersek'e Türkiye'den bir tek yardım yapılmamıştır. Şu hale bakın... "Bize silah verin" diyorlar "Efendim, silahların üzerinde numaralar var..." Şu bahaneye bakın siz! Halbuki Bosna'nın karşısındaki Sırplara, Yunanlılar dünyanın silahını veriyor. Bakınız, Sayın Demirel'e sesleniyorum : Be mübarek, insan, sessizce bu numaraları silmez mi? Bak, karşında bu kadar adam ölüyor... (RP sıralarından alkışlar, DYP ve SHP sıralarından gülüşmeler) Şu kadar adam ölüyor; başka partizan şeyleri cin gibi düşünüyorsun da, milyonların ölümünü önlemek için niye kafan çalışmıyor? (RP sıralarından alkışlar) Bugün Zagrep'te, İGASE Merkezi, yani Bosna-Hersekli kardeşlerimize yardım merkezi kanalıyla -ki, Suudi Arabistan ve Kuveyt... Demin bir kardeşim "Suudi Arabistan" dedi, evet- Suudi Arabistan ve Kuveyt, milyonlarca dolarlık katkılarıyla, bütün Bosna-Hersek'teki Müslümanların yiyeceklerini temin ediyorlar, merkez kurmuşlar. Türkiye, sadece seyircidir. Bununla da kalınmıyor, Bosna-Hersekli çocuklar alınıyor, trenlerle Avrupa'ya götürülüyor, kiliselere yerleştiriliyor. Niçin; Hıristiyan yapılmak için. Biz, yine Avrupa'nın bir kısım çocuklarını kiliselerden aldık ve Avrupa'daki millî görüş mescitlerine ve yurtlarına yerleştirdik. Çünkü, bu çocukların gözümüzün önünde Hıristiyan yapılmasına sabredemeyiz de onun için. (RP sıralarından alkışlar) Ne yazık ki, bugünkü Hükümetin birtakım bakanlarının, düşüncesine göre "efendim, 0 ila 5 yaş arasındaki çocuklar Türkiye'ye getirilir, barındırılırlarsa, bunlar tarikatçı olurlarmış, onun için Türkiye'ye getirilmeleri doğru değilmiş" Nasipleri yok bunların, en ufak bir hizmet yapmaya nasipleri yok. İşte hadise budur.

Muhterem milletvekilleri, size kısaca olayları duyurdum; ancak, elbette mühim olan mesele, bu olayların temelindeki asıl sebeplerdir. Asıl sebeplere geldiğimiz zaman, bu sebebi, bugünkü Hükümetin politikasının tamamen yanlış olmasında buluyoruz. Demin işaret ettim, bu Hükümet, işe geldiği ilk günden beri, AGİK, Paris Şartı, dünya, evrensellik, küresellik, Birleşmiş Milletler, AT, yeni dünya düzeni gibi laflar ediyor, açın programına bakın... Bunların hepsi bomboş şeylerdir. İşte Bosna, işte söylenen sözlerin iç yüzü bunlardır. Bunlarla hem kendisi yanlış yoldadır hem de milletimizi aldatmaya çalışmıştır. Milyonlarca insan gözümüzün önünde katledilirken, bu boş lafların ne kıymeti vardır? Laf nerede, palavra nerede, gerçek nerede? Onun için, her şeyden evvel, artık, uyanmanın günü gelmiştir.

Bakınız, şu gerçeği bilelim ki, Batı, insanlara, dinlerini ayırarak muamele ediyor. Ortodoksa başka, Katolike başka, Müslümana başka muamele ediyor, çifte standart kullanıyor.

Bakınız, önemli, tarihî bir şey söyleyeceğim, yanlış düşünenlerin düşüncelerini düzeltmek için : Siyaset bilimiyle meşgul olan bazı kimseler "beynelmilel platformda güçlü olmak için, daha mason ağırlıklara, hükümetlere ihtiyaç vardır" diyorlar; halbuki, İtalyanlar Trablusgarp'a çıkartma yaptıklarında, Talat Paşa, Yahudi Emanuel Karasu'yu çağırarak, "hani mason olursak, devleti âliyyenin bütünlüğünü koruyacaktınız, mason olduk diye korumuyorsunuz?" diye bar bar bağırmıştır; ama, tabiî boşuna bağırmıştır. Niçin; mason da, siyonist de, Batı'nın aşırı uçları da kendi planlarından başka bir şey düşünmezler de onun için.

Bu sebepten dolayıdır ki, Birleşmiş Milletlerin, AGİK'in, NATO'nun, Batı'nın aşırı uçlarının kendi planlarını yürütmekte olduklarını çok iyi bilmek mecburiyetindeyiz. Bunlar karşısında bizim yapmamız lazım gelen şey; -bakınız, onlarla lüzumsuz yere çatışalım demiyorum, demin de söyledim- onlar nasıl bizi idare edip, kendi planını yürütüyorsa, biz de onları idare edip, kendi planımızı yürütmeliyiz; Ama, kendi planımız ne; kendi planımız, ancak ve ancak Müslüman ülkelerle işbirliğini kurmamızdır. Bu sözü ben söylüyorum; ama, nasıl "Kıbrıs'ta tek çare, bağımsız devlet kurmaktır" diye onsekiz yıldan beri söyledik, bugün başka çare olmadığını görüyorsak, çok yakında ve bugünkü olayların da açıkça gösterdiği gibi, bu söylediğimizden başka çare olmadığı gerçeği de bir güneş gibi parlayacaktır.

Muhterem arkadaşlarım, bakınız, ben bunları söyledim ya, her zamanki gibi klasik olarak, gene bu Hükümetin temsilcileri buraya gelecek, "efendim, İslam birliği kurulmalıymış; kimle kuracağız; bunlarla mı; şunların darmadağınıklıklarına bakın" diyecek. Kırk defa, biz bu aldatmacanın cevabını verdik, bir kere daha veriyoruz : Eğer, bugün İslam birliği darmadağınık ise, Türkiye'deki yönetimin şuursuzluğundan darmadağınıktır. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Çünkü, İslam birliğini kuracak olan Türkiye'dir, Türkiye'nin şu acıklı haline bakın siz! Ne diyor; "ben sizi bırakacağım, Avruya ile, AT'la birleşeceğim, kanunlarımı Strazburg'a, AGİK'e yaptıracağım" diyor. Böyle dediği zaman, İslam âlemi, "Peki, ben de seninle beraber geleyim" der mi, elbette demez; demediği için de başsız kalıyor. Bunun için, asıl mesul, Türkiye'deki yönetimlerin şuursuzluğudur.

Bundan başka, bugünkü Hükümet kararsızdır, cesaretsizdir, inisiyatifsizdir. Bu durum karşısında, bakın Yunanistan çok daha başarılı oluyor. İşte, Makedonya konusu... Türkiye, sözde, Makedonya'yı tanıdı, Yunanistan gitti AT'ta ne yaptı; "adını değiştirmezse bunun tanınmasını kabul etmeyiz" dedi, Makedonya'yı tanıttırmadı. Halbuki, Batılılar, prensip olarak, Yugoslavya'dan çıkan bütün cumhuriyetleri tanıma eğilimindeydiler. Yunan işini görüyor, biz, boş lafla, palavrayla milleti aldatmaya çalışıyoruz. İşte aramızdaki fark bu.

Öbür taraftan, Sırplara yardım... Bakın, Yunanlılar, bütün Sarbistan'ı silahlarıyla destekliyor. Sırbistan'ın bugün elindeki silahlar, bütün dünyanın çok iyi bildiği gibi, Güney Kıbrıs'taki paravan Yugoslav şirketler tarafından temin ediliyor. Bunlar, Lübnan'dan, bir defasında 14 bin ton silah alıp götürmüşlerdir. Öbür taraftan, Bulgaristan'dan, Polonya'dan, Sırplara silahlar yağmaktadır. Kaldı ki, Sırplar, zaten Yugoslavya iken, silah ihracında dünyanın 12 nci ülkesi idiler, şimdi Sırplar, bu silahların imal edildiği bölgeleri de kendi kontrolleri altına almış bulunmaktadırlar. İşte, temel politika yanlıştır.

Öbür taraftan, davranışlarda da çok büyük hatalar yapılmıştır. Nitekim, bu kadar katliam karşısında, bu Hükümet sadece laf üretmiştir. İran, Pakistan, Suudi Arabistan fiilen yardım ettiği halde, bizden hiçbir yardım yoktur.

Bundan başka, Afganistan Cumhuriyetini, İslam devletini kurmak için gelen Hacı Mengel, "1980'de geldim, iki ay bekledim, Demirel beni kabul etmedi" diyor. Buna mukabil, bir de bakıyorsunuz ki, Afganistan'da masonik bir devlet kurmak isteyen Raşit Dostum geliyor hiçbir sıfatı olmadan, hemen bizdeki yetkililer tarafından, Sayın Demirel tarafından alây-ı valâ ile kabul ediliyor, Şevardnadze'yi alây-ı valâ ile kabul ediyor; Abhazya'nın Müslüman Cumhurbaşkanını kabul etmiyor. Bush, Demirel'e "Müdahale istiyorsunuz; ama, nereye müdahale edeyim? Yer gösterin; ortada cephe yok ki" diyor; Demirel, hocasından bu dersi alınca, aynı dersi bize vermeye kalkıyor; (RP sıralarından alkışlar) "Sırbistan'da durum karışık, nasıl olur da ben buraya müdahale ederim, ortada cephe yok ki?" diyor. Ondan sonra da, askerî müdahale için, Dışişleri Bakanlığı, sözde, plan teklif ediyor. Hani askerî yardım yapılmazdı? Bu ne perhiz, bu ne turşu? Bir yandan, "bunu yapmak mümkün değil" diyorsunuz, ertesi günü de, "bu yapılsın" diye teklifte bulunuyorsunuz...

Bakınız, Economist Dergisi ne diyor : "Ermenistan için, Demirel'in Türkiye'de Başbakan olması büyük bir talihtir." Bunların hepsinin dokümanları burada. İşte, bizzat dış güçlerin tespitleri, itirafları, bu gerçekleri ortaya koymaktadır.

Çok kıymetli ANAP Sözcüsü Kâmran Beyefendi, Paniç'le yapılan görüşmenin nasıl bir olay olduğu üzerinde haklı olarak durdular ve bunun, hakikaten, çok önemli yollarını belirttiler. Bendeniz de üzerindeki iki kelimeyle durmadan yapamayacağım. Çünkü, bu Millet Meclisinin 12.5.1992 günlü toplantısında dört tane partinin grup başkanvekilleri burada Muhammed Çengiç'in konuşmasının arkasından bir bildiri, imzalı bir açıklama yaptılar. Bu açıklama Mecliste yapıldı. Bu açıklamanın birinci maddesi "Türkiye, Yugoslavya ile (Yani, Sırp Devletiyle) her türlü siyasî ilişkisini kesmesi lazımdır" diyor. Kim söylüyor bunu?.. Bu Meclisteki dört tane parti. Bu, burada söylendiği halde, hem de birinci maddesi bu olduğu halde... İşte burada. Ülkü Güney Bey, Şevket Kazan Bey, Sami Daçe Bey, Aydın Güven Gürkan Bey imzalamış; birinci maddesi bu. Buradan bakıyorum, Aydın Güven Gürkan Bey, Ülkü Beye ve diğer arkadaşa soruyor "Böyle bir şey yaptık mı?" diyor, duyuyorum. Evet, yaptınız, imzalarınız burada... (RP sıralarından alkışlar)

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İçel) — Okur musunuz o maddeyi Hocam.

NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Ama, yapsanız ne olur, yapmasanız ne olur; bu Hükümet ne Meclis dinler ne millet dinler!..

Okuyayım,
12.5.1992.

Ekte sunulan deklarasyon : "Bosna-Hersek halkının 'İmdat' çağrılarına cevap mahiyetinde kabul ve ilanının Yüce Meclisin tasvibine sunulmasını saygılarımızla arz ederiz."

Altında imzanız var.

"Bu katliam devam ettiği sürece, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini; a) Yugoslav Federal Cumhuriyetiyle diplomatik münasebetleri kesmeye davet ediyoruz."

İşte söylediğiniz bu. (RP sıralarından "İnandınız mı?"sesleri)

Dört parti birden davet ediyor. Bu nasıl demokrasi? Hiçbirinizin hiçbir kıymeti yok. İsterseniz kırk taneniz davet etsin. Demirel ne derse, daha doğrusu, telefonun öbür tarafındaki Bush ne derse o olur. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bu Mecliste, hükümet programı görüşülürken çok mühim bir şey söyledim : "arkadaşlar, seçimden yeni geldik, rejimi tanzim etmek şansımız var. Bakın, bundan önce rejim mutlakiyete döndü. Şimdi, biz istersek cumhuriyet, istersek meşrutiyet, istersek mutlakiyet yaparız. Bunun şartı, gelin, Meclisi hâkim kılalım, şu demokrasiyi, şu cumhuriyeti fiilen yürütelim" dedim; ama, dokuz ay geçti, bir de bakıyoruz ki, ne cumhuriyet, ne mutlakiyet, ne meşrutiyet var Türkiye'de. Ne var? Telefon rejimi diye yepyeni bir rejim var... Oradan geliyor, Çekiç Güç'ün süresi uzuyor; oradan geliyor, Paniç Efendi baş tacı!.. (RP sıralarından alkışlar) Niye; bu Paniç, Amerikalı; bu, başka mamulat. Buna, tabiî, selam durulacak!..

Bu durum, sadece Meclisi hiçe saymak, rejim aleyhinde bulunmak değil, millî menfaatlerimize de aykırıdır. Kâmran Beyefendiye bir kere daha teşekkür ediyorum; ellerinde, milyonlarca Müslümanın kanı akan ve bu zalim insanın elini nasıl sıktın? Ayrıca, arkasından yaptığınız beyanat nedir? Fevkalade hatalı beyanat. Sayın Kâmran İnan Bey üzerinde durdular, bendeniz de bir kelimeyle duruyorum. Ne diyor birinci maddesine; "Türkiye ve Sırbistan, Bosna-Hersek'in üç ayrı ulusal toplumdan meydana geldiğini kabul eder." Yahu, biz, Bosna-Hersek'in iç işlerine ne karışıyoruz. Bosna-Hersek üniter bir devlettir, demokratik bir devlettir. Bunun üç ayrı toplumdan meydana geldiğini kabul ediyoruz, Sırplar istiyor diye, Batılılar istiyor diye, biz de buradan Bosna-Hersek'i bölmeye kalkıyoruz. Her kelimenin büyük bir değeri olduğunu sayın hariciyelerimizin Demirel'e öğretmesi lazım.

Öbür taraftan, bu bildiri "Bosna-Hersek'in sınırlarını kabul ediyoruz." diyor.Tabiî, çünkü, Sırplar, ilk önce, üç tane ayrı bölgeden müteşekkil olacaklar, -Kıbrıs'ta oynadıkları oyunu oynamak istiyorlar- adını federe devlet koyacaklar -birinci adım bu- sonra tek tek yutacaklar. Onun için, şu anda "hududu değiştireceğiz" diye bir şey söylemelerine lüzum yok ki. Söyledikleri şey budur.

Üçüncü olarak söyledikleri şey ise, bilindiği gibi, ağır silahların alınması. Tabiî, Bosna'dan alınıyor; ama, öbür taraftan alınmıyor ve netice itibariyle, asıl bu bildiriye yazılması lazım gelen "2,5 milyon göç ettirilmiş olan Müslümanlar, öncelikle yerine dönmelidir" hususudur. Birinci madde bu olmalıdır. "Çekilin, herkes evine dönsün..." Her şeyden evvel yapılması lazım gelen budur. Müslümanların geri dönmesi icap ettiğine dair tek kelime, bildirinin içerisine konmuyor. Sırpların bu vahşeti yaptığının da, elbette, belirtilmesi lazımgelir.

Maalesef, işte durum budur. Bütün tatbikat yanlıştır, temel politika yanlıştır ve esasen -demin de işaret ettiğim gibi- ortada Hükümet yoktur, Hükümet tatildedir. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Çok aziz ve muhterem milletvekilleri, aziz milletimiz; biz bu toplantıyı laf olsun diye yapmıyoruz. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi; görevimizin şuurundayız. Biz, yanlış icraat yapan, görevlendirdiğimiz hükümetin, hatalarını önüne koyduktan sonra, ne yapması icap ettiğini de göstermekle görevli bir topluluğuz. Onun için, sizin, bu şerefli topluluğunuzun bir mensubu olmanın büyük iftiharıyla vazifemi yapmak istiyorum ve bundan dolayı da diyorum ki, bakınız, yapılacak olan şey budur : Önce, siz, Müslüman ülkelerin dışişleri bakanlarını topladınız, gittiniz bunlara "gelin, AT'tan silahlı müdahale isteyelim" dediniz. AT, NATO'ya havale etti. NATO "ambargo koyalım" dedi, Adriyatik'e bir kuvvet koydu. Geldiniz, burada halka, "kuvvetin içinde bizim de gemimiz var, hatta komutanı da Türk" dediniz. Ancak, bu gemilerin vazifesi nedir; Bosna-Hersek'e silah gitmesin. Sırbistan'a gidiyor!.. Batının planı ne; Bosna, bu ambargo vasıtasıyla, Adriyatik Denizinden hiçbir silah yardımı almasın, Müslümanlar silahsız kalsın, kıtır kıtır kesilsin... Şimdi, Turgut Reis adlı gemi bunun için bekliyor. Tarihin haline bakın; vaktiyle Kanuni Sultan Süleyman, Büyük Süleyman işbaşında iken, bizim Turgut Reisimiz, bütün Afrika'yı, İspanya'nın işgalinden koruyordu, bugünkü bu Süleyman'ın devrinde -nasıl tavsif edeceğinizi size bırakıyorum (RP ve ANAP sıralarından alkışlar) bir ara kendisine Morrison Süleyman derlerdi- Turgutreis gidiyor, Bosna-Hersek'e silah gitmesine mani oluyor.

RAHMİ ÖZER (Çanakkale) — Hoca, yanlış yapıyorsun.

NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Çok muhterem arkadaşlarım, şimdi, görülüyor ki, bunların hiçbirinden netice alınmaz. Bakın, Sayın Dışişleri Bakanımıza hatırlatıyorum : Birleşmiş Milletlerin beş tane daimi üyesine askerî müdahalede bulunmak için mektup verdin. Ne oldu; hiç... Bunu zaten Amerika planlıyor. Havanda su dövüyorsunuz... Zaten bitmiş, yüzde 5'ine gelmiş, yüzde 95'i istila edilmiş. Aylar geçmiş, bunların elçilerine mektup vermişlermiş... (RP sıralarından alkışlar) Bundan ne netice alınır; bundan hiçbir netice alınmaz. Ne olacak? Bakın, şu anda, Birleşmiş Milletlerde, İran ve Pakistan, Bosna'ya karşı askerî bir müdahalenin yapılması için teklif vermişlerdir. Türkiye'nin bu teklife bir an evvel katılması lazım gelir. Gelin inisiyatif kullanın, Türkiye, İran, Pakistan ve Mısır, bu dört Müslüman ülke olarak, "siz kuvvet kullanmazsanız biz kullanacağız" deyin. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar) Arnavutluk bir Müslüman ülkedir. Nasıl, Amerika, Kuveyt'e uçak gemilerini getirmişse -maalesef sizin uçak geminiz yok; çünkü siz, bizim ağır sanayi hamlemizi durdurdunuz. Onun için, bugün, kolunuz kanadınız kırık- sizin de bugünkü şartlarda yapabileceğiniz tek şey, bu dört tane ülke, bir araya gelip, 500 tane uçağı, Arnavutluk'un Tiran Havaalanına koymaktır, buradan, önce Bosna'yı bombalayan top mevzilerini ortadan kaldırın. Siz kaldırın. Bunu Amerika'dan istemeyin, bunu Amerika yapmaz. Milyonlarca insan ölüyor. Bakın, Almanlar Hırvatistan'ı böyle kurtardı. Bugün öyle silahlar geliştirmiş bulunuyor ki, 25 kilometre mesafeye atış yaptığı zaman, sadece 8 metre inhiraf ediyor; elektronik kumandalı silahlar. Almanlar bu silahları Hırvatistan'a verdiler, Hırvatlar, Sırpların ateş eden toplarının tam üstüne mermileri koydu, uçağın ve tankın üzerine mermi koydu ve yirmi tane silahla bütün dengeler değişti. Bu iş silah meselesidir. Demin arkadaşlarımın da işaret ettikleri gibi, teknik, gelişmiştir. Bundan dolayıdır ki, işte size kesin teklif : İnsaf edin; milyonlar ölür, katledilirken, artık lafla geçirilecek vakit kalmamıştır. Bunun, uluslararası hukukta yeri vardır. Bugüne kadar İsrail kaç defa Lübnan'ı bombalamıştır. Şimdi, Amerika, İngiltere ve Fransa, Irak'ta aynı şeyi yapacağını ilan etmiş. Bunun korkulacak, çekinilecek bir şeyi yok; hatta ilan edilmesinde fayda var. Bu gücü gördükleri anda artık böyle şeylere tevessül edemeyeceklerdir. Bunun açıkça, yiğitçe ilanı, caydırıcılık vazifesi görür, bundan sonraki başka olaylar için.

BAŞKAN — Hocam, beş dakikanız kaldı.

NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu sebepten dolayıdır ki, işte, bakınız, biz, Refah Partisi olarak açık, net, kesin, yürüyecek ve netice alacak teklif getiriyoruz.

Sayın Başkanın hatırlatması dolayısıyla, müsaadenizle, bugünkü konumuzun diğer önemli bir bölümü olan Kıbrıs meselesine de birkaç kelimeyle temas etmek istiyorum.

Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri; Kıbrıs'ta yapılmak istenen nedir?..

Önce, Mümtaz Soysal Beye teşekkür ediyorum. İktidar Partisine mensup bir milletvekili olduğu halde gerçekleri burada açık açık dile getirdiler. Anlayan insanlar açıkça görülüyor ki Mümtaz Soysal Bey burada, yarım saat bu Hükümetin yanlış politikasını akıllı bir şekilde tenkit etti. Onun için teşekkür ediyorum; bu tenkit böyle yapılır. (RP sıralarından alkışlar) Tabiî, onlar da biliyorlar, şimdi benim bunu açığa çıkardığımdan da memnun olmuyorlar; halbuki, bu tenkitlerden yararlansalar daha iyi yaparlar.

Şimdi, yapılmak istenen ne?.. Aynı güçler, Bosna'nın rejisörleri Kıbrıs'ın rejisörleri, yani aynı rejisörler. Yüzde 36 toprak yüzde 29'a inmişmiş... Daha önce, ANAP zamanında. Kimsenin haberi yok. Gerçi bunu tekzip ettiler, ama tekzip o kadar zayıf ki : Bu bir Rum oyunudur... Buraya gelip bar bar bağırmanız lazım gelirdi; ne taviziymiş, ne toprağıymış... "Biz, şehit kanıyla alınan vatan toprağının zerresini vermeyiz" sesini bütün partilerden bekliyoruz. (RP sıralarından alkışlar) Onlar söylüyor, Vasiliu söylüyor. Öbür taraftan, yüzde 26'ya mı insinmiş, yüzde 28'e mi insinmiş, Güzelyurt da verilmeliymiş, Ada'daki Türkiye'nin askerleri geri çekilmeliymiş... 50 bin Rum kuzeydeki bölgeye gelecek, bu topraklar verildiği zaman 40 bin Türk yerinden olacak, sonradan da o Türklerin Londra'ya gitmesi teşvik edilecek, adam başına 20 bin dolar verilecek; yani, tıpkı Girit'te 150 sene evvel ne yapıldıysa Kıbrıs'ta da aynı şey yapılmak isteniyor. Girit, üç asırlık bir Müslüman adası olduğu halde, 1820-1870 arasında, 50 yılda, bir tane Müslüman kalmamak üzere, Müslümanlar ya katledildi veya dışarı çıkarıldı. Bu film yeni değil; aynı senaryo hep ortaya konuyor, sahne değişiyor, artisler değişiyor; fakat, senaryo aynıdır.

Bundan başka, Türkiye'nin garantörlüğüne lüzum yokmuş; iki bölgeyi ayıran hudutlar kalkacakmış; Kuzey Kıbrıs Devleti ortadan kalkacak, bir federal devlet kurulacak, bu devletin iki tane meclisi olacakmış; ama asıl kanunu yapacak meclisin yüzde 70'i Rum, yüzde 30'u oradaki Türklerden olacakmış. İkinci meclis olacakmış; yüzde 50-50 olacakmış. Bu ne demek?.. Kanunları Rumlar yapacak demek. Bunu anlamanın imkânı var mı?.. Ondan sonra, hükümetin yüzde 70'i Rum, yüzde 30'u oradaki Müslüman Türklerden olacakmış ve de Bakanlar kurulu, bizim, Türkiye'deki gibi ittifakla değil, ekseriyetle karar alacakmış. Ne demek bu?.. İcrayı da Rumlar yürütecek demek. Bize ne kalıyor?.. Bırakıp gitmek. Bu iş nasıl görüşülür, bu iş buralardan gelinir de nasıl konuşulur.

Demin burada DYP Grubu adına konuşan kardeşimizin sözlerini şöyle açıklıyorum : "Biz DYP olarak bunları kabul etmişiz" diye bir şey söylemedi inşallah. Çünkü, konuşma üslubundan ne söylediğini anlamak çok zordu. Yani, Kıbrıs'ta, Butros Gali bunu istiyor, DYP değil, Butros Gali bunu istiyor diye konuştu zannediyorum. (RP sıralarından alkışlar) Yoksa, bunların DYP Grubunda da konuşulduğunu hiçbir zaman zannetmiyorum. Kim konuşmuş, kim karar almış, kim taviz karar vermiş?.. Ben taviz vereceğim diyen birisi varsa, çıksın söylesin bakayım. Bu işler hep kapalı kapıların arkasında oluyor. (RP sıralarından alkışlar) Milletin

huzurunda "vermeyiz" diyorsunuz, kapalı kapıların arkasına giriyorsunuz, bakıyorsunuz ki haritalar var. Bu haritalar ne!.. Ne haritası bunlar!..

Vasiliu Denktaş'a "siz ne direniyorsunuz? Ben Türkiye'deki Partilerle DYP ve ANAP'la görüştüm. -söylediği şey bu- "bunlar bana vermeye razı oldular; sen nasıl direnirsin?" diyor.

Muhterem kardeşlerim, bakınız, bu çeşit tavırlar sadece Rumların iştahını kabartır. Rumlara tavizden bahsedilemez. Bu tavizin sonu olmaz. Hâlâ, Rum'u tanımıyor muyuz?.. En yakın komşumuz. Bu, sadece bir kademedir. Bunu alacak, daha fazla, daha fazla isteyecek. Ne kadar?.. Sonu yok; Türkiye dahil ister bu adamlar. Hadise budur. Bunlara taviz maviz konuşulmaz; bu lafı kimse ağzına almasın.

Öbür taraftan, Sayın Dışişleri Bakanı, "Baker'in mektubu tehdit değildir" diyor. Bakın ne demiş : "Fakat, bunlara karşılık olarak Kıbrıslı Türkler, Birleşmiş Milletler haritasında gösterildiği gibi veya ona yakın bir toprak tavizi vermelidir. Ayrıca, isteyen Rum'un ya da Türk'ün eski yerleşim bölgelerine dönmeleri için bir formül bulunmasına rıza göstermelidir." Bunu Hikmet Çetin'den istiyor, sen bunu temin et diyor.

"Bay Denktaş, hâlâ üzerine düşeni yapmaya hazır görünmüyor. Pazartesi günü Türkiye'ye varışında özel konuşmalarda söyledikleri, statükonun değişmesinden ürktüğünü ortaya koyuyor. Şüphesiz onun pazarlık yapma, müzakere etme özgürlüğü var; ancak, kendisini, bir çözümü reddetmekte serbest hissetmemesi gerektiğini düşünüyorum."

Diplomatik lisanda bundan daha ağır bir tehdit nasıl yapılır?.. Ne diyecek?.. İşte böyle söylerler insana.

"Bu konunun sizi iç politika alanında zor bir tercihle karşı karşıya bırakacağını biliyorum." diyor. Ne düşünüyor burada Baker? Refah Partisini düşünüyor? (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Onun için bunu söylüyor. Onun için bu işi gizli yapın diyor; çünkü, Refah Partisi, sizin bunu yapmanıza fırsat vermez diyor. Sonra ne demiş? "Kıbrıslı Türkler için hakça, yararlı; hakça olmaktan öteye olduğu gibi, Türkiye için de, Denktaş'ın süreci bozması halinde büyük bir hayal kırıklığına uğrayacağını kesinlikle biliyorum."

BAŞKAN — Sayın Erbakan, lütfeder misiniz sözlerinizi toparlamayı.

NECMETTİN ERBAKAN (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Muhterem milletvekilleri, işte olay ortadadır. Rauf Denktaş götürülüyor, sıkboğaz yapılıyor, "Kıbrıs Yunanistan'a verilecek" deniyor. Bunun tek tercümesi budur. Kimse kendisini aldatmasın; ne federali, ne federesi, ne şusu, ne busu : çocuk mu aldatıyorsunuz, çocuk mu aldatıyorsunuz?..

Ne yazık ki, bakın, Sayın Demirel, "Kıbrıs, Türkiye için bir handikaptır" diyor. Gazete kupürleri burada; tekzip edildiğini de görmedim. Bunların hepsi yanlış sözdür.

Yine bazı yetkililer burada, "Efendim, Kıbrıs size 200 milyon dolara mal olmuş..." diyorlar. Kıbrıs, bizim için en hayatî ehemmiyeti haiz bir yer; güvenliğimiz buna bağlı. Böyle şey mi olur?.. Siz Amerika'daki siyonist bankalara senede 8,5 milyar dolar faiz ödüyorsunuz, sesiniz çıkmıyor da; Kıbrıs gibi, vücudumuzun bir parçası olan yer kalkınsın, hizmetleri görülsün

diye velevki 200 milyon dolar versek ne çıkar bundan?.. 40 tane 200 milyon dolar feda olsun Kıbrıs'a. (RP sıralarından alkışlar)

Bakınız, gazeteler ne diyor. "ABD Dışişleri Bakanı Baker'in Avrupa İşlerinden Sorumlu Yardımcısı Thomas Dickens önceki Kongrede yaptığı açıklamada 'Demirel Hükümeti Kıbrıs görüşmelerinde toprak konusunda ek ödünler verilebileceği konusunda söz vermiştir." İşte, siz milletten saklıyorsunuz; ama, onlar, bunları iftiharla açıklıyorlar. "Demirel : Asker çekeriz..." Bütün bunlar gazete kupürleriyle dolmuş. Kaldı ki, arkadaşlarımızın da işaret ettikleri gibi, zaten federal devlet tezi çoktan çürümüştür. Yugoslavya'da şu yaşananlar görülmüyor mu; ne fedaral devleti?.. Bundan dolayı, "Ver, kurtul" politikası asla düşünülemez. Bundan dolayıdır ki, bu anlaşmalarda -nazarî olarak söylüyorum- bir anlaşma olduğu zaman, o toplumlar eğer bağımsızsa, müstakilse, kendi iradeleriyle bunu yapıyorlarsa; istedikleri zaman çıkma haklarının, o anlaşmayı terk etme haklarının da olması lazım gelir. Yani, milletten gizli bazı iş yapmak isteyenlere kopya vermek için bunu söylüyorum; yoksa ben bunun konuşulmasını bile doğru bulmam.

Bakınız, bu Hükümet Butros Gali'yi hakem tayin ediyor. Niçin?.. Amerika'nın izindedir... Butros Gali -demin de söyledim- Vasiliu'yu evinde ağırlıyor; elele geziyorlar. Bu da hakem olacakmış... Çünkü, Amerika'da seçimler var. Bu seçimlerde Bush, Ortodoks Patriği Yakovas'ı en büyük toplantısına davet edip, dua ettiriyor. Clinton da -malum olduğu üzere- Vasiliu'yu Birleşmiş Milletlerde ziyaret ediyor. Bu arada, bilhassa hariciyemiz mensuplarına hatırlatıyorum ki, Amerika'da 6 milyon Müslüman var. 6 milyon Müslüman aslında Amerika'nın en kuvvetli lobisidir. Ne yazık ki, bizim hariciyemizin bu lobiyle hiçbir ilgisi yok. Geçende Beyaz Saray önünde namaz kıldılar. New York Valisini Amerika'daki Müslüman lobisi seçmiştir. New York Valisi New York bölgesindeki Müslümanlardan 150 bin oy aldı ve 50 bin farkla seçildi. Onun için, New York'ta Müslülanların her arzusunu yerine getiriyor. Bugün Amerika'da en kuvvetli lobi Müslüman lobisidir. Bunu da lütfen bir kenara kaydediniz.

Muhterem arkadaşlarım, demin de söyledim; bizim görevimiz çözüm ortaya koymaktır. Burada Sayın Mümtaz Soysal çözümün temel esaslarından bahsettiler. Dediler ki, "Bu çözümün temel esası için, önce, dışarıdan baskıyla değil, sunî olarak değil -yaşayan federal devletler böyle kurulmuştur- bu iki bağımsız devlet, kendi iradeleriyle -menfaatlarını görürler - başkalarının zoruyla değil- kendileri bir araya gelip bunu yapabilirler; ama, bunun yapılması için, ilk önce Rum tarafından Türk tarafını bağımsız, müstakil bir devlet olarak tanımış olması lazımdır. Ondan sonra, isterlerse yaparlar. Birinci mesele halledilmeden ikinci meseleyle uğraşılır mı?.. Onun için, bakın, çözümü gene biz söylüyoruz; Kıbrıs'taki en iyi çözüm bugünkü durumdur. Katiyen bu kabil federal toplantılara gitmenin kimseye bir faydası yoktur. Bu, kendi kendimizi inkârdır. Oraya gidiyoruz, "Biz bu Devleti kaldıracağız" diyoruz, sonrada Müslüman ülkelere diyoruz ki, "bu devleti tanıyın." Siz kendi kendinizi inkâr ediyorsunuz. Ben bunu Rauf Denktaş'a kaç defa söyledim. Sayın Rauf Denktaş, topu Ankara'ya attı; "Onlar beni zorluyorlar, ben de bunu biliyorum; böyle gitmenin bir faydası yok" dedi.

Rauf Denktaş niçin ekim sonunda New York'a davet ediliyor?.. Gidecek, bu sefer de Güzelyurt'u isteyecekler. Bak, Vasiliu ne diyor; "Önce toprak ve göçmen meselesini halletmeliyiz; bu bitmedi, buradan başlayacağız" diyor. Sayın Hükümet kalkıp burada bunu söyleyemez de,

kendi içinden şöyle düşünmemizi istiyor : Diyor ki, bakın, biz bunları yapıyoruz; ama, Rumlar zaten anayasal tekliflerimizi kabul etmezler; biz uyuşuk insan gibi gözükürüz; sonunda anayasal maddeleri kabul etmeyince, kabahati onların üzerine yıkar, yine taviz vermemiş oluruz; ama, bu düşünce külliyen yanlıştır. Neden?.. Çünkü, siz her defasında gidip de taviz konuşması yaptıkça, o konuşmamız kalıcı oluyor. Gelecek sefer yüzde 36'dan başlayamazsınız; 28'den başlayacaksınız. Siz yarısını kaybettiniz bile.

İkincisi, siz tavizci davrandıkça, karşı tarafa cesaret veriyorsunuz, iştah veriyorsunuz. Sizin bu durumunuzdan dolayı bu oluyor zaten. Onun için, kesin bu "federal" laflarını ve Rauf Denktaş, asla, ekim ayının sonunda, Bush'un seçimine yem olarak New York'a gitmemeli. Niye gidecek, ne lüzum var? Kendini inkâr, taviz vermek. Bu ne akılsızca bir davranış olur. Bundan dolayı, Kıbrıs'ta ne yapılması lazım geldiğinin en güzel cevabını aslında Kıbrıs'taki 81 kuruluşun federasyonu bir beyannameyle neşretmiş "bugünkü durum en iyi çözümdür" diye onlar karar vermiştir. Ben de aynı kanaatteyim. Federal devlet falan, bunların hepsi boş laftır. Bu müzakereler derhal kesilmelidir. Bizim Türkiye olarak vazifemiz, Kuzey Kıbrıs'ın, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin bağımsız bir devlet olarak bütün dünya devletleri tarafından tanınmasına yardımcı olmak ve bu devletin ekonomik gelişmesini temin ederek buradaki 160 bin kardeşimizin hepsine saadet temin etmektir. İşte çözüm budur. Bu münasebetle bir kere daha sesleniyorum; hiç kimsenin gücü, şehit kanıyla alınan vatan toprağının bir zerresini dahi vermeye yetmeyecektir. (RP sıralarından alkışlar) Onun için, Bosna'daki ve Kıbrıs'taki kardeşlerime sesleniyorum; korkmayın, 60 milyonluk millet sizinle beraberdir. Bizim yaptığımız millî görüş mitinglerine gelen coşkulu bütün millet, bunun en açık ispatıdır, kanıtıdır. Acılarınızı biliyoruz; ancak bunların hepsi düzelecek, saadete kavuşacaksınız; hepinizi muhabbetle kucaklıyorum. (RP sıralarından alkışlar)

Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri; son olarak ifade etmek istediğim husus şudur : Bakınız, biz Refah Partisi olarak burada görevimizi yapmaya çalıştık. Bosna meselesinde ne yapılması lazım; inancımızı söyledik, yapılanların tahlilini yaptık ve ortaya realist, kesin bir çözüm teklifi koyduk. Kıbrıs'ta ne yapılması lazım, açık ve kesin teklif ortaya koyduk. Diğer bazı grupların temsilcisi arkadaşlarımız çok şeyler konuştular; ne yapılması lazım deyince, konuşmalarında, açık ve berrak bir çözüm göremedim; ama, bakınız, biz, açık ve berrak çözümü ortaya koyuyoruz.

Son olarak söyleyeceğim mesele; iyi, güzel, çözümü ortaya koyuyoruz da bunları kim yapacak?.. İşte, asıl mesele zaten buradadır. Şunu söyleyeyim ki, Bosna meselesini de Kıbrıs meselesini de, ancak, bundan önce Kıbrıs Barış Harekâtını hangi inanç yaptıysa, bugün de o çözebilir. (RP ve DSP sıralarından alkışlar)

Hepinizi saygıyla selamlıyorum, teşekkürlerimi arz ediyorum, Bosna'daki, Kıbrıs'taki ve bütün dünyadaki kardeşlerimize saadetler diliyorum.

Saygılarımla. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Erbakan.

Sayın milletvekilleri, Hükümet adına Başbakan Yardımcısı Sayın Erdal İnönü söz istemiştir.

Buyurunuz Sayın Erdal İnönü. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (İzmir) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Anavatan Partisinin, Kıbrıs ve Bosna-Hersek konuları başta olmak üzere, dış politika üzerinde genel görüşme açılması önerisini oybirliğiyle kabul ettikten sonra, şimdi, bu genel görüşmede Hükümetimizin düşüncelerini sunmak için huzurlarınızdayım.

Genel görüşme açılması isteğini büyük memnunlukla karşıladık; başka türlü olamazdı. Biz, Hükümet olarak, her zaman, Büyük Millet Meclisinde, kamuoyunu, ulusumuzu, ülkemizi ilgilendiren büyük sorunların açıkça tartışılmasını savunduk ve bunu da gerçekleştirdik. Kaldı ki, dış politika, bir mecliste, birlikte ve en rahat tartışılabilecek bir alandır. Çünkü, dış politika, bir ülkenin başka ülkelerle ilişkilerine ait bir konu. Bir ülke içindeki herkes elbet, o ülke içinde yaşamanın getirdiği ortak çıkarlarla bağlıdır. Onun için, bir ülkenin içindeki insanların dış politika konusunda birbirine benzer şeyler söylemeleri gayet doğaldır. Demek istiyorum ki, dış politika konusunu Büyük Millet Meclisinde tartışmak, bir iktidarın hiçbir zaman çekineceği bir şey olamaz; yeter ki kendine güvensin.

Elimizdeki listeden bakıyorum; geçen dönemde 11 genel görüşme isteği yapılmış; fakat hiçbiri kabul edilmemiş; ama, şimdi öyle değil. Şimdi, özellikle dış politika konusunda genel görüşme önergesi geldiğinde derhal kabul ediyoruz. Bu önergeyi veren anamuhalefet partisi sözcülerine ve milletvekillerine teşekkür ediyorum. Hep beraber çok yararlı bir görüşme izledik. Gerek muhalefetten gerek iktidardan söz alan değerli arkadaşlarımız çok yararlı şeyler söylediler. Bence iktidar partilerinden konuşanlar biraz daha yararlı, daha gerçekçi ve daha faydalı idi; ancak, muhalefet sözcülerinin de elbette bazı söyledikleri doğruydu, bazı söylediklerinin ise hiç tutar tarafı yoktu. Örneğin, Anamuhalefet Partisi sözcüsü Sayın İnan'ın söylediği şeyler... Bir iki tanesini not ettim, hele birisi çok hoşuma gitti, onu hemen söyleyeceğim. Biraz geçmişe giderek, aynı zamanda da bugüne dönerek, "Avrupa Topluluğuna girmeye çalışıyorsunuz; Matutes Planı diye bir şey geldi, ona sarılıyorsunuz; BAB diye bir örgüt var, ona size ikinci derecede yerler teklif ediyorlar, kabul ediyorsunuz" gibi sözlerle bizi eleştirdi. Daha sonra da güzel bir şey söyledi; "Sözlerin önemi yoktur; mühim olan devlet hayatında neticeyi istihsaldir" dedi. Genç arkadaşlar için açıklayayım; yani devlet hayatında önemli olan, sonuca varmaktır, sonucu elde etmektir.

Peki, değerli milletvekillerimiz, biz Avrupa Topluluğuna ne zaman başvurduk; 1987 yılında. Hangi parti iktidarda idi; Anavatan Partisi. Sayın İnan da o partinin içinde idi. O zaman güzel sözler söylendi. O başvuruya hepimiz katıldık. Peki ne oldu?.. Mademki önemli olan sonuç almakmış; sonuç alındı mı?.. Evet, bir sonuç alındı; sizi almıyoruz, ne zaman alacağımızı da söylemeyiz; çünkü, şununuz eksik bununuz eksik diye, bizim, olan ve olmayan eksiklerimizi sayan bir cevap aldık. Bu mu sonuç?.. Şimdi, bu sonucu alan bir partinin sözcüsü bize gelip de, "Siz bugün bunları söylüyorsunuz, ama sonuç almıyorsunuz" dediği zaman, bunun beğenilecek, üzerinde durulacak bir tarafı var mı?.. Tabiî yok.

Sayın İnan; Kıbrıs konusundaki Birleşmiş Milletler kararlarını eleştirirken, 716 sayılı Karara engel olamadınız veya buna sahip çıkıyorsunuz gibi bir şey daha söyledi. Birleşmiş Milletler o kararı bizim dönemimizde çıkarmadı, o da ANAP döneminde çıktı...

Gene, bu görüşmenin açılması istendiğinde, Dışişleri Bakanımızın bir sözünü hatırlatarak, "o zaman görüşmenin açılmasını istemediler; çünkü, o zaman taraf oluruz diye bir eleştiri yönelttiler" dedi. Aslında o zaman Anavatan Partisi bu görüşü kabul etmişti ve görüşmenin o zaman yapılmasının yanlış olacağını da kabul etmişti. Çünkü, daha önce Anavatan Partisinin değerli bir Dışişleri Bakanı, benzer bir konuda, "görüşmeler yapılırken Büyük Millet Meclisinde bunu konuşmayalım, doğrusu budur" demişti ve ona sadık olarak, bu defa da "biraz bekleyelim" dediler; bu doğruydu; ama Sayın İnan'ın burada getirdiği eleştiri, ona hiç uymayan bir şekilde, "niye öyle söylüyorsunuz, biz taraf değil miyiz?" şeklindedir. Mesele, müzakerenin tarafı mıyız değil miyiz meselesidir. Biz müzakerenin tarafı değiliz. İşte, Sayın Profesörümüz az önce uzun uzun anlattı, "bir oyun yaparak daha büyük bir konferansa götürmek istiyorlar; ama orada taraf olan, iki toplumun liderleridir" dedi. Mesele bu. Yoksa, biz elbette garantörüz, elbette Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin yakın bir dostuyuz, ilişkilerimiz var; onlar başka. Müzakerenin tarafı mıyız değil miyiz?.. Değiliz ve zaten bu görüşü de Anavatan Partisi o zaman kabul etti; ama şimdi burada, güzel konuşmak çerçevesi içinde, Sayın İnan bu eleştiriyi yaptı; mesele değil...

Başka bir sözünü hatırlıyorum. Bakın, bu sözün de ilginç bir tarafı var. Bu söz, Bosna-Hersek konusunda.

Buraya gelen Yugoslav Başbakanı ile ister istemez yapılan bir görüşme sonunda, yayımlanan bildiriye...

M. RAUF ERTEKİN (Kütahya) — "İster istemez" ne demek?

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Çünkü, biz ev sahibiyiz, bir misafir geliyor; konuşmayacak mısınız?..

Şimdi, o görüşme sonunda yayımlanan bildirinin bir cümlesini her iki partinin sözcüleride eleştirdiler; ama, eleştirileri birbirini gideriyor; çünkü Sayın İnan dedi ki... (ANAP sıralarından "Eyvah..." sesleri)

Bulabilirim inşallah... Dedi ki...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) — Kafandakini söyle..

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Buldum, buldum, merak etmeyin; biraz beklemekte yarar var. (ANAP sıralarından alkışlar) Sürekli konuşmak iyidir; ama, elbet insanları biraz yorar, biraz beklemekte yarar var; şimdi gene unutturmayın bana...

Sayın İnan dedi ki, "Bu görüşme sonunda yayımlanan bildiride, Bosna-Hersek'in sınırlarını kabul ediyoruz diyorsunuz ama, Bosna-Hersek'in sınırları küçüldü, siz onu mu demek istiyorsunuz?"

Sayın Erbakan ise başka bir açıdan bunu eleştirdi ve dedi ki, "Sınırları kabul ediyorlarmış... Tabiî, işte, federal bir devlet kurulacak, hiç fark etmeyecek; orasını istedikleri gibi kullanacaklar, onun için, bunu söylemekten bir şey çıkmaz. " Ama, bakınız, Sayın Erbakan'ın o cümleden anladığı, Bosna-Hersek'in kurulduğu gündeki sınırlarının kabul edildiğidir. Biz de öyle anlıyoruz.

EYÜP AŞIK (Trabzon) — Keşke öyle olsa!

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Ama, Sayın İnan'ın anladığı öyle değil. Demek istiyorum ki, iki değerli muhalefet sözcümüz, bizi eleştirirken, birbirlerinin sözlerini ortadan kaldırdılar; kendilere teşekkür ederim.

M. RAUF ERTEKİN (Kütahya) — Gerçek nedir, gerçek?..

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Tabiî, gerçek şudur : Gerçek, Bosna-Hersek'in kurulduğu günkü sınırlarıdır ve mesele de budur. (RP sıralarından "Hangisi doğru?" sesleri) Elbette kurulduğu günkü sınırları önemlidir; çünkü, bir devletin sınırları her gün değişmez, bağımsızlığınızı ilan ettiğiniz günkü sınırlarınızdır söz konusu olan.

Gene Sayın İnan, Sayın Denktaş'ın New York'taki müzakerelerde yalnız bırakıldığından yakındı. Öyle bir şey olmadı sayın milletvekilleri, olamaz da. Sayın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, bütün bu müzakereleri, büyük bir dirayetle, büyük bir maharetle, büyük bir azimle yürütürken, Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanı, Dışişleri Bakanı kendisine uzaktan sürekli destek olmuştur. Müzakerelerde, Bakanlığın bir müsteşar yardımcısı ve bir genel müdür yardımcısı Sayın Denktaş'ın yanında, orada bulunmuştur. Görüyorsunuz ki, bizi eleştiren arkadaşlarımızı eleştirmeye devam etsem, zaman geçecek, çok da bir şey söylemiş olmayacağım; çünkü, yersiz bir eleştiriyi ortadan kaldırdığınız zaman sonuç gene sıfırdır. Zaten yersizdi, siz de onun yersiz olduğunu söylediniz de elinizde bir şey kalmaz. Onun için, bunları bırakalım ve ben size, asıl konumuza dönerek, dış politikamızın, hiç olmazsa, bugün söz konusu olan Bosna-Hersek, Kıbrıs, Kuzey Irak ve belki Kafkasya konularındaki icraatımızı anlatayım; ama buna girmeden evvel bir şey daha söylemek istiyorum, o da, dış politikamızın bugün büyük bir canlılık içinde olduğudur.

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) — Öldük, öldük...

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Yok yok, ölmedik.

Bu canlılık sadece bizim başarımız da değildir, onu da söyleyeyim. Bunda, geçmiş hükümetlerin de büyük payı var; yalnız bugün karşımızda Anamuhalefet Partisi olarak oturanların hükümet oldukları dönemlerin değil, ondan evvelki hükümetlerin, bütün cumhuriyet hükümetlerinin büyük payı var. Bugün, Türkiye'nin, geldiği yerde, dünyanın yeni aldığı gelişme içinde çok önemli bir mevkie kavuşmasında, bütün geçmiş hükümetlerin payı var; ama bunların sonucunda, bugün, Türkiye Cumhuriyeti, dünyanın önemli diplomatik merkezlerinden birisi olmuştur. İsterseniz size bazı örnekler vereyim. Bir iki istatistikî veri söylemek istiyorum : Türkiye'nin, cumhuriyet tarihinde, en kısa zamanda ve en büyük ölçekte dış temsil genişlemesi, geçen dokuz ay zarfında gerçekleşti. Bu dönemde, 21 yeni büyükelçilik ve başkonsolosluk açılması için girişimlere başladık; büyükelçiliklerimizden 10'u faaliyete geçti. Bu dokuz aylık dönemde, devlet başkanı, başbakan, başbakan yardımcısı ve dışişleri bakanı düzeyinde, Türkiye'ye ve Türkiye'den yabancı ülkelere, ikili çerçevede ve uluslararası toplantı ya da konferanslar amacıyla yapılan karşılıklı ziyaretlerin toplamı 72'yi buluyor. Bu rakam, cumhuriyet tarihinin hiçbir dönemiyle karşılaştırılamayacak bir sayısal düzeydir. Büyük Atatürk'ün, Ankara'nın Başkent oluşu sırasındaki meşhur, "Doğu'nun ve Batı'nın temsilcileri bizimle bu Başkentte

konuşacaklardır. Milletlerarası camianın tüm önemli meseleleri bu Başkentte görüşülecektir" tarzındaki ifadesi, geçen dokuz ay zarfında en somut ve tartışılmaz gerçekliğine kavuşmuştur. Bundan hepimiz mutlu olmalıyız.

Türkiye, bu dönemde, eşzamanlı olarak, İslam Dışişleri Bakanları Konferansının, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin, Birleşmiş Milletlerdeki İslam Ülkeleri Grubunun dönem başkanlıklarını yürütmüştür. Ülkemiz tarihinde, gene, hiçbir dönemle karşılaştırılamayacak bir düzeyde, biri Karadeniz İşbirliği Zirvesi, öteki İslam Dışişleri Bakanlarının Bosna-Hersek konusundaki olağanüstü toplantısı olmak üzere, 270 günde 5 büyük uluslararası diplomatik konferansa, peşpeşe, ev sahipliği yaptık. Bu rakamlara daha fazla devam etmeyeceğim. Maksadım, Türkiye'nin bugün diplomatik alanda bulunduğu yerin değerini bir iki rakamla vermekti. Şimdi, Bosna-Hersek konusuna geçeceğim; ancak, oraya gelirken biraz daha geniş bir perspektifle geçmekte yarar var; onun için, önce Balkanlardan başlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Balkanlarla çok yakından ilgili bir ülkeyiz. Her şeyden önce, bu bölgedeki ülke ve uluslarla aynı coğrafyayı, ortak tarihi paylaşıyoruz. Bu bölgede halen 2 milyonu aşkın soydaşımız, 7 milyona yakın Müslüman kardeşimiz yaşıyor. Balkanları, Avrupa'ya açılan bir penceremiz olarak görüyoruz. Büyük bir yurttaş grubumuzun Balkanlarda yakınlarının ve akrabalarının olduğunu hiçbir zaman unutmuyoruz; bölgedeki gelişmeleri bu nedenle de dikkatle izliyoruz. Balkan ülkelerinin her biriyle ikili ilişkilerimizi her alanda geliştirmeye çalışıyoruz, bunun yanı sıra, bölgede, barış, güven ve işbirliğinin yerleşmesi için çok taraflı düzeyde çaba gösteriyoruz. Balkanlarda son dönemlerde genel olarak önemli mesafeler aldık.

Komşumuz Bulgaristan'da, demokrasi alanında son yıllarda kaydedilen gelişmelerin, ikili gelişmelerimiz üzerinde son derecede olumlu yansımaları olmuş; Bulgaristan'da yaşayan soydaşlarımıza uygulanan baskı politikası sona ermiştir. Soydaşlarımızın çevresinde toplandıkları Hak ve Özgürlükler Hareketi, son genel seçimlerde siyasal yaşamda önemli bir konuma gelmiştir. Böylece, soydaşlarımız, haklarının demokratik alanda korunabilmesi için sürekli bir örgütlenmeye de kavuşmuşlardır. Bulgar Dışişleri Bakanı Sayın Ganev'in, geçtiğimiz aralık ayında Türkiye'ye yaptığı ziyaret sırasında, iki ülke arasında dostluk, işbirliği ve iyi komşuluk ilişkilerini düzenleyen bir anlaşma hazırlanmış, ticarî ve ekonomik işbirliği potansiyelimizin karşılıklı olarak tam kapasiteyle harekete geçirilmesi için görüş birliğine varılmıştır. Bulgaristan Başbakanı Sayın Dimitrov'un üç ay önce ülkemize yaptığı ziyaret sırasında bu anlaşma tasarısını imzaladık. Yirmi yıl süreli olan Türk-Bulgar dostluk, iyi komşuluk, işbirliği ve güvenlik anlaşması, soydaşlarımızın sosyal ve insanî sorunlarının çözümünü de öngörmektedir.

İlişkilerimizin tatminkâr düzeyde olduğu bir diğer Balkan Komşumuz Romanya'dır. Bu ülkeyle uzun bir geleneksel dostluk çizgisinde yürütülen ilişkilerimizi, siyasî herhangi bir anlaşmazlık gölgelememiştir. Karşılıklı bağlarımızın düzey ve içeriğini iki ülke potansiyelinin doruğuna çıkarmak istiyor, bu doğrultuda temas ve çalışmaları yürütüyoruz.

Balkanlarda doğrudan sınırdaş olmamakla birlikte komşu saydığımız ve ilişkilerimizin hızla geliştiği bir başka ülke de Arnavutluk'tur. Kardeş Arnavut halkıyla aramızda özel bağlar bulunuyor. Arnavutluk'un, demokrasi ve pazar ekonomisi temelleri üzerinde yeniden yapılanmakta olduğu bu geçiş döneminde karşılaştığı zorlukların hafifletilmesi için Hükümetimiz her türlü çabayı göstermektedir.

Sayın milletvekilleri, hepimizin bildiği gibi, eski Yugoslavya Sosyalist Federatif Cumhuriyeti dramatik bir biçimde parçalandı ve Balkanların Doğu Adriyatik yakasında yeni devletler ortaya çıktı. Biz, Türkiye olarak, birçok soydaşımızın ve din kardeşimizin yaşadığı bu coğrafî alandaki gelişmeleri, başından beri çok yakından, dikkatle izledik. Yugoslavya'nın dağılmasını teşvik edici hareketlerden kaçındık. Balkanlarda yeni istikrarsızlık kaynakları doğmaması için temkinli davrandık; ama, bu arada, Yugoslavya'nın dağışılının geri döndürülemeyecek bir aşamaya vardığını ve bazı aşırı unsurların silaha başvurma eğilimleri sergilediklerini de gözden kaçırmadık. Yeni cumhuriyetlerin kendi geleceklerini belirleme hakları bulunduğu gerçeğini ise daima hatırda tuttuk. Hükümetimiz, 6 Şubat 1992 tarihinde aldığı bir kararla, eski Yugoslavya'dan kopan yeni cumhuriyetlerin tümünü, hiçbir ayırım gözetmeksizin tanıdı.

Slavonya, Hırvatistan, Bosna-Hersek ve Makedonya'nın, uluslararası toplumla eksiksiz bütünleşmeleri, Balkanların bu kesiminde, gücünü gerçekçilikten alan ve çift standartlı yaklaşımlara prim vermeyen uzlaştırma atılımlarının başarıya ulaşabilmesi için temel bir zorunluluktur. Bu bakımdan, Makedonya Cumhuriyetinin, Avrupa'nın ve uluslararası toplumun eşit ve egemen bir elemanı olduğu gerçeği kabul edilmeli, yadsınmamalı, bölgeye yanlış mesajlar veren tanımamazlık siyasetleri terk edilmelidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; açıkça vurgulamak isterim ki, eski Yugoslavya'nın kapsadığı alandaki gelişmeler bağlamında, Hükümetimizin ve görüyorum ki Meclisimizin bugünkü birinci önceliği, Bosna-Hersek'te dökülen kanın durdurulmasıdır. Bunu, acı çeken halka insanî yardımın güvenli bir biçimde ulaştırılması, yaraların sarılması ve Bosna-Hersek'in bağımsızlığının, egemenliğinin, toprak bütünlüğünün ve birliğinin yeniden tesisi izlemelidir. Türkiye, bu amaçlara ulaşmak için elinden gelen her türlü çabayı gösteriyor ve uluslararası toplumu da yönlendirici bir rol oynuyor. Anlaşmazlık ve çatışmaların erken aşamasında bölgeye heyetler göndermek, uluslararası kuruluşlarda ve diğer ülkelerde ikili temaslarımızda konuyu gündeme getirmek suretiyle başlayan etkinliklerimiz, zaman içerisinde ve hızla büyük bir yoğunluk ve genişlik kazanmıştır.

Sayın milletvekilleri, burada özellikle şunu da belirtmek istiyorum : Sayın Erbakan, konuşmasında, Büyük Millet Meclisinin Bosna-Hersek konusunda yaptığı bir görüşmede aldığı tavsiye kararlarının dinlenmediği yolunda bir şey söyledi. Bence tam tersi oldu. O günkü toplantıda burada dile getirilen konular, sorunlar ve Büyük Meclisin temenni ifadelerinin hepsi, Hükümetin davranışında etken rol oynadı ve bakarsanız, ondan sonraki gelişmelerde hep o doğrultuda ilerledik. Bunun için de, Büyük Meclisin, Hükümetin Bosna-Hersek politikasına başından beri destek verdiğini söylemek istiyorum; bundan dolayı da minettarım.

Türkiye, Birleşmiş Milletlerde, AGİK bünyesinde, UNESCO'da ve daha birçok uluslararası forumda, Bosna-Hersek konusunda en aktif çalışan ülke olmuştur. Çabalarımız, Bosna-Hersek'teki durum açısından çok önemli kararlar alınmasını sağlamıştır.

İ. MELİH GÖKÇEK (Ankara) — Mesela?!.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Anlatacağım şimdi.

Girişimlerimiz çerçevesinde, Bosna-Hersek, birçok ülke tarafından tanınmıştır; Birleşmiş Milletlere üye olarak kabul edilmiştir; uluslararası kuruluşlarca bölgeye inceleme heyetleri gönderilmiştir. Türkiye, ayrıca, İslam âlemi içinde konunun dikkatli, ısrarlı ve başarılı izleyicisi

olmuştur. Bu çerçevede, İslam Konferansı Örgütü dışişleri bakanlarını, İstanbul'da, 17-18 Haziran tarihlerinde Bosna-Hersek konusunda olağanüstü topladık ve o zamana kadar alınmış uluslararası kararların ötesine geçen bir karar alındı o toplantıda : Kararda, Birleşmiş Milletlere gerekirse askerî müdahalede bulunması çağrısı yer almıştır. Hükümetimiz, bu toplantıyı düzenleyerek, İslam âlemini yönlendirmekle kalmamış, aynı zamanda, Birleşmiş Milletlerdeki çabaları da arkasında toplamıştır.

İnsanî yardım alanında da aktif bir politika izleyegelmiş bulunmaktayız. Saraybosna'ya yardım ulaştırılması amacıyla uluslararası toplum tarafından oluşturulan hava köprüsüne bir kargo uçağı tahsis ettik ve bugüne kadar 1,7 milyon dolar tutarında yardım gönderdik.

Gene, Sayın Erbakan'ın bir sözünde, biz ne yardım yaptık gibi bir eleştiri vardı. Elimizdeki üç sayfada, bizim yaptığımız yardımların dökümü var; toplam rakamı biraz evvel söyledim, bakınız bir iki şey daha söyleyeyim :

Bosna-Hersek'e ve Boşnak mültecilere bugüne kadar fiilen 16 sevkiyat yapılmıştır.

Kasım 1991'de, ilaç ve gıda maddelerinden oluşan 240 bin dolar tutarında yardım malzemesi, Kızılay tarafından sağlanarak Bosna-Hersek'e sevk edilmiştir.

Türk Havayollarının 13 ve 20 Mayıs tarihli seferleriyle toplam 3 ton tutarında ilaç ve tıbbî malzeme Belgrad'a yollanmıştır.

Saraybosna-Zagreb arasında kurulan hava köprüsünde yer alan uçağımız, 10 ton ağırlığında, ilaç, temizlik ve gıda maddelerinden oluşan insanî yardımı Zagreb'e götürmüştür. Böyle devam ediyor...

Tekrar dönüyorum yardımın başka bir çeşidine. Bosna-Hersek'ten kaçan yüzbinlerce insanın bugüne kadar 15 binden fazlasına yurdumuzda melce sağladık, ev sağladık. Diğer yandan, NATO ve Batı Avrupa Birliğinin, Yugoslavya'ya, Birleşmiş Milletler tarafından uygulanması kararlaştırılan ambargonun gözetimi için, Adriyatik Denizinde görevlendirdikleri deniz gücünde bir gemimiz görev aldı. Bu güçteki Nato grubunun komutanlığını da bir Türk subayı yürütüyor.

Sayın Erbakan'ın, Turgutreis Gemisine bir takılması oldu. Görüyorum ki, Sayın Erbakan tarihten örnekler veriyor; çok güzel de, bizi alıp o tarihî dönemlere götürmesine imkân yok; onu bir gün bulursa, hep beraber oraya gideriz. Sayın Erbakan, bugün yaşadığına göre, Kanunî Süleyman'la değil, zamanımızın devlet adamlarıyla beraber yaşamak zorunda; bunu da hetarılatayım. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

İ. MELİH GÖKÇEK (Ankara) — Biz ceddimizle iftihar ediyoruz...

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Elbet hepimiz tarihimizle iftihar ediyoruz, yanlış anlamayın. Tarihimizle iftihar ettiğimiz için bugün Adriyatik'te, NATO'nun bir grubu içinde görev yapan subayımızla da iftihar ediyoruz. Bizim subayımız ve bizim insanlarımız o gün, o zaman, nasıl dünyaya örnek olan işler yapmışsa, bugün de dünyanın örnek olarak gördüğü bir hareketin içinde yer alıyor.

İ. MELİH GÖKÇEK (Ankara) — Bosna'ya asker gönderecek miyiz?

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Zaten orada, Bosna-Hersek'in önünde görev yapıyor.

İ. MELİH GÖKÇEK (Ankara) — Asker gidecek mi?

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Ambargonun en etkin bir biçimde...

İ. MELİH GÖKÇEK (Ankara) — Silah gönderecek miyiz?

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Oraya biraz sonra geleceğim; biraz sonra geleceğim oraya.

Ambargonun en etkin bir biçimde ve hiçbir kesimden delinmeden uygulanabilmesinin önemine her vesileyle işaret ediyoruz. Bunu yaparken, saldırganlık eylemleri Bosna-Hersek'te durdurulamazsa, karışıklıkların, Sancak'a, Kosova'ya ve Makedonya'ya da sıçrayabileceğine, genişleyebilecek çatışmaların birçok Balkan devletini de içine çekerek tüm yarımadayı kapsayan silahlı bir bunalıma dönüşebileceğine şimdiden herkesin dikkatini çekiyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hükümetimizin, Bosna-Hersek'teki kıyımın durdurulması ve saldırgana, yaptıklarının yanına kâr kalmayacağına dair inandırıcı ve caydırıcı bir uyarıda bulunulması için gerçekleştirmekte olduğu son girişimi de -biliyorum- hatırlıyorsunuz. Türkiye olarak bir eylem planı hazırladık. Bu eylem planı, Birleşmiş Milletler Güvenli Konseyinin daimi üyesi ülkelere 7 Ağustosta sunulmuştur. Ayrıca, bir heyetimiz de, bu eylem planının ayrıntılarıyla açıklanıp görüşülmesi amacıyla birçok ülkeye ziyarette bulundu. Şunu özellikle belirtmek isterim ki, Bosna-Hersek konusunda somut, tutarlı ve gerçekçi nitelikte böyle bir eylem planı hazırlayan ve onu resmen açıklayan tek ülke Türkiye'dir. Eylem planımız, Bosna-Hersek'te açıkça katliam yürüten Sırp gruplarının silahlarının susturulması için ne gerekiyorsa yapılmasını öngörüyor. Önce siyasî baskı... Birleşmiş Millletlerin Güvenlik Konseyinin siyasal baskısıyla buna engel olun; ama, 48 saat içinde çatışma durmaz, ağır silahlar Birleşmiş Milletler emrine verilmez ve ağır silahların Birleşmiş Milletlere teslimi iki haftada gerçekleşmezse, Güvenlik Konseyi askerî kuvvet kullanılmasına izin vermelidir dedik. Bizim önerimiz budur...

İ. MELİH GÖKÇEK (Ankara) — Ne zaman?

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Bizim önerimiz Güvenlik Konseyine veriliyor.

Seçilmiş hedeflere yönelik bu askerî harekâtta, Sırpların kullandığı Banyaluka Havaalanı ilk hedef olacaktır. Bundan sonraki hedef, tepelerde konuşlanmış olan tanklar ve toplar gibi Sırp ağır silahları olacaktır. Çevre ülkelerin, havaalanlarını, Birleşmiş Milletler uçaklarının emrine vermesi istenecektir. Uçak gemisi olan ülkeler, bu harekâta yardımcı olmak için filolarını Adriyatik'e göndereceklerdir.

Görüyorsunuz ki, orada siyasî baskı, siyasî girişim sonuç almazsa, Sırp katliamı devam ederse, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin askerî bir müdahaleyi yapması için bir plan öneriyoruz.

İ. MELİH GÖKÇEK (Ankara) — Onlar yapmazsa?..

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Böyle bir girişimi bir devletin yapmasından bir şey çıkmaz. Bir ülke insan haklarını ihlal ettiğinde, bir ülkenin bir katliama girişmesi durumunda, onu durduracak olan, dünya devletlerinin birlikteki gücüdür. Başka bir devletin tek başına hareketi, o iki devlet arasında savaş demektir; ondan bir şey çıkmaz. Mesele, bu katliamı durdurmak, bu insan hakkı ihlalini durdurmak ve bunu, dünyanın kabul edeceği bir şekilde yapmaktır. Bizim önerimiz budur ve elbet bu olacaktır. Adım adım oraya ilerliyoruz. Başlangıçta, burada, Bosna-Hersek konusunda yaptığımız genel görüşmede önerilen yolda çok mesafe alındı, şimdi buraya geldik.

Sayın milletvekilleri, şunu da önemle belirtmek isterim : Bu plan, bir katliamın durdurulması içindir. Türkiye'nin Sırp halkına veya dünyadaki hiçbir halka karşı düşmanlığı yoktur; ama, bizim karşı çıktığımız güçler, ellerindeki gelişmiş ağır silahları sivil halka karşı kullanarak oradaki Müslüman Boşnakları öldüren, Bosna - Hersek'i kana bulayan kişiler ile onları destekleyen, arka çıkan, onlara silah veren kadrolardır.

Hükümet olarak, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin son aldığı 770 sayılı Kararı, doğru yönde atılmış bir adım olarak görüyoruz; ama, Bosna - Hersek halkına insanî yardım ulaştırılması yeterli değildir. AGİK'te, yine Hükümetimizin girişimiyle 13 Ağustosta kabul edilen ve masum halk için güvenlikli sığınma bölgeleri oluşturulmasını öngören kararın da 770 sayılı Kararla eşzamanlı olarak hayata geçirilmesi gerekiyor. Bugün, Saraybosna'da, Goradze'de, Bosna-Hersek'in diğer kentleri ile yerleşim birimlerinde süregiden saldırıların kaynakları kurutulmadıkça, masum halka ve bağımsız bir devletin birliğiyle toprak bütünlüğüne yönelik tehdit ortadan kalkmayacaktır. İşte bu nedenledir ki, eylem planımız, uluslararası gündemdeki yerini korumaktadır.

Çağımızın gerekleri, uluslararası topluma, saldırganlığın durdurulması ve sonuçlarının tasfiyesi için ortak hareket sorumlulluğu yüklemektedir. Türkiye, bu sorumluluğun bilinci içinde payına düşeni yapmaya öteden beri hazırdır, hazır olduğunu söylemiştir. Dileğimiz, bu bilinç doğrultusunda ve daha fazla zaman yitirilmeksizin müttefiklerimiz ve ortaklarımızla birlikte harekete geçilebilmesidir. Bu dileğin gerçekleşmesi doğrultusundaki girişim ve çabalarımızı ısrarla ve aralıksız sürdüreceğiz. Bu dakikada, biz burada konuşurken, bizim davetimiz üzerine Birleşmiş Milletlerde de Genel Kurul bu konuyu konuşuyor ve Londra'daki konferansta yine bu konu konuşuluyor ve Sayın Dışişleri Bakanı orada bu konuyu savunuyor.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şimdi, izin verirseniz, Kıbrıs konusundaki icraatımızı ya da gelişmeleri bilginize sunayım.

Kıbrıs sorunu gibi hepimiz için büyük önem taşıyan bir konunun Yüce Mecliste bugün bir kez daha ele alınmış olması, halkımızın, Büyük Millet Meclisimizin bu hususta duyarlılığının mutluluk verici yeni bir kanıtıdır.

Öncelikle belirtmek istediğim nokta, elbette Kıbrıs sorununun, tüm cumhuriyet hükümetlerinin, ulusal bir dava niteliğiyle benimseyip kararlılıkla savundukları bir konu olduğudur. Bu davanın savunulmasında, bugünlere ulaştırılmasında, kahraman Kıbrıs Türk halkının sürdürdüğü onurlu mücadeleyi takdirle, saygıyla anıyor, Kıbrıs Türk halkına ve onların dirayetli yöneticilerine şükranlarımızı sunmayı bir borç biliyorum. Bu ulusal davamızı yürekten benimseyerek tutarlı ve sürekli bir biçimde savunagelen ve bugünlere gelinmesinde değerli katkıları bulunan kamuoyumuza, geçen cumhuriyet hükümetlerine ve siyasal partilerimize, gene huzurlarınızda teşekkür ederim.

Hükümetimizin, yirmidokuz yıldır gündemde bulunan Kıbrıs sorununun çözümü bakımından temel hedefleri, Kıbrıs Türk halkının uluslararası antlaşmalara dayalı meşru hak ve çıkarlarını korumak, yaşamını güven ve esenlik içinde sürdürebilmesini sağlayacak koşulların yaratılmasını ve eşitlik statüsünün kabul edilmesini sağlamaktır. Bu temel hedeflere yönelik politikamızın dayandığı ana ilkeler şunlardır :

Çözüm, iki toplum arasında, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin iyi niyet görevi çerçevesinde, eşitlik ilkesine uygun olarak yapılacak serbest görüşmeler yoluyla bulunmalıdır.

Kıbrıs'ta sürekli bir barış düzeni kurulabilmesi, bulunacak çözümün yaşayabilirliğine bağlıdır. Bulunacak çözüm yaşayabilmelidir. Böyle bir çözüme, ancak, adanın tarihsel ve siyasal gerçekleri ile, çağdaş dünyadaki gelişmeler göz önünde bulundurularak varılabilir. Bu gerçekler ve gelişmeler ışığında, tek akılcı ve geçerli çözüm formülü, iki toplumlu, toplumların siyasal eşitliğine dayalı ve iki kesimli yeni bir ortaklık kurulmasıdır. Egemenliğin, eşit statüde iki toplumdan kaynaklanması, eşit biçimde paylaşılması ve kullanılması, çözümün vazgeçilmez öğeleri arasındadır.

Geçmiş deneyimler, Kıbrıs'taki iki toplumun iç içe yaşayamayacaklarını gösterdiği için, iki kesimlilik ilkesi, yaşayabilir bir çözümün temel koşulu olmuştur. Kıbrıs Türk halkının güvenliğinin tam olarak sağlanabilmesi için, Türkiye'nin garantörlük statüsü aynen sürdürülecektir. Kıbrıs Türk halkının 1963 yılından beri katlandığı özverilerin karşılığı, Ada'da kalıcı bir barış ve esenliğin sağlanması olmalıdır. Bu ilkelere göre bulunacak çözüm, Kıbrıs'ta, barış içinde, yan yana yaşayacak iki toplumun özgür iradeleriyle yaşama geçirilecektir.

İşte, Hükümetimiz, Kıbrıs sorununa, bu saydığım ilkelerle uyarlı, kalıcı ve gerçekçi bir çözüm bulunması amacıyla, Birleşmiş Milletler Genel sekreterinin iyi niyet görevi çerçevesindeki görüşmeler sürecini desteklemiş ve Kıbrıs Türk tarafını da, bu sürece yapıcı katkıda bulunmaya teşvik etmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kıbrıs sorununa, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin iyi niyet görevi çerçevesinde çözüm arama çabaları, 1990 yılının ilk aylarından başlayarak hareketlilik kazanmış ve giderek yoğunlaşmıştır. Güvenlik Konseyi, 1990 yılı başlarından itibaren, Kıbrıs sorununu 10 kez görüşmüş, 649, 716 ve 750 sayılı 3 karar kabul etmiş ve bu konuda 9 başkanlık açıklaması yapmıştır. 649 ve 750 sayılı kararları, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kabul etmişler; 716 sayılı Kararı ise, 649 sayılı Kararın içerdiği ilkelere uygun düştüğü ölçüde kabul ettiklerini söylemişlerdir.

Kıbrıs'taki iki toplumun siyasal eşitliğine dayalı, iki toplumlu ve iki kesimli bir federal çözüm esasını teyit eden 12 Mart 1990 tarih ve 649 sayılı Güvenlik Konseyi Kararının kabulünden sonra, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin temsilcileri, Adadaki iki tarafla temas halinde, çözüm şeklinin genel çerçevesini oluşturmaya yönelik bir düşünceler dizisi üzerinde çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Bu temsilciler, daha sonra, 1 Şubat 1992 tarihinde, iki tarafın katkılarıyla oluşturulacak bir genel çözüme yönelik düşünceler dizisini, bir belge olmayan belge ya da bağlayıcılığı bulunmayan bir belge halinde tarafların bilgisine sunmuşlardır.

Düşünceler dizisi, bütüncül ve tek bir paket oluşturmaktadır. Bu paket, tüm unsurlar üzerinde anlaşmaya varılıncaya kadar, kapsadığı hiçbir konuda anlaşmaya varılmış sayılamayacağı esasına dayanmaktadır.

Düşünceler dizisi, genel bir bakış halinde, Kıbrıs'ta, siyasal açıdan eşit, iki toplumlu ve iki kesimli bir ortak devlet kurulmasını, çözüm çerçevesinde, 1960 tarihli garanti ve ittifak antlaşmalarının yürürlükte kalmasını ve egemenliğin iki toplumdan kaynaklanmasını öngörmektedir. Düşünceler dizisi içinde, yerlerinden olmuş kişiler konusunun, esas itibariyle tazminat yoluyla halledilmesi öngörülmüş olmakla beraber, bir miktar Rum'un kuzeyde, bir miktar Türk'ün de güneyde yerleşmeleri, çözümün bir parçası haline getirilmek istenmiştir; bunun için, belirli koşullar ile zaman ve sayı sınırlamaları öngörülmüştür; federe devletlere, serbest dolaşım, yerleşim ve mülkiyet haklarının kullanılmasını koşullara bağlama yetkisi verilmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, 10 Nisan 1992'de, 750 sayılı Kararı kabul etmiştir. Kararda, Kıbrıs sorununun çözümünün, siyasal bakımdan eşit iki toplumdan oluşan iki kesimli bir ortaklık devleti temeline dayanacağı kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin iyi niyet görevi çerçevesinde sürdürülen çalışmalar sonucu ortaya çıkan ve çözüm şeklinin genel çerçevesini belirleyen düşünceler dizisini de onaylayan bu 750 sayılı Kararla, bu dizi içinde bulunmakla beraber, üzerlerindeki çalışmalar henüz tamamlanmamış olan toprak ve yer değiştirmiş kişiler konuları dahil bütün konuların sonuçlandırılması için, taraflar, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteriyle işbirliği yapmaya çağrılmışlardır. Yine kararda, düşünceler dizisinin tek ve bütüncül bir paket oluşturduğu ve çözüm şeklinin, Kıbrıs'taki iki toplum arasında varılacak anlaşmayla ortaya çıkabileceği teyit olunmuş; Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin, sorunun çözümünü amaçlayan iyi niyet görevinin adadaki iki topluma yönelik olduğu ve tarafların, görüşme sürecine, eşitlik esasına göre katıldıkları da vurgulanmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, 750 sayılı Güvenlik Konseyi kararı uyarınca, düşünceler dizisi içindeki konuları görüşmek üzere, iki toplum liderini New York'a davet etti. Görüşme sürecinin 18 Haziranda başlayan birinci turu, 23 Haziran günü tamamlandı. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu görüşme sürecindeki, birinci turun sonunda yaptığı açıklamada, görüşmeleri, yapıcı ve yararlı olarak nitelendirdi. Kıbrıs Türk tarafından ödün beklenen toprak ve yer değiştirmiş kişiler konularının ele alındığı görüşmeler hakkında Genel Sekreterin bu şekilde olumlu bir değerlendirme yapması, Türk tarafının hedeflerine uygun bir gelişme olmuştur.

15 Temmuzda başlatılan ikinci tur görüşmelere, 26 Ekimde devam edilmek üzere, 14 Ağustos günü ara verildi. Beş hafta süren ikinci tur görüşmelerin ilk dört haftasında, Genel Sekreter aracılığıyla, dolaylı temas yöntemi uygulandı; son haftasında ise, iki toplum lideri arasında yüz yüze dört görüşme yapıldı. İkinci tur görüşmeler de, 750 sayılı Güvenlik Konseyi kararı uyarınca, askıda kalan konular arasında özellikle işaret edilen toprak ve yer değiştirmiş kişiler konularıyla başladı. Genel Sekreter, bu iki konuda ilerleme sağlandığına kanaat getirdiğinde, "düşünceler dizisi" başlıklı belgenin öteki altı konusuna geçileceğini bildirmişti. Taraflara 15 Temmuzda verdiği "düşünceler dizisi" belgesinin ve ekindeki haritanın görüşmelere esas teşkil edeceğini belirten Genel Sekreter, kapsamlı bir çözümün, Kıbrıs Türk tarafına, uluslararası düzeyde tanınma, siyasal ve hukuksal eşitlik, egemenlik ve ekonomik kalkınma gibi temel avantajlar sağlayacağını da ifade etti. Genel Sekreter, Sayın Denktaş'a, Kıbrıs Türk tarafına yüzde 28,2 oranında toprak bırakan haritayı da, görüşmelere esas alınmak üzere verdi.

Sayın Denktaş, Birleşmiş Milletler eski Genel Sekreteri Perez de Cuellar'ın ve Amerika Birleşik Devletlerinin, toprakta yüzde 30 oranının hemen altına inildiği takdirde, kimsenin, Kıbrıs Türk tarafını bu çizginin altına çekemeyeceği hususunda 1984'teki taahhütleri ışığında, toprakta "yüzde 29, artı" ilkesinin, Türk tarafının kabul edebileceği son sınır olduğunu bildirdi ve Genel Sekreterin haritasını, ne ekonomik yaşayabilirlik ne de güvenlik kriterlerini karşılamadığı için kabul edemeyeceğini ifade etti.

Sayın Denktaş, toprak konusu geride bırakılabildiği takdirde, bir yandan, Kıbrıs Türk tarafının görüşme gücünün daha yüksek olduğu diğer konulara geçilebileceği, öte yandan, görüşmelerde her konuda uzlaşmaya varılıncaya kadar hiçbir şey kabul edilmiş değildir ilkesi geçerli olduğundan, "yüzde 29, artı" ilkesine göre hazırladığı bir haritayı Genel Sekretere verdi.

Genel Sekreter, Sayın Denktaş'ın verdiği bu haritayı uzmanlara inceletti ve haritanın, Türk tarafına, yüzde 31,9 oranında toprak bıraktığını bildirdi. Sayın Denktaş, Güzelyurt'un, Türk tarafında kalmak kaydıyla, bu haritada "yüzde 29, artı" esasına göre gerekli düzeltmeyi yapabileceğini söyledi; ancak, Genel Sekreterce Kıbrıs Türk tarafına danışılmadan hazırlanan ve evvelce üç kez yerlerinden olmuş 40 bin Türkün yeniden yerlerinden edilmelerine yol açacak haritayı hiçbir biçimde kabul edemeyeceğini kesin bir tavırla ortaya koydu. Sayın Denktaş'ın, toprak konusunda sergilediği bu kararlı tutum ve tavır, Hükümetimizce, başından beri, kuvvetle desteklenmiştir ve gerek konuyu yakından izleyen Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri gerek Güvenlik Konseyi daimi üyeleri nezdinde bu tavır savunulmuştur.

Rum tarafı, görüşmelerin ilk aşamasından itibaren, nasıl olsa Türk tarafı toprak konusunda müzakereleri koparacaktır hesabına dayanan bir taktik uygulamıştır; konunun Güvenlik Konseyine gönderilerek, Türk tarafının tek yanlı biçimde suçlanması için yoğun çaba harcamıştır. Kıbrıs Türk tarafı ise, esasen 1984'te kabul etmiş olduğu "yüzde 29, artı" ilkesini yeniden ortaya koyarak, bir yandan, toprak konusunda ulusal çıkarlarına aykırı hiçbir ödün vermemiş, öte yandan, müzakereleri koparmayarak, Rum tarafının oyununu bozmuştur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Denktaş'ın ölçülü, kararlı ve yapıcı tutum ve yaklaşımları ile Hükümetimizin bu tutum ve yaklaşımlara aynı kararlılıkla siyasal destek vermesi, alınan sonuçta belirleyici rol oynamıştır.

Rum tarafının, toprak konusunda nihaî anlaşmaya varılmadan öteki konulara geçilemeyeceği yolundaki ısrarlı baskılarına rağmen, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi çevreleri ile Genel Sekreter, görüşmelerin, öteki konulara geçilerek sürdürülmesini kabul etmişlerdir. Öbür konulara geçilmesiyle birlikte, görüşmelerin seyri de Türk tarafı lehine değişmiştir.

14 Ağustosa uzanan iki hafta süresince, Genel Sekreterin temsilcileriyle, yerlerinden edilmiş kişiler ve anayasa konuları görüşülmüş, 12-14 Ağustos günleri arasında da, iki toplum lideri, dört kez yüz yüze görüşmüşlerdir. Bu gelişme, Kıbrıs Türk tarafının uzlaşmaz olduğu yolunda ileri sürülen kasıtlı iddiaların geçersizliğini kanıtlamıştır.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, ikinci tur görüşmelerin başlamasından önce 13 Temmuz günü yaptığı Başkanlık açıklamasında, Genel Sekreterin, taraflar, dolaylı görüşmelerde, düşünceler dizisi üzerinde anlaşma menzili içine girer girmez, iki toplum lideri arasında doğrudan görüşmeler başlatma niyetinde olduğunu bildirmiştir. Genel Sekreterin, 12 Ağustosta, iki toplum lideri arasında doğrudan görüşmeleri başlatmasıyla, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin dört haftadan beri yapmakta olduğu olumlu katkılar sayesinde görüşmelerde ilerleme kaydedildiği, Birleşmiş Milletler çevrelerince resmen kabul ve tescil olunmuştur. Bu gelişme karşısında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için güçlük gösteren iki konu olan toprak ve yer değiştirmiş kişiler konuları, görüşmeler bakımından öncelikli konumlarını artık yitirmişlerdir, bundan kurtulunmuştur. Bundan sonra yapılacak görüşmelerde, tüm konuların, tek ve bütüncül bir paket anlaşma esasına göre ve bir karşılıklı uzlaşma anlayışıyla ele alınacağı bir dönem başlamaktadır. Durum, 18 Haziran'dan bu yana vuku bulan gelişmelerin tümü ışığında değerlendirildiğinde, Kıbrıs Türk tarafının haklılığının, barışseverliğinin ve çözüm yolundaki siyasî iradesinin, dünya kamuoyu önünde ve Güvenlik Konseyi çevrelerinde teslim ve kabul edildiği, tescil edildiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş'ın sabırlı ve dirayetli liderliğinde Kıbrıs Türk tarafınca izlenen tutum, bir yandan, ulusal çıkarlara aykırı düşen herhangi bir ödün verilmemesini sağlamış, öbür yandan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin adada barış ve uzlaşma için gerçek bir siyasî iradeye sahip olduğunu tüm dünya önünde ortaya koymuştur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşmelere, Denktaş ile Vasiliu arasındaki doğrudan toplantılara geçilmesinden sonra 14 Ağustosta ara verilmiş olması, Türk tarafının izlediği stratejiye uygun düşen bir gelişmedir. Bundan sonra görüşmeler, Genel Sekreterin gözetiminde, doğrudan, yüz yüze ve bütün konular üzerinde yapılacaktır. Bu da, esasen, bizim ve Kıbrıs Türk tarafının başından beri savunduğu pozisyondur. Sağlanan bu sonuçta, Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş'ın başkanlığındaki Kıbrıs Türk heyetine, Hükümetimizce, her aşamada verilen siyasî desteğin rolü büyüktür. Görüşmelerin bundan sonraki aşamasında da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine aynı desteği vereceğimizden kimsenin kuşkusu olamaz.

Ne kadar zamanım var Sayın Başkan?

BAŞKAN — Beş dakikanız var.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ERDAL İNÖNÜ (Devamla) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; dış politikamızın geniş ve zengin spektrumu içinde bir konuya daha değinerek sözlerimi bitireceğim; çünkü, daha uzun konuuşmama zaman elvermiyor.

Hükümetimizin Irak konusundaki politikası, ulusumuzun komşu Irak halkına beslediği dostluktan kaynaklanan insancıl düşünce ve yaklaşımlar ile bu ülkenin kendisinin de kabul etmiş olduğu Güvenlik Konseyi kararlarından doğan yükümlülüklerini yerine getirmesi ilkesine ve böylelikle, her zaman yan yana yaşayacağımız bu önemli komşumuzun uluslararası toplumdaki yerini en erken bir zamanda yeniden alması hedefine yöneliktir. Bu politika çerçevesinde, bir yandan, başta Kuzey Irak'ta yaşayan ve yurttaşlarımızla kardeşlik bağları olan insanlar olmak üzere, tüm Irak halkına, Türkiye üzerinden insancıl yardımlarda bulunulmasını kolaylaştırmak; öte yandan, bu yardımlara olanaklar ölçüsünde katkı sağlamak çabaları içindeyiz. Irak'a Nisan 1992 tarihinde gönderdiğimiz besin ve ilaç yardımı, bu katkılarımızın somut bir örneğidir.

Körfez bunalımından sonra yöredeki Kürt liderlerle başlatılmış bulunan diyaloğu sürdürmekteyiz. Bu diyalog bağlamında, yöredeki insancıl gereksinimlerin karşılanması amacıyla işbirliği yapıldığı gibi, başta Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması gereği olmak üzere, Irak'la ilgili politika ve görüşlerimizin de kendilerine anlatılması mümkün olmaktadır.

1991 sonbaharını izleyen dönemde ortaya çıkan otorite boşluğunun doğurduğu sıkıntıları gidermek, güncel hizmetlerin sürdürülmesini sağlamak düşünceleriyle, Kuzey Irak'taki Kürt cephesi, 1992 Mayısında yörede seçimlere gitti; seçimler sonucunda, bir yerel parlamento ile yerel yönetim oluşturuldu. Bu düzenlemeleri, Türkiye'nin kararlı bir savunucusu olduğu, Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması ilkesi çerçevesinde algılıyoruz. Bu ilke üzerinde Irak'ın diğer komşuları da düşünce birliği içinde oldukları gibi, aynı ilke, 688 sayılı Güvenlik Konseyi kararı dahil, Birleşmiş Milletlerin çeşitli kararlarında da teyit edilmiştir; bu bakımdan, uluslararası toplumun bir taahhüdü niteliğini taşımaktadır. Kuzey Irak'taki Kürt liderler de ülkelerinin bütünlüğüne bağlılıklarını birçok kez ifade etmişlerdir.

Hükümetimiz, Kuzey Irak halkının, Irak ulusunun bir parçası olarak ülkelerinde güvenlik, esenlik ve iç barış içinde yaşayabileceği koşulları bir an önce oluşturmalarını içtenlikle dilemektedir. Bu dileğin ötesindeki arayışların, Irak halkının geleceğine, bölge barış ve istikrarına hizmet etmeyeceği, yasal bir temel ve geçerliliklerinin olamayacağı kuşkusuzdur.

Irak'ta, insan haklarına saygılı, çoğulcu ve eşit katılımcı bir demokratikleşme sürecinin, bu komşu ülkede iç barış ve istikrarın sağlanması ile ülke bütünlüğünün korunması bakımlarından büyük önem taşıdığına inanıyoruz. Söz konusu sürecin, Irak devletinin yasal zemininde ve Irak'ın tümü için geçerli olacak biçimde gerçekleşmesi esastır. Irak'ın bir iç sorunu olan bu hususta, Irak nüfusunun tüm kesimlerinin ve Bağdat yönetiminin kendilerine düşen sorumluluğun bilinci içinde davranmaları tarihsel bir zorunluluktur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizleri, Bosna - Hersek'teki gelişmeler, Kıbrıs sorunu ve çok kısa olarak da komşumuz Irak'la bağlantılı konular hakkında bilgi sunmuş oldum. Bu fırsattan yararlanarak, Yüce Meclise, dış politikamızın genel tablosu ve Türkiye'nin, oluşmakta bulunan yeni uluslararası sistemdeki rolü, etkinlikleri, hedef ve beklentileri hakkında bir şeyler söylemeye çalışırken, değerli milletvekillerimizin bu konudaki görüşlerinden de yararlandık.

Hükümetlerin dış politika alanındaki başarı ya da başarısızlıklarının, diğer alanlardaki başarı ya da başarısızlıklarından bir ölçüde ayrılan yanları var. Dış politika alanında etkin olabilmek, ağırlıklı olabilmek, saygın bir konumda genişleyen ilgi ve işbirliği alanlarında yön verici, kendisine danışılma ve ortaklığı aranılma ihtiyacı duyulan tutarlı bir çizgiye varmış olmak, hepimiz için sevindirici ve geleceğe umut ve güvenle bakabilmemizi haklı kılan olgulardır.

Yüce Meclise bir iki rakamla da sunmaya çalıştığım gibi, tarihsel gelişmelerin evrimi, geçtiğimiz dokuz ayda, Türkiye'nin, büyük, eşzamanlı ve kendisini yakından ilgilendiren bunalımlarla uğraşabilme, bunları aşabilme gücünü sınamıştır. Gelişmeler, Türk dış politikasının sezgi gücünün ardında kalmıştır. Türk dış politikası, gelişmeleri önceden sezebilmiştir. Sürprizler, görüp söylediklerimizi algılayamanların payına düşmüştür.

Türkiye, geçen dokuz ayda, her türlü gelişmeyi ulusal çıkarları doğrultusunda tahlil edip yönlendirmiş; bunu yaparken, dünyada ve bölgesinde, dünün değil, yarının anlayış ve eğilimlerini kavramış, temsil etmiş ve savunmuştur. Uluslararası diplomatik tiyatroda, bir anlamda parterden kalkmış, başroldeki aktörler arasında sahnede yer almış bulunuyoruz.

Saldırganlığa karşı, önleyici diplomasiyi olgunlaştırmayı; uluslararası toplumun, uygar normları geçerli kılacak bir yaptırım gücüne kavuşmasını; gizli kuşku ve korkuların, açık iyi niyet ve işbirliği girişimleriyle giderilmesini; bir cümleyle, yurtta sulh, cihanda sulh ilkesinin çağdaş yorumunu simgeliyoruz. Tarihin akışına ters düşenlerin geçici başarılarının bir serap olduğunu söylüyoruz; Kafkasya'da söylüyoruz, Balkanlarda söylüyoruz, her yerde söylüyoruz; bunu bıkmadan yapacağız. Bu serapların ardından, uluslararası toplumun yeni bir barış, istikrar ve işbirliği ufkuna yönelmesi için, Türkiye'nin tarihsel misyonunu, görevini mutlaka yerine getireceğiz.

Yüce Meclise, seçkin grup sözcülerine, görüşlerini yansıttıkları tüm milletvekili arkadaşlarıma; dış politika konularında gösterdikleri duyarlı ve bugünkü genel görüşmemize yaptıkları değerli katkılar için Hükümetimiz adına ve kendi adıma teşekkür ediyorum.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İnönü.

Söz sırası, Sayın Bülent Ecevit'te.

Buyurun Sayın Ecevit. (DSP sıralarından alkışlar)

BÜLENT ECEVİT (Zonguldak) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; dünyanın dört bucağında yangın var, huzursuzluk var, çatışmalar var, soykırımlar var; ama, bu dünyanın bir köşesinde de barış içinde yaşayan bir ada var; o da Kıbrıs. Ama, nedense, birçok dünya devleti, bu arada Güvenlik Konseyi, asıl sorunlu bölgelere dikkatini ve etkinliğini yoğunlaştıracak yerde, bir barış adası olan, 18 yıldır bir barış adası olan Kıbrıs'la uğraşıyor; Bosna-Hersek'teki soykırıma göstermediği tepkiyi, Bosna-Hersek'teki savaşa, Dağlık Karabağ'daki, Azerbaycan topraklarındaki savaşa göstermediği tepkiyi, bu devletler ve kuruluşlar, Kıbrıs'taki barışa gösteriyor.

Kıbrıs'la ilgili son gelişmeler, bazı bakımlardan, bence, çok kaygı vericidir. Bir kere, göçmenler ve yeni yerleşim sorununun gündeme getirilmesi, hiç kuşkusuz, Türkiye'nin telkini ve baskısıyla, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından da kabul edilir gibi görünür duruma gelinmiştir; bundan ciddî kaygı duyuyorum; çünkü, Kıbrıs'ta Türk kesimine yerleştirilecek olan, yerleştirilmesi tasarlanan onbinlerce kişilik Rum topluluğu, Türk kesimine yerleştirilmiş bir dinamit olabilir ve Kıbrıs'ta yeniden çatışmalara yol açabilir; bu, Kıbrıs'ta yeni bir iç savaşın, yeni çatışmaların tohumları yerine geçebilir.

Son olarak New York'ta çok ilginç bir maç izlendi. Bunu bir boks maçına benzetecek olursak, boksörlerden biri ringe çıktı; fakat, öbür boksör, otel odasında keyfine baktı ve rengi çıkan boksör, ringte, zırh giyinmiş hakemle maç yapmak zorunda kaldı. Dünyada böyle bir maçın ve böyle bir mükazere yönteminin bir eşinin daha bulunmadığı kanısındayım.

Bu arada, Kıbrıs Türklerinin insanca ve özgürce yaşama hakkını büyük bir yüreklilikle ve yetenekle sağlamaya, korumaya çalışan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başkanı Sayın Rauf Denktaş'a çok haksız ve ağır baskılar yöneltildi. Amerika'dan gelen, İngiltere'den gelen, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinden ve Güvenlik Konseyinden gelen baskılar, hoşlanılmasa da, anlaşılabilir; ama, benim görebildiğim kadar, Türkiye'den de bazı ciddî baskılar geldi. Beni en çok kaygılandıran da budur. Gerçi, Türkiye'nin, Sayın Rauf Denktaş'a, New York'taki görüşmelerle ilgili olarak herhangi bir baskı yaptığı, resmen inkâr ediliyor; fakat, benim görüşüme göre, baskı, açıktan yapılmıştır.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına konuşan Sayın Mümtaz Soysal -ki, bu konuları çok iyi bilen bir kimsedir- bu konuya değindi ve dedi ki, "New York'taki görüşmeler sırasında Sayın Rauf Denktaş'ın en zayıf noktası, Türkiye'nin bir zarar görmesi ihtimalidir. Onun için, hep bu zayıf noktasına ağırlık verilmek istendi." Sayın Soysal bunu çok güzel ifade etti; fakat, bir iktidar grubu adına konuştuğu için, tabiî, o hassas noktanın kimler tarafından ön plana çıkarıldığını söylemedi; söyleyemedi; onu da, arkadaşımın izniyle, ben tamamlamak isterim. Sayın Rauf Denktaş'ın en zayıf noktası olan, yani Türkiye'yi güç durumda bırakmama kaygısından kaynaklanan en zayıf noktası olan yerde, baskı, maalesef, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Başbakanından geldi.

Bir gazeteci, Sayın Başbakan Demirel'e şu soruyu sordu : "Eğer, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri görüşmelerden hoşnut olmaz, tatmin olmaz da, konuyu, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine götürmeye kalkışırsa Türkiye bundan zarar görür mü?" Sayın Demirel, hiç tereddüt etmeden, "evet, Türkiye, bundan büyük zarar görür" dedi. Sayın Rauf Denktaş'a bundan daha ağır bir baskı yapılamazdı. Dahası, 2 Ağustos günü bir gazetede yayımlanan demecinde Sayın Demirel; "Kıbrıs, Türkiye'nin önündeki en büyük handikaptır; yani, en büyük engeldir" dedi.

Değerli arkadaşlarım, bir insan korkabilir; ama, bir devlet adamının, uluslararası sorunlarla ilgili olarak korkusunu dünya önünde açığa vurmaya hakkı yoktur. (DSP, ANAP ve RP sıralarından alkışlar) Sayın Demirel de bir insan olarak korkabilir; ama, Kıbrıs konusunda korkusunu dünya önünde açığa vurmuştur ve bu şekilde, Türkiye'nin uluslararası baskılara açık olduğu kanısını dünyaya yaymıştır ve bu baskıları da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yönetimine aktarmaya istekli ve hazır olduğu izlenimini yaymıştır. Bu, benim görüşüme göre, New York görüşmeleri, müzakereleri sırasında Denktaş'ı arkasından bıçaklamakla eşanlamlıdır.

Daha önce de, maalesef, Sayın Özal, Anavatan Partisi İktidarı döneminde, kendisi Cumhurbaşkanı iken, buna benzer talihsiz açıklamalarda bulunmuştu ve Kıbrıs'ın, Türk ekonomisi üzerinde ağır bir yük olduğunu öne sürmüştü. Ben, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin, Türk ekonomisi üzerinde ağır bir yük olduğuna ve olabileceğine inanmıyorum, bu mümkün değildir. Koskoca Türkiye, herhalde, 160 bin nüfuslu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin, gerekirse bütün maddî gereksinmelerini bile karşılayabilecek olanaklara sahiptir.

Öte yandan, Sayın Mümtaz Soysal'ın da belirtmiş olduğu gibi, uluslararası alanda, Kıbrıs sorununun, Türkiye'ye bir yük, bir handikap, bir engel olduğu iddiaları da tamamıyla yanlıştır; çünkü, kendisinin de haklı olarak belirttiği gibi, Kıbrıs sorunu, Batı âleminin, Amerika'nın, Butros Gali'nin, Yunanistan'ın, Kıbrıs Rumlarının istediği gibi çözülse bile, şu sırada Türkiye'nin, Avrupa Topluluğuna üyeliği önündeki engeller kalkmamış olacaktır; çünkü, bu engeller, Türk ekonomisinin eksikliklerinden kaynaklanmaktadır, demokrasisinin eksikliklerinden kaynaklanmaktadır, hızlı nüfus artışından kaynaklanmaktadır ve belki de Müslümanlığından kaynaklanmaktadır.

Aslında, Amerika Birleşik Devletlerinin ve güçlü başka bazı Batı devletlerinin Kıbrıs'la bu kadar yakından ilgilenmelerinin hiçbir mantıkî nedeni, gerekçesi yoktur. Dünyadaki blok laşma, kamplaşma ve soğuk savaş döneminde, Kıbrıs'ın, birçok devlet için stratejik önemi vardı. Başta Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği olmak üzere, birçok devlet için, Kıbrıs, büyük stratejik önem taşıyan bir ülke idi; hatta, sabit bir uçak gemisi gibi tanımlanırdı; fakat, dünyadaki kutuplaşma sona erdikten, soğuk savaş sona erdikten sonra, artık, Kıbrıs'ın stratejik önemi büyük ölçüde azalmıştır. Ancak, Türkiye için Kıbrıs'ın öteden beri var olan stratejik önemi hâlâ devam etmektedir; yani, Kıbrıs sorunuyla ilgilenmek Türkiye'nin hakkıdır; ama, başka devletlerin ilgilenmeleri için bir neden yoktur. Bundan 390 yıl önce, Ünlü İngiliz oyun yazarı Shakespeare, Othello adlı piyesinde, bir politikacının ağzından, Kıbrıs'ın, Türkiye için stratejik önemini vurguluyordu ve "Türk, kendini öncelikle ilgilendiren bir konuyu gerilere itecek kadar idraksiz değildir" diyordu. Shakespeare'den 390 yıl sonra, Türkiye'yi yönetenlerin, Kıbrıs'ı, Türkiye için bir yük ve engel gibi görmek idraksizliğini sürdürmeyeceklerini umarım.

Bence, Türkiye'nin, Kıbrıs'la ilgili olarak, son yıllarda birçok hataları olmuştur. Biri, bundan önceki Hükümet döneminde, Cumhurbaşkanı Sayın Özal tarafından, Kıbrıs'la ilgili olarak dörtlü bir toplantı önerisinin yapılmış olmasıdır. Burada daha önce konuşan sözcüler tarafından da belirtildiği gibi, bunu, Yunanlılar ve Kıbrıs Rumları kolaylıkla istismar etmiş ve Güvenlik Konseyinin daimî bütün üyelerini içine alacak bir sürece dönüştürmek istemişlerdir ve bunu da büyük ölçüde başarmışlardır. Bu, bence, büyük bir yanlışlık olmuştur.

Öte yandan, yıllardan beri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti yadsınmaz bir gerçek olduğu halde, bu cumhuriyetin tanınması için, Türkiye, bundan önceki Hükümet döneminde de,

bugünkü Hükümet döneminde de, en küçük bir çaba göstermemiştir. Bugünkü Yunanistan Başbakanı Sayın Mitçotakis'in "Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunların ele alınması, çözülmesi için, evvela Kıbrıs sorununun çözülmesi gerekir" düşüncesine ise Türkiye'den hiçbir itiraz gelmemiştir. Oysa, Kıbrıs sorunu ayrıdır, Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunlar - başta Ege sorunu ve Batı Trakya Türklerinin sorunu olmak üzere- başkadır. Yunanistan bunlar arasında bağlantı kurmak istese bile, Türkiye'nin böyle bir bağlantıyı kabul etmemesi gerekirdi. Nitekim, deneyimli bir devlet adamı olan Sayın Karamanlis'le 1978'de -o, Yunanistan'ın; ben, Türkiye'nin Başbakanıyken- Montrö'de bir araya geldiğimizde, Sayın Karamanlis, Mitçotakis'in bugünkü tavrından çok daha farklı ve bence gerçekçi ve sorumluca bir tavır takındı ve dedi ki, "biz, burada, Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunları görüşmeye geldik, Kıbrıs sorununu gündemimizin dışında tutmalıyız." Ben de, tabiî, bu görüşü destekledim; fakat, şimdi, Türk-Yunan ilişkilerine, bugünkü Yunanistan Başbakanı, Kıbrıs ambargosunu, ipoteğini koyuyor ve Türkiye de, maalesef, buna sesini çıkarmıyor.

Türkiye'nin bir başka büyük hatası da, Türkiye ile Yunanistan arasındaki ciddî sorunları -ki, bunların başında Ege sorunu gelir- 12 Eylül 1980'den beri gündemden çıkarmış olmasıdır. Oysa, bu konuda, 1978'de Karamanlis'le buluşmamızdan başlayarak, çok verimli olabilecek bir diyalog süreci başlatılmıştı. Benim Başbakanlığımdan sonra Sayın Demirel'in başkanı olduğu Hükümet döneminde de bu diyalog sürdürülmüştü ve verimli sonuçlar vermeye doğru ilerliyordu; ancak, 12 Eylül'den sonra Türkiye, kendisi, çok haklı olduğu Ege sorununu rafa kaldırmıştır ve o günden bugüne işbaşına gelen hükümetler -bugünkü Hükümet dahil- nedense, bu sorunu, yeniden, dünya gündemine getirmemiştir.

Ege sorunlarının başında, tabiî, kıta sahanlığı sorunu ve hava sahası sorunu gelir. Biz, dünyadaki soğuk savaş devam ederken, karşı kampın başındaki Sovyetler Birliğiyle, kıta sahanlığı sorunumuzu, 1978 yazında, hiç sıkıntı çekmeden çözebilmiştik. Son yıllarda, öbür deniz sorunları, hava sahası sorunları da Sovyetler Birliği ile aramızda rahatça çözüldü; ama, sözde müttefikimiz olan Yunanistan'la Ege'deki sorunumuz maalesef çözülemedi ve Türkiye, bir Karadeniz devleti olmadığı halde Yunanistan'ı Karadeniz İşbirliği Projesiyle ilgili toplantıya, kulübe davet ediyor; fakat, bu daveti yaparken bile; sen, Karadeniz İşbirliği toplantılarına katıl; ama, bu arada Ege'deki ortak sorunumuzu da yeniden müzakere masasına getirmeye razı ol demiyor. Böylelikle, Türkiye, elindeki kozları ve olanakları da, dış politikasında, maalesef, değerlendiremez duruma gelmiştir.

Sayın milletvekilleri, benden önce konuşan başka hatiplerin, özellikle Sayın Erbakan'ın belirttiği gibi, Sayın Mümtaz Soysal'ın da dikkatli bir diplomat üslubuyla belirtmeye çalıştığı gibi, Kıbrıs için, bence, artık, yeni bir çözüm modeli oluşturmanın zamanı gelmiştir. Ben, federal çözümü Türkiye'de ilk savunanlardan biriyim; ama, aradan geçen yıllar, son 18 yıl, Kıbrıs'ta Rumlar ile Türkler arasındaki uçurumu o kadar derinleştirmiştir ki, karşılıklı güvensizliği o kadar artırmıştır ki, artık, federal çözümü şu aşamada uygulamaya kalkışmanın ne kadar gerçekçi olup olmadığını da tartışma zamanı gelmiştir kanısındayım. Özellikle dünyada federasyonlar dönemi kapanırken, Sovyetler Birliğindeki, Yugoslavya'daki, Çekoslovakya'daki federal düzenler çökerken, Türkiye'nin, hâlâ, Kıbrıs'ta federal çözüm diye diretme mecburiyetini hissetmesinin, bence anlamı yoktur.

Bu konuda benim önerim şudur : Kıbrıs'ta, Türkiye artık -tabiî, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti halkı da onaylarsa, o koşulla- federal çözüm yerine, bir bağımsız devletler topluluğu

çözümünü gündeme getirmelidir. Yani, bir gerçek olan, Kıbrıs'ta iki ayrı ve bağımsız cumhuriyetin varlığı tescil edilmelidir ve bu iki cumhuriyet arasında, ilişkilerini, işbirliklerini zaman içinde geliştirme olanağını sağlayacak bir dizi anlaşmalar önerilmelidir. Bunun sonucunda - biraz önce Sayın Mümtaz Soysal'ın da belirtmiş olduğu gibi- iki toplum, kendileri isterlerse, zaman içinde şartları ve zamanı uygun bulurlarsa, federal çözüme geçebilirler; ama, o çözüme erişebilmek için, evvela, Kuzey Kıbrıs'ta, bir değil, iki bağımsız devletin varlığının kabul edilmesi gerekir. Dünyanın, bu açık ve somut gerçeğe gözlerini kapatma hakkı yoktur. Onun için, benim kanımca, Türkiye Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tanınmadıkça, Kıbrıs sorunu için müzakerelerin devamını desteklemekten vazgeçmelidir. (DSP, RP ve ANAP sıralarından alkışlar) Müzakerelerin devamı için önkoşul, vazgeçilmez koşul, Kıbrıs'ta bir Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti varlığının, yani bu yadsınmaz gerçeğin dünyaca kabul edilmesi olmalıdır. Aksi halde, zaten, iki ayrı egemen devlet yoksa, sağlıklı bir federal çözüme de ulaşılamaz.

Bu arada Türkiye'nin, özellikle New York'taki son görüşmeler sürecinde bir taktik izlediği belli. Benim taktiklere pek içim yatmaz; ama, dış politikada taktikler izlenebilir. Türkiye, bu taktiğini açığa vurmuştur. Böylelikle, bu taktiğin değeri kalmamıştır. Nedir bu taktik : Sayın Denktaş, Batı dünyasında, uzlaşmaz bir kimse izlenimi veriyor; bu da, Yunanistan ve Rumlar tarafından, Batılı bazı devletler tarafından istismar ediliyor; onun için, Sayın Denktaş birtakım ödünleri versin; nasıl olsa, Yunanistan, o kadarıyla yetinmeyecektir, masadan kaçacaktır; böylelikle, Sayın Denktaş suçlanmaktan kurtulur. Bu, son derecede tehlikeli bir oyundur, Rus ruleti oynamak kadar tehlikeli bir oyundur. Kaldı ki, bu oyun açıkta oynanmaktadır. Nasıl olsa Rumlar masadan kaçacak diye Türk tarafı birtakım tavizler verirse, öyle bir an gelir ki, Kıbrıs Rumu, "bu oyunu gördüm, kabul ediyorum" der; o zaman, verdiğimizle kalırız, verilenle kalırız.

Artık, bence, harita konusunda verilebilecek ödünlerin son sınırına gelinmiştir. Hep, Güzelyurt'un verilmemesi gerektiğinden söz ediliyor; çok doğru; ama, yalnız Güzelyurt değil, bir de Yeşilırmak vardır Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin en batı ucunda. Burası, benim bilebildiğim kadarıyla, Kıbrıs'ın en verimli toprağıdır; cennet gibi bir yerdir çalışkan bir halkı vardır üretimi boldur ve Barış Harekâtı sırasında da, Yeşilırmak halkı, kendi kendini kurtarmıştır. Şimdi kimsenin -isterse Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri olsun- Güzelyurt'u da, Yeşilırmak'ı da Rumlara aktarmaya hakkı yoktur.

Sayın milletvekilleri, bir gerçeği hatırlatmak isterim; ama, benim burada hatırlatmam yetmez; bunu, Türkiye'nin, bütün dünyaya hatırlatması gerekir. Dünyanın gözünde, hep, Türkler ile Yunanlılar çatışırmış gibi gösterilir. Oysa, bizim çok yakın, sıcak dost olduğumuz dönemler de olmuştur; ne zamanlarda Batılıların, Türk-Yunan ilişkileriyle ilgilenmekten vazgeçtikleri zamanlarda. Bir örnek vereyim : Kurtuluş Savaşından hemen sonra, Batılılar, Türk-Yunan ilişkileriyle ilgilerini bir süre için askıya almışlardır ve o sırada Yunanistan'ın başında Venizelos, Türkiye'nin başında Atatürk varken, yani karşılıklı savaşılan dönemde kendi uluslarının liderliğini yapmış olan kimseler varken, Türkiye ile Yunanistan arasında son derecede sıcak bir dostluk ve işbirliği kurulabilmiştir.

İkinci Dünya Savaşından sonra da, Batı dünyası, kendi savaş sonrası sorunlarıyla ilgiliyken, bir süre, Türkiye ile Yunanistan'ı yalnız bırakmıştır. O sırada Yunanistan'da Sayın Karamanlis, Türkiye'de merhum Menderes başbakandı; onların başbakanlıkları dönemlerinde de yine Türkiye ile Yunanistan arasında son derece de sıcak, yakın ilişkiler kurulabilmiştir.

O halde, Batı dünyasına anlatmamız gereken şudur : Eğer Türkiye ile Yunanistan'ın iyi geçinmesini istiyorsanız, eğer Kıbrıs sorununun çözülmesini istiyorsanız, bu sorunlarla ilgilenmekten vazgeçin. Bundan vazgeçtikleri zaman, Türkiye ile Yunanistan, dostça komşuluk ilişkileri bakımından bütün dünyaya örnek olabilirler; çünkü, bunda her iki ülkenin de büyük çıkarı vardır.

BAŞKAN — Sayın Ecevit, beş dakikanız var.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Sayın milletvekilleri, Türkiye, kendi Kıbrıs politikasını, Güvenlik Konseyi sultasından, Batı baskısından ve Amerika Birleşik Devletleri güdümünden bir an önce kurtararak ve Kıbrıs Türkleriyle uyumlu olarak, kendi özgün Kıbrıs politikasını bir an önce belirlemelidir.

Bosna-Hersek sorununa ve Yugoslavya sorununa da kısaca değinmek istiyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'nin belirgin ve özgün bir Kıbrıs politikası olmadığı gibi, son yıllarda, bir Balkan politikası da yoktur; oysa, Türkiye, öncelikle bir Balkan ülkesidir.

Ben, bir Balkan politikası ve özellikle Yugoslavya ağırlıklı bir Balkan politikası oluşturmamız gerektiğini, bunun vaktinin geldiğini, bundan iki yılı aşkın bir süre önce, 27 Temmuz 1990'da, Milliyet Gazetesindeki uzun bir söyleşimde belirtmiştim ve -o sırada Yugoslavya henüz bölünmemişti- temenni edilmemekle birlikte, bölünebileceğini belirtmiştim; Türkiye'nin öncelikle bunu önlemeye çalışması gerektiğini, önlenemezse, çözülme sürecinde ortaya çıkabilecek sorunların çözümüne katkıda bulunmaya hazırlıklı olması gerektiğini belirtmiştim; Balkan politikamızda Yugoslavya'nın en önemli unsur olması gerektiğini, eğer Türkiye erken davranmazsa, bütün Yugoslavya'da yangın çıkabileceğini ve Türkiye'nin yeni göç dalgalarıyla karşılaşabileceğini haber vermiştim; eğer, Yugoslavya sorunun çözümüne kendisinden beklenen etkin katkıyı yapabilirse, Türkiye'nin Balkanlardaki ağırlığının büyük ölçüde artacağını ve bunun, bütün Batı âlemiyle ve bütün dünyayla ilişkilerini de çok olumlu biçimde etkileyeceğini belirtmiştim. Fakat, maalesef, Türkiye, bir Balkan politikası da, Yugoslavya politikası da oluşturamamıştır ve olayların arkasından, etkisiz durumda sürüklenmiştir.

Evet, Bosna-Hersek olayıyla ilgili olarak, Türkiye, dünyada bir kamuoyu yaratmak için elinden gelen çabayı göstermiştir; ama diplomaside başarının ölçüsü, alınan sonuçtur. Bugün hangi sonuç alınabilmiştir? Bosna-Hersek'te soykırım önlenebiliyor mu? Bosna-Hersek'te Sırpların saldırıları önlenebiliyor mu? Oysa, Türkiye, yangın bu ölçüye varmadan önce, Bosna-Hersek'e karşı başlaması beklenen -Yugoslavya'daki durumu biraz bilenlerce, başlayacağı kolayca tahmin edilebilen- Sırp saldırısı başlamadan önce, somut ve makul bir politikayla ortaya çıkıp öncülüğü ele alsaydı, ben eminim ki, Yugoslavya'da bugün yaşanan ve önümüzdeki günlerde belki Kosova'ya, Makedonya'ya da sıçrayarak yaşanabilecek olan trajediler kolaylıkla önlenebilirdi.

Bugün de iş işten geçmiş değildir. Evet, Türkiye'nin, kendi başına, bir Birleşmiş Milletler kararı olmaksızın, Bosna-Hersek'e askerî birlik göndermesinin çok sakıncaları olabilir; ama, Bosna-Hersek yetkililerinin Türkiye'den bir isteği var, "bize silah gönderin" diyorlar. Türkiye'nin, bir soykırıma hedef olan Bosna-Hersek halkına yardım için silah göndermesinin karşısına, bugün dünyada hiçbir devletin çıkabileceğine inanmıyorum. Türkiye'nin, en azından bunu yapabilmesi gerekir.

Sayın milletvekilleri, Sırpların Bosna-Hersek'teki saldırısı -burada daha önce de değerli konuşmacılar tarafından ifade edildiği gibi- Müslümanlığa yönelik ve Türklere yönelik bir Haçlı seferine dönüşmüştür. Sırplar, Büyük Sırbistan hayali içinde, Yunanistan da Büyük Yunanistan hayali içindedir ve ikisi de, Müslüman tehdidi efsanesiyle Batı'yı yanlarına çekmeye uğraşıyorlar. Oysa, Osmanlı döneminde Yugoslavya'daki bütün unsurlar birbirleriyle barış içinde yaşamışlardır.

Bugün Türkiye'de, Yugoslavya kökenli milyonlarca yurttaşımız vardır; Türk kökenliler dışında, Boşnaklar, Arnavutlar, Makedonlar vardır; ama, bunlar Türkiye'ye geldikleri vakit, "biz, Boşnak kökenli, Arnavut kökenli Türküz" derler. Türkiye'deki Boşnak nüfusu, Bosna-Hersek'in toplam nüfusunun iki katına yakındır. Hiçbir devlet Yugoslavya'daki ve Bosna-Hersek'teki sorunla ilgilenmeye, Türkiye kadar hak sahibi değildir ve bu konuda hiçbir devlet, Türkiye kadar görevli sayılamaz; ama, Türkiye, Yugoslavya sorunu Avrupa Topluluğuna havale etmiştir. Bunun sonucu ne olmuştur; Yugoslavya'nın bölünmesi olmuştur, Hırvatistan'da, Slavonya'da ve şimdi de Bosna-Hersek'te savaş olmuştur ve yine bunun sonucu olarak Avrupa Topluluğu, Yugoslavya'nın bölünmesini tahrik etmiş olması yetmezmiş gibi, bir de kantonal sistemle, Bosna-Hersek'i bölmeye kalkışmıştır ve bu da, Sırbistan'ın harekete, saldırıya geçmesinde başlıca etken olmuştur.

Değerli arkadaşlarım, aylardan beri, Yugoslavya sorunuyla en yakından ilgilenebilecek devlet olan Türkiye'nin, bütün eski Yugoslav cumhuriyetlerini ve başlıca etnik gruplarını İstanbul'da bir konferansa davet etmesi için yalvarıyorum; fakat, Hükümet aldırış bile etmiyor. İstanbul'da toplanması gereken konferans, çok daha sınırlı olarak Londra'da toplanıyor ve bizim Hükümetimiz, "bakın, biz de oraya çağrıldık" diye, kendine bir övünme payı çıkarmaya kalkışıyor. Bosna-Hersek'teki Müslümanlarla, İngiltere'nin ne ilgisi vardır, Avrupa Topluluğunun ne ilgisi vardır? Bütün bu devletlerden önce Türkiye'nin ilgilenmesi gerekir bu sorunla.

Sayın milletvekilleri, kısaca, Azerbaycan, Nahcivan sorununa da değinmek istiyorum. Türkiye'nin, Balkanlarla ilgili bir politikası olmadığı gibi, Kafkaslarla ilgili bir politikası da olmadığı görüldü. Başarılı diplomasi iddialarına karşın, Türkiye, Ermenistan'ın saldırılarını hâlâ önleyemedi ve Azerbaycan'ın kaybettiği toprakların kurtarılmasına bir katkıda bulunamadı. Tıpkı, Kıbrıs konusunda Sayın Demirel'in, Sayın Denktaş'ı güç durumda bırakması gibi, Nahcivan ve Dağlık Karabağ konusunda da Sayın Demirel, bütün dünya önünde, "bizim bu konularda yapabilecek hiçbir şeyimiz yoktur; eğer yardımda bulunursak, Ermenistan bütün dünyayı ayağa kaldırır" diye, kendisinin -Türkiyenin değil, kendisinin- korkusunu açığa vurmuştur.

Son olarak, geçen temmuz ayının sonunda, Sayın Demirel, resmî görüşmelerde bulunmak üzere, Gürcistan'ın Başkenti Tiflis'e gidecekti. Aynı günlerde, yüksek düzeyde bir Abhazya heyeti -başında Abhazya Cumhurbaşkanı olmak üzere- Türkiye'ye geldi; fakat, bu heyet, bütün devlet kapılarını kendine kapalı buldu; ne Başbakan ne Dışişleri Bakanı ne de başka bir bakan kendilerini kabul etti. Bu heyetin ziyareti hakkında pek o kadar haber yayınlamaması için -bildiğim kadar- TRT'ye de talimat verdi. Nedeni belli. Belli ki, Türkiye, haklı olarak, Gürcistan'la iyi ilişkiler kurmak istiyor; Abhazyada o sırada bağımsızlık ilanını kararlaştırmış ve Türkiye, Gürcistan'ın gücenmemesini istiyor; ama, o sırada Türkiye'ye gelen Abhazya heyetini kabul etmemenin bir anlamı vardır; bu, Gürcistan'a bir mesajdır. Bu mesaj şudur : "Biz, Abhazya sorunuyla, Abhazların sorunlarıyla ilgili değiliz, orada ne yaparsanız yapın" mesajı verilmiştir ve Gürcistan bu mesajı almış, Abhazya'yı işgal etmiştir. Abhazya'nın bağımsızlık istemesini

haklı bulmayabilir, sakıncalı bulabilir Türkiye Hükümeti; fakat, o takdirde yapması gereken şey -bunu eğer doğru bulmuyorsa- bir yandan Abhazya'dan gelen heyeti kabul edip bağımsızlık ilanından vazgeçirmeye çalışması, bir yandan da Gürcistan yöneticilerine, Abhazya halkını bağımsızlık arayışına zorlayan etkenleri ortadan kaldırması için telkinde ve ısrarda bulunmaktı. Fakat, Tiflis görüşmelerinden yansıyan haberlere göre, Türkiye, Abhazya konusunda böyle bir girişimde de bulunmamıştır.

BAŞKAN — Toparlayın efendim.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Türkiye, Abhazya sorunuyla ilgilenmek zorundadır; çünkü, Abhazya'da yaşayanların en az dört katı Abhaz, Çerkez yurttaşlarımızın kardeşleri olarak Türkiye'de yaşamaktadır. Bunlar, Türk Ulusunun ayrılmaz unsurlarıdır ve Türkiye topraklarında, Abhaz yurttaşlarımız ve Çerkez yurttaşlarımız ile Gürcü kökenli yurttaşlarımız, pekâlâ, barış içinde, dostça yaşayabilmektedirler. Türkiye'de sağlanan bu tılsımlı olay, pekâlâ, Türkiye'nin gayretiyle Gürcistan'da da sağlanabilirdi; fakat, Hükümet, bu ilgiyi de maalesef göstermemiştir.

BAŞKAN — Sayın Ecevit, lütfen...

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Sayın Başkan, son olarak kısaca, Irak sorununa değinmek istiyorum. Son Şırnak olaylarında, Sayın İçişleri Bakanı, devlet istihbaratının yetersizliğinden yakındı. Cumhurbaşkanı Sayın Özal da, bir gazeteciye verdiği demeçte, "bu ne biçim iş? Bu kadar adam ve silah nasıl geldi? Hiç tahmin edilmedi mi?" dedi.

Değerli milletvekilleri, dünyada, istihbaratın yüzde 80'i açık istihbarattır ve istihbaratın İngilizcesi de "intelligence"dir, yani zekâdır. İstihbaratta hüner, şu veya bu kanaldan alınan bilgileri, zekânın ışığında değerlendirmektir. Türkiye'deki Çekiç Gücün himaye ve desteğiyle Kuzey Irak'ta otorite boşluğu yaratılınca, PKK'nın orada yuvalanacağını, her türlü silahı ele geçireceğini, Türkiye'ye binlerce militan sızdırabileceğini, böylece bölücü terörün tırmanıp yaygınlaşacağını önceden kestirebilmek için ille özel istihbarat mı gerekirdi? Biraz intelligence, biraz zekâ, bunu önceden görmeye yeterdi.

Irak'a uygulanan ekonomik ambargodan, en çok Türkiye'nin, özellikle de Güneydoğu Anadolu ekonomisinin etkileneceğini önceden görebilmek için özel istihbarat mı gerekirdi; hayır. Bir ölçüde intelligence, yani zekâ, bunu önceden görmek için yeterliydi ve bu ekonomik bunalımın, Güneydoğu Anadolu'daki okumuş genç işsizliğini büsbütün artıracağını ve PKK'nın o gençleri kendi tuzağına çekme olanağını artıracağını, özel istihbarata gerek olmaksızın da...

BAŞKAN — Sayın Ecevit, bu konuyu, perşembe günü, olağanüstü bir celsede tekrar konuşacağız.

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Evet; ama, Irak'la ilişkilere geliyorum; özür dilerim efendim.

BAŞKAN — Biraz evvel karar verdik.

Lütfen bağlar mısınız?

BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Türk Hükümeti, hâlâ, "Irak'ın bölünmesini kabul etmeyiz" diyor; fakat, Irak, bugün fiilen ikiye bölünmüş durumdadır. Bunun gözardı edilebilmesi mümkün değildir ve şimdi, üçe bölünme hazırlıkları da maalesef sürmektedir. Irak'ın bölünmesinin, Türkiye için ve tüm Ortadoğu için doğuracağı, hatta şimdiden doğurmakta olduğu

sonuçları görmek için de özel istihbarata gerek yoktur; yine, biraz intelligence, yani zekâ yeterlidir. Devletimizi yönetenlerin hepsi, inanıyorum ki, üstün zekâlıdır; ama, maalesef, zekâları, Amerikan karartması altındadır.

Teşekkür ederim. (DSP, ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ecevit.

Söz sırası, Sayın Alparslan Türkeş'te.

Buyurun Sayın Türkeş. (MÇP sıralarından alkışlar)

ALPARSLAN TÜRKEŞ (Yozgat) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; dış politikayla ilgili olarak Kıbrıs meselesini ve diğer meseleleri görüşüyor Meclisimiz. Dış politika, bilindiği gibi, bir devletin sahip olduğu menfaatların, hakların korunması, zarara uğratılmaması ve bunlara ilave yeni menfaatların temin edilmesini planlayan bir faaliyettir. Dış politikada önemli bir faktör, hiç unutulmaması icap eden esas amil, kuvvet hesabıdır; devletlerin sahip olduğu kuvvetleri dikkate almak, kuvvet hesabına dayanmak ve bu kuvvet hesabıyla beraber dünya halkoyunu dikkate alıp, halkoyunu arkaya almaya çalışmaktır. Dünya halkoyunu kazanmadan, kuvvet hesabını gerçekçi bir şekilde yapmadan dış politika yürütmek, tesadüflere teslim olmak olur. O bakımdan, bu başlangıçla konuya giriyorum.

Her milletin, her devletin, bir tarihi vardır ve tarihi demek, devletlerin, milletlerin sicili demektir. Binaenaleyh, devletlerarası, milletlerarası bu meseleleri değerlendirirken, her devletin, her milletin sicilini iyi bilmek, sicilini iyi incelemek lazımdır.

Bosna-Hersek'te kardeşlerimizin kanı akmaktadır. Orada, insan hakları ayaklar altına alınmıştır ve sırf dinleri ayrı olduğu için, masum insanlar, soykırımına tabi tutulmaktadır. Bu olaylar, her gün, vatandaşlarımızın, milletimizin yüreğini kanatmaktadır. Bunlar için, tabiî ki, elden gelen her yardımın yapılması gereklidir. Tabiî, bu konu üzerinde daha açık konuşmak yararlı olmaz kanaatindeyim, dış politikayla ilgili birçok meselelerin çok açılmaması icap ettiği kanaatindeyim; ama, bu kardeşlerimizin katliamdan korunmaları, uğradıkları haksızlıklardan kurtarılmaları için gerekli her türlü teşebbüse başvurulması lazımdır.

Dünyada son zamanlarda meydana gelen gelişmeler, Türkiyemize, geniş imkânları ufukları açmıştır. Balkanlarda meydana gelmiş olan gelişmeler, Türkiye için, faydalanılacak, güzel gelişmelerdir. Bir defa, Makedonya Cumhuriyeti kurulmuştur. Türkiye, Makedonya Cumhuriyetini tanımıştır; süratle, elçi de göndermeliyiz, onların elçilerini de kabul etmeliyiz. Bulgaristan da Makedonya Cumhuriyetini tanımıştır. Bu, bizim için güzel bir gelişmedir, bizim için bir fırsattır. Bulgaristan'la anlaşmak suretiyle, Makedonya Cumhuriyeti ile aramızda bir savunma ittifakı kurmalıyız. Bunlarla beraber, bağımsızlığını alan diğer cumhuriyetleri tanımamız da isabetlidir. Özellikle Balkanlarda Arnavutluk'u, eski kardeşlerimiz, dostlarımız olarak iyi değerlendirmeliyiz; onlara elimizden gelen her yardımı yapmalıyız, onlarla siyasî işbirliğimizi en ileri hadlere götürmeliyiz.

Bosna-Hersek ile ilgili olarak, Sancak'ın durumunu, Kosova'nın durumunu dikkatle takip etmeliyiz. Buraların da Saraybosna'nın uğradığı saldırılara maruz kalmaması için, şimdiden, Türkiye Hükümeti olarak, çare, tedbir düşünmeliyiz; çünkü, Sırplar'ın, gayet fanatik olarak Müslüman düşmanlığı ile Bosna-Hersek'teki Müslüman katliamını sürdürdükten sonra Sancak'a ve Kosova bölgesine dönmeleri ihtimali çok kuvvetlidir; bunun alametleri de görülmektedir.

Binaenaleyh, Türkiye olarak, Kosova'da ve Sancak Bölgesinde yaşayan kardeşlerimizin - Arnavutluk ile de yakın işbirliği yaparak- buraların böyle bir tecavüze uğramaması için gerekli tedbirlere başvurmalıyız. Bunları belirttikten sonra, Kıbrıs ve diğer bölgelerdeki meseleler üzerinde de, görüşlerimi, özet olarak Yüce Meclise sunmak istiyorum.

Sözlerimin başında, meseleleri incelerken, olayları başladığı tarihten itibaren göz önünde bulundurmak lazım geldiğine işaret etmiştim. 1974 yılında iktidarda bulunan koalisyon hükümeti isabetli bir kararla Kıbrıs'a çıkarma yapmıştır, müdahalede bulunmuştur. Bu müdahale, Londra ve Zürih Antlaşmalarının bize verdiği bir haktır. Binaenaleyh, işi biraz daha geriden ele alırsak, Londra ve Zürih antlaşmalarını yapan zamanın Hükümeti çok başarılı işler yapmıştır. Londra ve Zürih antlaşmalarının Türkiye'ye sağlamış olduğu müdahale hakkı 1974 yılında isabetli bir kararla kullanılmıştır. Böylece, Kıbrıs'taki Türk kardeşlerimizin soykırıma uğramaları önlenmiştir. Yalnız, bu müdahale kararı isabetli olmakla beraber, icrası sırasında ciddî hatalar yapılmıştır. Birinci ateşkes, çok elverişsiz şartlarla kabul edilmiştir; ikinci ateşkes de aynı şekilde kabul edilmiştir. Bunlar kabul edilmekle beraber, bir büyük hata daha yapılmış, Maraş Bölgesi iskâna açılmamıştır; yani, Türkiye'deki yahut Kıbrıs'taki Türklerin Maraş Bölgesine yerleşmesine imkân verilmemiştir. Daha ilk anda yapılmış olan bu hata, karşı tarafa şu anlamda görülmüştür, böyle görülmesi de tabiîdir : "Maraş Türklerin değildir, bizim değildir önünde sonunda sizindir." Bunları da görmeliyiz. İsabetli bir kararla çıkarma yapılmış; ama, ilk ateşkes, Türk kuvvetleri çok dar bir bölgede iken kabul edilmiş, kuvvetlerimiz büyük bir tehlikeye atılmıştır. İkinci harekâttan sonra kabul edilen ateşkes de erken kabul edilmiştir. Ayrıca, Maraş Bölgesinin iskâna açılmamış olması da -bu, bugüne kadar devam etmiştir- büyük bir hata olmuştur.

Ayrıca, "Devletlerin sicilini bilmek lazımdır" dedim; devletlerin sicilleri de tarihleridir. Yunanistan'ın tarihini hepimiz biliyoruz. Yunanlıları harekete geçiren saiklerin ne olduğunu da biliyoruz. Yunanlıların, "Megaloidea" dedikleri bir hayalleri var; yani, Bizans İmparatorluğunu yeniden ihya etmek, Türkleri Anadolu'dan çıkarıp, Orta Asya steplerine sürmek. Bundan hiçbir zaman vazgeçmemişlerdir. Fanatik bir duyguyla, daima, böyle bir siyasete yönelmişlerdir. Yoksa, 1921'de Ankara'nın önünde bunların ne işleri vardı; Yunanistan neresi, Ankara neresi... Onun için, devletlerin siciline bakarak siyasetlerini değerlendirmek ve ona karşı tedbir bulmak lazımdır.

Yunanistan bir antlaşmayı kabul etse dahi o antlaşmaya güvenemeyiz. Şimdi, Kıbrıs konusunda Hükümetimizin ileri sürdüğü şartları kabul edip imza atsa bile, o antlaşmaya güvenmek imkânı yoktur; çünkü, Yunanistan ile gerek ikili olarak yaptığımız antlaşmalarda, gerekse çeşitli milletlerin iştirakiyle yapmış olduğumuz antlaşmalarda, imzalarına sadık kalmamışlardır, antlaşmayı çiğnemişlerdir. Mesela, en başta Lozan Antlaşmasını çiğnemişlerdir. Lozan Antlaşması, bütün Avrupa devletlerinin, Japonya'nın katkısıyla Yunanistan ve tarafımızdan imzalanmış bir antlaşmadır; fakat Yunanlılar, bu antlaşmaya riayet etmemişlerdir. Yunanlıların huyudur, antlaşmalarına riayet etmezler. Kendi menfaatlarına göre fırsat kollarlar ve emrivakiler yaparlar. Bu emrivakilere karşı ne yapacaksınız?.. İşte Batı Trakya... Batı Trakya'da, Lozan Antlaşması yapıldığı zaman, Türk nüfusu yüzde 85 nispetindeydi, Yunan nüfusu ise yüzde 15 idi. Bugün Türkler'in oranı yüzde 15'e düştü onları da her gün yok ediyorlar. Lozan Antlaşmasından sonra Türkiye'yi idare eden bütün hükümetler, bu oldubittiler karşısında ses çıkarmamışlardır; çünkü, Yunan'ı bu antlaşmalara riayete nasıl zorlayacaksınız?.. Bir tek çare var, kuvvet kullanarak, o da savaş demektir. O bakımdan, Yunanlıların sicilini iyi bilmemiz lazımdır.

Şimdi, Kıbrıs'ta ileri sürdüğümüz şartları kabul etseler, antlaşma imza edilse, bir süre sonra millî durum meydana getirerek, bu antlaşmaları çiğneyeceklerdir. Onların hedefi, enosis dedikleri hedef, Kıbrıs'ı Yunanistan'a katmaktır. Elen emperyalizmini ileri götürmektir.

Bunları dikkate alarak, Türkiye olarak, Rumlarla beraber müşterek bir federasyon çözümünü kabul etmemiz faydalı olmaz, yararlı olmaz. Bunun yerine -Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurulmuştur, insan haklarına dayalı bir cumhuriyettir- bu cumhuriyetin, evvela, Türk cumhuriyetleri tarafından tanınmasına çalışmalıyız. Yeni kurulan Türk cumhuriyetlerine, Kıbrıs Türk Cumhuriyetini tanıtalım. Dostumuz olan, yakınımız olan, sözümüzün geçeceği diğer dost birkaç memlekete de tanıtabiliriz. Balkanlarda yeni kurulan Makedonya gibi diğer cumhuriyetleri de hesaba katarak, onlara da tanıtabiliriz, karşılıklı elçi teatisi yapılabilir ve daha sonra da, Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin Birleşmiş Milletlere üyeliğini sağlamaya çalışmalıyız. Aksi halde, Yunanlılarla, Rumlarla yapılacak bir anlaşmaya, onların riayetini bekleyemeyiz, önünde sonunda onlar, o anlaşmayı rafa kaldıracaklardır ve Kıbrıs'ı enosise götüreceklerdir.

Elen emperyalizmi devam ediyor; Rumlarla aramızda birçok mesele vardır. Batı Trakya meselesi vardır. Ege meselesi vardır, adalar meselesi vardır. Adaların gayri askerî olması lazım iken, bugün hepsini askerî hale getirmişler, hava meydanları inşa etmişler, hava üsleri kurmuşlardır. Ayrıca, aramızda kıta sahanlığı meselesi vardır. Bunların hepsini Yunanistan uyutmaya çalışıyor ve bize diyor ki, "Kıbrıs'ın istisnaî bir durumu vardır, öncelikle bu meseleyi halledelim, diğerleri kolay, çözeriz." Bu Yunanlıların kurnazlığını ortaya koyan bir tekliftir, bunu kabul etmemeliyiz. Yunanistan ile aramızdaki bütün meseleleri bir paket olarak ele almalıyız, paket olarak çözümüne çalışmalıyız.

Kıta sahanlığı meselesinde, aramızda, geçmiş yıllarda, çok temaslar oldu, müzakereler oldu. Bilindiği gibi, Ege Denizinin, deniz dibi jeoloji haritaları vardır. Bu deniz dibi jeolojik haritalarda, Ege Denizi bizim Meriç Nehri ağzından itibaren Girit Adasına doğru bir yarıkla ikiye ayrılmaktadır. Bu yarık çizgisinin doğusu Türkiye tarafı, batısı Yunan tarafıdır. Bu meselenin çözümünde, kendilerine, bir zamanlar, bu çizginin bir ara hattı kabul edilmesi veya Ege'de müştereken faydalanma üzerine çeşitli teklifler hükümetlerimiz tarafından yapılmıştır; fakat, kabul etmiyorlar. Onlar, bizim kıyılarımızdan, bir zamanlar, fırsatlardan yararlanarak çalmış oldukları adalara dayanarak, Ege'nin kendilerinin olduğunu, Ege denizinde bizim hiçbir hakkımızın bulunmadığını ileri sürmektedirler ve bilindiği gibi adaların karusalarını 6 milden 12 mile çıkarmak istemektedirler. 12 mile çıktığı takdirde de, bilindiği gibi, Ege Denizinden geçmek bile mümkün olamaz. Türkiye hükümetleri haklı olarak, zamanında, adaların karasularının 12 mile çıkarılmasının savaş nedeni olacağını kendilerine bildirmiştir; çünkü, Ege'ye çıkamamak, içeriye hapsolmak Türkiye'nin büyük kayba uğramasına sebep olur.

Kıbrıs Adası, Süveyş'ten gelen ve Avrupa'ya uzanan yolların üzerinde önemli bir ada üstür; fakat, bundan ayrı olarak, Türkiye için, güvenliğiyle çok yakından ilgili bir adadır; Yunanistan'a 600 milden daha fazla uzaktadır, Türkiye'ye ise, malum olduğu üzere, 40 mil mesafededir; Türkiye'nin güvenliğiyle çok yakından ilgilidir. Kıbrıs üzerinde Türkiyemizin bir başarısızlığı, bütün Türk cumhuriyetlerinde, Türk âleminde Türkiye'ye karşı beslenen itimadı sarsar. O bakımdan, Kıbrıs meselesinin çözümü Türkiye için bir sınav mahiyetindedir. Bu sebepten, bu meselenin üzerine, milletimiz, önemle eğilmiş bulunmaktadır. hükümetlerimiz de, milletimizin bu arzusunu dikkate alarak, bu meselede Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini bağımsız bir cumhuriyet olarak yaşatmayı hedef almalıdır. Bu, milletimize yeni imkânlar açacaktır.

Meydana gelmiş olan yeni gelişmeler, Türkiye'nin sınırlarını genişletmemiştir; fakat, nüfuzunu, tesirini çok genişletmiştir. Bunları iyi değerlendirmemiz lazımdır. Bu bakımdan, bağımsızlık almış olan Türk cumhuriyetleriyle, Türkiye, organik teşkilatlanmaya gitmelidir. Bu teşkilatlanma nasıl olabilir? Bunu, Türk cumhuriyetlerine yaptığımız ziyaretler sırasında onların yetkililerine de anlatmıştım. Şöyle bir çözüm sunabiliriz : Bağımsızlık almış olan Türk cumhuriyetlerinin cumhurbaşkanları, başbakanları ve dışişleri bakanlarının katılımıyla, bir "Yüksek Türk Cumhuriyetleri Konseyi" meydana getirmek... Bu Konseye, alfabe sırasına göre, her cumhuriyetin cumhurbaşkanı, birer yıl süreyle başkanlık eder. Alfabe sırasına göre Azerbaycan başta geliyor, Azerbaycan Cumhurbaşkanı bir yıl başkanlık eder; ondan sonra Kazakistan geliyor, Kazakistan Cumhurbaşkanı; sırayla, bu şekilde başkanlık ederler. İhtiyaç gördükleri kadar ve çeşitli yerlerde toplantılarını düzenleyebilirler, bir araya gelebilirler. Bunların altında da, her cumhuriyetten 25 uzmandan meydana gelen, 25 uzmanın katılmasıyla, bir "Türk Cumhuriyetleri İşbirliği Daimî Meclisi" teşkil edilebilir. Böylece, bu cumhuriyetler arasında ekonomik işbirliği, kültür işbirliği gibi, her yönden sıkı bir dayanışma, safha safha kurulabilir, meydana getirilebilir. Bu, Türkiyemizin de gücünü artırır, o cumhuriyetlerin de gücünü artırır. Nasıl, Karadeniz Refah Bölgesi İşbirliği Teşkilatına adım attıksa -henüz bunu da tam organize etmedik; ama, bir başlangıç yapıldı- bu şekilde, Türk cumhuriyetleri de bir teşkilatlanma haline getirildiği takdirde, ileriye doğru gelişmeler çok faydalı şekilde yürütülebilir.

Bunları da sunduktan sonra, Kafkasya, Karabağ bölgesinden kısaca bahsetmek istiyorum. Karabağ, Azerbaycan'ın öz toprağıdır. Bunu Türkiyemiz de, Türk Hükümeti de her zaman ifade etmiş, ortaya koymuştur; ama, eline silah alan, kendini kuvvetli gören saldırıya geçiyor. Ermeniler, biliyorsunuz, Karabağ'da Azerilere saldırdılar. Bugün Karabağ'ın mühim bir kısmı da Ermenilerin işgali altındadır; henüz, Azerbaycan, silah zoruyla kendisinden çalınmak istenen topraklarının hepsini kurtarabilmiş durumda değildir. Bu bakımdan, Azerbaycan'ı da desteklememiz ve Azerbaycan'ın kendi öz vatanı olan Karabağ'ın Ermenilerin işgalinden kurtarılmasına yardımcı olmamız gerekmektedir.

Abhazya bölgesinden bahsedildi; tabiî ki, Kafkasya, doğumuzda uzanan bir ülkedir, yüzlerce yıldan beri de münasebetimiz olan bir ülkedir. Türkiye'yi çok yakından ilgilendiren olaylarla karşı karşıyayız; ancak, bu bölgede çeşitli insan toplulukları yaşamaktadır. Bunların münasebetleri birbirleriyle de gerginlik arz etmektedir. Abhazya'nın Gürcüler tarafından işgale uğraması tasvip edilemez; ama, o bölgede, biraz daha içeride, Çeçenler ve diğer topluluklar da vardır. Bunların da aralarında gerginlikler vardır. Meselenin fazla teferruatından bahsetmek istemiyorum.

Türkiye dış politikasını değerlendirirken, tabiî ki, gerçekleri birinci planda nazarı itibara almak ve sözümün başında da ifade ettiğim gibi, kuvvetleri iyi hesaplamak ve halkoyunu kazanmak için halkoyunu daima politikamızın arkasında destekçi olarak temin edebilmek için tedbirler düşünmeliyiz.

Sayın milletvekilleri, özet olarak sözlerim bunlardır.

Yüce Meclise saygılar sunarım.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Türkeş.

Saygıdeğer milletvekilleri, dış politikadaki gelişmeler konusunda bir genel görüşmeyi tamamladık; ancak, Meclisimizde temsil edilen bütün siyasal partilerimizin milletvekilleri ortak sonuç kararını Meclisimizin alması için, bir önerge vermişlerdir. Önergeyi okutup, sonra da kararınıza sunacağım.

III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) TEZKERELER VE ÖNERGELER (Devam)

3. — Siyasî parti grupları adına başkanvekillerinin ve grubu bulunmayan diğer parti milletvekillerinin, TBMM'nin, Bosna-Hersek Cumhuriyetinin ülke bütünlüğü ve sınırları ile ilgili zor kullanıma dayalı bir değişiklik ile Kıbrıs'taki iki toplumun rızasına dayanmayan hiçbir çözümü kabul etmeyeceğine ve bu hususların TBMM'nin görüşleri olarak Başkanlık Divanınca Türkiye ve dünya kamuoyuna duyurulmasına ilişkin müşterek önergeleri (4/52)

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlişikteki önergemizin işleme konulmasını arz ve teklif ederiz.

Mustafa Kalemli ANAP Grup Başkenvekili	Turhan Tayan DYP Grup Başkanvekili
Yaşar Erbaz MÇP Yozgat Milletvekili	Aydın Güven Gürkan SHP Grup Başkanvekili
Oğuzhan Asiltürk RP Grup Başkanvekili	H. Hüsamettin Özkan DSP İstanbul Milletvekili

Kıbrıs ve Bosna-Hersek sorununu görüşmek üzere olağanüstü toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi, aşağıdaki görüşleri Türkiye ve dünya kamuoyuna duyurmaya karar vermiştir :

1. Bosna-Hersek Cumhuriyetinin ülke bütünlüğü ve sınırlarıyla ilgili zor kullanımına dayalı bir değişikliği Türkiye Büyük Millet Meclisi hiçbir koşulda kabul etmemektedir ve etmeyecektir.

2. Türkiye Büyük Millet Meclisi, insanlık tarihinin en ağır katliamlarından birine uğrayan Müslüman Bosna-Hersek halkıyla içten bir dayanışma içinde bulunduğunu ve her türlü yardımı yapmaya hazır olduğunu açıklar.

3. Parlamentomuz, Sırp saldırılarının durdurulması konusunda uluslararası güç kullanımını bir insanlık ve barış ödevi saymakta ve bunu uluslararası camiadan beklemektedir.

4. Bosna-Hersek halkının, yaşam hakkının ve ülke bütünlüğünün korunmasında uluslararası güç kullanımının gecikmesi halinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sırp saldırılarının durdurulması konusunda gerekli her türlü girişimde bulunmayı bir insanlık ödevi sayacaktır.

5. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kıbrıs'taki iki toplumun rızasına dayanmayan hiçbir çözümü kabul etmeyecektir.

Mustafa Kalemli ANAP Grup Başkanvekili	Turhan Tayan DYP Grup Başkanvekili
Aydın Güven Gürkan SHP Grup Başkanvekili	B. Sami Daçe DYP Grup Başkanvekili
Ülkü Gökalp Güney ANAP Grup Başkanvekili	Oğuzhan Asiltürk RP Grup Başkanvekili

Alpaslan Türkeş
MÇP Genel Başkanı

H. Hüsamettin Özkan
DSP İstanbul Milletvekili

İbrahim Kumaş
Tokat Milletvekili
Birlik ve Barış Partisi
Genel Sekreteri

BAŞKAN — Yüce Meclisin bu sonuç kararının dünya ve Türk kamuoyuna sunulması için Başkanlık Divanına yetki verilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. (Alkışlar)

4. — Cezayir'e gidecek olan Turizm Bakanı Abdulkadir Ateş'in dönüşüne kadar, Turizm Bakanlığına, Kültür Bakanı Durmuş Fikri Sağlar'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/546)

BAŞKAN — Cumhurbaşkanlığı tezkereleri vardır; okutuyorum :

Bu, İçtüzük gereğince yapılması gereken bir işlemdir. Arkadaşlarımız lütfen salondan ayrılmasınlar; çünkü, iki oylama vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Cezayir Devlet Başkanı Muhammed Budiaf'ın cenaze törenine katılmak üzere, 1 Temmuz 1992 tarihinde Cezayir'e gidecek olan Turizm Bakanı Abdulkadir Ateş'in dönüşüne kadar; Turizm Bakanlığına, Kültür Bakanı Durmuş Fikri Sağlar'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

5. — Romanya'ya gidecek olan Millî Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın dönüşüne kadar, Millî Savunma Bakanlığına, İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/547)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 7 Temmuz 1992 tarihinde Romanya'ya gidecek olan Millî Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın dönüşüne kadar; Millî Savunma Bakanlığına, İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

6. — İngiltere'ye gidecek olan Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin dönüşüne kadar, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Akın Gönen'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/548)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 5 Temmuz 1992 tarihinde İngiltere'ye gidecek olan Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin dönüşüne kadar; Tarım ve Köyişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Akın Gönen'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

7. — Tunus ve İtalya'ya gidecek olan Sanayi ve Ticaret Bakanı Mehmet Tahir Köse'nin dönüşüne kadar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığına, Devlet Bakanı İbrahim Tez'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/549)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 5 Temmuz 1992 tarihinden itibaren Tunus ve İtalya'ya gidecek olan Sanayi ve Ticaret Bakanı M. Tahir Köse'nin dönüşüne kadar; Sanayi ve Ticaret Bakanlığına, Devlet Bakanı İbrahim Tez'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

8. — Finlandiya'ya gidecek olan Başbakan Süleyman Demirel'in dönüşüne kadar, Başbakanlığa, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/550)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) Zirve Toplantısına katılmak üzere, 8 Temmuz 1992 tarihinde Finlandiya'ya gidecek olan Başbakan Süleyman Demirel'in dönüşüne kadar; Başbakanlığa; Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

9. — Finlandiya'ya gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Ekrem Ceyhun'un vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/551)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) Zirve Toplantısına katılmak üzere, 8 Temmuz 1992 tarihinde Finlandiya'ya gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne

kadar; Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Ekrem Ceyhun'un vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

10. — Romanya'ya gidecek olan İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in dönüşüne kadar, İçişleri Bakanlığına, Millî Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/552)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 12 Temmuz 1992 tarihinde Romanya'ya gidecek olan İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in dönüşüne kadar; İçişleri Bakanlığına, Millî Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

11. — Finlandiya'ya gidecek olan Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Ömer Barutçu'nun vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/553)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) Zirve Toplantısına katılmak üzere, 8 Temmuz 1992 tarihinde Finlandiya'ya gidecek olan Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın dönüşüne kadar; Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Ömer Barutçu'nun vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

12. — Ukrayna, Gürcistan, Kırgızistan, Kazakistan ve Özbekistan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/554)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 14 Temmuz 1992 tarihinden itibaren Ukrayna, Gürcistan, Kırgızistan, Kazakistan ve Özbekistan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne

kadar; Dışişleri Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın vekillik etmesinin, Başbakan Vekilinin teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

13. — İngiltere'ye gidecek olan Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin dönüşüne kadar, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Akın Gönen'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin tezkerenin, söz konusu seyahat Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin işlerinin yoğunluğu sebebiyle yapılamayacağından işlemden kaldırıldığına ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/555)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 3 Temmuz 1992 günü ve Kan. Kar. 39-06-124-92-478 sayılı yazımız.

Görüşmelerde bulunmak üzere, 5 Temmuz 1992 tarihinde İngiltere'ye gidecek olan Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin dönüşüne kadar; Tarım ve Köyişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Akın Gönen'in vekillik etmesi ilgi yazımızla uygun görülmüştü.

Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri, işlerinin yoğunluğu sebebiyle İngiltere'ye gidemediğinden İlgi yazının işlemden kaldırılmasının, Başbakan Vekilinin teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

14. — Ukrayna, Gürcistan, Kırgızistan, Kazakistan ve Özbekistan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına, vekalet etmesi uygun görülen Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı işlerinin yoğunluğu sebebiyle Ankara dışında bulunacağından, Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/556)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 10 Temmuz 1992 gün ve Kan. Kar. 39-06-129-92-515 sayılı yazımız.

Görüşmelerde bulunmak üzere, 14 Temmuz 1992 tarihinden itibaren Ukrayna, Gürcistan, Kırgızistan, Kazakistan ve Özbekistan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşının vekillik etmesi ilgi yazımızla uygun görülmüştü.

Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı, işlerinin yoğunluğu sebebiyle Ankara dışında bulunacağından, Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

15. — Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gidecek olan Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Gökberk Ergenekon'un vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/557)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

20 Temmuz Barış ve Özgürlük Bayramı törenlerine katılmak ve görüşmelerde bulunmak üzere, 16 Temmuz 1992 tarihinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gidecek olan Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun dönüşüne kadar; Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Gökberk Ergenekon'un vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

16. — Kırgızistan ve Türkmenistan'a gidecek olan İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in dönüşüne kadar, İçişleri Bakanlığına, Millî Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/558)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 19 Temmuz 1992 tarihinden itibaren Kırgızistan ve Türkmenistan'a gidecek olan İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in dönüşüne kadar; İçişleri Bakanlığına, Millî Savunma Bakanı Nevzat Ayaz'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

17. — Avusturya'ya gidecek olan Sanayi ve Ticaret Bakanı Mehmet Tahir Köse'nin dönüşüne kadar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığına, Devlet Bakanı İbrahim Tez'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/559)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Merkezi Avrupa Girişimi Hükümet Başkanları Toplantısına katılmak üzere, 17 Temmuz 1992 tarihinde Avusturya'ya gidecek olan Sanayi ve Ticaret Bakanı M. Tahir Köse'nin dönüşüne kadar; Sanayi ve Ticaret Bakanlığına, Devlet Bakanı İbrahim Tez'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

18. — Amerika Birleşik Devletlerine gidecek olan Devlet Bakanı Tansu Çiller'in dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/560)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası (IBRD) yetkilileriyle görüşmelerde bulunmak üzere, 27 Temmuz 1992 tarihinde Amerika Birleşik Devletlerine gidecek olan Devlet Bakanı Prof. Dr. Tansu Çiller'in dönüşüne kadar; Devlet Bakanlığına, Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

19. — İsviçre'ye gidecek olan Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Gökberk Ergenekon'un vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/561)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından düzenlenen, eski Yugoslavya Cumhuriyetinde yerlerinden edilmiş kişilerle ilgili bakanlar düzeyindeki uluslararası toplantıya katılmak üzere, 28 Temmuz 1992 tarihinde İsviçre'ye gidecek olan Devlet Bakanı Orhan Kilercioğlu'nun dönüşüne kadar; Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Gökberk Ergenekon'un vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

20. — Gürcistan'a gidecek olan Başbakan Süleyman Demirel'in dönüşüne kadar, Başbakanlığa, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/562)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 30 Temmuz 1992 tarihinde Gürcistan Cumhuriyetine gidecek olan Başbakan Süleyman Demirel'in dönüşüne kadar; Başbakanlığa, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

21. — Gürcistan'a gidecek olan Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Ömer Barutçu'nun vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/563)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 30 Temmuz 1992 tarihinde Gürcistan Cumhuriyetine gidecek olan Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın dönüşüne kadar; Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Ömer Barutçu'nun vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

22. — Gürcistan'a gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/564)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 30 Temmuz 1992 tarihinde Gürcistan Cumhuriyetine gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

23. — Suriye'ye gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar, Dışişleri Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/565)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 1 Ağustos 1992 tarihinde Suriye'ye gidecek olan Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

24. — Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gidecek olan Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın dönüşüne kadar, Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/566)

BAŞKAN — Diğer tezekeriy okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 14 Ağustos 1992 tarihinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gidecek olan Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın dönüşüne kadar; Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Cavit Çağlar'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilirenize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

25. — Amerika Birleşik Devletlerine gidecek olan Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin dönüşüne kadar, Tarım ve Köyişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Akın Gönen'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/567)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

18 Ağustos 1992 tarihinde Amerika Birleşik Devletlerine gidecek olan Tarım ve Köyişleri Bakanı Necmettin Cevheri'nin dönüşüne kadar; Tarım ve Köyişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Akın Gönen'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilirenize sunarım.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

26. — Başbakan Süleyman Demirel başkanlığında, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı zirve toplantısına katılmak üzere 7 - 12 Temmuz 1992 tarihleri arasında Finlandiya'ya gidecek heyete Ankara Milletvekili Uluç Gürkan'ın da dahil edildiğine ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/568)

BAŞKAN — Başbakanlık tezkereleri vardır, okutup oylarınıza sunacağım :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

9 - 10 Temmuz 1992 tarihlerinde Helsinki'de yapılacak Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) zirve toplantısına katılmak üzere 7 - 12 Temmuz 1992 tarihleri arasında Hükümetimizi temsilen Finlandiya'ya gidecek olan başkanlığımdaki heyete, Ankara Milletvekili Uluç Gürkan'ın da dahil edilmesi uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve Meclisin ilk toplantısında Anayasamızın 82 nci maddesine göre gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

BAŞKAN — Tezkereyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

27. — Başbakan Süleyman Demirel'in 30 Temmuz 1992 tarihinde Gürcistan'a yapacağı resmî ziyarete katılacak milletvekillerine ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/569)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere bir heyetle birlikte 30 Temmuz 1992 tarihinde Gürcistan'a yapacağım resmî ziyarete ekli listede adları yazılı milletvekillerinin de katılmaları uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve Meclisin ilk toplantısında Anayasamızın 82 nci maddesine göre gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

Liste :

Hasan Ekinci (Artvin)
Refaiddin Şahin (Ordu)
Cemal Alişan (Samsun)

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

28. — Adlî Tıp Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında 18.6.1992 tarih ve 3820 sayılı Kanunun bir daha görüşülmek üzere geri gönderildiğine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/543)

BAŞKAN — Cumhurbaşkanlığı tarafından geri gönderilen kanunlara ait iki tezkere vardır; okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 22.6.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02/467-2268 sayılı yazınız.

İlgideki yazınıza ekli olarak gönderilen Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca 18.6.1992 tarihinde kabul edilen 3820 sayılı "Adlî Tıp Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" incelenmiştir.

Kabul edilen Kanunla, 14.4.1982 tarih ve 2659 sayılı Adlî Tıp Kurumu Kanununun;

1. 4 üncü maddesi değiştirilmek suretiyle Adlî Tıp Kurumu Başkanının adlî tıp ihtisası yapmış uzmanlar arasından atanması gerekirken, bu şart kaldırılmış, tıpta diğer dallarda ihtisas yapmış uzmanların da bu göreve atanması imkânı sağlanmıştır.

Bu değişikliğin yasalara aykırı bir yönü tespit edilememiş ve olumlu karşılanmıştır.

2. "Atama Esasları" başlığını taşıyan 26 ncı maddesi değiştirilerek;

Adlî Tıp Kurumu Başkanı, Başkan Yardımcısı, İhtisas Kurulu Başkanları ve İhtisas Kurulu üyeleri, Adalet Bakanının inhası üzerine, uzman elemanlar veya üniversitelerin ilgili fakülte öğretim üyeleri ve yardımcıları arasından üçlü kararname ile atanırken; bu defa yapılan düzenleme ile belirtilen bu elemanların, Adalet Bakanının teklifi ve Başbakanın onayı ile atanmaları yolu benimsenmiştir.

Bu değişikliğe ilişkin kanunun gerekçe bölümünde, aşağıdaki görüş yer almaktadır.

"Bu maddede 2659 sayılı Yasanın 26 ncı maddesi ile Adlî Tıp Kurumundaki görevlere atanacakların unvan ve sıfatları ile atama usulleri, sözleşmeli personel atanmasında durum ve şekilleri saptanıp düzenlenmiştir."

Atama kararının bir yürütme işlemi olduğunda kuşku yoktur.

Anayasanın 8 inci maddesinde, "Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir" hükmü yer almaktadır.

Cumhurbaşkanı, icraî salahiyetin sahibi olan yürütme erkinin aslî unsuru olup, onun başıdır. Cumhurbaşkanı, bu konumu ile idarede istikrarın en önemli teminatıdır.

Cumhurbaşkanına danışılması ve hükümet işleri hakkında bilgi verilmesi, kendilerinin gereken hallerde uyarı ve tavsiyelerde bulunması, Anayasa ve kanunlar ile kesinleşmiş mahkeme kararlarına açıkca aykırı hukukî tasarrufları imzadan çekmesi, parlamenter sistemin bir gereği ve geleneğidir.

Gerçekten bu hususlar Anayasanın 104 üncü maddesinin birinci fıkrasında, Cumhurbaşkanı "Anayasanın uygulanmasını Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetir" şeklinde ifade edilmiştir.

Bu itibarla, genel idare esaslarına göre yürütmekte olan kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevleri yürütecek kilit makamlara yapılacak atamalarda Cumhurbaşkanının bilgisi olmalı ve atamalar onun tasvibine iktiram etmelidir.

İşte bu nedenlerdir ki, Cumhurbaşkanının imzalama yetki ve görevi 104 üncü maddede açıkca belirtilmiştir.

Buradaki kararnameler deyimi, yalnız Bakanlar Kurulu kararnamelerine yönelik olmayıp, Başbakanın katıldığı tasarrufları da içermektedir. Zira, adına ne denirse densin, burada söz konusu olan önemli bir idarî tasarruftur.

Bilindiği üzere "Adlî Tıp Kurumu", adlî işlerde bilirkişilik yapmak üzere kurulmuştur. Mahkemeler, hâkimler ve savcılar tarafından gönderilen adlî tıp ile ilgili konularda bilimsel ve teknik görüşlerini bildirmekle yükümlüdür.

Adlî Tıp Kurumu gerek ceza, gerekse hukuk davalarının sağlıklı olarak sonuçlanmasında önemli katkısı olan büyük bir kuruluştur.

Adlî Tıp Kurumunun ilgili ve yetkili ünitelerince usulüne göre verilen raporlar, mahkemelerin hükümlerini oluşturan aslî unsurlardan biridir.

Bu Kurumun başkanı, başkan yardımcısı, ihtisas kurulları başkan ve üyeleri, üniversitelerin ilgili fakülte öğretim üyeleri veya yardımcıları ile uzman elemanları arasından seçilmektedir.

Genel idare esaslarına göre yürütülen bu önemli kamu hizmetinin yukarıda sayılan kilit makamlarına yapılacak atamanın, Cumhurbaşkanının tasvibine sunulmaması, Anayasanın 8 inci maddesi ile özellikle (104/b) maddesinin "Kararnameleri imzalamak" paragrafına aykırı olduğu gibi, Anayasamız kadar önemli olan müesses tatbikatımız ve teamüllerimizle de çelişmektedir.

Adlî Tıp Kurumu, kamu hizmeti görmektedir. Bu kamu hizmetinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, kurum başkanı, başkan yardımcısı, ihtisas kurulları başkan ve üyeleri vesair görevli-

ler tarafından yerine getirilmektedir. Bu görevlilerin incelenen kanunda öngörüldüğü biçimde Bakanlar Kurulunca belirlenecek sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarı çerçevesinde sözleşmeli olarak çalıştırılmaları, Anayasanın (128/2) nci maddesine aykırıdır.

Bu husus, Anayasa Mahkemesinin bazı kararlarında ifadesini bulmuştur. Örneğin, Anayasa Mahkemesinin 19.4.1988 günlü ve Esas No. 1987/16, Karar No. 1988/8 sayılı Kararında, "yasada sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin esasların bulunması Anayasanın 128 inci maddesinin gereğidir. Bu personeli göreve alma, görevden çıkarma nedenleri ve çalışma koşulları yasada gösterilmelidir. Kamu görevlilerine ilişkin düzenlemeler ancak bu biçimde yapılabilir" denilmektedir. Oysa incelenen 18.6.1992 tarih ve 2820 sayılı Kanunda; "Bu şekilde çalıştırılan sözleşmeli personel, kadrolarının her türlü yetki ve sorumluluğunu taşır" denilmekle yetinilmiş, sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarının belirlenmesi Bakanlar Kurulunun kararına bırakılmıştır.

Bu müessese Adlî sistemimizin bir uzantısı sayılan ve onunla iç içe çalışan bir müessese olduğundan politik etkilerden uzak kalması ve değişik bir şekilde de olsa bir teminatının bulunması gerektiğine inanılmaktadır.

Kanun getirdiği atama şekli ile bu endişeleri çoğaltan, kurumu politik etki altında tutmayı önleyemeyen ve Cumhurbaşkanlığı makamını devreden çıkarmakla, çalışanların teminatını ortadan kaldıran bir yapıya dönüştürmüştür.

Cumhurbaşkanı adlî teşkilatın uzantısı kabul edilen bu müessesede çalışan yetkililer için teminat görevini yapan bir makam durumundadır.

İncelenen Kanun bu bakımdan da Anayasaya aykırıdır.

Burada üzerinde durulması gereken önemli bir husus da, 23.4.1981 tarih ve 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanun hükümleridir.

Başbakanlık ve bakanlıklarla, bunlara bağlı kuruluşlarda, teşkilat kanunu bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, atama ve nakiller bu Kanunda belirtilen usullere göre yapılmaktadır.

Getirilmek istenen sistem bu yasa ile belirlenen genel prensiplere de aykırı düşmektedir.

Anayasa Mahkemesinin muhtelif kararlarında da açıklandığı üzere, kanun önünde eşitlik ilkesinden ayrılabilmek için, ortada haklı bir neden, kamu yararı ve kamu düzeninin bulunması gerekmektedir.

Yukarıya aynen alınan gerekçe bölümünde, atamada genel kaideden ayrılmayı gerektirecek haklı bir neden, kamu yararı ve düzeni ortaya konmuş değildir.

Hal böyle olunca, 18.6.1992 tarih ve 2820 sayılı Kanunun çerçeve 2 nci maddesi ile 2659 sayılı Adlî Tıp Kanununun 26 ncı maddesinde yapılan düzenlemenin, Anayasanın, 8, 10, 104 ve 105 inci maddelerine aykırı olduğu görülmektedir.

Sonuç :

Belirlenen sebeplerden dolayı 18.6.1992 tarih ve 3820 sayılı Adlî Tıp Kurumu Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Anayasanın 89 uncu maddesi gereğince bir defa daha görüşülmek üzere iade edilmiştir.

Arz ederim.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Yüce Meclisin bilgisine sunulmuştur.

29. — 17.7.1963 Tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair 2.7.1992 tarih ve 3834 sayılı Kanunun bir defa daha görüşülmek üzere geri gönderildiğine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/544)

BAŞKAN — TÜBİTAK Yasası ile ilgili bir iade tezkeresi vardır; okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 3 Temmuz 1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02/1380-5797 sayılı yazınız.

İlgideki yazınıza ekli olarak gönderilen ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca 2.7.1992 tarihinde kabul edildiği bildirilen 3834 sayılı 17.7.1963 tarihli ve 2788 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun incelenmiştir.

11.6.1962 tarihinde Hükümetçe hazırlanan kanun tasarısı ile, müspet bilimlerin cemiyet hayatındaki rolü, bilim için araştırmanın önemi, harp sonrası cemiyetlerde bilimsel araştırmaların devlet tarafından teşkilatlandırılması hususları gözönünde bulundurulmak suretiyle Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun kurulması yoluna gidilmiş ve bu kanun tasarısının 17.7.1963 tarihinde kabul edilmesi üzerine 278 sayılı Yasa 24.7.1963 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Başlangıçta, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu aşağıdaki organ ve kuruluşlardan oluşturulmuştur :

— Türkiye Bilim Kurulu,
— Danışma Kurulu,
— Genel Sekreterlik,
— Araştırma grupları,
— Enstitüler ve başka müesseseler.

Bu arada Kanunun 6 ncı maddesinde; Genel Sekreterin, "Bilim Kurulunun inhası üzerine Başbakan ve Cumhurbaşkanı tarafından bir kararname ile tayin olacağı ve Bilim Kurulunun tabiî üyesi" olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu teşkilatlanma içinde Kurum 21.10.1987 tarihine kadar çalışmış, ancak bu tarihte çıkarılan 294 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin gerekçe bölümünde de açıklandığı üzere;

"Kurumun araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin daha etkin bir şekilde yürütülebilmesi, organizasyonunun günün ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde yeniden düzenlenmesi, Kuruma dinamizm kazandırılması" amacı ile yeniden teşkilatlanmaya gidilmiş ve Kurumun;

— Başkan,
— Yönetim Kurulu,
— Araştırma grupları, enstitüler, araştırma merkezleri ve benzeri bilimlerden,

oluşturulması benimsenmiştir.

Kanunun değiştirilen 6 ncı maddesinde bu defa da, Kurum Başkanın müşterek kararla atanması hükmü getirilmiştir.

Hal böyle iken, bu düzenlemenin yanlış olduğu ileri sürülerek;

"TÜBİTAK'ı yeniden özerk bir yönetim biçimine kavuşturmak amacıyla yeni bir kanun tasarısının hazırlandığı ve yapılan değişiklikle kurumun 278 sayılı Kanundaki organları, görevleri ve yetkileri bazı değişiklikler dışında aynen alınarak, yeniden bilimsel özerkliğe kavuşturulmaya çalışıldığı,

"Başkanlık" sistemi kaldırılarak, yeniden Bilim Kuruluna karşı sorumlu "Genel Sekreter" modeline dönüldüğü..."

Belirtilerek kanun değişikliğine gidilmiş ve bu arada 6 ncı madde bir defa daha değiştirilerek Cumhurbaşkanın bu kurum ile ilgili başlangıçtan beri var olan görev ve yetkilerinde kısıtlamaya gidilerek, Genel Sekreterin Bilim Kurulunun teklifi üzerine Başbakan tarafından atanması yoluna gidilmiştir.

Bu düzenleme ile incelenen 2.7.1992 tarih ve 3834 sayılı Kanunun gerekçe bölümünde ileri sürülen ve yukarıya aynen alınan düşünce birlikte değerlendirildiğinde; kurumun "... özerk bir yönetim biçimine kavuşturulması...", üst görevlere atanmalarda Cumhurbaşkanlarının devreden çıkarılması ve sadece Başbakana yetki verilmesiyle sağlandığı görülmektedir.

Bunun doğru olmadığı ortadadır. Cumhurbaşkanı devletin başıdır. Bu sıfatla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetir.

Cumhurbaşkanının bu konumu nedeniyle Anayasa Mahkemesi üyelerini, Danıştay üyelerinin dörtte birini, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcıvekilini, Askerî Yargıtay üyelerini, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi üyelerini, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyelerini seçmekte, ayrıca Anayasada ve kanunlarda verilen seçme ve atama görevleri ile diğer görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmaktır.

Cumhurbaşkanına bu kadar önemli görev ve yetkiler verirken, seçim ve atama yaptığı müesseselerin özerk yönetim biçimlerinin zedeleneceği asla düşünülmemiştir.

Çağdaş toplumlarda bilimin ne kadar hayatî bir değeri olduğu ortadadır. Böyle bir görevi üslenen bir kurum, önemli bir kamu hizmeti görmektedir. Kaldı ki, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun gelir kaynaklarının başında her yıl bütçeye konulacak ödenekler oluşturmaktadır. Bu nedenle kuruma seçilen üyelerin onanması ve kurum faaliyetlerini organize eden Genel Sekreterin atanmasının 278 sayılı Kanunun ilk şeklinde olduğu gibi, Başbakan ve Cumhurbaşkanının imzalarını gerektiren bir kararname ile yapılmasının gerektiği, bu itibarla, bunun aksine bir düzenlemenin, Anayasanın 8 inci ve 104 üncü maddelerine aykırı olacağı düşünülmektedir.

Bu nedenlerle 2.7.1992 tarih ve 3834 sayılı "17.7.1963 Tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun" bir defa daha görüşülmek üzere Anayasanın 89 uncu maddesi gereğince iade edilmiştir.

Arz ederim.

Turgut Özal
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Yüce Meclisin bilgisine sunulmuştur.

Değerli milletvekilleri, Başkanlıkça yapılan çağrı uyarınca, gündemin 22 nci sırasında bulunan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Yasayı görüşmek için, 26 Ağustos 1992 Çarşamba günü saat 10.30'da toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 21.41

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, 20 Ekim 1991 seçimlerinde kazanamayan milletvekili adaylarından kimlerin hangi kurumlara atandıklarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın yazılı cevabı (7/127)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Başbakan Süleyman Demirel tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delaletlerinizi arz ederim.

Saygılarımla

Halit Dumankaya
İstanbul

İktidar döneminizde çok büyük ölçüde memur kıyımı yapıldığı kamuoyunca söylenmektedir.

1. — 20 Ekim 1991 tarihinde partilerinizden milletvekili adayı olmuş ve kazanamamış milletvekili adaylarınızdan;

a) DYP'li milletvekili adaylarından kaç kişiye (kitler dahil) müdürlük, genel müdürlük, yönetim kurulu üyeliği veya başkanlığı veya başka bir görev verdiniz mi? Bu kişiler hangi kurumlarda görevlendirilmişlerdir?

b) SHP'li milletvekili adaylarından ve Merkez Karar ve Yönetim Kurul Üyelerinden kaç kişiye nerelere, ne görevler verilmiştir? Bu kişilerin adları ve atandıkları kurumlardaki görevleri nelerdir?

T. C.
Devlet Bakanlığı
Sayı : B.02.0.014 (035) 290 23.7.1992
Konu : Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : a) TBMM Başkanlığının 22.4.1992 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/127-1282/5324 sayılı yazısı.

b) Devlet Bakanlığının (Sn. Akın Gönen) 30.4.1992 tarih ve B.02.0.006/150 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Sayın Başbakanımıza tevcih edilen ve cevaplandırılması görevi tarafıma verilmiş bulunan yazılı soru önergesinde belirtilen hususlara ilişkin cevaplar ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Şerif Ercan
Devlet Bakanı

2. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Özel Yükseliş Koleji öğretmen ve personelinin, vergi iadesi, tasarrufu teşvik ve sigorta pirimleri ile gelir vergisi stopajlarına ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/153)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sayın Başbakan Süleyman Demirel tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Adnan Kahveci
İstanbul

SORU :

1. Kardeşiniz Hacı Ali Demirel'in Özel Yükseliş Kolejindeki Öğretmen ve personelinin bir yıllık vergi iadelerinin ödenmediği söylenmektedir. Halen vergi iadelerinin ödenmediği belirtilmektedir. Bu ne derece doğrudur?

2. Yine aynı okulda çalışan personelin Tasarruf Teşvik primlerinin Maltepe Ziraat Bankası Şubesine yatırılmadığı ve son dört yılda bu ödemelerin hiçbir şekilde yapılmadığı belirtilmektedir. Bu konuda gerçek durum nedir?

3. Yine aynı okulda çalışanların sigorta primleri yatırılmış mıdır? Yatırılmamışsa ne kadarı yatırılmamıştır?

4. Çalışanların bordrolarından kesilen gelir vergisi stopajları Maliyeye yatırılmış mıdır? Yatırılmamış ise, ne kadarı yatırılmamıştır?

T. C.
Maliye ve Gümrük Bakanlığı
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü 24.7.1992
Sayı : BÜMKO-KY-24-118600-16284
Konu : Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 7.5.1992 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/153-1461/6150 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sayın Adnan Kahveci tarafından Sayın Başbakanımıza yazılı olarak cevaplandırılmak üzere yöneltilen ve Sayın Başbakanımızın kendileri adına tarafımdan cevaplandırılmasını tensip ettikleri sorulara ilişkin cevabım aşağıda sunulmuştur.

1. Özel Yükseliş Kolejindeki öğretmen ve diğer personele ait vergi iadelerinin ödenip ödenmediği konusunda yapılan araştırmada, sözkonusu vergi iadelerinin ödenmediğine ilişkin olarak herhangi bir hususun bulunmadığı anlaşılmıştır.

2. Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre;

a) 3417 sayılı Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair Kanun uyarınca, adı geçen Kolejin bildirimde bulunduğu aylarla ilgili olarak 81 701 159.-TL tasarruf kesintisi ve katkısı, 190 443 301.-TL gecikme zammı olmak üzere toplam 272 144 460.-TL tutarında borcunun mevcut olduğu anlaşılmıştır.

b) Adı geçen işyerinin Sosyal Sigortalar Kurumuna 1992 Nisan dönemi itibariyle birikmiş bulunan 6 954 953 697.-TL tutarındaki prim borcundan 5 731 788 425.TL'sını 15 Nisan 1992

tarihinde ödediği, bakiye 1 223 165 272-TL. tutarındaki prim borcundan 595 654 780-TL. için icra takibine başlanıldığı, geriye kalan 627 510 492-TL'nin ise takibe alındığı ve tebligat aşamasında olduğu yapılan inceleme sonucu anlaşılmış bulunmaktadır.

3. 213 sayılı Vergi Usul Kanunun 5 inci maddesi vergi mahremiyeti ile ilgili bulunmaktadır.

Sözkonusu madde;

1. Vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşan memurların,

2. Vergi Mahkemeleri, Bölge İdare Mahkemeleri ile Danıştay'da görevli olanların,

3. Vergi Kanunlarına göre kurulan komisyonlara iştirak edenlerin,

4. Vergi işlerinde kullanılan bilirkişilerin, görevleri dolayısıyla mükellefin ve mükellefce ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine müteallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lazım gelen diğer hususları ifşa edemeyecekleri ve kendilerinin veya üçüncü şahısların nef'ine kullanmayacakları hükmünü ihtiva etmektedir.

Bu hüküm çerçevesinde, Özel Yükseliş Kolejinde çalışan personelin bordrolarından kesilen gelir vergisi stopajlarının yatırılıp yatırılmadığı veya ne kadarının yatırıldığı hususunda bilgi verilmesine imkân bulunmamaktadır.

Bilgilerini arz ederim.

Sümer Oral
Maliye ve Gümrük Bakanı

3. — Şırnak Milletvekili Orhan Doğan'ın, Diyarbakır İl Jandarma Alay Komutanına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/155)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın, İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

5.5.1992
Orhan Doğan
Şırnak

15-19 Nisan tarihleri arasında İngiltere Parlamentosu İnsan Hakları Grup Başkanı ve Lordlar Kamarası üyesi Sayın MR. Aveburg ve beraberindeki heyetle birlikte Batman-Cizre ve Şırnak'ı kapsayan gezi ve inceleme sırasında;

Adının İsmet Yediyıldız olduğunu sonradan öğrendiğimiz Diyarbakır İl Jandarma Alay Komutanı ve Diyarbakır İl Emniyet Müdürü Tepeköy'e gelmişlerdir.

İlçe Kaymakamına beni ve Diyarbakır Milletvekili Leyla Zana'yı makam arabasına alması nedeniyle hakaret etmiş, onlarca kişinin huzurunda aşağılamıştır. O da yetmiyormuş gibi bana hitaben "sizin kanınızı içmek için buraya geldim. İkinizi de sıçan gibi öldürürüm. Size Allahınız, Başbakanınız, Bakanınız, feriştahınız bile birşey yapamaz. Bu köye kan dökmeye gelmiştim. Bu bozdunuz....." diyerek Albay rütbesine erişmiş bir subaya yakışmayan tavır sergilemiştir.

1. Jandarma Albay İsmet Yediyıldız, yüzlerce kişinin huzurunda bütün Türkiye'yi ve bu arada onu da temsil eden milletvekillerine karşı nasıl böyle davranır? Bu gücü sizden yada hükümetten almıyor ise arkasındaki güç yada güçler kimdir?

2. ".... sivil otoritiyi askeri otoriteye hâkim kıldık..." cümlesini ağzınızdan düşürmemenize rağmen, bölgemizde sivil otoriteyi neden egemen kılamıyorsunuz? Sivil otoritenin egemen olmadığı bir yönetim şeklinde insan hakları ve demokrasiden söz etmek mümkün müdür?

3. Milletvekiline böyle davranan bir Albayın sade vatandaşa nasıl davrandığını veya nasıl davranacağını hiç düşündünüz mü? Bu tür uygulamanın halkı kazanmak yerine halkı devletten koparacağına ihtimal vermiyormu sunuz?

4. Geçmişteki pek çok toplumsal olayı provake etmekle ün salmış bu Albay hakkında herhangi bir soruşturma acmayı düşünmüyor musunuz?

T. C.
İçişleri Bakanlığı
Jandarma Genel Komutanlığı 2.7.1992
HRK : 7504-418-92/Asyş.Ş.(1629)
Konu : Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM Başkanlığının 13 Mayıs 1992 gün ve 7/155-1464/6179 sayılı yazısı.

Şırnak Milletvekili Orhan Doğan'ın; Diyarbakır İl J.K.J.Kd.Albay İsmet Yediyıldız tarafından, Bismil Kaymakamına hakaret edildiği, Diyarbakır Milletvekili Leyla Zana ve kendisine aşağılayıcı sözler sarfedildiği iddiasıyla verdiği soru önergesi incelenmiştir.

1. Mardin-Savur İlçesinde; 15 Nisan 1992 günü 1 J. Astsb. ile 5 geçici köy korucusunun PKK terör örgütü mensuplarınca kaçırılması üzerine yapılan operasyonda; bu ilçeye bağlı Taşlık ve Yazır Köylerinde teröristlerle sağlanan temas sonucu çıkan silahlı çatışmada (33) terörist silahlarıyla birlikte ölü olarak ele geçirilmiştir.

2. Ölü olarak ele geçirilen ve Bismil İlçe nüfusuna kayıtlı oldukları tespit edilen (11) teröristin cesedi ailelerine teslim edilmiş ve Bismil İlçesine bağlı köylerde 18 Nisan 1992 tarihinde defnedilmişlerdir.

3. Bismil İlçesi Ağıllı Köyünde 19 Nisan 1992 günü güvenlik kuvvetleri ile giriştikleri silahlı çatışmada (3) PKK terör örgütü mensubu daha silahlarıyla birlikte ölü olarak ele geçirilmiştir.

4. Bismil yakınlarında öldürülen (38) PKK'lıdan (8)'nin köylüler olduğu yolundaki iddia asılsız ve yanlı olup söz konusu çatışma Savur İlçesi Taşlık ve Yazır Köylerinde meydana gelmiştir.

5. Olaydan sonra bölgeye gelen Diyarbakır Milletvekili Leyla Zana ve beraberindekilere Diyarbakır İl Jandarma komutanınca aşağılayıcı ve küçük düşürücü bir söz sarfedilmeyip, iddiaların asılsız ve yanlı olduğunu arz ederim.

İsmet Sezgin
İçişleri Bakanı

4. — Tokat Milletvekili Ahmet Fevzi İnceöz'ün, Adana-Ceyhan İlçesi Sarımazı Köyünde bulunan Melik Müteahhitlik ile Toros Gübre ve Kimya A.Ş.'den kanunsuz olarak işten çıkarıldıkları iddia edilen işçilere ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/159)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sayın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Dr. Ahmet Fevzi İnceöz
Tokat

Sarımazı Köyü-Ceyhan/Adana adresinde kurulu Melih Müteahhitlik ve Tic. Ltd. Şti. ve Toros Gübre ve Kimya A.Ş.'de çalışan 305 işçi sendikaya üye olma gibi gayet demokratik ve kanuni haklarını kullanmaları karşısında kanunsuz olarak işten çıkartılmış ve mağdur edilmişlerdir.

Bakanlığınız iş müfettişlerince yapılan incelemede adıgeçen işverenlerin 2821 sayılı kanunun 31 inci maddesine ve 1475 sayılı İş Kanununa aykırı davrandığı sonucuna varılmıştır.

1. Kanunsuz olarak işine son verilen ve kamuoyuna yeteri kadar yansıyan şekliyle ölüm orucuna dahi başvuran bu işçilerin haklarının iadesi için biran evvel girişimde bulunmayı düşünüyormusunuz?

T. C.
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 9.7.1992
Sayı : B-0-ÇGM-0-11-00-01-637/9813/022149

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM Genel Sek. Kan. Kar. Müdürlüğünün 18.5.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/159-6416 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan Tokat Milletvekili Dr. Ahmet Fevzi İnceöz'ün tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği "Sarımazı Köyü-Ceyhan/ADANA adresinde kurulu bulunan Melih Müteahhitlik ve Tic. Ltd. Şti. ile Toros Gübre ve Kimya San. A.Ş." işyerlerinde çalışan 305 işçinin işten çıkartılması hakkındaki yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Önergede sözü edilen Toros Gübre ve Kimya Sanayii A.Ş. 310 Milyar Sermayeli, Tekfen Holding A.Ş., Tekfen İnşaat A.Ş., Telefon İnşaat A.Ş., Feyyaz Berker, Ali Nihat Koçyiğit ile Necati Akçağlılar ortaklığından oluşturulmuştur.

Toros Terminal Servisleri A.Ş. ise 30 milyon lira kayıtlı sermayeli olup, Toros Gübre ve Kimya End. A.Ş., Teknik Servis ve Tic. A.Ş. Tekfen Holding A.Ş., Toros Nakliyat A.Ş. ile Mis Süt Sanayii a.ş. ortaklığı ile kurulmuştur.

Melih Müteahhitlik ve Ticaret Ltd. Şti. de söz konusu ortaklıklarla yapılan protokoller ile gerektiğinde taşeronluk, gerektiğinde ise işçi temin eden bir aracı kuruluş hüviyetinde görülmekte ve her üç kuruluşta Sarımazı/CEYHAN sahasında faaliyet göstermektedirler.

Bu kuruluşlardaki işçi hareketleri, Toros Gübre ve Kimya End. A.Ş. işyerinde Petrol-İş Sendikası ile KİPLAS İşveren Sendikası arasında başlayan toplu iş sözleşmesi faaliyetlerinin diğer işyerlerinde de başlatılması ve bu amaca ulaşmak için de işçilerin Toros Terminal Servisleri A.Ş.'nin kurulu bulunduğu 22 nolu işkolunda sendikal örgütlenme çabalarının yoğunlaşmasından kaynaklanmıştır.

Bu çerçevede, adı geçen Toros Terminal Servisleri A.Ş. işyerinde Likat-İş Sendikasının 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun 13 ncü maddesi uyarınca gerekli olan çoğunluk tespiti talebinde bulunması üzerine yapılan inceleme sonucunda adı geçen işyerinde 72 işçinin çalıştığı ve bunlardan 47 sinin kanuni ve nizami bir şekilde Likat-İş sendikası üyesi oldukları tespit edilmiş ve durum taraflara bildirilmiştir.

Bakanlığımızca yapılan bu tespite işverenlikçe itiraz edilmesi üzerine uyuşmazlık yargıya intikal etmiş görülen dava sonunda da Adana I nci İş Mahkemesinin vermiş olduğu 18.2.1991 tarih ve E : 1990/450,K : 1991/99 sayılı karar ile işverenlik itirazı reddedilmiş, karara yapılan temyiz itirazlarıda Yargıtay 9 ncu Hukuk dairesinin 22.3.1991 tarih ve E : 1991/ 6203, K : 1991/6407 sayılı kararı ile reddedilerek Bakanlığım tespiti doğrulanmıştır.

Verilen yetki belgesinden sonra taraflar arasında toplu sözleşme müzakereleri başlatılmış, ancak devam eden görüşmeler sonunda sözleşme taslağının hiç bir maddesinde anlaşma sağlanamaması üzerine Likat-İş Sendikasınca işyerinde grev kararı alınmış ve 10.1.1992 günüde fiilen uygulamaya konulmuştur.

Ancak, adı geçen işyerinde bu faaliyetler Sendikaca sürdürülürken işverenlikte, kısım kısım işçi çıkarma yonuna giderek sözleşme girişimlerinin sonuçsuz kalmasını amaçlamıştır.

Nitekim, grevin başlamasından sonra da işveren, 2822 sayılı Kanunun 51 nci maddesinin son fıkrasını gerekçe göstermek suretiyle uygulanan grevin durdurulmasını yargı organından istemiş, Adana 2 nci İş Mahkemesi de 13.1.1992 tarih ve E : 1992/170 sayılı kararı ile grevin ihtiyaten durdurulmasına karar vermiştir.

Esasen şirketlerin işçi ihtiyacının Melih Müteahhitlik ve Tic. Ltd. Şt. tarafından karşılanması sebebiyle Likat-İş Sendikası bu sefer adı geçen şirket için yetki tespit talebinde bulunmuş, Bakanlığımca yapılan değerlendirme sonunda da 440 işçiden 309'unun Likat-İş Sendikası üyesi olduklarının anlaşılması üzerine durum ilgililerine duyurulmuştur.

Bu tespitten sonra Melih Müteahhitlik ve Tic. Ltd. Şti. işverenliği önce 301 ve daha sonrada 118 olmak üzere toplam 419 işçinin iş akitlerini feshetmiş ve bu arada müteahhitlik sözleşmesinide iptal ederek faaliyetini Ersay Ticaret adı altında yürütmeye başlamış ve bu arada çıkarılan işçilerden 232 side bu şirket adına tekrar işe alınmıştır.

Söz konusu işyerlerinde çalışan işçilerin sendikal nedenlerle işten çıkarıldıkları yolunda yaptıkları başvurular üzerine de Bakanlığım İş Müfettişleri tarafından mahallinde yaptırılan incelemede;

İşyerlerindeki işçi hareketlerinin Toros Gübre Sanayiinde sözleşme görüşmelerinin başladığı döneme rastladığı, toplu iş sözleşmesiz işçilerin Likat-İş çatısı altında toplanmak suretiyle bir takım haklarını sendikaları vasıtasıyla elde etmek istedikleri, ancak işverenliğin buna razı olmaması ve yeni bir ücret artışı önermesi üzerine tepkilerin arttığı, kendilerine önderlik eden iki işçinin iş akitlerinin feshedilmesi üzerine de toplu eylemlere kalkıştıkları tespit edilmiştir.

Müfettiş raporunda ayrıca, işyerlerinde meydana gelen olayların tamamen sendikal faaliyetten kaynaklandığı, müteahhit-taşeron konumunda gözüken Melih Müteahhitlik ve Tic. Lt. Şit.'nin esasında iş bulma bürosu gibi hareket ettiği, asıl işveren işçilerinin sendikalı, müteahhit işçilerinin ise sendikasız olduğu, kayıtlar üzerinde işçilerin bir işyerinden diğerine aktarılmasının çok kolay olduğu, hukuken ayrı olmakla birlikte gerçekte tek bir işverenin mevcut olduğu anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, işveren Melih Müteahhitlik ve Tic. Ltd. Şti. ile Toros Gübre ve Kimya Endüstrisi A.Ş. ve Toros Terminal Servisleri A.Ş. yetkililerinin 301 işçiyi sendikaya üye oldukları için işten çıkardıkları kanısına varılarak, işverenlerin 2821 sayılı sendikalar Kanunu'nun 31 nci maddesi hükmüne aykırı davrandığı gerekçesiyle, Likat-İş Sendikasının üyeleri adına yada işçilerin kendi adlarına Anayasa maddesi uyarınca en az bir yıllık ücretleri tutarında tazminat isteme haklarının dava yoluyla ileri sürülebileceği kendilerine bildirilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda 1475 sayılı Yasaya muhalefet ettiği anlaşılan toros Terminal Servisleri A.Ş. işyerine 29 500 000.-TL. (Yirmidokuzmilyon beşyüzbin) Melih Müteahhitlik ve Ticaret Ltd. Şti. işyerine 1 000 000.-TL. (Birmilyon lira) idari para cezası uygulanmış ve ayrıca iş bulma bürosu gibi çalışması sebebiyle yetkilileri hakkında 1475 sayılı İş Yasasının 105 nci maddesi uyarınca kamu davası açılması için Ceyhan Cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur.

Bakanlığım kuruluş yasasında da belirtildiği, gibi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının görevlerinden biriside, çalışma hayatındaki mevcut ve muhtemel meseleleri ve çözüm yollarını araştırmaktır.

Önergeye konu olan olayların boyutları, kamuoyuna yansımaları ve işlerine son verilen işçilerin sayısı dikkate alındığında, sorunun çalışma barışını, yörenin sosyal yaşamını yakından ilgilendirdiği anlaşılacaktır. Bunun içinde Bakanlığımca taraflar arasında zaman zaman uzlaştırıcı girişimlerde bulunulmuş ve 85 işçinin işe iadesi sağlanmıştır. Diğer işçilerinde işe alınması konusunda taraflar arasında görüşmelerin sürdürüldüğü, zaman içerisinde işyerinin işçiye ihtiyaç duyması halinde işten çıkarılan işçilerin öncelikle çağrılmaları konusunda mutabık kalındığı, ancak, Toros Terminal Servisleri A.Ş. işyeri ile ilgili olan uyuşmazlığın halen yargıda olması sebebiyle bu konuda yazılı bir anlaşmaya varılamadığı öğrenilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Moğultay
Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanı

5. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, Müşavir olarak atananlarla 2547 sayılı (YÖK) Yasasına göre ataması yapılan üniversite öğretim üyelerine ilişkin sorusu ve Orman Bakanı Vefa Tanır'ın yazılı cevabı (7/182)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Orman Bakanı Sayın Vefa Tanır tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Orhan Ergüder
İstanbul

Sorular :

1. Halen Bakanlığınızda Müşavir olarak görevlendirilen kişilerin tahsil dereceleri,göreve atanmadan evvel mesguliyetleri, almakta bulundukları maaş veya ücretlerinin ellerine geçen net miktarının, ne kadar olduğu, var ise, 2547 sayılı (YÖK) Yasasının 38, 39 ve 40 ncı maddelerine göre ataması yapılan Üniversite Öğretim Üyelerinin keza almakta oldukları maaş veya ücretlerinin ele geçen net miktarının ne kadar olduğu?

2. Bakanlığınızda istahdam olunan Müşavirlerin toplam miktarının ne kadar olduğunu, boş kadronun var olup olmadığı?

3. Anılan Müşavirlere çalışma imkânı verilip verilmediğini, kendilerine çalışmak için belirli bir büro tahsis olunup, görevlerine devamlarının sağlanıp sağlanamadığı?

T. C.
Orman Bakanlığı
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı 1.7.1992
Sayı : PP-0.01/96-985
Konu : Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 21 Mayıs-26 Haziran 1992 tarih ve A.01.0.G.N.S.0.10.00.02-7/182-1569/6488 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sayın Halil Orhan Ergüder'in "Müşavir olarak atananlarla, 2547 sayılı (YÖK) Yasasına göre ataması yapılan üniversite öğretim üyelerine ilişkin" yazılı soru önergesine soru sırasına göre verilen cevaplar aşağıdadır.

1. Bakanlığımızda Bakan Müşavirliği görevinde çalışan 11 adet personelin 9 adedi Orman Fakültesi, 1 adedi İlahiyat Fakültesi, 1 adedi de Eğitim Enstitüsü mezunudur. Söz konusu personelimizden 9 adedi Müşavirlik görevine atanmadan önce meslekleri ile ilgili Orman Mühendisliği görevini icra etmekte idiler. 1 adedi Ulaştırma Bakanlığı APK Uzmanı iken, 1 adedi ise öğretmenlik yapmakta iken bu göreve atanmıştır.

2. Müşavirlik görevinde çalışan personelimize ortalama 4 000 000 TL. aylık ücret ödenmektedir. YÖK Yasasına göre atanan Üniversite Öğretim Üyesi hüviyetinde herhangi bir personel bulunmamaktadır. Bakanlığımızda 11 adet Müşavir istihdam edilmekte olup, hali hazırda 4 adet boş kadromuz mevcuttur.

3. Bakanlığımızın, Bakanlıklar-Atatürk Bulvarı üzerindeki merkez binası tarım teşkilatınca yeni tahliye edildiğinden diğer birimlerimize olduğu gibi müşavirlere de rahat bir çalışma ortamı ancak sağlanabilecektir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Vefa Tanır
Orman Bakanı

6. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, müşavir olarak atananlarla 2547 sayılı (YÖK) Yasasına göre ataması yapılan üniversite öğretim üyelerine ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın yazılı cevabı (7/186)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Millî Eğitim Bakanı Sayın Köksal Toptan tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Orhan Ergüder
İstanbul

Sorular :

1. Halen Bakanlığınızda müşavir olarak görevlendirilen kişilerin tahsil dereceleri, göreve atanmadan evvel mesguliyetleri, almakta bulundukları maaş veya ücretlerinin ellerine geçen net miktarının, ne kadar olduğu, var ise 2547 sayılı (YÖK) Yasasının 38, 39 ve 40 ncı maddelerine göre ataması yapılan Üniversite Öğretim Üyelerinin keza almakta oldukları maaş veya ücretlerinin ele geçen net miktarının ne kadar olduğu?

2. Bakanlığınızda istahdam olunan Müşavirlerin toplam miktarının ne kadar olduğunu, boş kadronun var olup olmadığı?

3. Anılan Müşavirlere çalışma imkânı verilip verilmediğini, kendilerine çalışmak için belirli bir büro tahsis olunup, görevlerine devamlarının sağlanıp sağlanamadığı?

T. C.
Millî Eğitim Bakanlığı
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

3.8.1992

Sayı : 022.1. Araş. Pln. Dai. Bşk.-92/1520
Konu : Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : T.B.M.M. Başkanlığının 21.5.1992 tarih ve Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü 7/186-1573/6492 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Halil Orhan Ergüder'in "Müşavir olarak atananlarla 2547 sayılı (YÖK) Yasasına göre ataması yapılan üniversite öğretim üyelerine" ilişkin yazılı soru önergesi incelenmiştir.

1. Bakanlığımızda müşavir olarak görev yapanlar ile 2547 sayılı (YÖK) 38 inci maddesine göre atananlara ilişkin bilgiler eklidir.

2. Bakanlığımızın müşavir kadrosu 30 olup 26'sı dolu ve 4'ü boştur.

3. Müşavirlere çalışma ortamı sağlanmış ve ayrıca bir büro tahsis edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Köksal Toptan
Millî Eğitim Bakanı

2547 SAYILI KANUNUN 38 İNCİ MADDESİNE GÖRE ÜNİVERSİTEDEN GÖREVLENDİRİLEN PERSONELE AİT
1.7.1992 - 31.12.1992 TARİHLERİ ARASINDA GEÇERLİ ÜCRET TESPİT ONAYI

Adı Soyadı	Kadrosunun Bulunduğu görev yeri	Görevli bulunduğu yer	1.7.1992 31.12.1992 yılı için ikinci görev aylığı
Prof. Dr. Necati Erşen	İst. Yıldız Tek. Üni. Öğr. Üyesi	Müsteşar	3 710 700
Salih Önen	G. Ü. Eğt. Fak. Öğr. Üyesi	Bakanlık Müşaviri	2 400 000
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Balcı	G. Ü. Tek. Eğt. Fak. Öğr. Üyesi	Bak. Müş. Metargem'de Gör.	3 250 000
Ahmet Erdoğan	G. Ü. Eğt. Fak. Öğr. Gör.	Çır. Yay. Eğt. Gn. Müd.	3 437 500
Sevgi Gökdemir	G. Ü. M.E.F. Kız Sn. E. Y.Ö.O.	Tal. ve Ter. Kur. Uzm.	2 850 000
Nevin Kardaş	G. Ü. Eğt. Fak. Türkçe Okutmanı	Bakanlık Müşaviri	2 400 000
Bener Cordan	K.Ü. Fatih Eğt. Fak. Öğr. Gör.	Trabzon M. E. Md.	3 710 700
Atilla Tazebay	G.Ü. Gazi Eğt. Fak. Öğr. Gör.	Tal. Ter. Kur. Uz. Bak. Müş. G.	2 850 000
Yrd. Doç. Dr. Gönül Göktekin	G.Ü. Eğt. Fak. Öğr. Gör.	Kız Teknik Öğr. Gen. Müd.	3 437 500
Prof. İlhami Turan	Mim. Sin. Ü.G.S.F. Öğr. Üyesi	Bakanlık Müşaviri	2 400 000
Prof. Dr. K. Yaşar Kopraman	G.Ü. Fen-Ed. Fak. Öğr. üyesi.	Tal. Ter. Kur. Üyesi	3 250 000
Prof. Dr. Abdurrahman Güzel	G.Ü. Gazi Eğt. Fak. Öğr. Üyesi	Tal. Ter. Kur. Üyesi	3 250 000
Saim Hekimoğlu	G.Ü. Mes. Eğt. Fak. Öğr. Üyesi	Tal. Ter. Kur. Üyesi	3 250 000
Prof. Dr. Yıldızhan Yaylı	İ.Ü. Hukuk Fak. Öğr. Üyesi	İst. Galatasaray L. Müd.	2 400 000
Prof. Dr. Doğan Çağlar	Çukurova Ü. Öğr. Üyesi	Bak. Müş. olup, Özel E. Reh. al.g.	2 400 000
Prof. Dr. Payidar Genç	ODTÜ Müh. Fak. Öğr. Üyesi	Bilgis Eğt. ve Hiz. Gen. Müd.	3 710 000
Yrd. Doç. Dr. Ersin Güngördü	G.Ü. Eğt. Fak. Öğr. Üyesi	Tal. Ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Doç. Dr. Gülten Ülgen	H. Ü. Eğt. Fak. Öğr. Üyesi	Kız Teknik. Ö. Gn. Müd. g.	2 400 000
Prof. Dr. Ramazan Özen	G.Ü. Tek. Eğt. Fak. Öğr. üyesi	Bakanlık Müşaviri	3 710 000
Celal Kuru	K.T.Ü. Fat. E.F. Gir. E.Y.O.Ö.G.	Bakanlık Müşaviri	3 437 500
Doç. Dr. Ahmet Apay	İTÜ. Sak. Müh. Fak. Öğr. Gör.	Eğt. Arş. ve Gelb Dai. Bşk.	3 437 500

Adı Soyadı	Kadrosunun Bulunduğu görev yeri	Görevli bulunduğu yer	1.7.1992 1.12.1992 yılı için ikinci görev aylığı
Prof. Dr. Hilmi Hacısalihoğlu	A.Ü. Eğt. Fak. Öğr. Üyesi	Tal. ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Prof. Dr. Mustafa Tan	G.Ü. Eğt. Fak. Öğr. Üy.	Tal. Ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Doç. Dr. Fitnat Köseoğlu	G.Ü. Eğt. Fak. Öğr. Üy.	Tal. Ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Doç. Dr. Refik Turan	G.Ü. Eğt. Fak. Öğr. Üy.	Tal. Ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Yrd. Doç. Dr. Yalçın Karabulut	A.Ü. Öğr. Üy.	Tal. Ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Doç. Dr. Cemalettin Şahin	G.Ü. Eğt. Fak. Öğr. Üy.	Tal. Ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Prof. Dr. Ali Uçan	G.Ü. Eğt. Fak. Öğr. Üy.	Tal. Ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Doç. Dr. Füsun Akkök	ODTÜ Eğt. Fak. Öğrt Üy.	Tal. Ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Prof. Dr. Leyla Küçükahmet	G.Ü. Eğt. Fak. Öğr. Üy.	Tal. Ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Petek Aşkar	ODTÜ Eğt. Fak. Öğr. Gör.	Tal. Ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Prof Dr. Timur Karaçay	H.Ü. Öğretim Üyesi	Tal. Ter. Kur. Bşk.	2 400 000
Doç. Dr. Necate Dönmez	H.Ü. Öğretim Üyesi	Öz E. Reh. Dan. Hiz. Gen. Müd.	3 437 500

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI BAKANLIK MÜŞAVİRLERİNİN LİSTESİ

Adı Soyadı	Unvanı	Öğrenim durumu	Eski görevi	Net maaşı
Suna Önsan	Bak. Müş.	İst. Yük. Öğr. O.	Yaygın Eğt. Ens. Öğr.	5 030 000
İhsan Özçukurlu	" "	Ank. Erk. Tek. Yük. Ö. O.	Müsteşar Yardımcısı	5 827 000
Kemalettin Ayhan	" "	İst. Eğt. Ens. Fen. Böl.	Açıktan (Ank. And. Lis. Mat. Ö.)	5 051 000
Çetin Şahiner	" "	İlkokul	Bed. Ter. Ank. Böl. Müd.	5 246 000
Erkut Iral	" "	İlkokul	Özel Kalem Müdürü	4 198 000
Bayraktar May	" "	Necati Eğt. Enst.	Mes. Tek. Açıköğretim O. Ö.	5 051 000

Adı Soyadı	Ünvanı	Öğrenim durumu	Eski görevi	Net maaşı
Erdoğan Sözmen	Baş. Müş.	Sağlık İd. Yük. O.	S.S.Y.B. Ted. Hiz. Gn. Md. Şb. Md.	4 767 000
Ruhi Esirgen	" "	Ank. Gazi Eğt. Ens.	Açıktan (Ank. Sağ. Ok. Reh. Ö.)	5 051 000
Nusret Yaralı	" "	Lise	Çal. ve Sos. Güv. Bak. Müş.	4 844 000
Mehmet Türkgücü	" "	İst. Eğt. Ens. Fen. B.	Pers. Gen. Müd. Yar.	4 898 000
Aysal Aytaç	" "	Necati Eğt. Ens.	Tal. ve Ter. Kur. Bşk. Dai. Bşk.	4 662 000
Bekir Sıtkı Kalaycı	" "	Gazi Eğt. En. Ped. B.	Açıktan (Gaziosmanpaşa O. Ö.)	5 124 000
Tolga Yagızatlı	" "	İst. Siyasal B. F.	Brüksel Büyükelçiliği E. Müş.	5 931 000
Ahmet Gül	" "	Ank. Ün. İlahiyat Fak.	Pers. Gn. Md. Yrd.	4 877 000
Hüseyin Avni Koşar	" "	Gazi Eğ. Ens. Fen. Böl.	Bed. Ter. Gn. Md. Yard.	5 083 000
Yüksel Özer	" "	A.İ.T.İ.A.	Londra Büyükelçiliği Eğ. M.	5 545 000
Necmettin Uçkan	" "	Hac. Ün. Eğt. Fak.	Ank. Kız. San. Yük. Öğrt. O.	5 389 000
H. Nihat Bilgen	" "	Gazi E. E. Bed. E. Bl.	Müsteşar	5 999 000
Nevzat Pakdil	" "	Ank. Ün. İlahiyat F.	Pers. Gn. Md. Yrd.	4 927 000
Behice Göğüsger	" "	İzmir Buca E. E. Fen. B.	Ank. Yenimahalle E. M. L. Öyt.	5 116 000
Erdoğan Ünver	" "	Siyasal Bilgiler F.	Müsteşar Yardımcısı	5 563 000
İrfan Berker	" "	İst. Eğt. Ens. Mat. Böl.	Teftiş Kurulu Başkanı	5 740 000
Mehmet Efeoğlu		Diyarbakır Eğt. Ens.	Ortaöğretim Genel Müdürü	5 174 000
Sefer Turan (Vekil)		E.E. Sos. Bil.	Zonguldak M.E. Md. Şb. Md.	600 000
M. Mahir Yenemuk (Vekil)		E.E. Sos. Bil.	Hatay Reyhanlı Tic. Lis. Öyt.	1 283 000
Arif Açıkel (Vekil)		E.E. Fen. Böl.	Hatay Reyhanlı Lisesi Öyt.	1 283 000

7. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, Müşavir olarak atananlarla 2547 sayılı (YÖK) Yasasına göre ataması yapılan üniversite öğretim üyelerine ilişkin sorusu ve Kültür Bakanı Durmuş Fikri Sağlar'ın yazılı cevabı (7/189)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Kültür Bakanı Sayın Fikri Sağlar tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Orhan Ergüder
İstanbul

Sorular :

1. Halen Bakanlığınızda müşavir olarak görevlendirilen kişilerin tahsil dereceleri, göreve atanmadan evvel mesguliyetleri, almakta bulundukları maaş veya ücretlerinin ellerine geçen net miktarının, ne kadar olduğu, var ise 2547 sayılı (YÖK) Yasasının 38, 39 ve 40 ıncı maddelerine göre ataması yapılan Üniversite Öğretim Üyelerinin keza almakta oldukları maaş veya ücretlerinin ele geçen net miktarının ne kadar olduğu?

2. Bakanlığınızda istahdam olunan Müşavirlerin toplam miktarının ne kadar olduğunu, boş kadronun var olup olmadığı?

3. Anılan Müşavirlere çalışma imkânı verilip verilmediğini, kendilerine çalışmak için belirli bir büro tahsis olunup, görevlerine devamlarının sağlanıp sağlanamadığı?

T. C.
Kültür Bakanlığı 6.7.1992
Sayı : ÖZK/4356
Konu : Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kan. Kar. Md. 7/189-1576/6495 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sayın Halil Orhan Ergüder'in ilgi yazı ekinde yeralan müşavir olarak atananlarla, 2547 sayılı YÖK Yasasına göre ataması yapılan üniversite öğretim üyelerine ilişkin yazılı soru önergesinin yanıtı aşağıda sunulmuştur.

1. Bakanlık müşavirlerinin öğrenim durumları ve müşavirliğe atanmadan önceki görevleri ile 2547 sayılı Yasanın 38 inci maddesine göre ataması yapılan öğretim üyelerini içeren liste ektedir. Bakanlık müşavirlerine 4 075 000 TL., 2547 sayılı Yasanın 38 inci maddesi uyarınca atananlara 2 960 000 TL. maaş ödenmektedir.

Bakanlığımızda 2547 sayılı Yasanın 39 ve 40 ncı maddelerine göre ataması yapılmış öğretim üyesi bulunmamaktadır.

2. Kültür Bakanlığında 30 müşavir kadrosu bulunmaktadır. Ekli listenin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere 13 boş müşavir kadrosu mevcuttur.

3. Bakanlık müşavirlerine bürolar tahsis edilmiş ve çalışma olanakları sağlanmıştır. Oluşturulan çalışma gruplarında yer alan Bakanlık Müşavirleri, çeşitli projeler üzerinde çalışmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

D. Fikri Sağlar
Kültür Bakanı

BAKANLIK MÜŞAVİRLERİ

Adı Soyadı	Öğrenim Durumu	Önceki Görevi
Yavuz Bülent Bakiler	A. Üni. Hukuk Fakültesi	APKK Uzmanı
Hüseyin Erdem	A. Üni. Siyasal Bilgiler Fakültesi	Müsteşar Yardımcısı
Şahika Ünal	A. Kız Tek. Y. Öğr. Okulu	Millî Kütüphane Başkanı
Fitnat İnci Özkan	İ. Üni. Hukuk Fakültesi	Serbest
Nurettin Yardımcı	A.Ü.D.T.C. Fak. Önasya Ark. Bl.	Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü
Sevim Aksoy	İ.Ü. Güzel San. Ak. Mimarlık Bl.	Antalya Bölgesi Tur. Uygulama Müdürü
Mustafa Akalın	A.Ü. DTCF Arap ve Fars Dili Bl.	Personel Dairesi Başkanı
Necmettin Karaerkek	Hukuk Fakültesi	Avukat
Hadiye Nugay	A.Ü. DTCF Felsefe Bl.	TRT
Hasan Bülent Kahraman	Ank. D.M.M. Ak. Mühendislik Bl.	DSİ Genel Müdürlüğü Mühendis
Cevdet Kocaman	Hukuk Fakültesi	Serbest Avukat
Halil Vecdi Sayar	ODTÜ Mimarlık Bl.	Dev. Tiyat. Sanat. Dekoratör
İsmet Özdal Demirdöğen	G.Ü. Basın Yayın Yüksekokulu	Gazeteci
Nevzat Aykut	Dicle Üni. Eğit. Fak. Mat. Bl.	Serbest
Fatma Gülgün Perkıns	Robert Kol. Yük. Ok. Yab. Dil Bl.	Ankara T. T. Böl. Müd. Şb. Md. Yrd.
Halil İbrahim Ergün	Lise	Sinema Sanatçısı
Turhan Ragıp Oğuzbaş	İ. Ü. Hukuk Fakültesi	Serbest Avukat-Şair

2547 SAYILI YÜKSEKÖĞRETİM YASASININ 38 İNCİ MADDESİ UYARINCA BAKANLIĞIMIZDA GÖREV YAPANLAR

Adı Soyadı	Öğrenim Durumu	Önceki Görevi
Doç. Dr. Selma Çapan	ODTÜ Eğit. Fak. Yabancı Dil. Bl.	ODTÜ Eğit. Fak. Yabancı Dil. Öğr. Gör.
Prof. Dr. Oya Araslı	A.Ü. Hukuk Fakültesi	Hukuk Fak. Anayasa Hukuk Profesörü
Dr. Serçin Baykal	H.Ü. Sos. Hiz. Yük. Ok.	H.Ü. Sos. Hiz. Yük. Ok. Öğr. Gör.
Prof. Dr. Şerafettin Turan	D.T.C.F. Yakınçağ Tarihi Bl.	D.T.C.F Yakınçağ Tar. Bl. Profesörü
Prof. Dr. Oğuz Onaran	A.Ü. Siyasal Bilgiler Fak.	A.Ü. Siyasal Bil. Fak. Kam. Yönt. Profesörü

Adı Soyadı	Öğrenim Durumu	Önceki Görevi
Prof. Dr. Çetin Özek	İ. Üni. Hukuk Fakültesi	İ. Üni. Hukuk Fak. Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Anıl Çeçen	Hukuk Fakültesi	Hukuk Fak. Kamu Böl. Profesörü
Prof. Sami Şekeroğlu	M.S. Ün. Güz. San. Fak.	M.S. Ün. Güz. San. Fak. Sinema TV Dalı Bşk.
Prof Dr. Ali S. Gitmez	ODTÜ İşletme Böl.	ODTÜ İşlet. Bl. Öğr. Gör.
Doç. Dr. Mehmet H. Altan	İ.Ü. Tic. İlm. Akademisi	İ.Ü. Tic. İlm. Akt. İkt. Bl. Öğr. Gör.
Prof Dr. Yahya K. Zabunoğlu	A.Ü. Hukuk Fakültesi	A.Ü. Hukuk Fak. Öğret. Gör.
Prof. Dr. Günsel Renda	H.Ü. Ed. Fak. San. Tar. ve Ark. Bl.	H.Ü. Ed. Fak. San. Tar.ve Ark. Bl. Öğr. Gör.
Prof Dr. Tülin Sağlamtunç	H.Ü. Ed. Fak. Küt. Bl.	H. Ü. Ed. Fak. Küt. Bl. Öğr. Gör.
Prof. Dr. Engin Özgen	H.Ü. Ed. Fak. San. Tar. Ark. Bl.	H.Ü. Ed. Fak. San. Tar. Ark. Bl. Öğr. Gör.
Emre Madran	ODTÜ Mim. Fak. Mim. Bl.	ODTÜ Mim. Fak. Mimarlık Bl. Öğr. Gör.

8. — Diyarbakır Milletvekili Sedat Yurtdaş'ın, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)'nun Doğu ve Güneyudoğu Anadolu Bölgesinde yapılacak bir araştırmayla ilgili olarak üniversite rektörlüklerine gönderdiği iddia edilen bir yazıya ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın yazılı cevabı (7/200)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının sağlanmasını arz ederim.

Saygılarımla. 18.5.1992

Sedat Yurtdaş
Diyarbakır

Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığınca 6.11.1991 tarihli 19416 nolu, APK 08/99-999 sayılı, "Gizli" damgalı yazısıyla, üniversite rektörlüklerine gönderdiği emirde, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde; sosyolojik, arkeolojik, folklorik ve tarihi araştırmalar yapılmasını, ancak bu araştırmalarda amacın "Türk varlığını tespite yönelik olmasını" elbette "bilimsel çalışmalar" adına istemektedir.

Yazının daha sonraki bölümlerinde ise; Türkiye'nin sosyal ve kültürel meseleleriyle ilgili, çalışma yapacak enstitülerin açılmasından; yabancı kişi ve kuruluşlara yönelik aydınlatma ve yönlendirme çalışmalarının yapılmasına; Batıda yayınlanan Ansiklopedilerin "kürt" maddelerine müdahale edilmesi, maksatlı bilgilerin doğrularının hazırlanarak gönderilmesi istenilmiş bulunuyor.

Özetlenirse; yukarıda ayrıntılı olarak sayılan bilimsel bilgi alanlarının tümünde yapılması istenen araştırmalar "Türk varlığını tespite" yönelik olacak ve bu bilgiler "Bilimsel" sayılacak;

ardından bu gerçekte "devlete ideolojisi" olan bilgi, bilim yuvası üniversitelerce, uluslararası kişi ve kuruluşlara "bilimsel bilgi" olarak pazarlanacak!

1. Yazının bütününden de açıkça anlaşılacağı üzere, "devlet ideolojisi" adına yapılacak gayribilimsel çalışmalar için verilen emrin gerçek kaynağının Millî Güvenlik Kurulu olduğu doğru mudur?

2. Millî Güvenlik Kurulu böyle bir istemde bulunmuşsa bunun dayanağı ve nedeni nedir?

3. "Kürt realitesini kabul ettiğini" ilan eden Hükümete rağmen yürütülen bu çalışmalar Hükümetin samimiyetini ortadan kaldırmıyor mu?

4. Bilimin temeline "Türk varlığının" yerleştirilip, "Kürt" olgusunun dışlanması yönüneki ideolojik ve ibilimsel tutumun; sorunları çözmedeki ve Türkiye'nin bütünlüğünü sağlamadaki katkısı nedir?

5. YÖK ve Hükümetin uyguladığı ve Kürt Halkının inkarını hedefleyen bu politika ne zaman tamamen terkedilmiş olacaktır?

6. Bu koşullar altında Türk Üniversitelerinde "bilimsel bilgi" üretildiği iddia edilebilir mi? Edilse dahi inandırıcılığı olabilir mi?

T. C.
Millî Eğitim Bakanlığı
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
Sayı : 022.1.Arş. Pln. Dai. Bşk.-92/1409
Konu : Yazılı Soru Önergesi.

16.7.1992

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : a) T.B.M.M. Başkanlığının 26.6.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02.7/200-1614 sayılı yazısı.

b) Devlet Bakanlığının 2.6.1992 tarih ve B.02.0.006/191 sayılı yazısı.

Diyarbakır Milletvekili Sayın Sedat Yurttaş tarafından Sayın Başbakanımıza tevcih edilen yazılı soru önergesinin Bakanlığımızca cevaplandırılması tensip edilmiştir.

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının müşterek vatanı olan Türkiye'yi bölmek için anadolunun bazı yörelerinde, "Türk varlığının bulunmadığı, münhasıran bir tek etnik kökenden gelen insanların vatanı olduğu" propagandası yapıldığına, tarihî ve ilmî gerçeklere aykırı olan bu iddiaların Devletimizi yıkmak amacıyla kullanılmak istendiğine sık sık rastlanmaktadır.

Yabancı ansiklopedilerin henüz ilmen kesinleşmemiş iddiaları kendi millî amaçlarına göre kullandıkları, bazen gerçekleri çarpıttıkları bilim çevrelerinin de başlıca şikayet konularındandır. Yanlış veya kasten çarpıtılmış bilgilerin ansiklopodilerde yer almış olsa bile düzeltilmesine çalışmak hakikate sadakat gösterenlerin başka gelen görevidir.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca yayımlanan 6.11.1991 tarih ve 19416 sayılı tamimin amacı, bu haksız ve yanlış propaganda ve yayımların ilmî araştırma ve verilere dayanılarak düzeltilmesi, gerçeğin herkes tarafından bilinmesinin sağlanmasıdır.

Türk Varlığının ve kültürünün inkârına ilişkin maksatlı ve gerçek dışı iddiaların bilimsel araştırmalara dayalı olarak değerlendirilmesi, üniversitelerimizin en doğal görevidir. Kaldı ki, bir bölgede Türk varlığının bilimsel olarak tespiti, o yörede yaşayan vatandaşlarımızın varlığının inkârı anlamına gelmemektedir.

2. Gerçekleri bilimsel yöntemlerle arayıp bulmak durumunda olan üniversitelerden bu hizmete öncelik vermelerini istemek kadar doğal bir şey olamaz.

3. Yukarıda belirtildiği üzere yapılacak çalışmalar tamamen bilimsel özelliktedir. Bu bakımdan, herhangi bir samimiyetsizlik düşünülmemelidir.

4. Yapılan çalışma, Türkiye Cumhuriyetinin iç ve dış düşmanları tarafından ülke ve millet bütünlüğümüzün parçalanması suretiyle yok edilmesini amaçlayan gerçek dışı ve maksatlı propagandalara karşı ilmî araştırma ve verilere dayalı olarak gerçekleri gün ışığına çıkarmaktan ibarettir. Bu bakımdan, ideolojik bir tutum söz konusu değildir.

5. Ülkemiz, tarih boyunca çeşitli uygarlıkları sinesinde yaşatmış, kültürel hazineleri zengin bir ülkedir. Vatanımızın çeşitli yörelerinde "Türk varlığının" araştırılıp tespit edilmesi, o yörelerde bulunan alt kültürlerin, inkârı anlamına gelmemektedir. Bu bakımdan, bilimsel araştırmalardan endişe duyulması tamamen yanlıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Köksal Toptan
Millî Eğitim Bakanı

9. — Mardin Milletvekili Mehmet Sincar'ın Mardin İli Midyat ilçesi Çalpınar Köyünden bir grup vatandaşın öldürülmesi olayına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/202)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla. 18.5.1992

Mehmet Sincar
Mardin

Mardin İli Midyat ilçesi Çalpınar Köyü sakinleri köylerinden 20.4.1992 günü saat 07.00 civarında bir minibüs ve bir 50 NC kamyonetle Midyat ilçesine giderlerken Kayalar Köyü yakınında kimlik kontrolü bahanesiyle durdurulmuşlardır. Kimlik kontrolünden sonra tek sıra haline getirilerek otomatik silahlarla kimileri sivil giyimli yüzleri kapalı kimileri ise resmî üniformalı 30 kişi olduğu bildirilen bir grup tarafından taranmışlardır.

Görgü tanıkları ve olayın mağdurlarının açıklamalarına göre olayın failleri Kutlubey Köyü korucubaşı Cengiz Kaçmaz ve soyadını tespit edemedikleri aynı köyün korucusu olan Ethem adındaki, ayrıca aynı köyün karakol komutanı olduğunu bizzat görmüşlerdir.

Adı geçen silahlı tarama sonucunda Çalpınar köyünden sekiz kişi ölmüş, on kişi de yaralanmıştır. Yaralı olanlar olayın görgü tanıklarıdır. Bu gerçek beyanlarının aksine Devlet ve siyasî iktidar, olayın TRT kanalıyla kamu oyuna duyururken "Olayın PKK militanları tarafından gerçekleştirildiğini" söylemiştir.

Olayda hayatlarını kaybedenler :

1.	Süleyman Acar	(30)	Yaşında
2.	Mehmet Akan	(75)	"
3.	A. Kadir Akan	(25)	"
4.	Sabri Acar	(42)	"
5.	Hasan Akay	(40)	" 50 NC kamyonet şoförü
6.	Mehmet Ağırman	(27)	"
7.	İsmet Acar	(45)	"
8.	M. Emin Acar	(47)	"

Yaralı Olanlar :

1.	Reşit Acar	(45)	Yaşında
2.	Yusuf Acar	(45)	"
3.	Salih Acar	(35)	"
4.	Erdal Acar	( )	"
5.	Ahmet Acar	(50)	"
6.	İbrahim Akan	(60)	" Muhtar
7.	Semra Akan	(3)	"
8.	Halil Akan	(35)	" Minibüs şoförü
9.	Yılmaz Acar	(15)	"
10.	Ziver Acar	(10)	"

Masum ve savunmasız halkın bir anda bu derece mağdur edilerek katledilip, yaralanması halkı sindirme, koalisyon hükümetinin demokratik açılım ve şeffaf politikanın bir yansıması mıdır?

Olayda açıkça görüldüğü gibi, aslında koruculuk sistemi bir güvenlik sistemi değil, bölge halkını birbirine kırdırma politikası olduğu ortaya çıkmıyor mu?

Olayda görüldüğü gibi koruculuk sistemi, Devletin ve siyasî iktidarın kontrolünde değil, kontrgerillanın güdümüne girmesi bir özel savaşın gereği midir?

Yetkililerin gerek Türkiye ve gerekse dünya kamuoyuna yaptıkları açıklamalarda : "PKK ve Kürt halkını birbirinden ayırdıklarını" söylemelerine rağmen, olayda açıkça görüldüğü gibi savunmasız halkın katledilmesi, çifte standart politika izlemek değil midir?

Olayda yaralanan görgü tanıklarından, olayın gerçek yüzünü öğrenme ihtiyacını duydunuz mu?

Olayı PKK militanları yaptı ise, olayın mağdurlarına devletin hangi birimince yaralarını saracak yardımlarda bulunuldu?

Olayın görgü tanıkları tarafından isimleri açıklanan kişiler hakkında herhangi bir yasal işlem yapıldı mı, yapıldı ise hangi aşamadadır?

T. C.
İçişleri Bakanlığı
Jandarma Genel Komutanlığı 21.7.1992
HRK. : 7504-487-92/Asayş. Ş. Şikayet (1823)
Konu : Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 26 Mayıs 1992 gün ve 7/202-1616/6668 sayılı yazısı.

Mardin Milletvekili Mehmet Sincar'ın, Midyat - Çalıpınar köyünden bir grup vatandaşın öldürülmesi olayına ilişkin soru önergesi incelenmiştir.

1. Midyat ilçesi Çalpınar köyüne bağlı Hırbeçerik mezrası civarında; 20 Nisan 1992 günü saat 07.00 sıralarında, Çalpınar köyünden Midyat'a gitmekte olan bir kamyon ile bir minibüsü mezranın 500 metre kadar dışında durduran 10-15 kişilik silahlı grubun yolcuları araçtan indirip uzun namlulu silahlarla taramaları sonucu 7 kişi ölmüş, 9 kişi yaralanmıştır.

Olayın akabinde, tesadüfen olay yerinden geçmekte olan Ali Şengen isimli şahıs ise meçhul kişiler tarafından taşla darp edilmek suretiyle öldürülmüştür.

2. Olayın Geçici Köy Korucuları tarafından yapıldığı iddiaları üzerine; Midyat C. Başsavcılığınca başlatılan tahkikatta; Nusaybin İlçesi Kutlubey köyü Geçici Köy Korucuları Ahmet oğlu 1963 doğumlu Rahmi Kaçmaz, Ali oğlu 1970 doğumlu Tevfik Akbay, Ahmet oğlu 1947 doğumlu Tacettin Sakan, Mehmet oğlu 1947 doğumlu Mehdi Özbay, Kuti oğlu 1960 doğumlu Halit Aktar, Hasan oğlu 1963 doğumlu Nevaf Aydın, Reşit oğlu 1965 doğumlu Şehmuz Seyda, Mehmet oğlu 1956 doğumlu Ethem Seyhan, Mahmut oğlu 1970 doğumlu Mehmet Seyhan ve Halil oğlu 1970 doğumlu Abbas Taş'ın Midyat sulh Ceza Mahkemesinin 30.6.1992 gün ve 1992/79 Müt. sayılı kararı ile tutuklanarak cezaevine konulduklarını, ayrıca olaya karışan Geçici Köy Korucularının görevlerine son verildiğini arz ederim.

İsmet Sezgin
İçişleri Bakanı

10. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya İli Yoncalı Kaplıcalarında açılmış olan Fizik Tedavi Hastanesine ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/204)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sayın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygıyla arz ederim.

Ahmet Derin
Kütahya

Kütahya ilimize bağlı Yoncalı kaplıcalarında inşaatı tamamlanıp açılışı yapılan Fizik Tedavi hastanesi, gerekli teknik cihaz ve uzman personel eksikliğinden dolayı randımanlı biçimde faaliyet gösterememektedir.

Balkanların tek termal fizik tedavi hastanesine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ne zaman elini uzatacaktır?

T. C.
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Sosyal Güvenlik Kuruluşları
Genel Müdürlüğü 10.8.1992
Sayı : B.13.0.SGK.0.13.00.01/9408-025967
Konu : Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 29.5.1992 tarih ve Kan. Kar. Md. 7765 sayılı yazınız.

Kütahya Milletvekili Sayın Ahmet Derin'in "Kütahya İli Yoncalı Kaplıcalarında açılmış bulunan fizik tedavi hastanesine ilişkin" yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Kütahya ilimize bağlı Yoncalı Kaplıcalarında inşaatı tamamlanıp açılışı yapılan Fizik Tedavi Hastanesine açılış aşamasında gönderilen tıbbî cihazların haricinde, gereksinim duyulan diğer tıbbî cihaz ve aletin tahsisi Bakanlığımız bağlı kuruluşu Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından prosedür çerçevesinde değerlendirilmekte olup, gereken cihazların tamamının sağlanması için kurum olanakları kullanılmaktadır.

Ayrıca, halen sözkonusu hastanede sağlık hizmetleri sınıfından 9 tabip, 2 eczacı, 10 hemşire, 4 fizyoterapist, 3 röntgen teknisyeni olmak üzere toplam 28 personel görev yapmaktadır. Hizmetine gereksinim duyulan Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Uzmanı için 2514 Sayılı Yasa çerçevesinde 14 Şubat 1992 tarihinden bu yana Sağlık Bakanlığınca gerçekleştirilen mecburî hizmet kuralarına katılınmaktadır.

Gerek kura sonucu belirlenecek sağlık personeli, gerekse kendi isteği ile atanmak talebinde bulunacak sağlık personeli ile boş bulunan kadroların doldurulması hususuna özen gösterilmektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi, Kütahya İli Yoncalı Kaplıcalarında açılmış bulunan Fizik Tedavi Hastanesinin personel ve tıbbî cihaz gereksiniminin önemli bir kısmı karşılanmış olup hastane tıbbî hizmet sunmaya devam etmektedir. Hizmetin daha etkin biçimde yerine getirilmesi ve diğer eksikliklerin kısa sürede giderilebilmesi için yasal prosedür çerçevesinde çalışmalar devam etmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Moğultay
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

11. — Mardin Milletvekili Mehmet Sincar'ın, Mardin İli Midyat ilçesi Turgallı Köyünden bir grupe vatanadaşın köy korucuları tarafından öldürüldüğü iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/209)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla. 16.5.1992

Mehmet Sincar
Mardin

Mardin ili Midyat İlçesi Turgallı (Gırbe Galıt) köyü minibüsü 20.4.1992 günü saat 19.00 - 19.30 civarında Midyat'tan köye dönerken köye varmadan 7 kişilik, yüzleri örtülü silahlı bir grup tarafından taranmışlardır. 4 kişi ölmüş 7 kişi de yaralanmıştır.

Mardin Devlet Hastanesine kaldırılan yaralıların ifadesine göre : Onları tarayan 7 kişilik grubun içinde kendilerinin köyü olan Tulgallı köyü korucusu Süleyman Bulut (Mardin eski Milletvekili Süleyman Çelebi'nin damadı) ve görünce tanıyacakları, fakat ismini bilmedikleri bir korucu (daha önce devamlı Süleyman Çelebi ile dolaşan) daha tanınmıştır.

Ölü :

1. Mehmet Candan (45) yaşında
2. Hacı Bodur (22) yaşında
3. Hamza Bulut (8) yaşında
4. Yusuf Bodur (1) yaşında

Yaralı :

1. Musa Candan
2. Hikmiye Candan
3. Yasin Bodur
4. Katibe Bulut
5. Emin Candan
6. Seve Bodur
7. Rıdvan Candan

Devletçe, silah ve maaş verilen ve sözde halkın can güvenliğini sağlamakla görevli bu silahlı çete grubu olan korucuları, sivil ve savunmasız Kürt halkını, katletmek için mi besliyorsunuz?

Tavşana kaç tazıya tut misali, Kürt halkının bir kısmını silahlandırıp, diğer kısmının üzerine saldırtmak, içinde bakan olarak bulunduğunuz hükümetin, hukuk devleti, demokratik açılım ve şeffaflık politikası gereği midir?

Olayda yaralanan kişilerce teşhis edilen şahıslar hakkında yasal işlem yapmayı düşünüyor musunuz?

Yaşal işlem yapılmışsa hangi aşamadadır?

T. C.
İçişleri Bakanlığı
Jandarma Genel Komutanlığı 2.7.1992
HRK : 7504-521-92/Asyş.Ş.(1966)
Konu : Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM Başkanlığının 4 Haziran 1992 gün ve 7/209-1617/6669 sayılı yazısı.

Mardin Milletvekili Mehmet Sincar'ın; Midyat-Tulgalı Köyünden bir grup vatandaşın geçici köy korucuları tarafından öldürüldüğü iddiasına ilişkin soru önergesi incelenmiştir.

1. Mardin-Midyat-Tulgalı Köyüne gitmekte olan 47 AV 704 plakalı minibüsün, 20 Nisan 1992 günü saat 19.30 sıralarında; kimliği belirsiz 4 PKK terör örgütü mensubu tarafından uzun namlulu silahlarla taranması sonucu 3 kişi ölmüş, 8 kişi yaralanmıştır.

2. Olaya Midyat C. Savcılığınca el konularak gerekli inceleme yapılmış, olay yerinde bulunan boş kovanlar toplanmış, bazı kişilerin olaya Tulgalı Köyü geçici köy korucularının karıştığını beyan etmeleri üzerine, geciçi köy korucularının C. Savcılığınca ifadeleri alınmış ve ellerinde bulunan silahlar ile olay yerinde bulunan boş kovanların balistik incelemesi yaptırılmıştır.

Bütün bu inceleme ve araştırmalar sonucu geçici köy korucularının olayla hiç bir ilgisi bulunmadığı anlaşılmış olup, yaralıların "Bizi geçici köy korucuları vurdu" şeklindeki ifadelerinin, hastahaneye kaldırıldıktan sonra yanlarına gelen fotoğraflarını çeken ve kendileriyle konuşan bazı art niyetli kişiler tarafından kasıtlı olarak verdirildiğinin değerlendirildiğini arz ederim.

İsmet Sezgin
İçişleri Bakanı

12. — Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in, Milletvekillerinin yurt dışından aldıkları tabancalara ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/213)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. Saygılarımla.

Kamer Genç
Tunceli

1. 1984 yılından bugüne kadar yurt dışında hangi milletvekilleri, ne marka ve kaç tabanca satın almışlardır?

2. Bu suretle yurt dışından tabanca getiren milletvekilleri getirdikleri bu tabancaları başkalarına devretmişler midir? Devretmişlerse hangi milletvekili, kime, hangi marka tabancayı ve kaç lira kârla devretmiştir?

3. Gerek Başbakanlığı ve gerekse Cumhurbaşkanlığı döneminde Turgut Özal kendi imzasıyla bazı imtiyazlı kişilere özel olarak tabanca ruhsatı vermiş midir? Vermişse kimlere ve hangi marka silahlar için ruhsat vermiştir? Bu suretle ruhsat verdiği kişiler arasında kendisinin kan ve sıhri hısımlarıyla bunların yakın akrabaları var mıdır? Varsa kimlerdir?

4. Yurt dışında alınan tabancaların alış fiyatları ile bunların devir tarihlerindeki piyasa satış fiyatları bilinmekte midir? Bilinmekte ise fiyatlarını açıklar mısınız?

T. C.
İçişleri Bakanlığı
Emniyet Genel Müdürlüğü 27.7.1992
Güvenlik Daire Başkanlığı
Sayı : B.05.1.EGM.0.12.01.01-202511
Şube : Top.01.(E)
Konu : Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 26.6.1992 gün ve B.02.0.KKG/106-1889/05165 sayılı yazısı.

b) TBMM Başkanlığının 22.6.1992 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/213-1717/9160 sayılı yazısı.

Tunceli Milletvekili Kamer Genç tarafından TBMM Başkanlığına sunulan ve Sayın Başbakanımıza yöneltilen, Başbakanımızca tarafımdan cevaplandırılması tensip edilen yazılı soru önergesinde ileri sürülen hususlarla ilgili olarak hazırlanan cevap aşağıya çıkarılmıştır.

6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun 2 nci maddesi hükmü gereği yurt dışından silah ithal etme yetkisi sadece; Dış temsilciliklerimizdeki Elçi ve konsoloslar ile daimi görevde bulunan subaylarla güvenlik görevlilerine tanınmış olduğundan bugüne kadar herhangi bir milletvekiline silah ithal müsaadesi ve ruhsat işlemi yapılmamıştır.,

Cumhurbaşkanı Sayın Turgut Özal'ın gerek Başbakanlığı ve gerekse Cumhurbaşkanlığı döneminde 6136 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde kendisine tanınan yetkiye istinaden silah armağan ettiği kişiler şunlardır;

Semra Özal ve Güneş Taner 8'er adet, Efe Özal, Korkut Özal, Mustafa Taşar, Mustafa Kalemli, Ahmet Selçuk 4'er adet, Ahmet Özal, Musa Öztürk, Bülent Öztürkmen 3'er adet, Y. Bozkurt Özal, İlker Tuncay, Lütfullah Kayalar, Yılmaz Hocaoğlu, Eser Tümen, S. Arıkan Bedük, Bilgin Yazıcıoğlu, Vahit Erdem, Murtaza Aslan, Fevzi İşbaşaran, Nafiz Ertuğrul, Ersin Taranoğlu 2'şer adet, Orhan Ertanhan, Hayrettin Özaltın, Nuri Özaltın, Cemil Çiçek, Şerif Coşkun Ulusoy Mustafa Darlan, Coşkun Çankaya, Volkan Toroman, Cengiz Tuncer, Murat Aksu, Necdet Güler, Nurettin Koçak, Berker İnanoğlu, Cengiz Çandar, A. Edip Uğur, M. Ökkeş Özuygur, Nejat Tekneci, İ. Erdal Tekin, Ekrem Ergüleç, Murat Batur, Ekrem Üstün, Ömer Günbulut, Nurettin Yılmaz, Nevin Selçuk, Ahmet Altıntaş, Adnan Yıldız, Ağa Ceylan, İlhan Aküzüm, Salih Sümer, Nuri Özüdoğru, Zeki Şen, Alpaslan Pehlivanlı, Seyit Eyüpoğlu, Mehmet Ali Ersoy, Hurşit Başkurt, Hanifi Sambur, Tahir Alan, Yalçın Özer, İsmail Özdağlar, H. Barlas Doğu, Aydın Baran, Ekrem Pakdemirli, Mehmet Sağdıç, Veysel Atasoy, M. Oltan Sungurlu, Muzaffer Atılgan, H. Celal Güzel, R. Kazım Yücelen, Selim Egeli, Tahir Sarı, Mustafa Karaduman, M. Yaşar Tufan, Şükrü Arda, Turgay Açıkgöz, Sabri Akman, Bekir Yırtar, Recep Uysal, Hamza Açıkgöz, Hüseyin Aksoy, Tevfik Ertürk, Cengiz Yüksel, Cengiz Aslan, Tahsin Yağan, Abdurruhman Ekiz, Osman Uçar, Ali Engin, Kadir Efeoğlu, Hüseyin Ayırğan, Mehmet Altınsoy, M. Hiram Abbas, B. Hamit Şemiler, Can Pulak, Turan İnanç, Abdulkadir Aksu, Ramazan Biçici, Erhan Şener, Sebahattin Çakmakoğlu, A. Canan Kılıç, Hasan Kara, Asım Ekren, İhsan Gürbüz, Cahit Bayar, Nurettin Çiçekdağı, Yıldırım Avcı, İ. Kemal Demiröz, Avni Akkan, İbrahim Çebi, M. Şefik Seçkin, Erdal Gülyurt, Naim Süleymanoğlu, Eyüp Aşık, Tevfik Erterk, Talat Zengin, Hazım Kutay, Mehmet Çevik, Rıfat Diker, Orhan Demirtaş, Necdet Diyarbakırlıoğlu, Ünal Yaşar, Erkal Zenger, Cezmi Erat, Metin Yalman, Orhan Taşanlar, Mehmet Gedik, Yaşar Albayrak, Evliya Parlak ve Abdurrahman Yılmaz'a birer adet olmak üzere 132 kişiye toplam 179 adet silah armağan etmiştir.

Yurt dışından alınan tabancaların ve bunların piyasadaki satış fiyatları ile ilgili Bakanlığımızın mevzuat gereği bir görevi bulunmamaktadır.

Arz ederim.

İsmet Sezgin
İçişleri Bakanı

13. — Şırnak Milletvekili Orhan Doğan'ın, Doğu Anadolu bölgesinde bazı mülkî amirlerce alınan kararlarla göçerlere mera, otlakiye ve yaylalara çıkma yasağı konulduğu iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/214)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın İçişleri Bakanından yazılı olarak cevaplandırılmasının sağlanmasını arz ederim.

Orhan Doğan
Şırnak

Siirt Valiliğince alınan 13.5.1992 tarih, Erciş Kaymakamlığınca alınan 18.3.1992 tarih, Gevaş Kaymakamlığınca alınan 27.3.1992 tarihli kararlarla; tek geçim kaynakları hayvancılık olan göçerlerin, başta Van, Muş, Bitlis, Gevaş, Adilcevaz ve Siirt olmak üzere diğer bölgelerdeki, Mer'a, Otlakiye ve yaylalara çıkmaları yasaklanmıştır.

1. Anayasal güvence altında olan ve sadece, insan olarak doğmakla hak kazanılan çalışma, yerleşme ve seyahat özgürlüğü neden kısıtlanmıştır?
2. Bu kısıtlamayı getiren yetkililer bu gücü kimden almaktadırlar?
3. Zatıalinizin bu yasaklamadan haberleri var mıdır?
4. Konuşan, yürüyen yasaksız olduğu iddia edilen Türkiye'de Antidemokratik uygulamalar daha ne zamana kadar devam edecektir?
5. Hayvancılıkla uğraşan yüzbinleri aşkın bölge insanı, bu yasaklama karşısında ne yapmalıdır?
6. İşsizliğin önlenmeye çalışıldığı ancak bir arpa boyu yol alınamayan Türkiyede, bu yasak işsizliği daha da tırmandırıp ekonomiyi çökertmeyecek midir?
7. Eğer bu yasak; terör ve kürt sorununun çözümüne yönelik ise, geçmiş yıllardaki benzer uygulamaların yarar getirmediği unutulmuş mudur?
8. Anayasada yer almayan bu yasaklama demokrasi ve insan hakları konusunda duyarlı olduğunu beyan eden Hükümet politikasına uygun mudur?
9. Binlerce hayvanın bekletilmesi nedeniyle zarar ziyana uğrayan hak sahiplerine, tazminat ödenmesi düşünülmekte midir?

T. C.
İçişleri Bakanlığı
İller İdaresi Genel Müdürlüğü 9.7.1992
Şb. : B050.İLİ0060001.211/187-4144
Konu : Şırnak Milletvekili Orhan Doğan'ın Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : T.B.M.M. Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığının 22.6.1992 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/214-1743/9315 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan Şırnak Milletvekili Orhan Doğan'ın "Doğu Anadolu Bölgesinde bazı mülki amirlerce alınan kararlarla göçerlerin mer'a, otlakiye ve yaylalara çıkmasının neden yasaklandığı" konusundaki yazılı soru önergesi üzerine yapılan incelemenin sonucu aşağıya çıkarılmıştır.

1. Siirt İlinde bulunan mer'a, otlakiye ve yaylalar yaz aylarında göçerleri barındırabilecek özelliklere sahip değildir. Gerek Siirt İlinde bulunan göçerlerin ve gerekse çevre illerin göçerlerinin Siirt İlindeki mera ve yaylalarda hayvanlarını otlatabilmek için herhangi bir müracaatları bulunmamaktadır. Özellikle Mardin, Hakkâri ve Şırnak İllerindeki göçerler yaz aylarında Bitlis, Muş, Ağrı ve Van İllerine geçerken Siirt İlini geçiş güzergâhı olarak kullanmaktadırlar. Göçer hareketlerinin yaya olarak yapılması geçiş güzergâhında bağ ve bahçesi bulunan vatandaşların büyük zarar görmelerine neden olduğundan mülki amirliklere yapılan müracaatlar sonucu Siirt İli ve ilçelerindeki Mera Kiralama Komisyonlarınca Siirt İlinden başka illere olan geçişlerin mutlaka motorlu araçlarla yapılması konusunda kararlar alınarak çevre il ve ilçelere duyurulmuştur.

Görüldüğü gibi, özel hukuk hükümlerine göre mal sahibi durumunda bulunan vatandaşlarımızın talebi üzerine arazilerinin korunması ve mağduriyetlerinin önlenmesi açısından alınan tedbirler dışında herhangi bir yasaklama durumu sözkonusu değildir.

2. Van İline bağlı ilçelerdeki bütün köy muhtarları ise mülkiyetlerinde olan ve kullanım alanlarında bulunan otlakiye, mer'a ve yaylalarını göçer aşiretlere kiralamama kararı alarak mülkî makamlardan yardım istemişlerdir. Bölgede yaşayan vatandaşlarımızın kendi otlakiye, mer'a ve yaylalarından azamî ölçüde faydalanabilmeleri ve huzur içinde yaşayabilmeleri bakımından alınan bu kararların uygulanmasında yarar görülmüştür.

Gerek yerleşik vatandaşların ve gerekse göçer aşiretlerinin hak ve hukuklarının korunmasında adalet ve eşitlik ilkeleri doğrultusunda, yasalara uygun olarak her türlü tedbir alınmakta ve uygulanmaktadır. Çalışma, yerleşme ve seyahat özgürlüğünün kısıtlanması sözkonusu değildir. Vatandaşların mağduriyetlerinin önlenmesinde tüm birimler ellerinden gelen her türlü gayreti göstermektedirler.

Bilgilerinize arz ederim.

İsmet Sezgin
İçişleri Bakanı

14. — Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy'un, Afyon Devlet Hastanesine ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın yazılı cevabı (7/215)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delaletlerinizi arz ederim.

Saygılarımla.

Dr. H. İbrahim Özsoy
Afyon

1989 senesinde Anadolu'da bazı hastahaneler Aile hekimi yetiştirmek için Özel Dal hastahanesine çevrilmiş ve makamca onaylanmıştır. Bu hastanelerden birisi de Afyon Devlet Hastanesidir.

Son günlerde :

1. Afyon Aile Hekimliği Özel-Dal Hastahanesinin eğitim hastahanesi olarak çalışmasının iptal edildiğinin,

2. Afyon Devlet Hastahanesi girişindeki Kemer'de Afyon Eğitim Hastahanesi yazısının tarafınızdan kaldırtıldığı kamu oyunca konuşulmaktadır.

Bunların doğruluk dereceleri nedir?

T. C.
Sağlık Bakanlığı
Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü 19.8.1992
Th. : B100THG0100002-9240-20722
Konu : Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 22.6.1992 tarih ve Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı 7/215-1749/9347 sayılı yazı.

Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy'un "Afyon Aile Hekimliği Özel Dal Hastanesinin eğitim hastanesi olarak çalışmasının iptal edildiği"ne ilişkin yazılı soru önergesi cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Yıldırım Aktuna
Sağlık Bakanı

Soru : 1989 senesinde Anadoluda bazı hastaneler aile hekimi yetiştirmek için özel dal hastanesine çevrilmiş ve makamca onaylanmıştır. Bu hastanelerden birisi de Afyon Devlet Hastanesidir.

Son günlerde;

1. Afyon Aile Hekimliği Özel-Dal Hastanesinin eğitim hastanesi olarak çalışmasının iptal edildiğinin;

2. Afyon Devlet Hastanesi girişindeki Kemer'de Afyon Eğitim Hastanesi yazısının tarafınızdan kaldırıldığı kamu oyunca konuşulmaktadır.

Bunların doğruluk dereceleri nedir?

Cevap : 22 Mayıs 1974 tarih ve 14893 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, Tababet Uzmanlık Yönetmeliği hükümlerine göre teşkil edilen inceleme ve değerlendirme grubu tarafından, Afyon Devlet Hastanesinde 9.3.1990 tarihinde yapılan inceleme sonucunda anılan Devlet Hastanesinin teorik ve pratik bakımından Aile Hekimliği dalında eğitim yetkisine haiz olduğu tespit edildiğinden, bu hastane Aile Hekimliği dalında Özel-Dal eğitim hastanesi olarak 6.8.1990 tarih ve 30596 sayılı makam onayı ile yetkili kılınmıştır. Tanınan bu yetkinin kaldırılması sözkonusu değildir.

Afyon Devlet Hastanesi E Tipi bir Eğitim Hastanesi olmayıp, yalnızca tek dalda (Aile Hekimliği) uzmanlık eğitimi vermektedir.

E Tipi olmayan Eğitim Hastanelerinin girişine "Eğitim Hastanesi" tabelası konulmadığından, Afyon Devlet Hastanesi girişine de böyle bir ibare konulmasına gerek duyulmamıştır.

15. — Niğde Milletvekili Doğan Baran'ın, bir siyasî partinin açık hava toplantısına katıldığı iddia edilen Kayseri S.S.K. Hastanesi uzman doktoruna ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/216)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Kayseri SSK Hastanesi Nöroloji uzmanı Dr. Memduh Büyükkılıç'ın 6 Haziran 1992 Cumartesi günü Niğde'nin Belediye seçimleri yapılacak kasabalarında Refah Partisinin açık hava toplantılarına katılıp siyasî konuşma yaptığı belirlenmiştir.

Konu ile ilgili olarak aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Mehmet Moğultay tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunda gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Dr. Doğan Baran
Niğde

1. Kamu görevlisi olması hasebiyle adı geçen doktor bir siyasî partinin açıkhava toplantısına katılıp siyasî bir konuşma yaptığı tespit olunmuş ise ne gibi bir kanunî işlem yapılmıştır?

2. Bugüne kadar Dr. Memduh Büyükkılıç hakkında bir işlem yapılmamış ise bundan sonra Bakanlığınızca ne gibi bir işlem görecektir?

T. C.
Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü 10.7.1992
Sayı : B.13.1.SSK.0.60.00.00/1-1211-3171-526863
Konu : Dr. Memduh Büyükkılıç

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 22.6.1992 tarih ve 1751/9354 sayılı yazıları.

Sosyal Sigortalar Kurumu Kayseri Hastanesi Nöroloji Uzmanı Dr. Memduh Büyükkılıç'ın, "Niğde'nin belediye seçimleri yapılacak kasabalarında 6 Haziran 1992 günü Refah Partisinin açık hava toplantılarına katılarak siyasî konuşmada bulunduğu" hakkında, Niğde Milletvekili Dr. Doğan Baran tarafından T.B.M.M. Başkanlığına verilen soru önergesinde sözkonusu edilen hususlar incelenmiştir.

Konu ile ilgili olarak, mahallinde yaptırılan incelemeler sonuçlandırılmıştır. S.S.K. Genel Müdürlük Müfettişlerince yapılan inceleme sonucu düzenlenen soruşturma raporunda;

Dr. Memduh Büyükkılıç'ın, S.S.K. Kayseri Hastanesindeki görevine 27.9.1988 tarihinde başladığı, 20 Ekim 1991 tarihinde yapılan genel seçimlerde Refah Partisinden Milletvekili adayı olmak için 31.8.1991 tarihinde istifa ettiği, 13.11.1991 tarihinde müracaatı üzerine eski görevine atandığı anlaşılmıştır. Adıgeçenin memuriyetini devam ettirdiği süre içinde, Niğde'ye bağlı Gümüşler, İçmeli, Çayırlı, Kiledere ve Sofular isimli beldelerde 7 Haziran 1992 tarihinde yapılan Belediye Başkanlığı ve Belediye Meclisi Üyeliği seçimleri öncesi ve 6.6.1992 tarihinde bir parti tarafından yapılmış toplantılarda konuşmalarda bulunarak faaliyet gösterdiği saptandığından, hakkında ilgili mevzuat uyarınca gerekli işlemler başlatılmıştır. Sonuçtan ayrıca bilgi sunulacaktır.

Bilgilerinize arz olunur.

Mehmet Moğultay
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

16. — Muş Milletvekili Muzaffer Demir'in, Muş İli Yazla Köyünde iki vatandaşın silah zoruyla kaçırılıp öldürüldüğü iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/217)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki soruların İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
Saygılarımla. 8.6.1992

Dr. Muzaffer Demir
Muş

27.5.1992 günü Muş merkeze bağlı Yazla Köyü'ne gelen silahlı üç kişinin Saim Çelik'e ait yolcu minibüsüne silah zoruyla el koydukları; Sait Çelik ve yanındaki Veysi Çağlayan'ı da zorla yanlarına alarak Muş'a ve oradan da Muş-Solhan istikametine yöneldikleri; saat 23.00 sularında Muş-Solhan arasındaki Murat Nehri üzerindeki yeni köprüye geldiklerinde güvenlik güçlerince durdurularak etkisiz duruma getirildikleri; bu durumun saat 23.00 - 24.00 sularında yoldan geçen çeşitli yolcu otobüs ve diğer vasıtalarca gözlendiği, ayrıca oğlunun minibüsünün gasp edildiğini duyan Saim Çelik'in babası Yusuf Çelik'in özel bir oto ile önce karakola gidip

haber verdiği, sonra minibüsü takip ederek duruma şahit olduğu, oğlu ve yanındakilerin güvenlik güçlerince teslim alındığı ve elleri enselerinde yere yatırıldıklarını gördüğü; teslim alınan etkisiz duruma getirilen örgüt üyeleri ile birlikte Saim Çelik ve Veysi Çağlayan'ın önce Muş İl Jandarma Alay Komutanlığına götürüldükleri, sonra 28.5.1992 günü saat 04.00 - 05.00 sularında Murat Nehri üzerindeki eski köprü civarında yere yatırılarak, kafalarına mermi sıkılarak öldürüldükleri doğru mudur?

Doğru ise;

1. Hukukun üstünlüğünden ve Anayasanın 9 uncu maddesinde belirtilen "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır" ilkesinden bahs edilebilinir mi?

2. Doğuda ve Güneydoğuda yaşayan suçlu suçsuz tüm Kürt insanını potansiyel suçlu kabul eden ırkçı şoven çağdışı ideoloji ve düşünceye sahip bu sorumlular hakkında yasal soruşturma başlatılmış mıdır?

3. Kamuoyunda "yerinde infaz" olarak adlandırılan sorgusuz yargısız öldürme olayları ne zaman bitecek? Hükümet olarak bu tür olaylara bir tedbir düşünüyor musunuz?

T. C.
İçişleri Bakanlığı
Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Daire Başkanlığı 27.7.1992
Sayı : B.05.1.EGM.0.12.01.01-202510
Şube : Top.01.(E)
Konu : Muş Milletvekili Muzaffer Demir'in Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 22.6.1992 gün ve TBMM Kan. Kar. Md. A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/217-1752/9355 sayılı yazınız.

Muş Milletvekili Dr. Muzaffer Demir tarafından TBMM Başkanlığına sunulan ve tarafımdan cevaplandırılması istenilen yazılı soru önergesinde ileri sürülen hususlarla ilgili olarak hazırlanan cevap aşağıya çıkarılmıştır.

27.5.1992 günü saat 02.00 sıralarında Muş İli Merkez Muratgören Köyü Murat Köprüsü mevkiinde bir minibüsün aranması sırasında, oto içerisinde bulunan (5) terörist üzerlerinde, (3) adet Kaleşnikof marka uzun namlulu silah, (1) adet tabanca, (1) adet savunma el bombası ile birlikte yakalanmıştır.

Yakalanan (5) PKK militanı ile yakalandıkları mahalde buluşmak üzere gelen diğer bir PKK örgüt mensubu grupça güvenlik güçlerine ateş açılmış, açılan bu ateş sırasında yakalanan (5) militan ateşe maruz kalarak ölmüştür. Sıcak temas bir süre devam etmiş ve gecenin karanlığından da yararlanan teröristler olay mahallinden kaçmayı başarmışlardır.

Bahse konu olayla ilgili olarak Muş ili Cumhuriyet Başsavcılığınca 28.5.1992 tarihinde gerekli soruşturmaya başlanmış olup soruşturma halen devam etmektedir.

Bölgede görev yapan güvenlik güçlerimiz Kanunların kendilerine verdiği yetkiler çerçevesinde, vatandaşlarımızın huzur ve güvenliğini sağlamak için soğukkanlı ve hoşgörülü bir şekilde görevlerini sürdürmektedirler.

Bölge halkını potansiyel suçlu gibi görmek ve yerinde infaz diye bir durum kesinlikle söz konusu değildir.

Arz ederim.

İsmet Sezgin
İçişleri Bakanı

17. — Trabzon Milletvekili Kemalettin Göktaş'ın, kumar makinalarına ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/218)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki soruların Sayın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Kemalettin Göktaş
Trabzon

2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 19 uncu maddesi gereği yurda sokulan kumar makinalarının kaldırılmasına dair kanun teklifime, imzanızla, ülke açısından döviz ve vergi kaybına neden olacağı gerekçesiyle olumsuz görüş belirttiniz.

Devlet eliyle kumar oynatmayı ülke yararına gördüğünüze göre,

1. Kumar makinaları sayesinde ülkeye ne kadar döviz girmiştir?
2. Kumar makinalarından alınan vergi miktarı ne kadardır?
3. Bu makinalarda oynayan % 15, oynatan % 85, kazandığına göre oynatanlardan hangi oranlarda vergi alınmaktadır?
4. Bu kumar makinalarında oynayanların yüzde kaçını yabancılar teşkil etmektedir?

T. C.
Maliye ve Gümrük Bakanlığı
Gelirler Genel Müdürlüğü 24.8.1992
Gel. : BELG : 2630024-21-65856

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Devlet Bakanlığının 30.6.1992 gün ve B.02.0.006/209 sayılı yazısı ekinde alınan Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğünün 26.6.1992 gün ve B.02.0.KKG/106-1892/05158 sayılı yazısı.

Sayın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılması isteği ile Trabzon Milletvekili Sayın Kemalettin Göktaş tarafından sorulan ve Sayın Başbakan tarafından, tarafımızdan cevaplandırılması uygun görülen ilgi yazıda belirtilen sorulara ilişkin cevaplarımız aşağıda sunulmuştur.

1. Turizm Bakanlığından 15.7.1992 tarihi itibariyle turizm işletmesi belgeli 1441 tesis, 202 279 yatak kapasitesiyle faaliyet göstermektedir.

Türkiye'ye 1990 yılında 5 389 000, 1991 yılında 5 517 897 yabancı gelmiş ve turizm geliri olarak da 1990 yılında 3.3 milyar dolar, 1991 yılında 2.7 milyar dolar elde edilmiştir. Turizm gelirinin ihracat içindeki payı; 1990 yılında % 25.5, 1991 yılında ise % 19.5 olarak gerçekleşmiştir.

2. Kumar makinalarından sağlanılan kazanç tesislerin diğer kazançlarıyla birleştirilerek vergilendirildiğinden, kumar makinalarından elde edilen kazanç üzerinden alınan vergi miktarının sağlıklı olarak bildirilmesi mümkün olmamaktadır.

3. a) Kumar makinaları oynatan Gelir Vergisi mükelleflerinin, bu faaliyetleri sonucu elde ettikleri ticarî kazançlar üzerinden 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesine göre müterrakki oranda Gelir Vergisi,

b) Kurumlar Vergisi mükelleflerinin kumar makinaları oynatmaları sonucu elde ettikleri kurum kazançları üzerinden de % 46 oranında Kurumlar Vergisi,

c) Kumar makinalarının bulunduğu yerlerin işletilmesi şeklinde sürdürülen faaliyet 3065 sayılı Kanunun 1/1 nci maddesine göre Katma Değer Vergisine tabi olup, talih oyunlarının oynatıldığı salonlardan elde edilen net hasılat üzerinden % 12 oranında Katma Değer Vergisi,

d) 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 17-22 nci maddeleri ile Eğlence Vergisi hükme bağlanmış olup, Kanunun 21 nci maddesinin III üncü bendi gereğince, biletle girilmesi zorunlu olmayan eğlence yerlerinden günlük olarak 1 000-20 000 lira arasında değişen miktarlarda Eğlence Vergisi.

alınmaktadır.

4. Talih oyunları salonları Turizm Bakanlığından alınan izinle 5 yıldızlı otellerle 1 inci sınıf tatil köylerinde kurularak işletilmektedir. Bu salonlara yabancılar ve yurt dışında ikamet eden Türkler girmektedir.

Bilgilerini arz ederim.

Sümer Oral
Maliye ve Gümrük Bakanı

18. — Konya Milletvekili Servet Turgut'un, Konya İlinde son yıllarda görülen hava kirliliğinin önlenmesine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Ersin Faralyalı'nın yazılı cevabı (7/221)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Sayın Ersin Faralyalı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Servet Turgut
Konya

1. Sanayileşme yolunda hızla ilerleyen Konya ilimizde son yıllarda hava kirliliği tabiî çevre ve insan sağlığını tehdit eder hale gelmiştir. Bakanlığınızın Konya'daki hava kirliliğini önlemek maksadıyla Konya'ya doğalgaz uygulamasına yönelik bir girişimi sözkonusu mudur?

2. Gelecek dönemde Konya'da doğalgaz uygulamasına geçilmesi için herhangi bir proje ve çalışmanız mevcut mudur?

T. C.
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı 9.7.1992
Sayı : B.15.0.APK.0.23-300-993-9397
Konu : Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : T.B.M.M. Başkanlığının 26.6.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/221-1763/9467 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Sayın Servet Turgut'un tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği soru önergesinin cevabı ile ilgili bilgiler ekli olarak sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Ersin Faralyalı
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı

Konya Milletvekili Sayın Servet Turgut'un Yazılı Soru Önergesi ve Cevapları

Soru :

Sanayileşme yolunda hızla ilerleyen Konya ilimizde son yıllarda hava kirliliği tabiî çevre ve insan sağlığını tehdit eder hale gelmiştir. Bakanlığınızın Konya'daki hava kirliliğini önlemek maksadıyla Konya'ya doğalgaz uygulamasına yönelik bir girişimi sözkonusu mudur?

Cevap :

Konya İl merkezinin doğal gaz talebini belirlemek üzere 1990 yılında Bakanlığımız kuruluşu BOTAŞ elemanlarınca Konya Valiliği, Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve diğer yerel yöneticiler ziyaret edilerek il merkezine ait bilgiler toplanmış, imar planları incelenmiş ve ayrıca sınai tesisler ziyaret edilerek bu tesislerin yakıt tüketimleri belirlenmiştir. Devlet İstatistik Enstitüsü'nden sağlanan veriler de dikkate alınarak, Konya il merkezinin doğal gaz pazar potansiyeli aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Yıllar	Doğal Gaz Pazar Potansiyeli (Milyon m³)
1995	20
2000	190
2005	338
2010	393
2015	456

Soru :

Gelecek dönemde Konya'da doğal gaz uygulamasına geçilmesi için herhangi bir proje ve çalışmanız mevcut mudur?

Cevap :

Konya'nın doğal gaz ihtiyacını, Ankara'dan güneye, Çukurova'ya ulaşacak doğal gaz iletim hattı projesinden Aksaray'dan ayrılacak bir branşman karşılayacaktır. Konya'yı da kapsayan Güney Doğal Gaz İletim Projesi 1992 yılı yatırım programında yeralmaktadır. Ancak ülkemizin mevcut doğalgaz arz kaynakları Konya'nın içinde bulunduğu güney hattı için yeterli olmamaktadır.

Ülkemizin gelecekteki doğalgaz ihtiyacını karşılamak üzere Yeni Türk Cumhuriyetleri, İran, Katar ve Libya ile görüşmeler sürdürülmektedir. Güney hattının doğalgaz ihtiyacını karşılayacak yeni bir arz kaynağı sağlandığı takdirde bu hattın finansman sorunu da çözümlenecektir. Güney iletim hattının inşaatına paralel olarak Konya Şehir Doğal Gaz Dağıtım Şebekesinin de inşaatı gündeme gelecektir.

19. — Konya Milletvekili Servet Turgut'un, Ankara-Konya arasında demiryolu yapımına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun yazılı cevabı (7/222)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma Bakanı Sayın Yaşar Topçu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Servet Turgut
Konya

1. 1980'li yılların başında Ankara-Konya arasında demiryolu yapılması için bir proje geliştirilmişti. Ankara-Konya arasında demiryolu yapımı için bugüne kadar idari ve teknik yönden herhangi bir çalışma yapılmış mıdır?

2. Ankara-Konya arasında demiryolu yapımı için bakanlığınızın gelecek dönemle ilgili herhangi bir projesi ve çalışması mevcut mudur?

T. C.
Ulaştırma Bakanlığı 18.8.1992
Hukuk Müşavirliği
Hükmü :
B.11.0.KHM.0.00.00.00/525-131/764-26371

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 26.6.1992 gün ve Kan. Kar. Md. A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/222-1764/9468 sayılı yazınız.

Konya Milletvekili sayın Servet Turgut'un Ankara-Konya arasında demiryolu yapımına ilişkin ilgili yazınız eki yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Toplam 637 Km. uzunluğundaki Ankara-Konya-Silifke-Mersin demiryolu projesinin fizibilite edüdü 1983 yılında yapılmış olup, bilahare 1987 yılındaki "Yeni Demiryolu Hatlarının Optimim Demiryolu Ağı Tasarımı Çerçevesinde Değerlendirilmesi" çalışması sonucunda fizibil yönden öncelik arzeden projeler içinde yeralmamıştır. Bu itibarla sözkonusu hat Yatırım Proğramına dahil edilememiştir.

Bahse konu hattın önümüzdeki yıllarda Yatırım Proğramına alınması hususunda gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Bilgilerinize arz ederim.

Yaşar Topçu
Ulaştırma Bakanı

20. — İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya'nın, Gençlik Haftasında bir grup başörtülü öğrencinin bayrak seremonisine alınmadığı iddiasına ilişkin Başbakandan sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/223)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Başbakan Süleyman Demirel tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delaletlerinizi arz ederim.

Saygılarımla

Halit Dumankaya
İstanbul

22.5.1992 tarihinde Gençlik ve Spor Bakanından yazılı olarak cevaplandırılmasını istediğim sorulara Sayın Bakan gayri ciddi cevap verdiğinden aynı soruların ciddi bir şekilde cevaplandırılmak üzere Sayın Başbakandan sormak zorunda kaldım.

Gençlik haftası nedeni ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün davetlisi gelen öğrenciler arasında bulunan Burdur, Karaman ve Sivas temsilcileri başörtülü oldukları için;

1. Organizasyon komitesi sorumlusu Rona Özler tarafından bayrak seromonisine alınmadıkları doğrumudur?

2. Eğer alınmamış iseler sizce bu insan haklarına inanç hürriyetine saygısızlık değilmidir?

3. Bakan olarak bu olayı benimsemiyorsanız ilgili hakkında bir işlem yapmayı düşünüyor musunuz?

T. C.
İçişleri Bakanlığı 12.8.1992
İller İdaresi Genel Müdürlüğü
Şube : B.050.İ.L.İ.007002.440.427/5378

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Devlet Bakanlığının 9.7.1992 tarihli ve B.02.0.006/218 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya tarafından TBMM Başkanlığına verilip Devlet Bakanlığının ilgi yazıları ile Bakanlığımıza intikal ettirilen yazılı soru önergesinin incelenmesinde;

7.12.1981 tarihli ve 17537 sayılı resmî gazetede yayınlanan Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ile diğer Bakanlıklara bağlı okullardaki görevli öğrencilerin kılık-kıyafetlerine ilişkin yönetmeliğin 12 nci maddesinin (c) fıkrasının 3 ncü şıkkında "İmam Hatip Liselerindeki kız öğrenciler yalnız Kuran-ı Kerim ders saatlerinde başlarını örtebilirler",

Ulusal ve Resmî Bayramlarda Yapılacak törenler Yönetmeliğine dayalı olarak Ankara İl Kutlama komitesi ve Koordinasyon Kurulunca çıkarılan talimatnamede törenlerde kız öğrencilerin kıyafetleri için "kızlar gri etek, lacivert ceket, (erkek yakalı sspor) beyaz bluz (gömlek yaka, lacivert kravat, siyah ayakkabı, fume rengi naylon çorap kıyafeti ile törene katılacaklardır)",

Hükmünün yer aldığı;

Bu hususların ilgililere duyurulmasına, törene girişte de hatırlatılmasına rağmen, söz konusu il temsilcisi öğrencilerin yönetmeliklere aykırı olarak baş örtüsü ile törene girmekte ısrar ettiklerinden sadece geçit törenine alınmadıkları,

Anlaşılmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

İsmet Sezgin
İçişleri Bakanı

21. — Mardin Milletvekili Ali Yiğit'in, Mardin-Savur İlçesi Fıstıklı Köyünde meydana gelen olaylara ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/224)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın, İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ali Yiğit
Mardin

1. 11 Haziran günü Mardin'in Savur İlçesi Fıstıklı köyüne gelen özel tim ve Jandarma güçleri köylüleri dipçiklerle dövmüştür. Kadınlara sarkıntılık ettikleri, bu arada 17 yaşındaki Metin Gümüş'ü de ayağından yaraladıkları öğrenilmiştir.

2. Yine köylülere ait döviz ve paralara da el konulmuştur. Ev eşyaları tahrip edilmiştir.

Fıstıklı köyündeki bu insanlık dışı uygulamaların sorumluları hakkında herhangi bir işlem yapıldımı?

T. C.
İçişleri Bakanlığı
Emniyet Genel Müdürlüğü 13.7.1992
Güvenlik Daire Başkanlığı
Sayı : B.05.1.EGM.0.12.01.01-7/224-191503
Şube : Top. 01. (E)
Konu : Mardin Milletvekili Ali Yiğit'in
Yazılı Soru Önergesi Cevabı

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 26.6.1992 gün ve TBMM Bşk. Kan. Kar. Md. A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/224-1772/9491 sayılı yazınız.

Mardin Milletvekili Ali Yiğit tarafından TBMM Başkanlığına sunulan ve tarafımdan cevaplandırılması istenilen yazılı soru önergesinde ileri sürülen hususlarla ilgili olarak hazırlanan cevap aşağıya çıkarılmıştır.

11 Haziran 1992 günü saat; 18.50 sıralarında Mardin İl merkezinden Midyat ilçesine göreve giden Özel Hareket timi, güzergah üzerinde bulunan Ömerli ilçesi Fıstıklı Köyü hizasına gelindiğinde PKK terör örgütü militanlarınca, pusuya düşürülmüş, tim görevlilerinden biri çeşitli yerlerinden yaralanmış, tim araçlarından ikisi hasar görmüştür.

Fıstıklı Köyü istikametine kaçan PKK teröristlerini takip eden güvenlik kuvvetlerimiz, arama esnasında Köy çıkışında Metin Gümüş isimli şahsı yaralı olarak görmüşler ve yakalamışlardır. Adı geçen şahıs gerekli tedavisinin yapılabilmesi için Mardin Devlet hastanesine gönderilmiştir.

Sözkonusu şahıstan alınan bilgiler üzerine Fıstıklı Köyünde teröristlere yardım ve yataklık yapan (7) şahıs yakalanmış, (5) sığınak tespit edilmiştir. Ayrıca (1) adet Kaleşnikof marka otomatik tüfek, (2) adet şarjör ve (60) adet dolu fişek elde edilmiştir.

Önergede adı geçen Metin Gümüş ve yakalanan diğer şahıslar çıkarıldıkları adli mercilerce tutuklanarak cezaevine gönderilmişlerdir.

Köylülerin dövülmesi, kadınlara sarkıntılık edilmesi, döviz ve paralarına el konulması diye bir durum kesinlikle söz konusu değildir.

Bu olaylar karşısında güvenlik güçlerimiz her zaman olduğu gibi kanunların kendilerine vermiş olduğu yetki ve sorumluluk sınırları dahilinde görev bilinci ve şuuru içerisinde hareket etmişlerdir.

Arz ederim.

İsmet Sezgin
İçişleri Bakanı

T. C.
İçişleri Bakanlığı
Jandarma Genel Komutanlığı
HRK. : 7504-616-92/Asyş. Ş. Şirket (2252)
Konu : Soru Önergesi

20.7.1992

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 26 Haziran 1992 gün ve 7/224-1772/9491 sayılı yazısı.

Mardin Milletvekili Ali Yiğit'in, Fıstıklı köyünde; güvenlik kuvvetlerince kadınlara sarkıntılık yapılıp dövüldükleri, para ve dövizlerine el konulduğu iddialarını içeren Soru Önergesi incelenmiştir.

1. Mardin-Midyat-Fıstıklı köyü civarında; 11 Haziran 1992 günü saat 18.50 sıralarında; Mardin'den Midyat ilçesine göreve gitmekte olan Özel Harekat Timi terör örgütü mensuplarınca pusuya düşürülmüş, ilk ateş sırasında timde görevli Polis Memuru Ahmet Doğan çeşitli yerlerinden yaralanmış, time ait 2 araçta hasar görmüştür.

2. Olayı gerçekleştiren örgüt mensuplarının Fıstıklı köyü istikametine kaçtıklarının anlaşılması üzerine; bölgeye intikal eden güvenlik kuvvetleri, eyleme katıldığı değerlendirilen Metin Gümüş isimli şahsı köy çıkışında yaralı olarak bulmuşlardır. Gerekli tedavinin yapılabilmesi için temin edilen oto ile Mardin'e sevkedilen yaralı ile yolda yapılan mülakatta; aynı köyden Abdülkadir Dağ, Mehmet Şerif Salman, Recep Dağ, Beşir Dağ, Ömer Dağ, Halil Sürer ve Mehmet Ali Turan isimli şahısların terör örgütüyle irtibatlarının olduğu, köyün muhtelif yerlerinde örgüt üyelerinin barınmaları ve saklanmaları için sığınak yaptıkları, ayrıca eylemlere milis olarak katıldıkları öğrenilmiş olup, yaralı Mardin Devlet Hastanesine yatırılmıştır.

3. Elde edilen bilgilerin incelenip değerlendirilmesi sonucunda; güvenlik kuvvetlerince anılan köyde başlatılan arama faaliyetleri sırasında güvenlik kuvvetlerine fiili mukavemette bulunan bazı şahıslar, yasalarla verilen zor yetkisi kullanılarak yakalanmış, bunlardan köy muhtarı Ömer Dağ'ın sorgusu sonucu 1 adet Kaleşnikof Piyade tüfeği, 12 adet şarjör ve 60 adet fişek ele geçirilmiştir. Mehmet Şerif Salman ve Mehmet Ali turan'ın sorgulamaları sonucunda; 1 adet tamamlanmış kullanılmaya hazır, 1 adet tamamlanmamış sığınak yer göstermeleriyle bulunmuş, ayrıca 2 adet sığınak da bilahare bulunarak usulüne uygun imha edilmiştir.

4. Sorgulaması tamamlanan sanıklardan yaralı Metin Gümüş, Mehmet Ali Turan, Mehmet Şerif Salman, Ömer Dağ, Recep Dağ, Beşir Dağ isimli sanıklar çıkarıldıkları adli mercilerce 25 Haziran 1992 günü tutuklanmışlardır.

5. Güvenlik kuvvetlerinin; suçluların yakalanmalarından adli mercilere gönderilmesine kadar geçen süreçte; görev bilinci içerisinde yasaların verdiği yetki ve sorumluluk sınırları dahilinde hareket ettikleri, iddia edilen hususların asılsız olduğunu arz ederim.

İsmet Sezgin
İçişleri Bakanı

22. İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Devlet hastanelerinde ücretsiz tedavi imkanlarından yararlanmada suiistimallerin arttığı iddiasına ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın yazılı cevabı (7/226)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sağlık Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Adnan Kahveci
İstanbul

Soru :

Ücretsiz tedavi vaadlerinizden sonra Devlet hastanelerinde suistimallerin arttığı ifade edilmektedir. Parası olduğu halde ücretsiz tedavi imkanlarından yararlanmak isteyenlerin arttığı gözlenmektedir. Bunun en somut örneklerinin, bizzat dolandırıcılık şeklinde yapıldığı iddia edilmiştir. Şöyleki; hasta yatarken özel oda istemektedir, (özel odalar sadece ödeme gücü olduğunu beyan eden hastalara tahsis edilmektedir) Hasta ameliyat olup, tedavisi bittikten sonra ücret talep edildiğinde, ödeme gücü olmadığını beyan etmektedir.

1. Bu şekilde özel odalarda yatıp daha sonra ödeme gücü olmadığını beyan eden kaç kişi vardır?

Bu şekilde davrananların SHP veya DYP teşkilatlarıyla ilişkisi olduğu iddia edilmektedir. Bu kişilerin hangi partilere üyelikleri vardır?

3. Bu kişilerden yalan beyanları karşılığı alınamayan sağlık masraflarını nasıl tahsil edeceksiniz?

T. C.
Sağlık Bakanlığı
Hukuk Müşavirliği 13.8.1992
Sayı : B.100.HKM.0000000-9239/1299
Konu : Yazılı Soru Önergesi Cevabı

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 26.6.1992 tarih ve Kan. Kar. Dairesi Baş. A.01.0.GNS 0.10.00.02-7/226-1790/9567 sayılı yazıları.

İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci tarafından, Bakanlığımızca yazılı olarak cevaplandırılması istenilen ve Devlet Hastanelerinde ücretsiz tedavi imkânlarından yararlanmada suiistimallerin arttığı iddiasına dair soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Yıldırım Aktuna
Sağlık Bakanı

İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin Devlet Hastanelerinde ücretsiz tedavi imkanlarından yararlanmada suistimallerin arttığına dair yazılı soru önergesine cevabımızdır :

1. 3.7.1992 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3816 sayılı "Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun" çıkarılmadan önce Bakanlığımızca yayımlanan 1.12.1991 gün ve 8414 sayılı Genelge hükümlerine göre, hastaların yoksul oldukları ve hiçbir sosyal güvenceleri olmadığı şeklindeki beyanları yeterli görülerek ücretsiz tedavilerinin yapılması esas alınmakta; ancak, yanlış beyanlarda bulunanlardan hastane masraflarının tahsili cihetine gidileceği kabul edilmektedir.

Bu nedenle, beyan esası gereği hekimce yatarak tedavisine gerek görülen hastaların yatış işlemlerinin ilk aşamasında beyanları alınmakta ve bu hastalar genel hasta odalarında, genel hasta odalarının dolu olması halinde 3. sınıf hasta odalarında yatırılarak tedavileri yapılmaktadır.

Özel odalarda yatıp daha sonra fakir olduğunu beyan eden kişilerden ücret alınmaması söz konusu olmadığı gibi; bu, Bakanlığımızca çıkartılan Genelge'nin ruhuna da ters düşmektedir.

Diğer taraftan, 7 aydan fazla devam eden bu uygulamada, bugüne kadar yanlış beyan veren kişiler hakkında Bakanlığımıza intikal eden herhangi bir husus yoktur.

2. Anayasamızın 10 uncu maddesinde, hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamayacağı; 56 ncı maddesinde de, Devletin, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamakla yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu hükümler çerçevesinde, hastanelerimize başvuran ve sosyal güvencesi olmayan vatandaşlarımıza verilen sağlık hizmetlerinde, onların hiçbir siyasî fikri sorulmadan eşit şekilde hizmetten yararlandırılmaları esas alınmakta;

Diğer taraftan, Hükümet olarak, zengin olsun, fakir olsun bütün vatandaşlarımızın, "sosyal hukuk devleti" anlayışı içinde tüm hak ve ödevler bakımından eşit muameleye tabi tutulduğu kamu oyunca da bilinmektedir.

3. Beyanına göre ücretsiz tedavisi yapılmakla birlikte yanlış beyanda bulunduğu tesbit edilenlerden bilahara tedavi masraflarının nasıl tahsil edilebileceği sorulmaktadır.

Böyle bir durumun vuku bulması halinde, doğru beyanda bulunmayan kişilerden, ücretsiz yapılan tedavi ve sair hizmetlerin masraflarını ödemeleri (haksız bir menfaat temin etmiş olmaları sebebiyle) şifahen ve/veya yazılı olarak talep edilebileceği; bu talep üzerine ödemede bulunmadıkları takdirde, isbatlayıcı belgeler ile birlikte konunun (tedavi verilen Hastanenin bulunduğu yere göre) Muhakemat Müdürlüğüne Defterdarlığa veya Malmüdürlüğüne intikal ettirilmesi suretiyle, Hazine Avukatlarınca açılacak davalar ve icra takipleri ile, meblağların tahsili cihetine gidilebileceği tabiidir.

Ancak yukarıda da belirtildiği gibi, bugüne kadar Bakanlığımıza böyle bir konu intikal etmemiştir.

Diğer taraftan, 3.7.1992 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3816 sayılı Kanun ile, vatandaşlarımızdan hiçbir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında olmayıp aylık geliri aynı kanun'da belirlenen esaslara göre tesbit edilecek miktarın altında olanlara Genel Sağlık Sigortası uygulamasına geçilinceye kadar yapılacak tedavilerine esas teşkil edecek olan "Yeşil Kart" verilecektir. Bu suretle, yoksul vatandaşlarımızın hastanelere her müracaat ettiklerinde fakirliklerini beyan etmelerine gerek kalmayacağı gibi, ülkemizdeki yataklı tedavi kurumlarında yatarak görülecek tedavi hizmetinin ve her türlü masrafın karşılığı, Yeşil Kart sahibi olunması halinde kart sahibinden alınmıyacağından, önergede ileri sürülen suiistimalin vuku'u da söz konusu edilemiyecektir.

23. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Görevden istifa eden Sakarya eski Valisine ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/227)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Adnan Kahveci
İstanbul

Soru :

Sakarya Valisi Enver Hızlan 17.6.1992 günü aşırı siyasî baskı yapıldığını beyan ederek görevinden istifa etmiştir.

1. Valilerin DYP-SHP Hükümetini idaresi altında çok ağır siyasî taleplerle karşı karşıya oldukları ve görevlerini adil ve yasalara uygun yapamadıkları gözlenmektedir. Valileri bu aşırı siyasî baskılardan korumak için ne gibi gayretler gösterdiniz?

2. Bu gösterdiğinizi umduğunuz gayretlerin somut delilleri (genelgeler v.b) varmıdır?

3. Valilere ve diğer kamu görevlilerine baskı yapıp yasalara aykırı taleplerde bulunanlar hakkında ne gibi işlemler yaptınız?

4. Bürokrasinin bu kadar ağır bir partizanlık baskısı altında olmasının, devletin devlet olma vasfını yıprattığını kabul ediyormuzunuz?

T. C.
İçişleri Bakanlığı 18.8.1992
Sayı : B 050 PGM 0710001/Ş-14346

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci tarafından Sayın Başbakanımıza tevcih edilen ve Başbakanlık Makamınca da tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılması istenilen sorulara ait cevaplar aşağıya çıkarılmıştır.

Arz ederim.

İsmet Sezgin
İçişleri Bakanı

1. Valiler üzerinde siyasi baskı olduğuna dair Bakanlığımıza intikal eden yazılı ve sözlü bir belge mevcut değildir. Başbakanlık ve Bakanlığımızca yayınlanan Genelgeler ve valilerle yapılan toplantılarda memurların görevlerini tarafsızlık içinde vatandaşlara karşı şefkatle, adaletle ve eşit bir şekilde yaklaşmalarının gerektiği, Devletin yetişkin, dürüst, aktif ve objektif kalmış bürokratik kadrolarının tam bir hizmet anlayışı içinde çalışmaları, dürüst çalışan bürokratları korumanın, yanlış yapanları ayıklamanın, Devleti bozulmaktan kurtarmak için şart olduğu, kanunlara göre vazife yaparken sorumluluk almaktan çekinmeyen kamu görevlilerinin kanunların himayesi ve teminatı altında oldukları müteaddid defalar belirtilmiştir.

2. Başbakanlığın 3.1.1992 tarih ve 1992/1 sayılı, Bakanlığımızın 30.4.1992 tarih ve 1-5956 sayılı Genelgeleri başta valiler olmak üzere yönetimin her kademesindeki kamu görevlilerinin hizmet emniyeti içinde çalışacakları, kanunların himayesi ve teminatı altında olduklarını gösteren belge niteliğindedir.

3. Valilere ve diğer kamu görevlilerine baskı yapılıp yasalara aykırı taleplerde bulunulduğuna dair Bakanlığımıza herhangi bir resmî başvuru yapılmamıştır.

4. Bürokrasinin partizanlık baskısı altında bulunduğu iddialarına katılmak mümkün değildir.

24. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Yalvaç Devlet Hastanesi Başhekiminin görevden alınış nedenine ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna'nın yazılı cevabı (7/228)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sağlık Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Adnan Kahveci
İstanbul

Soru :

Yalvaç Devlet Hastanesinde Başhemşire olarak çalışan Gülsüm Bayram'ın Başhemşirelik görevinden sırf siyasî nedenlerden dolayı alındığı iddia edilmektedir.

Gülsüm Bayram ANAP'lı Yalvaç Belediye Başkanının eşidir. Görevinden alınması için Başhekim'in veya Kaymakam'ın teklifi yoktur.

1. Isparta Valisi kimin talimatıyla ve hangi gerekçeyle Gülsüm Bayram'ı re'sen görevinden almıştır?

2. 1980 öncesinden beri Başhemşirelik yapan bir kişiye yapılan bu işlem partizanlık değil midir?

3. Siz Sağlık Bakanı olarak bunun partizanlık olmadığını iddia ediyorsanız, gerçek gerekçe nedir?

T. C.
Sağlık Bakanlığı 13.8.1992
Sayı : B. 100 HKMM 0000000-9239/1298
Konu : Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 26.6.1992 tarih ve Kan. Kar. Md. 4.01.0.GNS.0.10.00.02-7/228-1797/9584 sayılı yazıları.

İstanbul Milletvekili Sayın Adnan Kahveci tarafından verilen ve Bakanlığımızca cevaplandırılması istenilen yazılı soru önergesi ile, Yalvaç Devlet Hastanesi Başhemşiresi Gülsüm Bayram'ın görevden alınması ile ilgili olarak sorular yöneltilmiştir.

Adıgeçen hakkındaki işlem, 5442 sayılı İl İdaresi kanunu'na dayanılarak Isparta Valiliği'nce yapılmıştır.

Diğer taraftan; konu Antalya İdare Mahkemesi'nin 1992/723 Esas sayılı dosyasında açılan dava ile yargı merciine intikal etmiş olup, Anayasanın 138 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında yer alan "Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılmaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz." hükmü sebebiyle konu hakkında başkaca açıklamada bulunmak mümkün görülmemektedir.

Bilgilerine arz ederim.

Dr. Yıldırım Aktuna
Sağlık Bakanı

25. — Bitlis Milletvekili Zeki ergezen'in, Bitlis Adilcevaz Çimento Fabrikasının yapımına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Tahir Köse'nin yazılı cevabı (7/231)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Anayasanın 98 inci ve 94 üncü maddesi gereği aşağıdaki soruların Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Zeki Ergezen
Bitlis

Hükümet Programınızda işsizliğe çözüm bulunacağı, doğu Anadolu'ya öncelik verileceği malumlarınızdır. Ayrıca, yöre halkının terör ve işsizlik gibi talihsizlikle karşı karşıya olduğu bir ortamda daha fazla dayanma gücünün olmadığı gerçeği karşısında bugüne kadar hükümetler kalıcı tedbirler yerine geçici tedbirlere başvurmuşlardır. Bu tedbirlerin çözüm getirmeyeceği anlaşıldığına göre, bu nedenle tarımın ve hayvancılığın geliştirilmesi ile birlikte Sanayi yatırımlarına öncelik verilmesi zarurî olmuştur. Bu zaruretten dolayı, daha önce temeli atılmış yarım kalan Fabrikalara biran önce başlanmalıdır.

Bu nedenle, 1977 yılında temeli atılan Bitlis İli Adilcevaz Çimento Fabrikası için tahminen aynı yıl 43 000 000 lira harcama yapılmış, araziler istimlak edilmiş, Ancak, 1978'de Hükümet değişikliği nedeniyle durdurulan Fabrikanın, o günden bugüne kadar yapımına devam edilmemiştir. Ancak, bu fabrikanın yapılması halinde hükümet programına uygun icraatı yerine getireceğe, işsizliğe ve halkın ekonomisine büyük katkıda bulunacağı gerçeği karşısında halkımızı daha fazla üzmeden Şefkatli Baba anlayışı ile bu Fabrikanın biran evvel başlatılması en büyük temennimizdir.

Tarım arazileri sulanmamış, hayvancılık felç edilmiş, temeli atılan Fabrika yarım kalmış, binlerce genç işsiz beklerken, bu halk hayatını nasıl idame ettirecektir, geleceğe nasıl güvenle bakacaktır. Bu şartlarda, bu Fabrikanın yapılmamasının makul gerekçesi olamaz. Memurların, o yörede istekli olarak görev yapmaları için farklı ücret ödeyen hükümetler, işsizlik ve ekonomik nedenlerle halkımızın düştüğü durumu dikkate alarak;

1. Bu Fabrikanın yapımı için çalışmalar hangi safhada, ayrıca yapımana nezaman başlanılacaktır.

T. C.
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 17.8.1992
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
Sayı : B 140 BHİ 01-142
Konu : Yazılı Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 26.6.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/231-1811/9668 sayılı yazınız.

Bitlis Milletvekili Zeki Ergezen'in, Bitlis-Adilcevaz Çimento fabrikasının yapımına ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

M. Tahir Köse
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Bitlis Milletvekili Zeki Ergezen'in yazılı sorularına cevabımız.

Hükümet programınızda işsizliğe çözüm bulunacağı, Doğu Anadolu'ya öncelik verileceği malumlarınızdır. Ayrıca, yöre halkının terör ve işsizlik gibi talihsizlikle karşı karşıya olduğu bir ortamda daha fazla dayanma gücünün olmadığı gerçeği karşısında bugüne kadar hükümetler kalıcı tedbirler yerine geçici tedbirlere başvurmuşlardır. Bu tedbirlerin çözüm getirmeyeceği anlaşıldığına göre, bu nedenle tarımın ve hayvancılığın geliştirilmesi ile birlikte sanayi yatırımlarına öncelik verilmesi zarurî olmuştur. Bu zaruretten dolayı, daha önce temeli atılmış

yarım kalan fabrikalara biran önce başlanmalıdır. Bu nedenle, 1977 yılında temeli atılan Bitlis İli Adilcevaz Çimento fabrikası için tahminen aynı yıl 43 000 000 lira harcama yapılmış araziler istimlâk edilmiş, ancak 1978'de hükümet değişikliği nedeniyle durdurulan fabrikanın, o günden bugüne kadar yapımına devam edilmemiştir. Ancak, bu fabrikanın yapılması halinde hükümet programına uygun icraatı yerine getireceği, işsizliğe ve halkın ekonomisine büyük katkıda bulunacağı gerçeği karşısında halkımızı daha fazla üzmeden şefkatli Baba anlayışı ile bu fabrikanın biran evvel başlatılması en büyük temennimizdir.

Tarım arazileri sulanmamış, hayvancılık felç edilmiş, temeli atılan fabrika yarım kalmış, binlerce genç işsiz beklerken, bu halk hayatını nasıl idame ettirecektir, geleceğe nasıl güvenle bakacaktır. Bu şartlarda, bu fabrikanın yapılmamasının makul gerekçesi olamaz. Memurların, o yörede istekli olarak görev yapmaları için farklı ücret ödeyen hükümetler, işsizlik ve ekonomik nedenlerle halkımızın düştüğü durumu dikkate alarak;

Soru 1. Bu fabrikanın yapımı için çalışmalar hangi safhada, ayrıca yapımına ne zaman başlanılacaktır?

Cevabımız : Bitlis Adilcevaz Çimento fabrikası projesi 17.11.1976 tarih 7/12077 sayılı bakanlar Kurulu kararı ile 1976 yılı Kuruluşumuz yatırım programına alınmıştır.

Fabrika sahasında bugüne kadar fabrika ana üniteleri ile yardımcı tesis ve hizmet binalarının bir bölümünün kazı ve kazı nakliyesinden başka herhangi bir imalat yapılmamıştır.

1978 yılında MTA Enstitüsü ve Kuruluşumuzun müştereken yapmış olduğu detay hammadde etüdlerinde tespit edilen kalkerlerin çimento üretimine uygun ve yeterli rezervde olması nedeniyle diğer 11 çimento fabrikası projesi ile birlikte Bitlis-Adilcevaz Çimento fabrikası projesi de 1981 yılında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca "Tasfiyesi zorunlu Projeler" kapsamına alınmış ve 1982 yılında da yatırım programından tamamen çıkartılmıştır.

13.6.1977 tarihli sözleşme ile inşaat faaliyetlerine başlanılan projenin yatırım programından çıkartılması üzerine, kesin hesap tanzim olunarak 4.3.1983 tarihinde tasfiye edilmiştir. Halen Bitlis İli ve İlçelerinin çimento ihtiyacı Van Çimento fabrikasından karşılanmaktadır.

Doğu Anadolu bölgemizde Aşkale, Elazığ, Kars ve Van Çimento fabrikalarının oluşturduğu satış hinterlandında 1996 yılına kadar çimento üretim kapasitesi bölgenin çimento ihtiyacını karşılayacak düzeydedir. Günümüz fiiyatları ile 650 000 ton/yıl optimum çimento üretim kapasiteli bir çimento fabrikasının maliyeti yaklaşık 700 Milyar TL.'dir. Diğer yandan, 1992 yılı programında "Toplam Çimento talebinin yeterli düzeyde ve zamanında karşılanabilmesini teminen prekalsinasyon yatırımına öncelik verilerek kapasite yaratılması teşvik edilecek" amir hükmü yer almaktadır.

Görüldüğü üzere kalkınma programlarında, yeni çimento fabrikası kurmak yerine mevcut çimento fabrikalarının kapasitelerinin arttırılması öngörülmektedir.

Uzun yıllar çimento ihtiyacı komşu çimento fabrikalarından karşılanabilecek olan Bitlis İlinde bir çimento fabrikasının kurulması rantabl olmayacağı gibi yakınındaki çimento fabrikalarının satışlarını da olumsuz yönde etkileyecektir.

Kuruluşumuzun içinde bulunduğu finansman darboğazı nedeniyle, yatırım programında mevcut proje ödeneklerini kısıtlamak mecburiyetinde kaldığı böyle bir dönemde, Bitlis Adilcevaz'da bir çimento fabrikası kurulması düşünülmemektedir.

26. — Bitlis Milletvekili Zeki Ergezen'in, 1987 yılında Bitlis Tütün Fabrikasında işe alınmak amacıyla kursa alınan bir grup kursiyere ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/234)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Anayasanın 98 inci ve İç Tüzüğün 94 üncü maddesi gereği aşağıdaki soruların Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Zeki Ergezen
Bitlis

1987 yılında Bitlis Tütün Fabrikasında işe alınmak maksadıyla kursa alınan ve kendilerine kurs sonucu beceri belgesi verilen 42 kişiye aynı fabrikada eleman alımında öncelik verilmesi gerekirken, bunların yerine, hiçbir kursa tabi tutulmayan sadece partizanca davranılarak 65 kişi aynı yıl işe alınmış bu olay bütün uğraşılara rağmen sonuç alamayan bu yetenekli ve ehliyetli kişilerin onurunu rencide ettiği gibi insanımıza becerinin hiçbir mana ifade etmediği imajını vermiştir. Ayrıca devlete karşı güven sarsılmıştır. Bu imajın silinmesi becerilerinden devletin istifade etmesi ve bu fabrikaya ümitlerini bağlayan bu gençlerin ümitlerinin boşa çıkmaması, kırılan onurlarının düzeltilmesi için, 1992 yılında verilecek kadrolarla bu 42 kişiden hiç olmazsa bir kısmının işe alınması kanaatimce geçmiş hükümet döneminde yapılan haksızlığın telafisi olacaktır. Bu cümleden olarak;

1. Bu kişilerin, kısmen de olsa 1992 yılında işe alınmaları konusunda Bakanlığımızın ilgili birimleri ne düşünmektedir?

T. C.
Maliye ve Gümrük Bakanlığı 19.8.1992
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlar Dairesi Başkanlığı)
Sayı : B.07.0.BİK.0.06/4-1—3325
Konu : Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı Kanunlar Kararlar Müdürlüğünün 26.6.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/234-1814-9671 sayılı yazısı.

Tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılmak üzere Bitlis Milletvekili Sayın Zeki Ergezen tarafından sorulan ilgi yazıda belirtilen sorulara ilişkin cevaplarımız aşağıda sunulmuştur.

Bitlis Valiliği, Halk Eğitim Müdürlüğü ve Bitlis Sigara Fabrikasının ortak girişimi ile 17.8.1987-17.2.1988 tarihleri arasında düzenlenen "Beceri Kazandırma Kursu"na katılan 42 kursiyer, asgari ücretin 1/4 karşılığı ücretle 6 ay süre çalıştırılmıştır.

"Beceri Kazandırma Kursu"nu başarı ile bitiren 42 kişiden 15'i, muhtelif Kurumlarda iş bulmuştur. Tekel Genel Müdürlüğü'nce İşçi alımına ilişkin açıktan atama izni temin edildiğinde, geriye kalan 27 kişinin durumu da dikkate alınacaktır.

Bilgilerine arz ederim.

Sümer Oral
Maliye ve Gümrük Bakanı

27. — İzmir Milletvekili Işın Çelebi'nin, Kuzey Irak'ta yapılan seçimlere ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in yazılı cevabı (7/236)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sayın Başbakan Demirel tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ve rica ederim.

Işın Çelebi
İzmir

Soru : 16 Mayıs'ta Kuzey Irak'ta yapılan seçimlerle ilgili olarak Avrupanın gözlemci göndereceği söyleniyor. Bu arada seçimlerde kullanılan malzemenin Almanya'nın Westfalya Eyaleti İçişleri Bakanlığı tarafından basıldığı ve Türkiye üzerinden Çekiç Güç kanalıyla gönderildiği iddia ediliyor. Bu iddia doğru mudur? Eğer bu malzeme Çekiç Güç aracılığı ile götürülmüşse Türkiye'nin bundan haberi var mıdır? Kuzey Irak'ta bir Kürdistan kurulması iddiaları vardır. Bu konuda Türkiye'nin tavrı nedir, ne olacaktır?

T. C.
Dışişleri Bakanlığı
Siyaset Planlama Dairesi Başkanlığı 21.7.1992
Sayı : SPLD/5900-2134-423
Konu : Sn. I. Çelebi'nin soru önergesi hk.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Başbakanlığa muhatap 26 Haziran 1992 gün ve A.01.0.GNS : 0.10.00.02.-7/236-1816/9690 sayılı yazıları

İzmir Milletvekili Sayın Işın Çelebi'nin Sayın Başbakanımıza tevcih etmiş bulunduğu ve Sayın Başbakanımızın tarafımdan cevaplandırılmasını istediği yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla arz ederim.

Hikmet Çetin
Dışişleri Bakanı
17.7.1992

İzmir Milletvekili Işın Çelebi'nin Sayın Başşbakanımıza Tevcih Ettiği Yazılı Soru Önergesinin Cevabı

Soru : 16 Mayıs'ta Kuzey Irak'ta yapılan seçimlerle ilgili olarak Avrupanın gözlemci göndereceği söyleniyor. Bu arada seçimlerde kullanılan malzemenin Almanya'nın Westfalya Eyaleti İçişleri Bakanlığı tarafından basıldığı ve Türkiye üzerinden Çekiç Güç kanalıyla gönderildiği iddia ediliyor. Bu iddia doğru mudur? Eğer bu malzeme Çekiç Güç aracılığı ile götürülmüşse Türkiye'nin bundan haberi var mıdır? Kuzey Irak'ta bir Kürdistan kurulması iddiaları vardır. Bu konuda Türkiye'nin tavrı nedir, ne olacaktır?

Cevap : 19 Mayıs 1992 tarihinde yapılan seçimleri izlemek üzere Avrupa ülkelerinden bazı parlamenterlerin Kuzey Irak'a gittikleri bilinmektedir. Bu konuda alınan bilgilerden, sözkonusu parlamenterlerin kendi istekleri ile ve tamamen özel mahiyette bölgeye gittikleri anlaşılmıştır.

Kuzey Irak'ta yapılan seçimlerde kullanılan bazı malzemenin Almanya'dan tedarik edildiği yönünde bilgi alınmıştır. Ancak, bu malzeme TSK Temsilcilerinin de görev aldığı Çekiç Güç kanalıyla bölgeye gönderilmemiştir.

Türkiye, Kuzey Irak'la ilgili gelişmeleri BMGK kararları ve bu kararların içerdiği Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması esası çerçevesinde değerlendirmektedir. Bu kararlarda BM üyelerinin Irak'ın egemenliği, toprak bütünlüğü ve bağımsızlığına bağlılığı teyid edilmiştir.

Biz, Kuzey Irak halkının, tüm Irak milletinin bir parçası olarak, Irak'ta güvenlik, huzur ve iç barış içerisinde yaşayabileceği şartların biran önce oluşmasını içtenlikle temenni etmekteyiz. Bu husus şüphesiz, Irak Yönetimi ile Kuzey Irak'ta yaşayanlar dahil Irak halkı arasında çözümlenmesi gereken, Irak'ın bir iç meselesidir.

Türkiye Irak'ta insan haklarına saygılı, çoğulcu ve eşit katılımcı bir demokratikleşme sürecinin Irak'ta iç barış ve istikrarın sağlanması ve Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması bakımından önem taşıdığına inanmaktadır. Ancak, bu sürecin, Irak Devletinin yasal zemininde ve Irak'ın tümü için geçerli olacak şekilde gerçekleştirilmesi esastır. Bu çerçevenin dışında arayışlara gidilmesinin Irak halkının geleceğine bölgenin barış ve istikrarına hizmet etmeyeceğine, yasal bir temeli ve geçerliliği de bulunmadığına inanılmaktadır.

28. — İzmir Milletvekili Işın Çelebi'nin, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Tansu Çiller'in yazılı cevabı (7/238)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Devlet Bakanı Sayın Tansu Çiller tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ve rica ederim.

Işın Çelebi
İzmir

Soru :

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Tevfik Altınok'un bir kaç defa istifaya teşebbüs ettiği iddia edilmektedir.

1. Acaba, Sayın Altınok'un istifaya teşebbüs sebepleri nedir?

2. Sayın Altınok'un Hazine içinde pasifiye edildiği ve etkisiz hale getirildiği söylenmektedir. Sayın Altınok gibi hem kamu, hem özel sektör tecrübesi olan bir bürokratın etkisiz hale getirilmesinin sebepleri nelerdir?

T. C.
Devlet Bakanlığı 24.7.1992
Sayı : B.02.0.002/002/02516

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM Başkanlığının 26.6.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/238-1818/9692 sayılı yazıları.

İzmir Milletvekili Işın Çelebi'nin ilgi yazı ekinde gönderilen yazılı soru önergesi cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller
Devlet Bakanı

İzmir Milletvekili Sayın Işın Çelebi'nin Yazılı Soru Önergesi Cevabı

1. İstifa gibi ciddi bir müessesenin izafi bir takım iddialara dayalı bilgilerle gündeme getirilmesi ciddiyetten yoksun bir davranıştır.

2. Sayın Tevfik Altınok'un "Hazine içinde pasifize edildiği ve etkisiz hale getirilmek" istendiği yolundaki söylentiler soru önergesinde de belirtildiği üzere "söylentiden" ibaret olsa gerektir. Halen Sayın Tevfik Altınok Hazine ve Dışticaret Müsteşarı kadrosundadır ve görevini sürdürmektedir.

Arz ederim.

29. — İstanbul Milletvekili Cavit Kavak'ın, Bakanlıkta keyfî atamalar yapıldığı iddiasına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun yazılı cevabı (7/239)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ve rica ederim.

Cavit Kavak
İstanbul

Soru : Koalisyon hükümetinin işbaşına geldiği günden beri, kamu personeline yönelik "kıyım" tabir edilen atama ve tayinlerin PTT'de hat safhada olduğu bildirilmektedir. Buna en belirgin örneki ise; eski Genel Müdür Emin Başer zamanında Özel Kalem Müdürlüğü yapmış ve daha sonra Eğitim Dairesi Başkan Yardımcılığı görevine atanan ve şimdiki Genel Müdür Vekili tarafından APK dairesinde Uzman olarak görevlendirilmek istenen Rana Özün'dür.

1. Kamu personelinin siyasi tayinlere maruz kalmayacağı, memurların siyasete alet edilmeyeceği, huzursuz edilmeyeceği ilkesinden hareket eden iktidar kabinesinin bir üyesi olarak bu atama ve görevlendirme hangi gerekçelere dayanılarak yapılmıştır?

2. Sayın Demirel'in seçim sloganı olan "benim memurum" hitabına böyle bir keyfî uygulama tezat teşkil etmiyor mu?

3. Ayrıca, PTT'de "kıyım" yapılıyor iddiası vardır. Şimdiye kadar yapılan tayinlerin bir tablosu verilebilir mi?

T. C.
Ulaştırma Bakanlığı 18.8.1992
Hukuk Müşavirliği
Hükmü : B.11.0.HKM.0.00.00.00/525-132/762-26369

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 26.6.1992 gün ve Kan. Kar. Md. A.0.01.0.GNŞ.0.10.00.02-7/239-1819/9693 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sayın Cavit Kavak'ın PTT İşletmesi Genel Müdürlüğünde keyfî atamalar yapıldığına ilişkin ilgide kayıtlı yazınız eki yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Keyfî atamaya örnek gösterilen N. Rana Özün, PTT İşletmesi Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkan Yardımcısı iken, PTT Personel Yönetmeliği'nin 61/a maddesine göre, Ankara Posta İşletme Merkezinde çalıştırılmak kaydıyla Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığına Müşavir olarak ataması yapılmıştır.

PTT Personel Yönetmeliğinin Hizmet gereği nakil başlıklı 61 inci maddesinin (a) bendi işgücü ihtiyacındaki değişmelerin karşılanması amacına yöneliktir.

Bu nedenle ilgilinin bahse konu nakil işlemi sözkonusu madde hükmüne istinaden hizmet gereği olarak yapılmış bulunmaktadır.

Ayrıca yapılan bu nakil işlemi ile adı geçenin kazanılmış hak aylığında bir zarar olmamış ve sözleşme ücreti de düşürülmemiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Yaşar Topçu
Ulaştırma Bakanı

30. — İstanbul Milletvekili Adnan Kahveci'nin, Posta ile ödeme yapan vergi mükelleflerine ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/242)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Maliye ve Gümrük Bakanı tarafından yazılı cevaplandırılmasını arz ederim.

Adnan Kahveci
İstanbul

Soru : Vergi Affından yararlanan bazı mükelleflerin posta idaresini kullanarak yaptıkları ödemeleri geciktirdikleri iddia edilmektedir.

Bu konuda iddia edilen husus şudur :

Mükellef, çekinin olduğu zarfı, taksidin ödenmesi gereken günden önceki güne göre damgalatmakta, sonra bu zarfı daha geç bir tarihte postaya vermektedir.

Bu iddiaların doğru olup olmadığının belirlemesi şu şekilde mümkündür :

1. Posta ile ödeme yapan mükellef sayısı nedir?
2. Posta ile ödeme yapan bu mükelleflerin yaptıkları ödemelerdeki gecikmeler ne kadardır?
3. Posta ile yaptıkları ödemelerde büyük gecikmeleri olan bu mükelleflerin sağladıkları haksız kazanç ne kadardır?
4. Postada aşırı gecikmelerin niçin olduğuna dair bir tahkikat başlatılmışmıdır? Başlatılmamışsa, niçin başlatılmamıştır?

T. C.
Maliye ve Gümrük Bakanlığı
Gelirler Genel Müdürlüğü 17.7.1992
Gel : THSLT : 2161797-1-58101
Konu : Yazılı Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliğine
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi : 29.6.1992 gün ve Kan. Kar. Md. A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/242-1829/9733 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sayın Adnan Kahveci tarafından Bakanlığımıza yöneltilmiş olan; posta ile ödeme yapan vergi mükelleflerine ilişkin yazılı soru önergesi ilgi yazınız ekinde Bakanlığımıza intikal etmiştir.

Bahse konu önergede, 3787 sayılı Bazı Kamu Alacaklarının Tahsilatının Hızlandırılması ve Matrah Artırımı Hakkında Kanun yerinde olmayan bir tanım ile "vergi affı" şeklinde ifade olunarak, bu Kanundan yararlanan bazı mükelleflerin posta vasıtası ile yaptıkları ödemelerde; ödemeye ilişkin çekin konulduğu zarfın, taksidin ödenmesi gereken günden önceki güne göre damgalatılarak, bu zarfın daha geç bir tarihte postaya verilmek suretiyle ödemeleri geciktirdikleri Sayın Milletvekilince iddia olunarak;

— Posta ile ödeme yapan mükellef sayısının,

— Posta ile ödeme yapan bu mükelleflerin yaptıkları ödemelerdeki gecikmelerin ne kadar olduğunun,

— Posta ile yaptıkları ödemelerde büyük gecikmeleri olan mükelleflerin sağladıkları haksız kazanç miktarının.

Gecikmelerin niçin olduğuna dair bir tahkikat başlatılıp başlatılmadığının, bildirilmesi istenilmektedir.

Bilindiği üzere, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun "Hususi Ödeme Şekilleri" başlıklı 41. maddesi ile;

— Çizgili çek kullanılmak suretiyle,

— Mükellef hesabından aynı bankadaki ilgili vergi dairesi veya Merkez Bankası hesabına münakale suretiyle,

Vergi dairelerinin veya Merkez Bankasının hesabı bulunan bankalara bu daireler hesabına Ödeme suretiyle,

— Postaneler vasıta kılınmak suretiyle,

Ödeme yapılmasını düzenleme selahiyeti Maliye ve Gümrük Bakanlığına tanınmıştır.

Aynı Kanunun "Hususi Ödeme Şekillerinde Ödeme Tarihi" başlıklı 44. maddesinde; "çekin tahsil dairesine, postaya veya bankaya verildiği, paranın bankaya ve postaneye yatırıldığı, münakale emrinin bankaya veya postaya verildiği gün ödeme yapılmış sayılır." denilmiş,

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 170. maddesinde ise; "Yazılı bildirmelerin postayla taahhütlü olarak gönderilmesi caizdir. Bu takdirde, bildirmenin postaya verildiği tarih vergi dairesine verilme tarihi yerine geçer.

Bu maddenin hükümleri vergi beyannameleri hakkında da cari olur."

hükmü getirilmiştir.

Bağımsız Vergi Daireleri İşlem Yönergesi Muhasebe Bölümü 21101.10 ayrımının "Özel Ödeme Şekillerinde Ödeme Tarihlerinin Saptanması ve Belgelenmesi" başlığı altında da;

"Mükelleflerce :

a) Çizgili çekin vergi dairesine verildiği veya vergi dairesine gönderilmek üzere taahhütlü olarak postaneye verilmesi halinde postaneye verildiği, adi olarak verilmesi halinde ise vergi dairesine geldiği;

b) Postanelere yapılan ödemelerde paranın postaneye yatırıldığı;

C) Vergi Dairelerinin veya Merkez Bankasının hesabı bulunan bankalara bu daireler hesabına yapılan ödemelerde paranın bankaya yatırıldığı, diğer bankalara yapılan ödemelerde ise paranın bankalardan vergi dairesince alındığı veya Maliye Bakanlığınca hesaptan hesaba aktarılmasına karar verildiğinde aktarma emrinin bankaya veya postaneye verildiği;

tarihte ödemede bulunulmuş olunacağından, doğuracağı sonuçlar bakımından bu tarihler açık olarak saptanır ve belgelenir."

hükümleri öngörülmüştür.

Açıklanan bu hususlar uyarınca, bir mükellefin vergi dairesine yapacağı ödemeye ilişkin çeki vergi dairesine posta vasıtasıyla taahhütlü olarak veya adi olarak göndermesi mümkündür.

Taahhütlü gönderide çekin bulunduğu zarfın postaya verildiği tarih, adi gönderide ise çekin bulunduğu zarfın vergi dairesine geldiği tarih ödeme tarihi olarak esas alınmaktadır.

Ancak; çekin bulunduğu zarfın ödeme tarihinden önceki güne göre damgalanması, mükellefin de bu zarfı daha geç bir tarihte postaya vermesi suretiyle ödemeyi geciktirmesi mümkün değildir.

Hepimizce bilindiği gibi, posta ile yapılacak taahhütlü veya adi gönderilerde zarf posta idaresince yetkili kılınmış görevlilerce teslim alınmaktadır.

Sayın Milletvekilince iddia olunduğu üzere, gönderi sahibinin zarfı posta görevlisine damgalattırıp geri alması gibi bir uygulama sözkonusu değildir.

Bir an için, Sayın Milletvekilince iddia olunduğu üzere, zarfın damgalanarak göndericiye iadesi ve gönderici tarafından da zarfın sonraki bir tarihte postaya verilmesi olayının gerçekleşmiş olduğu varsayıldığında; bu olayın tamamen PTT idaresinin sorumluluğu altında cereyan etmesi nedeniyle Bakanlığımızca yüklenilecek bir sorumluluk yoktur.

Zira, PTT idaresince damgalanan gönderiler, posta idaresinin "yerine ulaştırma" taahhüdü altına girmekte ve bu sorumluluk ancak gönderinin muhatabına teslimi ile sona ermektedir. Bu sebeple; PTT yetkililerinin zarfı damgalayarak göndericiye iadesi düşünülemez. Aksi takdirde ise, göndericinin gönderiyi kaybetmesi veya yok etmesi durumunda hem göndericiye hem de alıcıya karşı olan sorumluluklarının getireceği müeyyidelerle karşılaşılması kaçınılmaz olacaktır. Bu da Sayın Milletvekilince iddia olunduğu gibi bir uygulamanın gerçekleştirilemeyeceğinin bir göstergesidir.

Bakanlığımıza bu şekilde bir hadise intikal etmediği gibi, bugüne kadar çok uzun süre postada bekleyen evraka da rastlanmamıştır. Böyle bir olayın olması halinde ise ilgili vergi dairelerince işlem yapılmaksızın konunun Bakanlığımıza intikal ettirileceği ve Bakanlığımızca da denetim elemanları aracılığı ile gerekli incelemenin yapılarak olayın açıklığa kavuşturulacağı tabiidir.

Bu itibarla; yukarıda etraflıca açıklandığı üzere, mevzuat ve idarî uygulamalar bakımından gereken her türlü tedbir alınmış olduğundan, kötü niyetli kişilerin Sayın Milletvekilince iddia olunduğu gibi bir uygulamayı gerçekleştirmeleri mümkün görülmemektedir.

Buna göre posta ile ödeme yapan mükelleflerin ödemeleri geciktirmesi sözkonusu olmadığı gibi, ödemenin geciktirilmesi suretiyle haksız kazançz sağlanması da sözkonusu değildir ve bu nedenle başlatılmış bir tahkikat da bulunmamaktadır.

Sözkonusu iddiada yer aldığı şekilde gecikmeli olarak 3787 sayılı Kanundan yararlanmak üzere ödeme yapılması mümkün olmadığı gibi posta vasıtasıyla gönderilen bildirimlerin makul süre dışında geç intikal etmesi gerek posta idaresinin uygulaması gerekse vergi idaresinin uygulaması açısından mümkün değildir.

Diğer taraftan, 3787 sayılı Kanun uyarınca yapılacak ödemelerin ne kadarının posta ile ödendiğinin tespiti yolunda istatistiki bilgilerin toplanılmasına ihtiyaç duyulmadığından, posta ile ödeme yapan mükellef sayısının bildirilmesi de mümkün bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesini arz ederim.

Sümer Oral
Maliye ve Gümrük Bakanı

31. — Ankara Milletvekili Mehmet Sağdıç'ın, Ankara-Samanpazarı Saraçlar Çarşısında meydana gelen yangına ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın yazılı cevabı (7/243)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Bayındırlık ve İskân Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Mehmet Sağdıç
Ankara

13 Haziran 1992 günü Ankara Samanpazarı Semtinde Saraçlar Çarşısında vuku bulan yangında 70-75 civarında iş yeri yanmış ve esnaf mağdur olmuştur.

SORULAR :

1. Yanan bu işyerleri ile ilgili bu güne kadar Bakanlığınızca ne gibi çalışmalar yapılmıştır?
2. Bu işyerlerini afet kapsamına almayı düşünüyor musunuz?
3. Yangınzedeler için düşük faizli, uzun vadeli kredi vermeyi düşünüyor musunuz?
4. Vergi, SSK, Bağ-Kur, Elektrik, Telefon vb. borçlarını affedecek misiniz?
5. Yanan işyerlerinin Devlet tarafından yapılmasınımı? yoksa düşük faizli, uzun vadeli kredi vermek suretiyle esnafamı yaptıracak sınız?

6 Bu iş yerlerinde çalışırken, yangın sebebiyle işsiz kalan vatandaşlarımız için ne gibi tedbirler alınmıştır?

T. C.
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği 20.8.1992
Sayı : B.09.0.BHİ.0.00.00.25/2-A/3560
Konu : Ankara Milletvekili Mehmet Sağdıç'ın
Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM Başkanlığının 29.6.1992 gün ve Kan. Kar. Md. A.01.0.GNS-0.10.00.02-7/243-1833/9742 sayılı yazısı.

İlgi yazı ilişiğinde alınan Ankara Milletvekili Mehmet Sağdıç'ın, Samanpazarı Saraçlar Çarşısında meydana gelen yangına ilişkin yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Adı geçen semtin Saraçlar Çarşısına giren Saksı, Güllük, Salman ve Aydınlık sokaklarındaki yangın olayı üzerine, Bakanlığımızın teknik ekiplerince incelemeler yapılmış ve düzenlenen ön hasar tespit raporları ile kesin hasar tespit raporuna göre 54 işyeri, 1 cami ve 1 konut olmak üzere toplam 56 adet yapının yıkık-ağır hasarlı, 2 işyerinin orta, 5 işyerinin da az hasarlı olduğu tespit edilmiştir.

7269 Sayılı Yasanın 1 inci maddesine göre çıkarılan Yönetmelik çerçevesinde, konut ve işyerleri yıkık-ağır hasarlı durumda olan 56 afetzede için mülk sahiplerinden talep ve taahhütname alınması için talimat verilmiş ve konu mahallinde 2 ay süreyle ilana çıkarılmıştır. Bu süre içerisinde talepte bulunan afetzedelerin haksahipliğinin tespitine yönelik komisyon kararından sonra gerekli çalışmalara başlanacaktır.

Ayrıca; Altındağ İlçesinin İdare Kurulu Kararı ile konut ve işyerleri zarar gören afetzedelerin borçlarının ertelenmesi, afetzedelere düşük faizli ve uzun vadeli kredi sağlanmasına ilişkin kararı uyarınca; durum Ankara Defterdarlığına, TEK Genel Müdürlüğüne, SSK Genel Müdürlüğüne ve Bağ-Kur Genel Müdürlüğüne bildirilmiştir.

Bunun yanında, yanan işyerlerinin ihale yöntemi ile kredili olarak yaptırılması düşünülmektedir.

A) Maliye ve Gümrük Bakanlığından edinilen bilgiye göre;

Bugüne kadar çıkan bütün mali af kanunlarında vergi alacağının aslından hiç bir şekilde vazgeçilmediği, sadece zamanında ödenmemesi veya geç tahakkuk ettirilmesi gibi nedenlerden kaynaklanan ek mali yükümlülüklerin bir kısmının tahsilinden vazgeçildiği belirtilmektedir.

Diğer taraftan; söz konusu yangın olayında olduğu gibi, çeşitli mücbir sebeplerden varlıklarının veya mahsullerinin bir kısmını kaybeden mükellefler hakkında yapılabilecek uygulamalar şu Kanun hükümleri ile açıklanmıştır :

213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 13 üncü maddesiyle vergi ödevlerinin yerine getirilmesine engel olacak yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi afetler mücbir sebep olarak belirtilmiş, 15 inci maddesiyle de 13 üncü maddede yazılı sebeplerden herhangi birinin bulunması ve bunun ortadan kalkması halinde sürelerin işlemeyeceği ve tarh zaman aşımının da bu zaman kadar uzayacağı öngörülmüştür.

Aynı Kanunun "Verginin telkini" başlıklı 115 inci maddesinde;

"Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basmanı, kuraklık, don, zararlı hayvan ve haşarat istilası ve bunlara benzer afetler dolayısıyla :

1. Varlıklarının en az üçte birini kaybeden mükelleflerin bu afetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili bulunan vergi borçları ve cezaları;

2. Mahsullerinin en az üçte birini kaybeden mükelleflerin, afete maruz arazi için zararın tahakkuk ettiği hasat ve devşirme zamanına tesadüf eden yıla ait olarak tahakkuk ettirilen Arazi Vergisi borçları ve vergi cezaları;

Maliye Bakanlığınca zararla mütenasip olarak, kısmen veya tamamen terkin olunur. Zarar derecesini ve ilgili bulunduğu gelir kaynağını mahalli idare heyetleri yaptıracağı tahkikat üzerine tespit eder." hükmü yer almaktadır.

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 105 inci maddesinde de; "Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, zararlı hayvan ve haşarat istilası ve bunlara benzeyen afetler yüzünden zarara maruz kalan, varlıklarının ve mahsullerinin en az üçte birini kaybedenler adına tahakkuk ettirilmiş ve afetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili amme alacaklarının İcra Vekilleri Heyeti kararı ile kısmen veya tamamen terkin olunacağı, bu madde hükmünden faydalanmak için afetin vukuu tarihinden itibaren 6 ay içinde ilgili amme idaresine yazılı olarak müracaat edilmesinin şart olduğu" belirtilmiştir.

Buna göre, Saraçlar Çarşısında meydana gelen yangın olayında zarar gören mükelleflerin durumları da söz konusu Kanun hükümleri uyarınca ilgili tahsilat dairelerine yapacakları müracaatlar çerçevesinde değerlendirilerek sonuçlandırılacaktır.

B) Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığından edinilen bilgiye göre;

Saraçlar Çarşı esnafının ödeyemedikleri enerji borçlarının ertelenmesi veya borçlarının herhangi bir gecikme cezası alınmadan 4 ay taksite bağlanması hususu TEK Genel Müdürlüğünce Yönetim Kuruluna sunulacaktır.

C) Ulaştırma Bakanlığından edinilen bilgiye göre;

Telefon abonelerinin haberleşme araçları ile yaptıkları görüşmeler sonucunda tahakkuk eden alacaklarının affedilmesi mevzuat gereği mümkün olmadığından; ancak, müracaat olması halinde alacaklarının taksitlendirilmesi yoluna gidilecektir.

D) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından alınan bilgiye göre;

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 80 inci maddesinin 7 nci fıkrası, "Yangın, su baskını ve deprem gibi tabiî bir afete uğrayan ve bunu belgeleyen işverenlerin üç ay içinde talepte bulunmaları halinde, mevcut prim borçları ile afetin meydana geldiği tarihten itibaren tahakkuk edecek üç aylık prim borçları, hadisenin vukubulduğu tarihten itibaren bir yıla kadar ertelenebilir." hükmünü öngördüğü;

1479 Sayılı esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 53 üncü maddesinin beşinci fıkrası "Tabii afetlerde ve sağlık kurulları raporları ile belgelenen hastalık hallerinde, sigortalı tarafından ödenemeyen veya engeç altı ay içinde ödenen primler hakkında bu maddedeki cezai hükümler uygulanmaz" hükmünü içerdiği;

Ayrıca, açıklanan bu yasa hükümleri karşısında, 13 Haziran 1992 tarihinde Ankara Samanpazarı semtinde meydana gelen yangın sonucu zarara uğrayan Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur sigortalılarının prim borçlarının affına yasal olarak imkân görülmediği; ancak zarara uğrayan işverenler ile Bağ-Kur sigortalılarının başvuruları halinde prim borçlarının ilgili yasa hükümlerine istinaden ertelenmesi için Sosyal Sigortalar Kurumu Ankara Sigorta Müdürlüğü ile Bağ-Kur Ankara İl Müdürlüğü'ne gerekli talimatların verildiği ifade edilmektedir.

Bilginize arz ederim.

Onur Kumbaracıbaşı
İmar ve İskân Bakanı

32. — Ordu Milletvekili Şükrü Yürür'ün, birliklerde yapılan teftişlere ve sonuçlarına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı M. Tahir Köse'nin yazılı cevabı (7/244)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sanayi ve Ticaret Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Şükrü Yürür
Ordu

16.6.1992 günü Sanayi ve Ticaret Bakanı hakkında verilen bir gensorunun görüşülmesi sırasında, birliklerde meydana gelen zararların 1983-1991 yılları arasında ANAP Hükümetleri döneminde meydana geldiğini ve birliklerdeki usulsüz muamelelerin bu zararın nedeni olduğunu ileri sürmüştür.

1. 1983 ile 1991 yılları arasında birliklerde Bakan onayı ile hangi teftişler yapılmıştır?
2. Konu ile ilgili Adliyeye intikal ettirilen herhangi bir husus bulunmakta mıdır?
3. İlgili döneme ait bu konudaki raporların en kısa zamanda tarafıma gönderilmesinde bir sakınca varmı dır?

T. C.
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği 14.7.1992
Sayı : B.140.BHİ.01-126-7/224
Konu : Yazılı Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 3.7.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/224-1841/9780 sayılı yazınız.

Ordu Milletvekili Şükrü Yürür'ün, Birliklerde yapılan teftişlere ve sonuçlarına ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız 6.7.1992 tarih ve 1150 sayılı yazı ile cevaplandırılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

M. Tahir Köse
Sanayi ve Ticaret Bakanı

T. C.
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 6.7.1992
Teftiş Kurulu Başkanlığı
Sayı : B.14.0.TKB.0.00.00.09/III.p/1-1-1158

Sayın Şükrü Yürür Ordu Milletvekili

İlgi : 25.6.1992 tarihli yazınız.

İlgi yazınız üzerine Bakanlığımıza bağlı Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinde 1983-1991 yılları arasında Bakan onayı ile yapılan teftiş ve incelemelere ilişkin;

1. İnceleme raporlarını ve konularını gösterir liste,

2. Yargı organlarına intikal ettirilmiş soruşturma raporlarına ait bir listeye bağlı 12 adet ihbarname özeti,

3. İnceleme onayı alınarak Teftiş Kurulunda işlem safhasında bulunan denetim konularını gösterir liste,

ilişikte gönderilmiştir.

Bakanlığımızda görev yaptığınız dönemde, birlikler nezdinde yapılan denetimlere ait 53 adet inceleme raporu ekleriyle birlikte yaklaşık 12 bin sayfaya ulaşmaktadır. Arzu ettiğiniz takdirde Bakanlığımıza gelerek bizzat incelemelerde bulunabilirsiniz.

Bilgilerinize sunarım.

M. Tahir Köse
Sanayi ve Ticaret Bakanı

ANTALYA PAMUK TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ

Raporun Tarih ve Say.	Denetim Konusu
1-26.1.1983/45	Antbirlikte Başbakanlık Y. Denetleme Kurulu Uzmanı ile yapılan müşterek inceleme
2-26.1.1983/1	Antbirlik Hukuk Müşaviri Mikdat Timumcan'ın iddialarının incelenmesi
3-28.3.1983/2	Birlik yöneticileri ile Genel Müdür hakkındaki iddiaların incelenmesi
4-19.4.1984/2	11.9.1983 tarihinde yapılan Genel Kurul toplantısında Bakanlık temsilcisi hakkındaki şikayetlerin incelenmesi
5-7.8.1984/8	Birlikte sözleşmeli olarak çalışan personellerin sözleşmelerinin yenilenmesi hakkında yapılan işlemlerin incelenmesi
6-11.4.1985/4	Birlik yönetim kurulu üyesi Hüseyin Avşaroğlu ile Denetici Kamil Atalay'ın yakınlık durumlarının incelenmesi
7-11.12.1984/2	Birlik ile yetkili sendika arasındaki toplu iş sözleşmesinin incelenmesi
8-14.6.1985/4	Birlik iplik satışlarının incelenmesi
9-24.7.1986/2	Birliğin personel istihdamı ile ilgili incelenmesi
10-17.12.1987/3	Birlik ile Filtes Tekstil Ürünleri Pazarlama A.Ş. arasında pamuk ipliği satışından doğan ilişkilerin incelenmesi
11-5.3.1990/1	Antbirlik Aksu İplik Fabrikasında bulunan pamuk depolarında çıkan yangının incelenmesi
12-22.6.1990/2	Birliğin eksik sigorta ve işlemlerinin incelenmesi
13-24.8.1990/6	Birliğin 22.6.1990 tarihli Genel Kurul toplantısına ilişkin iddiaların incelenmesi
14-20.9.1990/19	Birliğin 1989 yılından itibaren alınan kararlarda ve yürütülen işlemlerde Bakanlık talimatı ile diğer mevzuat hükümleri açısından incelenmesi
15-25.2.1991/3	Birliğin 16.1.1991 tarihinde yapılacak Genel Kurul toplantısına katılacak kooperatif temsilcilerinin durumu
16-29.3.1991/1	Birliğin Aksu İplik Fabrikası Pamuk Depolarında 26.1.1990 tarihinde meydana gelen yangın ile ilgili iddiaların incelenmesi
ANTALYA NARENCİYE TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ	
17-3.7.1987/5	Birliğin 1981/82 işyılından sonraki alım satım işlemlerinin incelenmesi
ÇUKUROVA PAMUK TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ	
18-25.2.1983/1	Birlik eski Hukuk Müşaviri Kemal Göksel'in görevden alınması ile ilgili olarak gizli yazı hakkında bilgi sahibi olmasının incelenmesi
19-25.3.1983/2	Birlik eski Hukuk Müşaviri Kemal Göksel'in görevinden haksız olarak alındığı iddiaların incelenmesi
20-28.3.1983/5	Birlik yetkilileri hakkında öne sürülen iddiaların incelenmesi

21-20.5.1985/3	Birlik Yönetim Kurulu Kararı ve buna ilişkin alım ve satımlar konusunda yapılan incelenmesi
22-21.8.1987/6	Birlik hakkında mahalli Ekspers Gazetesinde öne sürülen iddiaların inc.
23-15.9.1986/12	Tüm Birliklerin Destekleme alımlarından doğan görev zararlarının inc.
24-17.4.1986/2	Birliğin İstanbul'daki bir firmaya ham bez satışının zarara yolaçtığı konusunun inc.
25-7.4.1987/3	1.6 milyar liralık Yapı ve Kredi Bankası teminat mektupları karşılıklarının Birlikçe tahsil edilmesi ile ilgili inc.
26-25.6.1987/4	Birliğin 1.8.1982-17.2.1987 dönemi alım ve satım işlemleri teftişi
27-31.7.1987/3	Birlik Boya-Basma Fabrikası Müdürü Mustafa Çakallı hk. ileri sürülen iddiaların inc.
28-25.8.1987/4	Birlik ile Kırıkhan Pamuk TSK ve Pamuk Çırçırlama Ltd. Şti. arasında 7.9.1979 tarihinde imzalanan sözleşme ile ilgili inc.
29-10.10.1988/7	Birlik Merkez Entegre tesislerinde çalışan işçiler için verilen yemeklerle ilgili ihale yolsuzluğu hk. inc.
30-23.1.1989/1	Birlikçe Kamışlı Yağ Fabrikasında işletilen soya fasulyelerinin kg/Degumming ham soya yağı açığı hk. inc.
31-22.2.1989/2	Birlik Y. Kurulu Üyesi Alaettin Özmen ile Eski Genel Müdür Yardımcısı Ersen Erdem hk. ileri sürülen iddiaların inc.
32-19.6.1989/7	Birlik eski Genel Müdürü Özger Aygar'ın görevi döneminde Linda ve Depar Firmaları ile ortaklaşa gerçekleştirilen Konfeksiyon ihracaatına ilişkin inc.
33-10.4.1989/2	Birlik sosyal hizmetler fonunun hukukî dayanağı, işleyişi ile ilgili gelir ve giderlerin inc.
34-18.7.1989/13	Birliğin 1988/89 dönemi çiğit satışlarına ilişkin inc.
35-8.6.1989/1	Birlik eski Genel Müdürü Özger Aygar hk. iddiaların inc.
36-4.8.1989/4	Birliğin, Kamışlı Yağ Sabun ve Çırçır Fabrikası sahibinden alacağının tahsil edilememesi durumunun inc.
37-18.9.1989/8	Selahattin Cengiz'in Birlik Genel Müdürünün 1989 yılında yapılan personel taşıma ihalesinde yolsuzluk yaptığı şeklindeki iddiasının inc.
38-20.4.1990/5	Birliğin 1989/90 Kampanya dönemi ürün alımları sırasında ödeme esasına aykırı olarak ayrıcalık yapıldığı iddialarının inc.
39-6.6.1990/6	Birlik delegesi Nuri Çöktü'nün delegeliğinin düşürülmesi ile ilgili iddiaların inc.
40-29.6.1990/5	Birlikte oluşan menfaat çekişmeleri, Birlik işçileri arasındaki taşlı sopalı kavgaların neden olduğu huzursuzlukların sebep sonuç ilişkilerinin inc.
41-14.5.1991/6	Birliğe bağlı Kooperatiflerin durumlarının inc.

42-13.8.1991/8 Birliğin Yönetim Kurulu ile Genel Müdürlüklerince 1989 yılından bu yana alınan kararlarda ve yürütülen işlemlerde Bakanlık talimatları ile yönetmelik ve anasözleşme hükümlerine uyulup uyulmadığı tesbit edilmesi

43-13.8.1991/1 Çukobirliğin 1989/90 ve 1990/91 Kampanya döneminde yaptığı artık iplik satışı işlemlerinin inc.

GİRESUN FINDIK TARIM SATIŞ KOOPERATİPLERİ BİRLİĞİ

44-15.4.1983/3 Birlik üst düzey amirleri ile Yönetim Kurulu Üyelerinin partizanca uygulamalarda bulunmaları, yetersiz ve ehliyetsiz kişilerin işe alındığı iddialarının inc.

45-10.10.1984/2 Birlik ile Nascor S.A. firması arasındaki ihtilafın inc.

46-20.6.1984/2 Ormanlı TSK Muhasebecisi Ali Döner hakkında Birlik Personel Komitesince yapılan idarî işlemin inc.

47-29.1.1985/3 Batı Karadeniz Bölgesinde Birliğe bağlı bir Şube açılması konusunda yapılan inc.

48-9.12.1985/8 Birliğin 24.9.1985 tarihinde yapılan genel kurul toplantısı ile ilgili inc.

49-19.8.1985/7 Birlik Müfettişlerince düzenlenen Birlik Personelinden bir kısmı ile ilgili inc.

50-7.3.1986/1 Birlik ile Nascor S.A. firması arasındaki ihtilafın inc.

51-4.12.1987/11 Birlik ile Emel Atay-Ataylar Firması arasında fındık küspesi alım satımından doğan ihtilafın inc.

52-16.3.1988/2 Birliğin 1981/82 işyılından sonraki alım-satımlarının inc.

53-1.12.1986/8 Birlik Genel Müdürü Bülent Özesen'in Gülbirlik Genel Müdürü iken görevini kötüye kullanmak suçundan 1 yıl hapis cezası verilmesi, durumu ile Fiskobirlik tarafından Sagra Firmasına yapılan füre satışlarında Birliği 100 milyon TL. zarara uğratması T. C. Ziraat Bankasından temin edilen 5 milyar TL kredinin programsız dağıtılarak Birliği zarara uğratması iddialarının Başbakanlığın talebi üzerine denetlenmesi

54-26.10.1988/6 İhracı yasaklanan 1983 ürünü fındık füresinin Birlik Malatya Başbayii Bağdatlılar Gıda Maddeleri İmalat Pazarlama ve İhracat A.Ş. tarafından satışının yapıldığı Orpaz Ltd. Şti.'nce ihraç edildiği yolundaki iddiaların inc.

55-8.9.1989/7 Birliğin 1988 yılında gerçekleştirdiği ihracat işlemleri ve ihraç edilen mal bedellerinin tahsil edilmediği birlik ödemelerinde bölgecilik yapıldığı iddialarının inc.

56-9.2.1990/3 Birlik Müşavirlerinden İlyas Cinel'in 27.10.1989 tarihli dilekçesinde öne sürdüğü iddiaların inc.

GÜL-GÜL YAĞI YAĞLI TOHUMLAR TSK BİRLİĞİ (Isparta)

57-3.9.1983/5 Birlik Genel Müdürü Dr. Ali Parıl Sümer hk. öne sürelen iddiaların inc.

58-2.9.1987/8 Birliğin 1981 iş yılından sonraki Alım-Satım işlemleri hk. öne sürülen iddiaların inc.

59-29.6.1988/6 Birlik ve Birliğe bağlı kooperatiflerin önümüzdeki günlerde yapılacak Genel Kurul toplantısı hk. şikayetlerin inc.

60-30.9.1988/5 Birlik ile ilgili Yılmaz Köse tarafından iddia olunan hususların inc.

61-23.2.1990/6 Birlik Y. Kurulu Başkanı ve temsilcisi Yılmaz Köse'nin Yönetim Kurulu hakkında öne sürülen iddiaların inc.

62-23.8.1990/15 Birliğin 5.6.1990 tarihli Genel Kurul Toplantıları hakkındaki iddiaların inc.

63-4.2.1992/2 Birliğe bağlı 13 kooperatif durumlarının inc.

GÜNEYDOĞU TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ

64-14.7.1986/10 40-50 Milyon Lira tutarındaki fıstığın Y. Kurulunun bilgisi dışında sahte belge düzenlenerek protokolsüz iç piyasaya satıldığı ve 1985 yılı satışlarının inc.

65-17.12.1986/7 Birlik eski Genel Müdürü Kürşat Solak'ın Bakanlık emirlerini zamanında yerine getirmediği personel alımında Bakanlık emirlerine ve daimi kadro personel yönetmeliğine uymadığı iddialarının inc.

66-22.5.1987/6 Birlikçe satılan fıstıklar için rehin çözülmesi maksadıyla T. C. Ziraat Bankası Gaziantep Şubesine gönderilen yediemin senetlerinin usulsüzlüğünün inc.

67-22.5.1987/5 Birlikçe Uluveli Gıda Maddeleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne satılan ürünler hakkında yurtdışında yapılan incelemeler ve Emak Dış Ticaret A.Ş. nezdinde yapılan teftişte tespit edilen hususlar hk. inc.

68-19.6.1987/2 1985-1987 Döneminde alınan fıstıkların Birlik depolarında küflenmesi ve nemlenmesi sonucu bozulması ve bu nedenle Birliğin zarara uğraması konusunun inc.

69-18.6.1987/1 Birlik 1981/82 işyılından sonraki işlemlerinin inc.

70-2.11.1987/3 Birlik iştiraklerinden olan Plastik Çuval Sanayi A.Ş.'de Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu Üyelerinin aldıkları hakkı huzurların inc.

71-10.5.1991/4 Birliğin yönetim kurulu ve Genel Müdürlüklerince 1989 yılından bu yana yürütülen işlemlerde Bakanlık talimatları ile yönetmelik ve anasözleşme hükümlerine uyulup uyulmadığı konularının inc.

72-17.12.1986/8 Birlik Depolarında bozulmaya başlayan 500 ton çıtlak kavlak fıstık nedeniyle Birliğin zarara uğratılmasının inc.

73-29.12.1986/14 Birlikçe Hong Kong'a yapılan yerfıstığı satışı ile ilgili iddiaların inc.

BURSA KOZA TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ

74-29.9.1986/4 Birlik personeli arasındaki huzursuzluğun nedenlerinin inc.

75-14.12.1987/6 Birliğin 1981/82 işyılından sonraki alım satım işlemlerinin inc.

76-22.2.1991/1 Birlik amaçlarının gerçekleştirilmesi ile ilgili Yönetim Kurulunun almış olduğu kararlar ile Genel Müdürlüğün, yürüttüğü işlemlerinin genel olarak Bakanlık talimatları ve diğer mevzuat doğrultusunda yapılıp yapılmadığının inc.

MARMARA ZEYTİN TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ

77-28.2.1984/2	Birlik Muhasebecisi İbrahim Koral'ın Müfettişliğe ve C. Savcılığına verdiği bilgiler arasında çelişki olup olmadığının inc.
78-23.7.1985/11	Birliğe bağlı Kooperatiflerden Orhangazi Zeytin TSK ortaklarının Birlik Genel Müdürü İsmail Minareci'nin 1984 yılında yaptığı yurtdışı seyahatlerinin kanuni harcırah üzerinde harcırah aldığı ve bu konuda usulsüz olarak para aldığı iddialarının inc.
79-26.7.1985/12	Birlik zeytin stokları ile stok kayıtları üzerinde açık bulunup bulunmadığının inc.
80-7.1.1985/1	Birlik Yönetim Kurulu Üyeleri ile Birlik İstanbul ve Adana Bayii Mustafa Fevzi Ayhan ile ilgili iddiaların inc.
81-2.8.1985/3	Birlik zeytin stoklarının durumunun inc.
82-11.12.1985/10	Birliğe bağlı Kooperatiflerden bazılarının 1983 ürünü olarak alınan zeytinlerin kalibraj farklılıklarının nedenlerinin inc.
83-19.11.1985/9	Birlik eski yönetim kurulu üyesi Nevzat Selim Özgür'ün 21.9.1985 tarihli dilekçesinde yeralan Birlik Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu Üyelerinin hatalı harcırah almaları iddialarının inc.
84-11.12.1985/10	Birliğe bağlı kooperatiflerden alınan 1982/83 ürünü zeytinlerin kalibraj farklılıklarının inc.
85-2.9.1987/2	Birliğin AET Ülkeleri Bayiliği konusunun inc.
86-12.1.1988/1	Birliğin 1981/82 - 1986/87 işyıllarına ait alım satım işlemlerinin inc.
87-10.9.1991/5	Birlik Y. Kurulu ile Genel Müdürlüğünce 1989 yılından itibaren alınan kararlarda ve yürütülen işlemlerde Bakanlık talimatları ile yönetmelik, anasözleşme ve diğer mevzuat çerçevesinde hareket edilip edilmediğinin inc.

TARİŞ-İZMİR PAMUK, ÜZÜM, İNCİR, ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI TSK BİRLİĞİ

88-31.1.1983/1	Tariş Hukuk Müşaviri Adil Okuldaş'ın Tariş Av. Fikret Ilıcalı, A.K. Karadeniz hakkındaki iddiaların inc.
89-21.2.1983/3	Tariş İplik Fabrikası Olaylarında işine son verilen işçi tazminatlarında usulsüzlük yapıldığı yolundaki iddiaların inc.
90-27.2.1984/2	Birlik eski Hukuk Müşaviri Dinç Adil Okuldaş'ın ifadesinde yeralan iddiaların inc.
92-15.4.1986/4	Tariş Yağ Kombinası ile ilgili olarak öne sürülen iddiaların inc.
93-12.8.1987/5	Hürriyet Gazetesinin 13.1.1987 tarihli nüshasında "Tariş Müfettişinden Yolsuzluk İddiası" başlığı altında yayımlanan yazıdaki iddiaların inc.
94-14.9.1989/8	Birliğin 1988 yılı ürün alımlarını Bağlı Kooperatifler aracılığıyla kendi yaptığı ve Genel Müdür Ahmet Çetinbudaklar'ın Dünya Gazetesinde yayımlanan "Müstakil bir Tariş istiyorum" başlıklı açıklaması ile ilgili inc.
95-22.6.1990/12	Birlik tarafından yapılan 875 ton potasa ihalesine ilişkin işlemlerin inc.

96-26.4.1991/3 Birliğin Aydın'da kurmayı tasarladığı modern sofralık Zeytin Tesis Talebinin Birlik menfaatleri ve verimli olup olamayacağı açısından inc.

97-4.9.1991/6 Birliğe bağlı kooperatiflerin durumlarının inc.

98-22.7.1991/4 Tariş Genel Müdürlüğünce İncir İşletmesinde çalışan ve iş akdi fesh edilen Duygu Sağlıcak tarafından ileri sürülen iddiaların inc.

99-12.1.1987/1 16.11.1986 tarihinde yapılan Birlik Genel Kurul toplantısı ile ilgili olarak öne sürülen iddiaların inc.

100-6.10.1987/6 Tariş ve Zeytinyağı TSK Birliğince salamura zeytin tesisleri kurulması ile ilgili inc.

NEVŞEHİR ÜZÜM VE MAMULLERİ TSK BİRLİĞİ (TASKOBİRLİK)

101-6.7.1987/9 Birliğin 1981/82 işyılından sonraki alım satımlarının inc.

102-27.9.1988/6 Birlik Genel Müdürü Aydın Saatçi'nın görev seyahatleri ile ilgili tutum ve davranışlarının inc.

TİFTİK VE YAPAĞI TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ

103-14.2.1986/1 Özkaynak ve kalifiye elemandan yoksun olan Birliğin yüksek faiz oranlarıyla yabancı kaynak kullanarak mevcut koşullar altında verimli bir faaliyet gösterebilmesi ve faaliyetlerini devam ettirebilmesi hususlarının inc.

104-8.11.1990/8 Birliğin teftişine dair olan 14.6.1989 tarihli, 2 sayılı T. C. Ziraat Bankası Koop. Müfettişleri raporunda yeralan hususların inc.

105-10.10.1991/4 Birlik Genel Müdürü Talat Ertürk ile Y. Kurulu Üyelerinin karşılıklı olarak birbirleri aleyhine ileri sürdükleri iddiaların inc.

TRAKYA YAĞLI TOHUMLAR TSK BİRLİĞİ

106-8.9.1989/11 Birliğin Doysan A.Ş., Gıdasan A.Ş. ve hissedarı olduğu Taryak A.Ş. yurtiçi bayileri ile ilişkileri hakkında inc.

107-26.1.1990/1 Birlik nezdinde Bakanlık Müfettişlerince düzenlenen rapor ve ihbarname de yeralan hususların Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelerinin sorumlulukları açısından yeniden değerlendirilmesi

108-16.11.1990/10 Birliğin Öğütücüler Un ve Yağ Sanayi A.Ş.'ne fason olarak işlettirilen ayçiçeği ve yapılan ham yağ tesislerinden doğan alacağı temin miktarını aştığı halde tasfiye edilmediği ve Bakanlık talimatlarına aykırı teminat alındığı hususunun inc.

109-11.4.1991/1 Birlik Yönetim Kurulu ve Genel Müdürlüğünce 1989 yılından itibaren alınan kararlar ve yürütülen işlemlerde Bakanlık talimatları ile yönetmelik, anasözleşme ve diğer mevzuat açısından inc.

110-25.4.1991/2 Birlik tarafından Yağlı Ayçiçeklerin ferson olarak işletilmesi ile ilgili hususların inc.

111-21.11.1991/6 Birliğe bağlı kooperatiflerin mevcut kaynaklar ve imkânlarının kullanımı açısından durumlarının 3186 sayılı kanunun 25 inci maddesi çerçevesinde inc.

MERSİN YERFISTIĞI TSK BİRLİĞİ

112-18.4.1983/4 Birlikçe Bitaş Bitkisel Yağlar Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ne satılan yerfıstığı ile ilgili hususların inc.

113-28.6.1983/5 T. C. Ziraat Bankasınca Birliğe açılan 30 milyon liralık ihracat kredisinin gaye dışı kullanıldığı ve buna Birlik Genel Müdürü Selahattin Şener'in tekbaşına sebebiyet verdiği iddialarının Banka Müfettişlerince incelenmesi sonuçlarının değerlendirilmesi hk.

114-10.12.1987/10 Birliğin 1981/82 işyılından sonraki alım satım işlemlerinin inc.

KARADENİZ YAĞLI TOHUMLAR TSK BİRLİĞİ

115-14.10.1988/3 Birliğin 1981/82 işyılından sonraki alım satım işlemlerinin inc.

116-10.5.1991/3 Birliğe ait Doğan Yağ Fabrikası Müdürü Fahri Özdemir tarafından yapılan uygulamaların inc.

117-24.5.1991/6 Birliğe bağlı kooperatiflerin çalışma alanlarında değişiklik yapılması ve merkezlerinin başka yerlere nakli durumlarının inc.

118-7.6.1991/7 Birlikçe 1989 yılı başından bu yana alınan kararlar hakkındaki hususların inc.

6.11.1991 - 30.6.1992 DÖNEMİNE İLİŞKİN SORUŞTURMA RAPORLARI VE SONUÇLARI

Soruşturma Raporunun Tarih ve Sayısı	Denetlenen Birimin Unvanı ve Denetim Konusu	Sonucu
1-27.4.1992/2	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayi A.Ş. Genel Müdür, Genel Md. Yrd. ile bazı idareciler ve diğer yetkililer hakkında TCK 343 üncü maddesine göre işlem yapılması amacıyla düzenlenen ihbarname	Körfez İlçesi (Kocaeli) C. Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş henüz dava açılmamıştır.
2-29.5.1992/3	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayi A.Ş. Genel Müdür ve Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcıları ile bazı yetkililerin dernekler Kanununun 61 ve 84 üncü maddelerine aykırı olarak 1987 yılından bu yana yönetim kurulu ve genel kuruldan gizleyerek Cami Yaptırma Derneğine ekonomik değeri yüksek hurda malzeme yardımı ve nakdi yardım yaptıklarının tespiti üzerine ilgililer hakkında yasal işlem yapılması.	Körfez İlçesi (Kocaeli) C. Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş henüz dava açılmamıştır.

3-19.3.1992/1	Bakanlığımız Sınai Mülkiyet Dairesi Başkanı Tevfik Türkmen Hakkında TCK 228,229,230 ve 240 ıncı maddelerinin kapsamında Memurin Muhakematı Hakkında Kanun hükümlerine göre yapılan soruşturma sonucunda meni muhakeme görüşüyle düzenlenen Fezleke	Danıştay Başkanlığına gönderilmiş henüz sonuçlanmamıştır.
4-24.2.1992/4	T. Çimento ve Toprak Sanayii T.A.Ş. Genel Müdürü Mehmet Gümüşburun ile Genel Müdür Yrd. İsmet Akıncı hakkında, Osman Büyüklimanlı'ya aracılık komisyonu adı altında 356 850 000.-TL. ödeme yapılması nedeniyle Çitosan'ı zarara uğrattıkları anlaşıldığından haklarında TCK/240 ıncı maddesine göre cezai kovuşturma yapılması.	Ankara C. Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş ve 1992/27 788 sayılı hazırlık soruşturması bilirkişi incelemesi ile sürdürülmektedir.
5-2.6.1992/9	T. Çimento ve Toprak Sanayii T.A.Ş. Genel Müdürü Mehmet Gümüşburun'un görevini ve takdir hakkını kötüye kullanmak suretiyle Çitosan'ı zarara uğratması nedeniyle hakkında TCK/240 ıncı maddesine göre işlem yapılması	Ankara C. Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş, henüz dava açılmamıştır.
6-24.1.1992/1/1	Türkiye Gübre Sanayi A.Ş. (Tügsaş) Genel Müdürlüğünün 1990 ve 1991 yıllarında ilgili Devlet Bakanlığı adına yaptığı Pul, Zarf ve etiket harcamaları nedeniyle görevini kötüye kullanan Tügsaş eski Gn. Müdürü Nadir Erol ve Genel Md. Yardımcısı Mustafa Çağlayan haklarında TCK/240 ıncı Maddesine göre işlem yapılması.	Adıgeçenler hk. açılan ceza davası Ankara 4 üncü Asliye ceza mahkemesinde devam etmektedir.
7-23.8.1991/22	S.S. 19 Mayıs Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi Kontrol Mühendisleri Cemal Demirel, Fahri Güveli ile kontrol amiri Enkiya Sancak haklarında TCK'nın 339 uncu maddesi gereğince işlem yapılması.	Samsun Savcılığına suç duyurusunda bulunulmuş dava devam etmektedir.
8-28.11.1991/151	S.S. Kızıltepe Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi eski Başkanı M. Ata Eser ve arkadaşları hakkında Kooperatifler Kanunu'nun 62/3 ve TCK 202 nci maddesine göre işlem yapılmasına	Kızıltepe C. Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş dava devam etmektedir.
9-4.3.1992/1	S.S. Hendek Küçük Sanayi Sitesi Yapı Koop. eski Başkanı ve yönetim kurulu üyeleri haklarında TCK. 202 ve 230 uncu maddelerine göre işlem yapılması.	Hendek C. Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur.
10-31.5.1991	S.S. Ata Küçük Sanayi Sitesi Yapı Koop. yöneticileri hakkında TCK 202 nci maddesine göre işlem yapılması	Ordu C. Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmuş dava devam etmektedir.

11-10.3.1992	2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve AİTM yönetmeliği hükümlerine göre Mardin'de aracı Taddat Projesi yetkisi olan Kemal Ateş'in TCK'nin 342 nci maddesine göre yargılanması.	Mardin C. Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması.
12-11.11.1991-44/25	Antalya İl Müdürü İsmet Sosyal ve Şef Himmet Savcı haklarında (Rüşvet irtikap zimmet) TCK'nin 240 ıncı maddesine göre işlem yapılması.	Antalya C. Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş, Hukuk davası devam etmektedir.

İNCELEME ONAYI ALINARAK TEFTİŞ KURULUNDA İŞLEM SAFHASINDA BULUNAN DENETİM KONULARINI GÖSTERİR LİSTE

ÇUKUROVA PAMUK, YERFISTIĞI VE YAĞLI TOHUMLAR TSK BİRLİĞİ (ÇUKOBİRLİK)

İncelemenin Konusu :

1) Çukobirlik'de yapılan tuz ihalesi ile ilgili öne sürülen iddiaların incelenmesi — İşlem Safhasındadır.

NARENCİYE TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ (NARENCİYEBİRLİK)

2) Birliğin Yönetim Kurulu ile Genel Müdürlüklerince 1989 yılından buyana alınan kararlarda ve yürütülen işlemlerde, Bakanlığımız talimatları ile Yönetmelik, Anasözleşme ve diğer mevzuat çerçevesinde hareket edilip edilmediği konusunun incelenmesi — İşlem Safhasındadır.

GÜL, GÜLYAĞI VE YAĞLI TOHUMLAR TSK BİRLİĞİ (GÜLBİRLİK)

3) Birliğin Yönetim Kurulu ile Genel Müdürlüklerince 1989 yılı başından buyana alınan kararlarda ve yürütülen işlemlerde, Bakanlığımız talimatları ile Yönetmelik, anasözleşme ve diğer mevzuat çerçevesinde hareket edilip edilmediği konusunun incelenmesi — İşlem Safhasındadır.

İZMİR PAMUK, ÜZÜM, İNCİR, ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI TSK BİRLİĞİ (TARİŞ)

4) Birliğe bağlı kooperatifler ile Çokobirlik, Fiskobirlik, Trakyabirlik, Karadenizbirlik ve Gülbirliğe bağlı kooperatiflerden birleştirilmeleri, çalışma alanlarında değişiklik yapılması veya merkezlerinin başka yerlere nakli gerekenlerin tespiti hususlarının incelenmesi — İşlem Safhasındadır.

5) Mektaş-Maden Endüsri Kimya Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin Birlik tarafından 1989 yılında DOW Tarım A.Ş.'den satınalınmasına karar verilmiş bulunan potasa ile ilgili şikayet konularının incelenmesi. — İşlem Safhasındadır.

6) Birliğin Yönetim Kurulu ile Genel Müdürlüklerince 1989 yılı başından buyana alınan kararlarda ve yürütülen işlemlerde, bakanlığımız talimatları ile Yönetmelik, anasözleşme ve diğer mevzuat çerçevesinde hareket edilip edilmediği konusunun incelenmesi. — İşlem Safhasındadır.

FINDIK TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ (FİSKOBİRLİK)

7) Birliğin Yönetim Kurulu ile Genel Müdürlüklerince 1989 yılı başından buyana alınan kararlarda ve yürütülen işlemlerde bakanlığımız talimatları ile Yönetmelik, Anasözleşme ve diğer mevzuat çerçevesinde hareket edilip edilmediği konusunun incelenmesi. İşlem Safhasındadır.

ÜZÜM VE MAMÜLLERİ TSK BİRLİĞİ (TASKOBİRLİK)

8) Birliğin Yönetim Kurulu ile Genel Müdürlüklerince 1989 yılı başından buyana alınan kararlarda ve yürütülen işlemlerde Bakanlığımız talimatları ile Yönetmelik, anasözleşme ve diğer mevzuat çerçevesinde hareket edilip edilmediği konusunda incelenmesi. İşlem Safhasındadir

33. — Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli'nin, olağanüstü hal bölgesinde görev yapan memur ve askerî personele ilişkin sorusu ve ulaştırma Bakanı Yaşar Topçu'nun yazılı cevabı (7/245)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Ulaştırma Bakanı Sayın Yaşar Topçu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Mustafa Kalemli
Kütahya

Soru :

Olağanüstü Hal Bölgesinde görev yapan Devlet memurları ve askerî personelin resmî görev veya izinli olarak bölge dışına çıkmaları ve bölgeye dönmeleri durumunda hava yoluyla yapacakları seyahatlerinde, emniyet açısından kolaylık sağlanması için bu kişilere yarı fiyat uygulanmasını düşünürmüsünüz?

T. C.
Ulaştırma Bakanlığı
Hukuk Müşavirliği 18.8.1992
Hükmü :
B.11.0.HKM.0.00.00.00/525-134/763-26370

Türkiye Büyüky Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 3.7.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02.7/245-1852/9800 sayılı yazınız.

Kütahya Milletvekili Sayın Mustafa Kalemli'nin, Olağanüstü hal bölgesinde görev yapan memur ve askerî personelin resmî görev veya izinli olarak bölge dışına çıkmaları ve bölgeye dönmeleri durumunda hava yoluyla yapacakları seyahatlerinde, emniyet açısından kolaylık sağlanması için bu kişilere yarı fiyat uygulanmasının düşünülüp düşünülmediğine ilişkin ilgi yazınız eki yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Olağanüstü Hal Bölgesine atanan asker ve polis güvenlik kuvvetleri mensubu ve ailelerine görev için izin seyahatlerinde THY ve THT'de % 50 indirimli bilet uygulanması hususunda İçişleri Bakanlığı'ndan talep gelmiş, bunun üzerine Türk Hava Yolları ve Türk Hava Taşımacılığı ile uygulama esaslarının belirlenmesi çalışmalarına başlanılmıştır.

Uygulamanın hava yolu şirketlerine getireceği malî yükün Devlet tarafından sübvansiyon yolu ile karşılanması gerekeceği de gözönüne alınarak, imkanların araştırılmasına devam edilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Yaşar Topçu
Ulaştırma Bakanı

34. — İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder'in, İstanbul, Ankara ve İzmir Büyükşehir belediye başkanlarının maaşlarına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/248)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Sayın İsmet Sezgin tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Orhan Ergüder
İstanbul

Sorular :

1. İstanbul Büşükşehir Belediye Başkanı Nurettin Sözen'in,
2. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Murat Karayalçın'ın,
3. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Yüksel Çakmur'un,

a) Almakta oldukları aylık maaş tutarı brüt ne kadardır?

b) Var ise belediyelerin ortağı, kurucusu, hissedarı olduğu şirketlerde vazifeli olarak (İdare Meclisi Üyesi, murahhas aza, denetici) Belediye Başkanı olarak aldıkları ücret ve maaşdan başka aldıkları veya almakta oldukları maaş, ücret veya oturum ücret ve tazminatı gibi paraların brüt miktarları ne kadardır?

T. C.
İçişleri Bakanlığı
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 20.8.1992
Sayı : B.050 MAH O650002/833

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 7 Temmuz 1992 gün ve A.01.0.10.00.02-7/248-1872/9875 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Halil Orhan Ergüder'in "İstanbul, Ankara ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlarının Brüt Maaşlarına İlişkin" Yazılı Soru önergesine cevap teşkil edecek bilgiler aşağıya çıkarılmıştır.

— İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Nurettin Sözen, belediye meclisi kararı gereğince aylık brüt 42 448 675-TL, net 23 217 477 -TL. ödenek almakta, ayrıca belediye iştiraklerinden yönetim kurulu başkanı olarak brüt 30 308 092 -TL, net 20 768 643 -TL. huzur ücreti almaktadır. Böylece belediye ve iştiraklerinden aldığı ödenek ve huzur ücreti toplamı aylık brüt 72 756 767 -TL ve net 43 986 120 -TL dır.

— Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Murat Karayalçın 29.5.1989 tarih ve 97/1 sayılı belediye meclisi kararı ile milletvekilleri kadar aylık ödenek almaktadır. Bu miktar 14.7.1992 tarihi itibariyle aylık brüt 45 138 485 -TL net 24 046 000 - TL olup ayrıca Büyükşehir Belediyesinin ortağı bulunduğu Metrop İmar A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı sıfatıyle aylık brüt 6 954 300 -TL net 4 698 238 -TL huzur ücreti almaktadır. Bu durumda belediye ve iştiraklerinden aldığı ödenek toplamı aylık olarak brüt 52 092 853 -TL, net 28 744 238 -TL olmaktadır.

— İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Yüksel Çakmur, belediye meclisi kararı gereğince aylık brüt 28 110 349 -TL ödenek almaktadır ayrıca İzmir Büyükşehir Belediyesinin ortağı ve kurucusu bulunduğu Tansaş A.Ş., İzfaş A.Ş., İzulaş A.Ş., Ege Şehir Planlaması A.Ş. İzbelcom A.Ş. İzmir İmar Limited Şirketlerinden toplam brüt 12 064 704 -TL Huzur ücreti almakta olup aylık olarak aldığı ödenek ve huzur ücreti toplamı brüt 40 175 053 -TL'dır.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

İsmet Sezgin
İçişleri Bakanı

T. C.
İstanbul
Büyükşeher Belediye Başkanlığı
Personel İşleri Müdürlüğü
Konu : Yazılı Soru Önergesi
Sayı : 11534

15.7.1992

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
Genel Sekreterliğine
Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanlığına

İlgi : 7.7.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/248-1872/9875 sayılı yazınız;

İstanbul Büyük Şehir Belediye Başkanı Prof. Dr. Nurettin Sözen'in Haziran 1992'de aldığı maaş ile Belediye iştiraklerinden aldığı hakkı huzur aşağıya çıkarılmıştır.

Bilgilerinize arz olunur.

Belediye Başkanı Adına
Genel Sekreter
Tuğrul Erkin

	BRÜT	NET
1. İstanbul Büyük Şehir Belediye Meclisi kararı gereğince verilen aylık maaş	42 448 675.-TL.	23 217 477.-TL.
Yönetim Kurulu Başkanı sıfatıyla Belediye iştiraklerinden verilen aylık maaş	30 308 092.-TL.	20 768 643.-TL.
TOPLAM	**72 756 767.-TL.**	**43 986 120.-TL.**

3. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 85 inci ve müteakip maddeleri gereğince ayrıca ödenecek Gelir Vergisi, net olarak belirtilen miktarın içindedir.

T. C.
İstanbul
Büyükşehir Belediye Başkanlığı 15.7.1992
Personel İşleri Müdürlüğü
Konu : Yazılı Soru Önergesi Hk.
Sayı : 11534-GD-9897

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
Genel Sekreterliği

Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanlığına

İlgi : 7.7.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/248-1872/9875 sayılı yazınız;

İstanbul Büyük Şehir Belediye Başkanı Prof. Dr. Nurettin Sözen'in Haziran 1992'de aldığı maaş ile Belediye iştiraklerinden aldığı hakkı huzur aşağıya çıkarılmıştır.

Bilgilerinize arz olunur.

Belediye Başkanı Adına
Genel Sekreter
Tuğrul Erkin

	BRÜT	NET
1. İstanbul Büyük Şehir Belediye Meclisi kararı gereğince verilen aylık maaş	42 448 675.-TL.	23 217 477.-TL.
2. Yönetim Kurulu Başkanı sıfatıyla Belediye iştiraklerinden verilen aylık maaş	30 308 092.-TL.	20 768 643.-TL.
TOPLAM	**72 756 767.-TL.**	**43 986 120.-TL.**

3. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 85 inci ve müteakip maddeleri gereğince ayrıca ödenecek Gelir Vergisi, net olarak belirtilen miktarın içindedir.

35. — Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu'nun, Başbakanlık Lojmanlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Akın Gönen'in yazılı cevabı (7/250)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu delaletlerinize arz ederim.

Süleyman Hatinoğlu
Artvin

Bilindiği gibi T. C. Başbakanlık kurumunun Ankara ilinde çeşitli semtlerde lojmanları bulunmaktadır.

Bu lojmanların dağıtımında bazı kriterlerin göz önünde bulundurulması gerçeği muhakkaktır.

Ancak son zamanlarda, koalisyon hükümetinin iktidara gelmesinden sonra lojman dağıtımında usulsüzlükler olduğu, gelir düzeyi düşük memurlar lojmandan çıkartılıp, referanslı kişilerin lojmanda oturabilmesi için müşavirlik ve şube müdürlüğü kadrolarına atandıkları gibi söylentiler kulağımıza gelmektedir.

Örneğin Esper Gürpınar adlı Başbakanlık personeli dünyaya gelmeden lojmana girmiş, halen 40 yıldır lojmanda oturmaktadır.

Bu Nedenle Sorularım :

1. Lojman dağıtımında memurlarda ne gibi özellikler arıyorsunuz?

2. Lojman dağıtımında siyasî gücü fazla olanları tercih ettiğiniz söylenmektedir. Doğru mudur?

3. Gelir düzeyi düşük memurları lojmanlardan çıkartacak mısınız?

En son lojman dağıtımında Yönetmeliğe göre kaç kişi lojmandan çıkması gerekirken, kaç kişi lojmandan çıktı?

4. Lojmandan çıkartmadığınız memurların, çıkmayış sebepleri nelerdir?

T. C.
Devlet Bakanlığı 10.8.1992
Sayı : B.02.0.006/235

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 7.7.1992 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/250-1876/9921 sayılı yazısı.

Artvin Milletvekili Süleyman Hatinoğlu tarafından Sayın Başbakanımıza cevaplandırılmak üzere yöneltilen ve Sayın Başbakanımızın kendileri adına tarafımdan cevaplandırılmasını tensip ettikleri sorulara ilişkin cevaplar aşağıda sunulmaktadır :

1. Bilindiği gibi bütün kamu konutları 2946 Sayılı Kamu Konutları Kanunu hükümleri çerçevesinde ve 84/8345 Sayılı Kamu Konutları Yönetmeliğine göre tahsis edilmektedir. Başbakanlıktaki mevcut lojmanların tahsisleri de Kamu konutları Yönetmeliğinde belirtilen esaslara göre yapılmaktadır.

2. Lojman dağıtımı sadece Kamu konutları Yönetmeliğinin üçüncü bölümünde belirtilen, kamu konutlarının tahsis usul ve esaslarına dayanılarak yapılmakta olup, bu esaslar dışında işlem yapılmamaktadır.

3. Kamu konutları Yönetmeliğinin dördüncü bölümü, konutlarda oturma sürelerini belirlemektedir. Bu sürelerini dolduran personel konuttan çıkarılmaktadır. Bu itibarla 1992 yılı ve daha önceki yıllarda 5 yıllık oturma süresini doldurmuş olup da lojmanlarda oturmaya devam eden personelin tamamı okul ve mevsim şartları da göz önüne alınarak 1.6.1992 tarihinden itibaren lojmanlardan çıkartılmaya başlanarak, yerlerine lojman talebinde bulunan 325 personelden puan ve şartları uygun olan 107 personele lojman tahsis edilmiştir. Lojman tahsisine esas puanlamada gelir düzeyi Yönetmelikce dikkate alınmış olduğundan, İdarece personelin gelir düzeyi ayrıca değerlendirmeye alınmamaktadır.

4. Lojmanlardan çıkması gerekip de çıkartılmamış personel hakkında Kamu konutları Yönetmeliği esasları dahilinde işlem yapılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Akın Gönen
Devlet Bakanı

36. — Sakarya Milletvekili Mustafa Kılıçarslan'ın, Erzincan ve Konya SSK hastanelerinde görevli iki doktora ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Moğultay'ın yazılı cevabı (7/252)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Mustafa Kılıçarslan
Sakarya

Soru : Erzincan Sosyal Sigortalar Hastanesinde rüşvet aldığı için görevden alınan bir doktorun, tarafınızdan tekrar göreve tayin edildiği söylenmektedir.

1. Bu doğru mudur? Doğru ise, tayin edilen bu doktor şu anda hangi görevdedir?

2. Yanlış anastezi yaptığı için hastası ölen ve mahkemeye verilen bir başka doktorun da Konya SSK Hastanesinde önemli bir göreve getirildiği ifade edilmektedir. Bu doktorun ismi nedir?

T. C.
Sosyal Sigortalar Kurumu 18.8.1992
Genel Müdürlüğü
Sayı : B-13-I.SSK.0.71.00.00/XI-I-69/014023
Konu : Yazılı Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 7.7.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/252-1892/9950 sayılı yazınız.

Sakarya Milletvekili Mustafa Kılıçarslan tarafından verilen "Erzincan ve Konya Hastanelerinde görevli iki doktora ilişkin" yazılı soru önergesi hakkındaki ilgi yazınız ve eki incelenmiştir.

Soru önergesinde haklarında bilgi istenen doktorların ad ve soyadları belirtilmediğinden konu ile ilgili bilgi verilmesine imkan bulunamamıştır.

Ancak, doktorların ad ve soyadlarının belirtilmesi durumunda tekrar araştırma yapılacaktır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Moğultay
Çalışma ve Sosyal Güvenlik
Bakanı

37. — İstanbul Milletvekili Hasan Mezarcı'nın, Hilafetin kaldırılması konusundaki iddialara ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın yazılı cevabı (7/256)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını talep etmekteyim. Gereğini arz ederim.

26.6.1992

Hasan Mezarcı
İstanbul

Malum olduğu üzere Saltanatın ilgasını müteakip hilafet ilga edilmemiş ve saltanatla hilafet birbirinden ayrı ayrı mütalaa edilmiştir. Bu sebeple saltanatı kaldıran TBMM'si hilafetin hanedani Al-i Osman'a ait olduğuna ve halifenin bu hanedandan, Büyük Millet Meclisince intihap olunacağına dair, karar vermiş ve buna istinaden son halife, TBMM'si tarafından tayin edilmiştir. Ancak daha sonra Ankara Hükümetinin yanında, İstanbul'da bir hilafet makamının bulunması idarî ve siyasî bir çift başlılık olması mülahazasıyla, İstanbul'daki makamı hilafet ilga edilmiştir. Bu husus 3.3.1924 Tarih ve 431 numaralı kanunda aynen şöyle ifade edilmektedir.

"Madde 1. — Halife hâl edilmiştir. Hilafet, hükümet ve cumhuriyet mana ve mefhumunda esasen mündemiç olduğundan hilafet makamı mülgadır." ancak bu Kanun sehven veya kasten yanlış ve amacını aşkın yorumlanmıştır. Nitekim bu kanunun adı "makamı hilafetin ilgasına dair kanun" olmalıyken, "hilafetin ilgasına dair kanun" şeklinde isimlendirilerek :

1. Kanunun mâna ve ruhuna aykırı davranılmıştır.

2. Türkiye Büyük Millet Meclisi bu yanlış anlama sebebiyle şahsi manevisinde mündemiç bulunan hilafetle ilgili görev ve yetkilerini yerine getirmemiştir ve halende getirmemektedir.

3. Üstteki yanlışlıklara paralel olarak tarih kitaplarında hilafetin kaldırıldığı şeklinde yanlış başlıklarla ve metinlerle genç nesiller yanıltılmıştır.

Kanun koyucunun maksadı hilafeti kaldırmak olsaydı, "Makamı hilafet mülgadir" demez "hilafet mülgadir" derdi. Nitekim bunun yanlış anlaşılmaması için, hilafetin Türkiye Büyük Millet Meclisinin şahsi manevisinde mündemiç bulunduğu kanunun metninde sarahaten zikredilmiştir. Gerçek buyken;

1. Bu tarihi gerçek milletimizden ve milletimizin genç evlatlarından daha ne kadar gizlenecektir?

2. Kanuna aykırı olarak yazılmış bulunan tarih kitaplarındaki yanlış bilgiler ne zaman düzeltilecektir ve bu kanunsuzluk ne zaman giderilecektir?

3. Katolik Hıristiyanlığın başı Vatikan, hıristiyanlık dünyası üzerindeki birleştirici rolünü icra ediyorken ve buna mukabil İstanbul merkezli Ortodoks Hıristiyanlığın temsilcisi olma vasfını Lozan antlaşmasına aykırı olarak patrikhane sürdürmeye çalışıyorken ve patrikhaneye uluslararası siyasî boyut kazandırmak üzere Yunan Başbakanı Patrikhanede vaftiz törenleri icra ediyor, T. C. Hükümeti ve Devleti de buna yardımcı oluyorken, milletimizin ve islâm aleminin millî ve dinî bütünlüğünün temel teminatı olan ve halen yasal bir kuruluş olan hilafet aleyhine tarih kitaplarındaki kötüleyici bilgiler yerine, hilafetin yasal, insani ve dinî mana ve önemine dair bilgiler nezaman konulacaktır?

4. Babadan oğula geçen saltanat ve hilafet şekline karşı olduğumu ve ilgili kanuna göre meclisten meclise geçen hilafet şeklini, benimsediğimi öncelikle belirtmekle beraber; İngiltere, İspanya, Danimarka, Belçika, Norveç, İsveç gibi Avrupa ülkelerinde krallık, Japonya'da imparatorluk bulunan ve fakat bütün bunların laikliğe ve demokrasiye aykırı görülmediği bir dünyada "Beyaz sarayda" dilenmeyi şeref ve laikliğin ve demokrasinin gereği gibi takdim eden, topkapı sarayına, osmanlıya ve altı asırlık bu milletin tarihine ve saltanatına sövgü derecesinde saldıran tarih öğreticisinden ne zaman vazgeçilecek ve osmanlı devletine dair ihanete varan suçlamalar tarih kitaplarından ne zaman çıkarılacaktır. Milletimize gerçek tarihini ve kimliğini öğretecek tarih ne zaman yazılacaktır?

T. C.
Millî Eğitim Bakanlığı
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
Sayı : 022.1.Arş.Pln.Dai. Başk.-92/7521-7/256
Konu : Soru Önergesi

3.8.1992

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM Başkanlığının 13 Temmuz 1992 tarihli, Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/256-1854/9804 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Hasan Mezarcı'nın Hilâfetin kaldırılması konusundaki iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi incelenmiştir.

1. 3 Mart 1924 tarihli 431 sayılı Hilâfetin ilgasına dair Kanunla ilgili yorumda bulunurken, yürürlüğe girdiği günlerde ve onu izleyen süreçte nasıl anlaşıldığının bilinmesi gerekir.

Sözü edilen kanunun gerekçeleri, meclis tutanakları ve konu ile ilgili kaynaklarda ağırlıklı olarak "Hilâfet" kavramı üzerinde durulmakta ve bu kavram tartışılmaktadır. İslâm tarihinde değişik görüşler olmakla birlikte yaygın olan düşünceye göre hilâfet, Hz. Peygamber'in devlet başkanlığı görevinin kendisinden sonra gelene vermesi anlamına gelmektedir. Konunun gerekçesinde Türkiye Cumhuriyetinde makamı hilâfetin varlığının ülkeyi iç ve dış siyasetinde iki başlılıktan kurtaramadığı, oysa bağımsız ve millî hayatında ortaklık kabul etmeyen Türkiye'nin zımmen bile olsa ikiliğe tahammülünün olmadığı net bir biçimde dile getirilmiştir.

Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda bir yanda devlet, diğer yanda aynı anlamda hilâfet makamının bulunamayacağı düşünülerek hilâfet makamının kaldırıldığı anlaşılmaktadır.

Bugün de aynı anlayışa bağlı kalınmıştır. Devletimiz, halkımıza sosyal, ekonomik ve siyasal içerikli hizmetlerin götürülmesinde yol gösterici fonksiyonları yanında laiklik ilkesi esas alınmak kaydıyla ve halkının % 99'u müslüman olması nedeniyle dinî hizmetlerin de en iyi şekilde yerine getirilebilmesi için Diyanet İşleri Başkanlığını kurmuştur.

Hilâfetin kaldırılması konusu, ilgili kanunun yürürlüğe girdiği tarihten günümüze kadar bu anlayışla ele alınmış ve eğitim sistemimizle ders kitaplarımıza da bu şekilde yansımıştır.

1. Eğitim programlarımız ve halen okutulmakta olan sosyal bilgiler ile tarih kitapları incelendiğinde ne hilâfet anlayışını, ne halifeleri ne de Osmanlı padişahlarını suçlayıcı ve bu kavramları aşağılayıcı nitelikte kelime ve düşüncelere yer verilmediği görülür.

Bununla birlikte yeni Türk Cumhuriyetleri ile ilgili gelişmeler de dikkate alınarak tarih programları, onbir bilim adamı, yedi tarih öğretmeni ve iki psikologdan oluşan komisyon tarafından yeni bir anlayışla ele alınarak değerlendirilmekte ve şekillendirilmektedir.

Arz ederim.

Köksal Toptan
Millî Eğitim Bakanı

38. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Beyşehir'de kurulması planlanan Azot Sanayi Fabrikasına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı M. Tahir Köse'nin yazılı cevabı (7/262)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sanayi ve Ticaret Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delaletlerinizi arz ederim.

2.7.1992

Prof. Dr. Mustafa Ünaldı
Konya

Soru : Beyşehir'e kurulması kararlaştırılmışken ve belli bir seviyeye getirilmişken, sonradan vaz geçilen Azot Sanayii Fabrikası'ndan neden vaz geçilmiştir? Bakan şimdi bu konuda ne düşünmektedir?

T. C.
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 4.8.1992
Sayı : B 140 BHİ 01-134-7/262
Konu : Yazılı Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 13.7.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/262-1924/10077 sayılı yazınız.

Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Beyşehir'de kurulması planlanan Azot Sanayi Fabrikasına ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği yazılı soru önergesiyle ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

M. Tahir Köse
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın yazılı sorularına cevabımız

Soru :

Beyşehir'e kurulması kararlaştırılmışken ve belli bir seviyeye getirilmişken sonradan vazgeçilen Azot Sanayii Fabrikası'ndan neden vazgeçilmiştir? Bakan şimdi bu konuda ne düşünmektedir?

Cevap :

Konya Gübre Tesisi :

Yüksek Planlama Kurulu'nun 16.11.1976 tarih ve 99 no'lu raporu gereği Bakanlar Kurulu'nun 17.11.1976 tarih 7/12723 sayılı kararı ile Şirketimiz 1976 yılı Revize Yatırım Programına DPT'ca 13 proje ilave edilmiş olup, bunlardan birisi de 76C110160 proje numarası ile yer alan "Konya Gübre Tesisi" projesidir.

Konya ilinin Beyşehir ilçesi civarında kurulması planlanan tesisin kapasitesi 600 ton/gün (180 000 ton/yıl) Amonyak ve 1 040 ton/gün (312 000 ton/yıl) üredir.

Bu tesiste hammadde olarak Beyşehir linyitlerinin kullanılması düşünülmüş, projenin yatırım programına alınmasından hemen sonra MTA ve TKİ tarafından bölgedeki mevcut rezervlerin durumu araştırılmıştır.

Beyşehir linyitlerinin amonyak üretiminde kullanılabilirliğini saptamak amacıyla, TKİ'nin deneme işletmesinden alınan 2 kömür örneğinin analizleri MTA'da yaptırılmıştır. Ayrıca aynı işletmeden alınan 3 500 ton kömür gazlaştırma denemelerinde kullanılmak üzere Kütahya'ya gönderilmiştir. Sevkedilen kömürün her 100 tonundan bir örnek alınarak yapılan analizlerde bulunan değerlerin kül, su, ısı değeri yönünden gazlaştırma sınır değerlerinin çok altında olduğu, kömürün her iki tesiste (Winkler, Koppers) de denemeye almaya uygun olmadığı, denemeye alınması durumunda fazla üretim kayıplarına neden olacağı, amonyak üretimine uygun nitelikte gaz üretilemiyeceği ve kısa sürede tesisin devreden çıkacağı Kütahya Azot İşletmelerinin konuya ilişkin raporunda belirtilmiştir.

Lisansör firmalara gönderilen kömür analizlerine göre firmalardan alınan görüşlerin de aynı paralel de olduğunun belirlenmesinden sonra bu kömürlere dayalı bir gübre tesisinin yatırımına devam edilemeyeceği hususu kesin olarak tespit edilmiş ve durum 1980 yılı yatırım programı çalışmalarında DPT'na iletilmiştir.

Fabrika ve sosyal tesis arazisi ön izin belgesi alınmıştır. Arazilerin satın alma işlemleri yapılmamıştır. Fabrika ile ilgili herhangi bir yatırım yapılmamış olup, ancak Sosyal tesis inşaatının yarısının betonarme karkas işleri tamamen bitmiş ve diğer yarısı ise kısmen su basman, kısmında birinci kat seviyesinde iken inşaat işleri tasfiye edilerek konservasyona alınmıştır Bilahara defter değeri üzerinden Beyşehir Belediyesine devredilmiştir.

Proje için yapılan kümülatif harcama 82 102 000.-TL'dır.

Konya Gübre Tesisi Projesi 1982 yılında yatırım programından çıkartılmıştır.

39. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Antalya-Konya yolunun ne zaman işletmeye açılacağına ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Onur Kumbaracıbaşı'nın yazılı cevabı (7/263)

2.7.1992

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Bayındırlık ve İskân Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delaletlerinizi arz ederim.

Prof. Dr. Mustafa Ünaldı
Konya

Soru : Antalya-Konya yolunun Seydişehir'den, Isparta-Konya yolunun da Hüyük'ten geçirilmesi ile Tarihi Beyşehir mağdur edilmiş ve geri kalmışlığa terkedilmiş görünmektedir. Gembos Yolu diye bilinen Antalya-Konya yolu Beyşehir'den geçmektedir. Bu yol işletmeye açıldığı takdirde Beyşehir tarihî ismine uygun bir mekan oluşturacaktır.

Bu konuda ne gibi gelişmeler vardır? Sayın Bakan bu konuda ne düşünmektedir?

T. C.
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği 17.8.1992
Sayı : B.09.0.BHİ.0.00.00.25/2-A/3544
Konu : Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın
Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM'nin 13.7.1992 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/263-1925/10076 sayılı yazısı.

Antalya-Konya karayolunun ne zaman işletmeye açılacağına ilişkin, Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın ilgi yazı ilişiğinde alınan yazılı soru önergesi incelenmiştir.

— Seydişehir ve Akseki üzerinden Manavgat'a ulaşan, yapım çalışmaları da halen devam eden ve önümüzdeki yıl içinde tamamlanması planlanan Konya-Antalya Devlet yolu bu durumda 102 Km. kısalmış olacaktır.

— Beyşehir ve Şarkikaraağaç üzerinden Konya ile Isparta illeri arasındaki ulaşımı sağlayan Devlet yolunun Beyşehir-Konya yolundan ayrılan stabilize satıhlı Yenidoğan-Hüyük yolu ulaşım için tercih edilmediğinden, sadece yöresine hizmet etmektedir.

— Beyşehir-Akseki il yolunun Beyşehir'den başlayıp, 32 nci km.'sinden ayrılan ve Gembos yolu olarak bilinen güzergâh asfalt sathi kaplamalı olup, Aydınkent üzerinden Seydişehir-Akseki Devlet yoluna bağlanmaktadır. 1991 yılı yıllık ortalama günlük trafik (YOGT) değeri 279 araç olan söz konusu yol bugün için trafiğe güvenli bir geçiş sağlamaktadır.

Bilginize arz ederim.

Onur Kumbaracıbaşı
İmar ve İskân Bakanı

40. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Konya-Doğanbey Belediye Başkanının görevden alınış nedenine ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'in yazılı cevabı (7/264)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delaletlerinizi arz ederim.

2.7.1992
Prof. Dr. Mustafa Ünaldı
Konya

Soru : Konya Doğanbey Belediye Başkanı nâ hak yere görevden alınmış, uzun zamandır herhangi bir suçlamada bulunulmadığı gibi, görevine de iade edilmemiştir. Belediye Başkanı Hasan Ocaklı'nın görevden uzak tutulmasının uzatılmasına sebep nedir?

T. C.
İçişleri Bakanlığı
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 7.8.1992
Sayı : B.050.MAH.0650002/812
Konu : Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 13.7.1992 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/264-1926/10079 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın "Konya ili Beyşehir İlçesi Doğanbey Belediye Başkanının Görevinden Alınış Nedenine İlişkin" yazılı soru önergesine cevap teşkil edecek bilgiler aşağıya çıkarılmıştır.

Konya İli Beyşehir İlçesi Doğanbey Belediye Başkanı Hasan Ocaklı hakkında,

1. Belediyenin mülkiyetindeki bazı dükkânların 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun ilgili hükümlerine riayet edilmeyerek, ihalesiz şahıslara kiraya verilmesi,

2. Doğanbey Belediyesi Bereket Memba Suları İşletmesinde geçici işçi statüsünde istihdam edilen Ali Uçaralp'ın 15.8.1991 tarihinde sınavsız ve usulsüz olarak Bereket Memba Sularındaki 11 inci derecedeki sayman kadrosuna atanması.

3. Belediye gelirlerinin yasaların emrettiği şekilde takip ve Tahsil edilmemesi ve belediye giderlerinin mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmemesi,

4. Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde belirtilen süre ve parasal sınıra uyulmaması,

5. Belediye araçlarını belediye başkanının bizzat kullanarak müteaddit defalar kazaya sebep vermesi ve meydana gelen hasar bedelinin bütçeden karşılanması,

6. Kaçak İnşaat ve İmar Mevzuatına aykırı yapılaşmaya göz yumulması,

7. Tahsisi Mahiyette belediyeye yardım olarak gönderilen paraların tahsis amacı dışında kullanılması,

8. Sürücü ehliyeti bulunmayan zabıta memuru Hüseyin Ellik'in belediye araçlarını kullanarak kaza yapması,

9. Belediyenin Kapçı Caddesinde 6 adet dükkanın plansız, projesiz ve keşifsiz, inşaat tekniğine aykırı olarak yapılması,

10. Yedi adet belediye işçisine kıdem tazminatı ödemeden toplu iş sözleşmesine aykırı ve keyfi olarak işten çıkarılması,

11. Yetkisiz kişilerden oluşturulan İhale komisyonunca belediyeye ait ekonomik ömrünü dolduran araçlar ve hurda malzeme ile iki adet arsanın satılması,

12. İl Genel Meclisi üyesi Ahmet Eser'in özel işini belediye aracı ve işçisiyle yaptırıp, bunun karşılığında belediye alacağının tahsil edilmemesi,

Konularıyla ilgili olarak gerekli inceleme ve soruşturmayı yapmakla 1.2.1992 gün ve 3194 sayılı Onayımla Mahalli İdareler kontrolörleri Haluk Nalçakar ve Yücel Akın görevlendirilmiştir.

Adı geçen kontrolör tarafından yazılan 19.3.1992 gün ve 1/8, 29/9 sayılı yazıda soruşturma esnasında, Başkanın memurlarına baskı yaparak geçmiş tarihli evrak tanzim ettiridiği ve kayıtlarda bir takım düzeltmeler yaptırdığı belirtildiğinden,soruşturmanın selameti açısından Belediye Başkanı Hasan Ocaklı 2.3.1992 gün ve B.050.MAH.0060001.521.92-42-11 sayılı Onayımla Anayasanın 127 nci maddesinin 4 üncü Fıkrası ve 1580 sayılı Kanunun 93 üncü maddesi gereğince geçici tedbir olarak kesin hükme kadar görevinden uzaklaştırılmıştır.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

İsmet Sezgin

İçişleri Bakanı

41. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Beyşehir-Eşrefoğlu camiinin tamir ve restorasyonuna ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Ekrem Ceyhun'un yazılı cevabı (7/265)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Vakıflarla ilgili Devlet Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını istiyorum. Delaletlerinizi arz ederim.

2.7.1992

Prof. Dr. Mustafa Ünaldı
Konya

Soru : Tarihî Beyşehir Eşrefoğlu Camii'nin tamir ve restorasyon işleri oldukça yavaş yürümekte, hatta durmaktadır. Kapısı üzerindeki iskele, yıllar boyu kurulu vaziyette kapıyı kapalı tutmakta, cemaat bir pencereden giriş-çıkış yapmaktadır. Eşrefoğlu Camii'nin durumu ne olacaktır?

T. C.
Devlet bakanlığı 19.8.1992
Sayı : B.02.0.004/2.01/05317

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 13.7.1992 gün, Kan. Kar. Md. GNS. 02-07/265-1927/10080 sayılı yazınız.

Konya Milletvekili Sayın Mustafa Ünaldı tarafından Bakanlığıma yöneltilen "Konya İli Beyşehir İlçesi Eşrefoğlu Camiinin tamir ve restorasyonuna" ilişkin yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sonulmaktadır.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Ekrem Ceyhun
Devlet Bakanı

Konya İli Beyşehir İlçesinde bulunan, mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait olan, 1297 yılında, Eşrefoğlu Süleyman Bey tarafından yaptırılan Eşreğoğlu Camiinin kuzey cephesinde yer alan portaldaki giriş kapısının üstündeki mukarnaslı kavsarada bozulmuş olan taşların değiştirilmesi haricinde, adı geçen Cami'de, aciliyet arzeden hiçbir tamir işi bulunmamaktadır.

Sözkonusu portaldaki, bozulmuş taş mukarnasların değiştirilmesi içinde, Konya Koruma Kuruluna sunulmak üzere, 1/10 ölçeğinde rölöve ve restorasyon projeleri ile 1/1 ölçeğinde detay projelerine ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu projeleri hazırlayacak, uzman teknik elemanlar Vakıflar Genel Müdürlüğünde bulunmadığından, Konya Selçuk Üniversitesi ile Vakıflar Genel Müdürlüğü arasında bir protokol hazırlanmış ve 1991 yılı rayiçlerine göre hazırlanan keşif özeti ve bu protokol, ilgi (d) deki yazı ile, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüne vize için sunulmuş, ancak bugüne kadar herhangi bir cevap alınamamıştır.

Protokol ve keşifler 1992 yılı şartları ile yeniden düzenlenip, bugünlerde, yeniden Maliye ve Gümrük Bakanlığının vizesine gönderilecektir.

Eşrefoğlu Camiinin doğu ve batı cephelerinde yeralan ve halen faaliyette olan mevcut kapılar pencere olmayıp, eserin, orjinal tali giriş kapılarıdır. Bunlardan doğudaki giriş kapısı, devamlı kullanılmaktadır. Batıdaki kapı ise, cemaatin fazla olduğu ibadet saatlerinde hizmete açılmaktadır.

42. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinde görevlendirilen bekçi-bakıcı kadrosuna ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Mehmet Ali Yılmaz'ın yazılı cevabı (7/268)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Devlet Bakanı M. Ali Yılmaz tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygılarıyla arz ederim.

Ahmet Derin
Kütahya

1. Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinde görevlendirilen bekçi-bakıcı kadrosunun bekçi veya bakıcı kadrosu haline getirilmesini düşünüyor musunuz?

2. Müdürler Makam Tazminatı, güçlük zammı alırken, karda-kışta çileyi çeken bekçi-bakıcı kadrosuna niçin güçlük zammı verilmemektedir?

T. C.
Devlet Bakanlığı. 3.8.1992
Sayı : MT.P.10-0/10307
Konu : Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in 13.7.1992 tarih ve 7/268-10113 sayılı soru önergesi.

Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinde görevlendirilen bekçi-bakıcı kadrosuna ilişkin yazılı soru önergesi.

Cevap :

1. Bekçi-Bakıcı kadroları teşkilatımızın hizmet özellikleri göz önüne alınarak, mevcut Spor Tesislerimizin korunması, bakımı ve hizmete hazır hale getirilmesi düşüncesiyle çok amaçlı kullanılmak üzere ihdas edilmiştir.

Bu kadroların bekçi veya bakıcı kadroları haline dönüştürülmesi yolunda çalışmamız bulunmamaktadır.

2. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak görev yapan personele, o yıl içerisinde ne miktarda iş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük zammı ile özel hizmet tazminatı verileceği, Devlet Personel Başkanlığı ile Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulu Kararı olarak uygulamaya konulmaktadır.

Bekçi-Bakıcı kadrolarında bulunan personele güçlük zammı verilmesi konusunda gerekli girişimlerde bulunulacaktır.

Saygılarımla.

M. Ali Yılmaz
Devlet Bakanı

43. — Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, İlçe Millî Eğitim Müdürlerinin atanma şekline ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan'ın yazılı cevabı (7/269)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Millî Eğitim Bakanı Köksal Toptan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygıyla arz ederim.

Ahmet Derin
Kütahya

1. İlçelere atanan İlçe Millî Eğitim Müdürlerinin atanması hangi kanun ve mevzuata göre yapılmaktadır?

2. 30.6.1992 tarih 20211 Sayılı Resmî Gazetede yayınlanan yönetmeliğin 7 nci Maddesine göre 3 yıllık Eğitim Enstitüsü mezunları için 12 yıllık hizmet süresi aranmı yormu?

3. 23.3.1992 tarih 2680 nolu Kararname ile Çavdarhisar İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne atanıp 22.6.1992 tarihinde göreve başlayan Ramazan Şentürk'ün ataması ile ilgili kanun ve mevzuat hükümlerine uygun mudur?

4. Bu atamayı teklif eden yetkililer hakkında ne tür işlem yapılacaktır?

5. Bu atamalarda bakanlık valilik görüşü istenmesi gerekirken bu atamada valilik görüşü varmıdır?

T. C.
Millî Eğitim Bakanlığı
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon 3.8.1992
Sayı : 022.1.Arş.Pln. Dai.Bşk.-92/1518-7269
Konu : Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : TBMM Başkanlığının 13.7.1992 tarih ve Kan. Kar. Dai. Bşk. 90/7/269-1956/10114 sayılı yazısı.

Kütahya Milletvekili Sayın Ahmet Derin'in "İlçe Millî Eğitim Müdürlerinin atanmasına" ilişkin yazılı soru önergesi incelenmiştir.

1. İlçe millî eğitim müdürlerinin ataması 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 68 inci maddesi ile atamaya ilişkin diğer hükümleri çerçevesinde yapılmaktadır.

2. İlçe millî eğitim müdürlükleri kadroları 1 ve 2 nci derecelerden olup, bu görevlere 657 sayılı Kanunun değişik 68/B maddesi gereğince en az 4 yıl süreli yükseköğretim görenler için asgari 10 yıl, 4 yıldan az süreli yükseköğrenim görenler için 12 yıl hizmet kaydı aranmaktadır.

3. Çavdarhisar İlçe Millî Eğitimi Müdürlüğüne atanan Ramazan Şentürk'ün sicil kayıtlarının yeniden incelenmesi sonucunda hizmet süresinin 12 yıldan az olduğu anlaşılmış ve ilgilinin bu göreve asaleten ataması iptal edilerek ilçe millî eğitim müdürlüğünü tedvirle görevlendirilmiştir.

4. Yukarıda da belirtildiği üzere adı geçenin atanma işleminde hizmet süresinin yetersizliği sonradan anlaşılmış ve işlem sehven yapıldığından atama işleminin iptali cihetine gidilmiştir.

5. İlçe millî eğitim müdürlüklerinin atamalarında valilik görüşü istenmesi kanun hükmü olmamakla birlikte çoğunlukla sicil dosyaları illerde tutulan personelin ataması düşünüldüğünde valiliklerden görüşü istenmektedir.

Bu görevlere atamalar sadece o il içerisindeki personel arasından yapılmamakta, gerektiğinde başka illerde görevli nitelikli personelden de yararlanılarak atama yoluna gidilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Köksal Toptan
Millî Eğitim Bakanı

44. — Konya Milletvekili Mustafa Ünaldı'nın, Antalya'da Hazine arazisinin kanunsuz olarak Belediye'ye devredildiği iddiasına ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral'ın yazılı cevabı (7/272)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Maliye Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delaletlerinizi arz ederim.

3.7.1992
Prof. Dr. Mustafa Ünaldı
Konya

Soru : Antalya'da 1966'dan önce belediye hudutları içinde olmadığı halde Hazine mülkiyetinde olan 1764 parsel no.lu 235 dönüm arazinin, 775 sayılı gecekondu kanununa göre Antalya Belediyesi'ne kanunsuz olarak bedelsiz devredildiği iddia edilmektedir. Bu konuda bakanlık ne düşünmektedir?

T. C.
Maliye ve Gümrük Bakanlığı
Emlak Genel Müdürlüğü 14.8.1992
Sayı : Mile 18.Şb.3303-38856/33192

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı Kan. Kar. Md. 13.7.1992 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/272-1965/10124 sayılı yazınız.

Tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılmak üzere Konya Milletvekili Sayın Mustafa Ünaldı tarafından sorulan ilgi yazı eki soru önergesinde belirtilen Antalya İlinde bulunan Hazineye ait 1764 parsel no.lu 234 250 m² yüzölçümlü taşınmaz malın 775 sayılı Kanuna göre Antalya Belediyesine yapılan devrine ilişkin cevabımız aşağıda sunulmuştur.

Antalya İli, Güzeloba Yöresinde bulunan 1764 parsel no.lu taşınmaz mal üzerinde gecekondulaşmanın hızlı yürüdüğü bir bölgede olduğundan ve bu parsel üzerinde kaçak yapılaşmanın önlenmesi açısından Antalya Belediyesince 775 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi uyarınca bedelsiz devri talep edilmiştir.

775 sayılı Gecekondu Kanununun 3 üncü maddesine göre Belediye sınırları içerisinde bulunan Hazineye ait, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin belediyelere devri gerekmektedir. Kanunun yürürlüğe girdiği 30.7.1966 tarihinden sonra belediye sınırları içine alınan yerler Bakanlığımızca belediyelere devredilmemekte idi. Ancak bu uygulamamız belediyeler tarafından yargı mercilerine intikal ettirilmiş ve Bakanlığımız uygulamasının aksine kararlar alınmıştır.

Nitekim, Antalya İli Asliye Hukuk Mahkemesinin hakem sıfatıyla verdiği 1988/904 Esas, 1991/997 Karar sayılı ilamda ve itiraz üzerine verilen aynı numara 9.3.1992 tarihli kararda 775 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 30.7.1966 tarihden sonra Belediye hudutları içine alınan yerlerin de 775 sayılı Kanuna göre bedelsiz olarak devredilmesi kararlaştırılmıştır.

İdarece yargı kararına uyulması zorunlu olduğundan mevcut yargı kararı dikkate alınmak suretiyle Güzeloba mahallesinde bulunan 1764 parsel no.lu taşınmaz malın 775 sayılı Gecekondu Kanununun 3 üncü maddesine göre Genel Bütçeli idarelerin ihtiyacı için ayrılan yerlerin iade edilmesi şartıyla bedelsiz olarak Antalya Belediyesine devri 15.5.1992 tarihinde uygun görülmüştür.

Yukarıda zikredilen Antalya Asliye 2. Hukuk Mahkemesinin kararı dikkate alınarak 1764 parsel no.lu, 234 250 m^2 yüzölçümlü Hazineye ait taşınmaz malın bedelsiz olarak Antalya Belediyesine devri yapılmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Sümer Oral
Maliye ve Gümrük Bakanı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Gündemi

94 ÜNCÜ BİRLEŞİM (Olağanüstü)

25. 8. 1992 Salı

Saat : 14.00

1

Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları

1. — Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli ve 137 Milletvekilinin; Kıbrıs ve Bosna - Hersek konuları başta olmak üzere, dış politikadaki gelişmeler konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergenin görüşülmesi için olağanüstü toplantı çağrı önergesi (4/49)

2. — Anavatan Partisi Grubu adına Kütahya Milletvekili ve Grup Başkanvekili Mustafa Kalemli'nin, Kıbrıs ve Bosna - Hersek konuları başta olmak üzere dış politikadaki gelişmeler konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 100 ve 101 inci maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/16)

3. — Cumhurbaşkanlığı tezkereleri

4. — Başbakanlık tezkereleri